Dudu Velicu

Biserica Ortodoxă în anii regimului comunist

Însemnări zilnice
II. 1948–1959

Arhivele Naționale ale României

DUDU VELICU

ÎNSEMNĂRI ZILNICE

II. 1948-1959

Coperta I: Biserica Bucur Ciobanu din Bucureşti

ARHIVELE NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI

DUDU VELICU

BISERICA ORTODOXĂ ÎN ANII REGIMULUI COMUNIST

ÎNSEMNĂRI ZILNICE

II. 1948-1959

Ediție îngrijită de

Alina Tudor-Pavelescu
Șerban Marin

Bucureşti
2005

Studiu introductiv, note: Alina Tudor-Pavelescu

Redactor: Şerban Marin

ISBN: 973-8308-20-8

Studiu introductiv

Volumul de față – al doilea şi ultimul al însemnărilor lui Dudu Velicu – vine să completeze notele zilnice ale acestuia pentru perioada 1945-1947, publicate anterior sub egida Arhivelor Naționale[1]. Însemnările acoperă mai bine de un deceniu din viața Bisericii Ortodoxe Române sub regimul comunist, perioada 1948-1959. Ca o particularitate, trebuie să menționăm faptul că anii de debut ai acestui interval de timp constituie mai bine de trei sferturi din totalul manuscrisului, însemnările din anii ulteriori lui 1949 fiind cu mult mai sumare decât cele anterioare acestui moment. Motivațiile unei astfel de stări de lucruri sunt multiple. Principala explicație pentru structurarea de o asemenea manieră a manuscrisului rezidă în marginalizarea treptată a autorului după 1947. Pe de altă parte, trebuie să menționăm şi faptul că Dudu Velicu apare, la începutul anilor '50, ca prizonier în lagărul de la Bragadiru, unde pare a fi fost deținut administrativ mai mulți ani[2].

Dincolo de aceste considerații de ordin tehnic ce explicitează structura şi modul de prezentare a lucrării de față, notele zilnice ale lui Dudu Velicu constituie, pentru perioada 1948-1959, un document de arhivă unic în felul său. Ele ne oferă o sursă documentară alternativă – alta decât documentele oficiale ale Bisericii Ortodoxe Române, ori cele ale organelor represive comuniste – asupra vieții bisericeşti şi a modului în care autoritățile politice din epocă au înțeles să-şi structureze relațiile cu componenta religioasă a organismului social românesc în anii de debut ai regimului comunist.

La o primă privire, evoluția situației cultelor din România, a raporturilor lor cu puterea comunistă prezintă toate caracteristicile modelului de referință specific tuturor regimurilor politice la putere în Europa de Est sovietizată[3]. Ortodoxia doctrinară a regimului de la

[1] Dudu Velicu, *Biserica Ortodoxă în perioada sovietizării României. Însemnări zilnice, I. 1945-1947*, Bucureşti, Arhivele Naționale ale României, 2004.

[2] *Cf.* unui document din 27 septembrie 1951, Arhivele Naționale ale României, fond CC al PCR – Cancelarie, dosar 95/1951, fila 19.

[3] Înțelegem prin model de referință sovietic de structurare a raporturilor puterii comuniste cu religia, tipul ideal de structurare al acestei relații descris în schemele interpretative dezvoltate în studiile dedicate subiectului; vezi, de exemplu, studiul lui Pedro Ramet, *Cross*

Bucureşti, eforturile sale în domeniul propagandei ateiste, ori demersurile pentru marginalizarea cultelor religioase şi a credincioşilor practicanţi, pentru restrângerea accesului la serviciul religios şi a relaţiilor dintre Biserică şi credincioşi sunt incontestabile[4]. Pentru autorităţile de la

---

and Comissar. The Politics of Religion in Eastern Europe and the USSR, Bloomington-Indianapolis, Indiana University Press, 1987, p. 5, care subliniază că, în sistemul sovietic, religia este ostracizată la periferia societăţii şi privată de orice instrument de acţiune socială, iar dreptul de a-şi profesa credinţa, chiar dacă este garantat de către stat, transformă credincioşii practicanţi în cetăţeni de rangul al doilea.. Pentru a controla mai bine domeniul religios, faţă de care manifestă o neîncredere extremă, regimul comunist divizează cultele religioase în trei mari categorii: culte legalmente recunoscute, culte tolerate şi culte interzise. Pentru toate cultele, partidul comunist favorizează şi chiar impune crearea unor structuri administrative centrale concepute ca un instrument favorizând controlul şi supravegherea lor. (*Idem*, *Nihil Obstat. Religion, Politics and Social Change in East-Central Europe and Russia*, Duke University Press, Durham & London, 1988, p. 5). În fine, în cadrele descrise de acest model, cele două componente majore ale societăţii, religia şi puterea politică, se regăsesc, de la debutul şi până la sfârşitul regimurilor comuniste, în poziţii diametral opuse. Refuzul regimului de a integra domeniul spiritual conduce la externalizarea societală a acestuia şi la transformarea sa în cel mai important instrument contestatar al regimului. Mai mult, în condiţiile în care regimul politic fixează ca unul dintre obiectivele majore ale acţiunii sale transformatoare eliminarea religiosului din cotidian şi propune această acţiune drept unul dintre criteriile de apreciere a succesului proiectului său utopic, domeniul spiritual devine, prin însuşi acest demers şi prin capacitatea sa de supravieţuire, un punct de contestare şi erodare a puterii comuniste. Vezi Şerban Pavelescu, *L'Eglise Orthodoxe et le Pouvoir Communiste Roumain (1944-1965). Eléments pour une sociologie politique de l'Orthodoxie* , memoriu de studii aprofundate susţinut la Institut *d'Etudes Politiques,*, Paris, 2004, p. 18 şi urm.

[4] Un exemplu, pe care îl considerăm edificator asupra poziţiei PCR faţă de cultele religioase, poate fi regăsit într-unul din manualele de învăţământ politic destinat membrilor UTC: "între ştiinţă şi religie nu a existat niciodată o înţelegere mutuală, nu au existat raporturi de colaborare, dimpotrivă, o luptă eternă. Religia şi ştiinţa se exclud reciproc […] Religia a apărut din cauza incapacităţii omului primitiv de a înţelege şi stăpâni forţele naturii, ea a apărut, deci, din cauza ignoranţei sale. Mai târziu, religia s-a transformat într-un mijloc de dominaţie spirituală a maselor exploatate, o armă în mâinile claselor exploatatoare […]. Subdezvoltarea culturală moştenită de la regimul burghez favorizează mult menţinerea sentimentelor religioase, mistice în rândul muncitorilor […]. Fără îndoială că lichidarea subdezvoltării economice şi a lipsei de cultură, răspândirea şi dezvoltarea cunoştinţelor ştiinţifice, propagarea marxism-leninismului vor contribui la eliberarea omului din cătuşele misticismului şi îi vor oferi posibilitatea de a se angaja cu toate forţele în procesul de edificare a vieţii noi, socialiste […]. După cum religia nu a existat dintotdeauna şi a apărut într-o etapă a dezvoltării societăţii umane, de aceeaşi manieră ea va dispărea într-o altă etapă a dezvoltării sociale. Dispariţia sa nu va fi doar rezultatul educării maselor dar şi rezultatul dispariţiei cauzelor care au condus la apariţia şi menţinerea religiei …"*Cf. Materiale în ajutorul celor care studiază în învăţământul politic UTM. Curs seral UTM*, Ediţia a III-a, Editura Tineretului, Bucureşti, 1960, p. 32-33.

Bucureşti, dincolo de orice considerații de oportunitate ori de utilitate politică, dincolo de tactici şi strategii de legitimare prin inserarea în țesutul social, persistența factorului religios nu reprezintă decât un fenomen temporar, iar eradicarea sa continuă să fie unul dintre deziderateleşi instrumentele de măsură pentru succesul demersului politic de construire a societății comuniste. Dacă adăugăm acestei poziții şi insecuritatea resimțită de PCR în raporturile cu organismul social – comuniştii români acuză din plin percepția de către societatea românească a partidului comunist şi a membrilor săi ca un organism alogen – cât şi considerentele de menținere a stabilității regimului[5], putem înțelege în adevăratele lor dimensiuni atât măsurile represive şi acțiunile brutale ce au însoțit efortul de consolidare a regimului comunist în ceea ce priveşte domeniul religios, cât şi mefiența şi incertitudinea ce au caracterizat atitudinea față de noul regim a principalelor culte religioase din România, inclusiv Biserica Ortodoxă Română.

Noul sistem legislativ, incluzând Constituțiile din 1948[6] şi 1952[7], legile învățământului, cea a reformei sistemului de sănătate şi, bineînțeles, legea cultelor[8] adoptată în 1948, defineşte cadrul legal al măsurilor de transformare a raporturilor dintre stat şi culte în sensul preceptelor ideologice ale regimului. Acțiunea represivă, cuprinzând măsuri extreme precum desființarea Bisericii Greco-Catolice, ale cărei posesiuni şi credincioşi sunt încadrați cu forța în rangurile Bisericii Ortodoxe Române[9], marginalizarea Bisericii Catolice, deposedată de proprietățile sale şi cu o importantă parte a clerului arestat, denunțarea Concordatului cu Vaticanul şi abrogarea drepturile obținute de catolicii din România prin acest acord internațional, încadrarea administrativă a cultelor creştine neoprotestante, demers însoțit de o strânsă hărțuire şi grave imixtiuni în funcționarea

[5] Vezi pentru relația comuniştilor cu Biserica Catolică din România, Ovidiu Bozgan, *România versus Vatican. Persecuția Bisericii Catolice din România comunistă în lumina documentelor diplomatice franceze*, Editura Sylvi, Bucureşti, 2000.

[6] *Constituția Republicii Populare Române*, f. e., Bucureşti, 1949.

[7] *Constituția Republicii Populare Române*, Editura Politică, Bucureşti, 1952.

[8] *Legea şi statutele cultelor religioase din Republica Populară Română*, Editura Ministerului Cultelor, Bucureşti, 1949.

[9] Biserica Greco-Catolică din România, cu istoria sa anterioară şi cu evoluția situației sale sub regimul comunist, a constituit un punct de referință aproape obligatoriu în toate analizele asupra regimului cultelor din România comunistă. După 1989, subiectul este unul dintre cele mai abordate de istoriografia ce tratează problematica raporturilor dintre PCR şi cultele religioase; cea mai recentă şi una dintre cele mai documentate lucrări pe această temă este cea a lui Cristian Vasile, *Istoria Bisericii Greco-Catolice sub regimul comunist. 1945-1989*, Polirom, Iaşi, 2003.

normală a acestora[10] etc. completează măsurile demarate pe calea legislativă şi vine să transpună în realitate punctul de vedere al regimului în relația sa cu religia şi cultele religioase.

Totodată, dincolo de conformismul aparent în raporturile dintre stat/putere politică şi culte, cazul românesc reprezintă şi un exemplu de adaptare şi utilizare la maximum a condițiilor particulare existente în societate pentru atingerea intereselor şi obiectivelor fiecăruia dintre actorii implicați. Se poate aprecia, în consecință, că relația dintre cele două componente majore ale societăți româneşti, Partidul Comunist şi Biserica Ortodoxă Română, a fost una tranzacțională. Chiar dacă ea s-a înscris în mod formal în modelul clasic citat mai sus, dincolo de formă, modul în care funcționează şi rezultatele acestei relații sunt departe de a fi cele obişnuite[11]. Baza dezvoltării sale o constituie identitatea de interese existentă între cele două instituții. Aflată pe poziții conflictuale cu Biserica Greco-Catolică ce refuza reintegrarea în cadrele BOR, o reintegrare considerată firească şi necesară de către înaltul cler ortodox, desființarea structurilor eclesiale greco-catolice şi înglobarea lor, prin orice mijloace în structura proprie se constituie, pentru Biserica Ortodoxă Română, într-unul dintre obiectivele majore ale acțiunii sale încă din perioada interbelică şi mai ales într-una din victoriile de seamă ale debutului perioadei postbelice[12]. Punerea în defensivă a Bisericii Catolice şi denunțarea Concordatului, reprimarea prin orice mijloace a « sectelor », culte neoprotestante concurente față de care manifestă o mefiență permanentă,

[10] Vezi studiul asupra situației cultelor neoprotestante în România comunistă, în Sabrina Petra Ramet & alii, *Protestantism and Politics in Eastern Europe and Russia. The Communist and Postcommunist Eras*, Duke University Press, Durham & London, 1992.

[11] Vezi Şerban Pavelescu, *op.cit.*, p. 46 şi urm.

[12] Dosarul contenciosului dintre cele două biserici este unul încărcat şi a constituit obiectul unor studii amănunțite mai ales în anii de după 1989. Reintrarea în legalitate a Bisericii Greco-Catolice şi mai ales dosarul extrem de spinos al repunerii în drepturi ale acestui cult religios a perpetuat acest diferend până în zilele noastre. Pentru perioada interbelică, una din lucrările ce pun în evidență poziția Ortodoxiei române față de Biserica Greco-Catolică este cea editată de Constantin Schifrineț, *Biserica noastră şi cultele minoritare. Marea discuție parlamentară în jurul legii cultelor*, Editura Albatros, Bucureşti, 2000. Pentru anii postbelici şi mai ales pentru participarea Bisericii Ortodoxe Române la desființarea Bisericii Greco-Catolice, cât şi pentru problematica conexă acestei chestiuni în anii regimului comunist putem cita numeroase alte lucrări dintre care cea a lui Ovidiu Bozgan, o*p.cit.* şi Cristian Vasile, *op. cit*,, nu reprezintă decât cele mai noi apariții. Manuscrisul Dudu Velicu tratează la rându-i pe larg această problematică cu imagini şi informații inedite privind resorturile interne şi mecanismele ce au determinat şi, ulterior, justificat, atitudinea Bisericii şi clerului ortodox în această chestiune.

toate acestea sunt tot atâtea puncte de pe agenda Bisericii Ortodoxe ce se regăsesc şi pe aceea a Partidului Comunist[13]. Comunitatea de interese se va transforma într-o relaţie inegală, dar viabilă de colaborare dintre cele două instituţii. Cu o înaltă ierarhie epurată şi cu un cler aflat în defensivă, cu interese majore satisfăcute, Biserica Ortodoxă Română se prezintă, în acest context, drept candidatul ideal în ochii regimului comunist pentru promovarea propriilor scopuri.

Ulterior perioadei 1948-1949 şi îndeplinirii majorităţii obiectivelor de pe agenda comună a celor două instituţii, relaţia tranzacţională dintre ele persistă şi fiecare concesie pe care Biserica Ortodoxă o face regimului politic în domenii cheie pentru acesta, precum legitimarea pe plan intern ori susţinerea luptei anti-catolice şi a Mişcării Ecumenice pentru Pace iniţiată şi dirijată de Moscova prin Biserica Ortodoxă Rusă, determină din partea comuniştilor concesii importante, pe care ierarhia ortodoxă ştie să le pretindă şi să le obţină. Poziţia noului patriarh, ce declara unor apropiaţi la scurt timp după înscăunarea sa că "dacă comuniştii au nevoie de noi trebuie să plătească pentru aceasta », este mai mult decât ilustrativă[14]. Veritabila înflorire pe care Biserica Ortodoxă, în special componenta sa monastică[15], o cunoaşte pe parcursul primului deceniu al regimului comunist susţine şi argumentează o dată în plus aserţiunea de mai sus.

Acoperind o perioadă crucială pentru structurarea a ceea ce vor fi pe parcursul întregii perioade comuniste raporturile dintre regimul comunist şi Biserica Ortodoxă Română, reflectând cu amănunte inedite aspecte ale unor etape şi evenimente importante din viaţa Bisericii Ortodoxe Române - de la schimbarea de conducere din primăvara anului 1948, în urma morţii

[13] *Cf.* Şerban Pavelescu, o*p.cit.*, p. 46-47; 51-54.

[14] Relatare a lui Dudu Velicu asupra unei conversaţii a Patriarhului Justinian cu apropiaţi ai săi asupra relaţiilor Bisericii Ortodoxe cu autorităţile comuniste. Vezi Arhivele Naţionale ale României, fond Dudu Velicu, dosar 777/1949, fila 122.

[15] Vezi statisticile întocmite de către Securitatea Statului pentru perioada 1948-1959 în Cristina Păiuşan, Radu Ciuceanu, *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist 1945-1958*, vol. I, Institutul National pentru Studiul Totalitarismului, Bucureşti, 2001. Dezvoltarea mişcării monastice, creşterea numărului de mănăstiri, de călugări şi călugăriţe vor fi de natură să conducă la efectuarea unor studii speciale ale Securităţii Statului asupra problematicii, în anii 1957-1958, ce vor fundamenta legislaţia antiortodoxă din 1959. Această legislaţie îndreptată împotriva mişcării monastice ortodoxe era determinată de imaginea indusă de studiile Securităţii asupra comunităţilor monahale ca factor potenţial de subminare a autorităţii regimului comunist.

patriarhului Nicodim şi până la “reunificarea” religioasă prin desfiinţarea Bisericii Greco-Catolice, de la negocierile cu reprezentanţii Vaticanului pentru găsirea unui sprijin în vederea unei eventuale rezistenţe faţă de regimul comunist şi până la înregimentarea în rangurile “luptătorilor pentru pace” păstoriţi de Moscova – cel de-al doilea volum al memoriilor lui Dudu Velicu vine să completeze resursele documentare aflate la dispoziţia celor interesaţi de studierea istoriei contemporane a Bisericii Ortodoxe Române, a comunismului românesc în general.

Volumul cuprinde o selecţie a notelor zilnice din perioada 1948-1959, păstrate la Arhivele Naţionale ale României, în fondul “Dudu Velicu”, dosarele nr. 776/1948, 777/1949, 778/1950-1959. Oferind informaţii pe care documentele oficiale le ignoră cel mai adesea, completând şi confirmând surse documentare până acum unice şi susţinând ori infirmând demersuri analitice referitoare la problematica vieţii religioase din România sub regimul comunist, memoriile lui Dudu Velicu se impun atenţiei cititorului drept o sursă de primă importanţă.

Joi, 1 ianuarie 1948

Actul abdicării Regelui Mihai I a avut o influență foarte mare asupra clerului. Acest act constituie o lovitură puternică şi distrugătoare ce i s-a dat edificiului "reacțiunii" în care s-au complăcut să se refugieze "oamenii Bisericii". Tristețea acoperă ca o mască tragică, greacă sau mexicană, fețele cucernice ale clericilor, dezorientarea le încâlceşte paşii, iar necunoscutul le împăienjeneşte mințile şi ochii şi-i înspăimântă.

În clipa de față, clericii sunt într-adevăr în situația unei unități încercuite, situație din care nu mai există nici o putință de scăpare. Sfârşitul Monarhiei echivalează cu apusul influenței "oamenilor Bisericii", care, prin noua situație creată, se văd încolțiți şi amenințați în însăşi existența lor.

Crivelescu (efor) s-a exprimat într-un cerc de prieteni că, în noua lui calitate de efor al Bisericii Ortodoxe Române, va fi necruțător cu oricare dintre clerici, indiferent cine va fi el, care nu va corespunde misiunii sale. Crivelescu primeşte orice reclamație împotriva clericilor, bine întemeiată, pe care o rezolvă în cel mai scurt timp.

D. Veştemeanu, director general al Ministerului Cultelor, prin delegație, s-a înscris în PCR (Partidul Comunist Român) numai cu scopul de a se putea menține în postul pe care-l ocupă.

În cercurile clericale patriarhale se dă aproape ca sigură ştirea după care Teodor Gobjilă, din Cancelaria Mitropoliei Ungro-Vlahiei, va fi numit de PCR director general al Ministerului Cultelor. T. Gobjilă este membru al PCR şi bun prieten cu Crivelescu, eforul Bisericii, cu care activează.

Instalarea Arhiepiscopului Firmilian Marin al Craiovei în capitala Olteniei a dat loc la discuții foarte vii în rândurile clerului:

a) Astfel, noul arhiepiscop n-a fost obiectul nici celei mai simple manifestații de simpatie din partea populației oltene şi a autorităților, atât la coborârea din tren în gara Craiova, pe parcursul până la reşedință, cât şi după aceea.

b) Invitații speciali ai arhiepiscopului, veniți de la Bucureşti, şi anume: arhimandritul Valerian Zaharia, arhidiaconul dr. Tuță Nica, slujitor la Catedrala patriarhală, diaconul Enăchescu, secretarul Seminarului Central şi Cenuşă (un cirac al arhiepiscopului), directorul magazinului de obiecte bisericeşti al Patriarhiei, canonarh la Catedrala patriarhală – n-au putut participa la banchetul oferit de primărie, deoarece li s-a spus că nu sunt locuri pentru ei, cu toată intervenția Arhiepiscopului Firmilian. Oaspeții au fost deci nevoiți să dejuneze în oraş, la un restaurant. Arhimandritul Valerian Zaharia a plâns.

c) La Craiova se afirmă că prefectul județului, arhiereul Atanasie Dincă, locotenent de Episcop la Râmnic şi clica lor sunt acei care au sabotat bunul mers al lucrurilor, fiindcă Arhiepiscopul Firmilian venea ca exponent al Guvernului Petru Groza, împotriva voinței Olteniei.

d) Ion Nistor (profesor Sibiu), secretar general la Culte, s-a sesizat de toate acestea, el fiind prezent, şi s-a exprimat indignat că va raporta Guvernului.

Luni, 5 ianuarie 1948

La Ministerul Cultelor se afirmă că, printre funcționarii acestui departament, nu se va proceda la licențieri din serviciu.

Cu toate că eforii Bisericii au depus jurământul, totuşi, până în prezent, ei nu şi-au ocupat posturile. Amânarea aceasta se datoreşte acțiunii camarilei Patriarhului Nicodim, care urmăreşte realizarea unor scopuri ascunse, împiedicîndu-i, pentru aceasta, deodată pe efori să-şi exercite puterile, situație care convine Palatului.

Doctorul Gheorghian, medicul Patriarhului Nicodim s-a exprimat că, în scurtă vreme, în Dealul Patriarhiei se vor produce schimbări fundamentale. Întrebat dacă Episcopul Iosif Gafton rămâne în funcțiune şi după aceste schimbări în Deal, dr. Gheorghian a răspuns: “Bine-ar fi, că-i de-al nostru, da’ nu cred.”

Patriarhul Nicodim are o paralizie facială: i s-a strâmbat gura şi nu mai poate articula clar. Pentru a-şi completa această lipsă, el se serveşte de semne, pe care le schițează cu degetul.

La Patriarhie se afirmă că primul ministru Petru Groza a invitat telegrafic la Bucureşti pe Mitropolitul Justinian Marina al Moldovei. Se crede că prezența Mitropolitului Marina în Capitală însemnează că Guvernul intenționează să-i încredințeze Locotenența patriarhală..

Miercuri, 7 ianuarie 1948

Clerul ortodox îşi dă seama, cu fiecare zi ce trece, că pierde poziția pe care a avut-o în Statul român şi observă, în acelaşi timp, că între reprezentanții Bisericii – cler de mir sau ierarhi – şi regimul democrat există un anacronism. Cauza acestui anacronism constă în faptul că Biserica nu înțelege să evolueze potrivit spiritului vremii, adică potrivit evoluției societății. Şi fatalismul care caracterizează Biserica şi care-o stăpâneşte, în măsura în care se evidențiază lipsa ei de acțiune, a dus-o la concluzia că Statul se desprinde tot mai mult de Biserică. Deci, ca o consecință a acestui fapt, Statul urmează să ia unele măsuri, care vor schimba fundamental mersul treburilor bisericeşti, şi anume:

a) suprimarea învățământului religios din şcolile bisericeşti;

b) separarea Bisericii de Stat;

c) trecerea averilor mănăstireşti în patrimoniul statului;

d) idem, a bunurilor parohiale.

Măsurile acestea vor fi aplicate pe etape, în ordinea enumerării lor. Clerul este pregătit pentru a primi “cu resemnare” aceste “lovituri”.

Joi, 8 ianuarie, 1948

Azi a avut loc în Palatul patriarhal o şedinţă sinodală, care-a avut ca obiect următoarea misiune:

Înlocuirea în cărţile de ritual a formulelor referitoare la dinastie, precum şi a cuvintelor "regele" sau "împăratul", care se întâlnesc adesea în psalm. Revizuirea cărţilor de ritual fiind o problemă de competenţa Sinodului plenar, Episcopul Iosif Gafton, locţiitor de Patriarh, nu putea lua o hotărâre în această privinţă, chiar cu unul din vicari, aşa cum insista ministrul Cultelor. Sinodul a făcut-o.

În viitor, cu prilejul tipăririi unor noi ediţii ale cărţilor de ritual, textele şi cuvintele mai sus amintite vor fi eliminate. Sinodul va da şi o pastorală, în sensul celor de mai sus. Pastorala va fi semnată numai de Patriarhul Nicodim.

Duminică, 11 ianuarie 1948

În cercurile patriarhale se confirmă ştirea după care Patriarhul Nicodim şi-a depus în mâinile primului ministru Petru Groza [demisia] din postul de şef al Bisericii.

La Tipografia Cărţilor Bisericeşti s-a tipărit "Pastorala pentru Republica Populară Română", Bucureşti, 1948, semnată de Patriarhul Nicodim; opt pagini. Ea este rezultatul şedinţei Sinodului plenar care a avut loc în ultimele zile în Palatul patriarhal. La acest sinod, Mitropolitul Justinian Marina al Moldovei a prezentat o pastorală despre Republica Populară Română în care, printre altele, erau şi cuvintele: "Trăiască Republica Populară Română!" În pastorala aceasta se făcea elogiul regimului democrat. Sinodalii n-au aprobat-o. Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului a făcut deci o altă pastorală, care este aceasta publicată acum, sub semnătura Patriarhului şi după ce a obţinut aprobarea Sinodului.

Ministerul Cultelor a făcut cunoscut ierarhilor ortodocşi ca fiecare să-i trimită câte o pastorală referitor la recensământul care va avea loc la 21 ianuarie a. c. Pastoralele vor fi publicate de minister în presă. Prima pastorală primită, a Episcopului Antim Angelescu al Buzăului, a apărut azi în ziarul *Timpul*.

Luni, 12 ianuarie 1948

În perspectiva sumbră pe care clerul ortodox român o vede deschizându-i-se în faţă - ca efect al declinului influenţei lui în stat şi-n popor, situaţie care se datoreşte rezervei nejustificate în faţa realităţilor politice şi sociale actuale - caută diferite puncte de sprijin. Şi, întrucât materialul primează - în concepţia clerului el având un caracter pur subiectiv, egoist - problema separării Bisericii de Stat este cea mai acută. Ca atare, el concepe o viitoare existenţă a sa, bazat pe salariul pe care-l va primi, nu însă de la Stat, ci de la Biserică – prin mitropolii şi episcopii – care-şi va crea un fond general din daniile

credincioşilor, după exemplul catolicilor. Ideea aceasta îşi face loc în rândurile clericilor şi este bine primită.

Ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, a trimis Cancelariei Patriarhiei un articol al lui despre recensământ, apărut în presă, pentru a fi difuzat clericilor şi, prin ei, credincioşilor.

Arhimandritul Petronius, secretarul Patriarhului Nicodim, va pleca la Paris ca paroh al Bisericii române de acolo. Actualul paroh de la Paris, arhimandritul Martinian Ivanovici va fi rechemat în țară. În cazul când va refuza, el va fi demis, situație pe care-o doresc vlădicii Iosif Gafton (locțiitor de Patriarh) şi Pavel Şerpe, vicar patriarhal, spre a-i da lui Petronius o satisfacție, răsplată pentru serviciile aduse Patriarhului Nicodim, în calitatea lui de secretar şi intim al acestuia.

Miercuri, 14 ianuarie 1948

Patriarhia a primit de la Ministerul Economiei Naționale, în urma unei adrese, o cantitate de 150 de kg. de orez pentru orfanii din mănăstirile Cernica şi Țigăneşti. Din cantitatea aceasta, s-au trimis câte 25 de kg. fiecăruia din cele două orfelinate. Imediat după aceea, a fost trimisă maşina Patriarhiei la cele două mănăstiri şi s-a[u] luat câte 15 kg. orez din cantitatea trimisă, rămânând astfel fiecăruia numai câte 10 kg., în loc de 72 de kg., cât se cuvenea. Orezul obținut a fost împărțit între arhiereul Pavel Şerpe şi preotul consilier al Secției economice (sunt doi) Constantin Coman.

Dimineața, preotul C. Burducea a avut o întrevedere cu Rivière Marcel, Todea (croitor) şi un nepot al său, într-un restaurant din Calea Victoriei *vis-à-vis* [de] vechea clădire [a] Finanțe[lor]. Burducea nu-şi poate stăpâni cuvintele. A vorbit despre probleme bisericeşti: că-n curând se va vota legea separării Bisericii de Stat etc. Şi, fiindcă pe Rivière îl interesa problema aceasta, ne-am întâlnit la preotul Dragomirescu din curtea Bisericii Amza; după-masă, Todea n-a fost. În schimb, [a fost] preotul Haralambie Popescu de la Biserica Sfinții Voevozi. S-a discutat problema separării; a vorbit numai C. Burducea.

Preotul Leluțiu, inspector general în Ministerul Cultelor pentru problemele unite, el fiind unit; nu este ardelean, cum s-a crezut, ci italian. El se numeşte Deluggis.

Marți, 20 ianuarie 1948

Săptămâna viitoare, Sinodul se va întruni pentru a rezolva diferite probleme. În cercurile clericale se afirmă că acest sinod va aduce surprize în legătură cu situația Bisericii.

Pentru Scaunul de episcop al Râmnicului-Vâlcii se duce o luptă ascunsă spre a fi numit preotul Beştea, pe care-l sprijină deputatul Anton Alexandrescu. Acesta este motivul pentru care Episcopia Râmnicului-Vâlcii nu va figura pe lista

episcopiilor care vor fi desființate. Preotul Beştea este sprijinit şi de Episcopul Iosif Gafton, locțiitor de Patriarh.

Preotul Alexandru Ionescu, deputat, a fost numit consilier al Secției administrative a Mitropoliei Ungro-Vlahiei, iar preotul Dumitru Roman din Ploieşti, consilier la Secția culturală.

Ministerul Cultelor a hotărât să facă economii bugetare de patru sute milioane lei, din totalul bugetului lui de 700.000.000 lei. Pentru aceasta, se proiectează desființarea următoarelor eparhii: Argeş, Dunărea de Jos, Oradea, Mitropolia Caransebeşului, deoarece titularul ei, Mitropolitul Vasile Lăzărescu, nu mai este agreat de Guvern. Mitropolia Sucevei va fi redusă la episcopie pentru ca, în modul acesta, să i se dea o lovitură arhiereului Emilian Antal, locotenent de Mitropolit acolo. Lovitura i-o pregăteşte Mitropolitul Justinian Marina al Moldovei.

Lupta ascunsă şi acerbă care se duce de mai multă vreme între ierarhii Emilian Antal şi Justinian Marina, pentru ocuparea Scaunului patriarhal, a ajuns la apogeu. Ambii şi-au întocmit, în mod reciproc, dosare puțin măgulitoare, dar mult hulitoare, pe care le-au înaintat, la vreme, Preşedinției. Emilian Antal a făcut însă o nouă descoperire în "stațiunea Marina", şi anume:

Discursul pe care l-a rostit Mitropolitul Marina, cu prilejul alegerii lui în Scaunul de mitropolit al Moldovei, nu este decât un plagiat după discursurile Regelui Carol al II-lea la învestiturile unor episcopi, dar mai ales la aceea a Episcopului Nicolae Colan al Clujului, în 1936. Pentru a-şi susține cele afirmate, arhiereul Emilian a coroborat textele; puse pe două coloane, s-a constatat identitatea lor. Arhiereul Emilian a depus câte un exemplar din acest memoriu la Preşedința Consiliului de Miniştri, la Sinod şi Ministerul Cultelor. El ar avea intenția să tipărească o broşură în acest sens sau s-o bată la *gestethner*. În lupta lui împotriva Mitropolitului Marina, arhiereul Antal acționează cu tot concursul Episcopului Iosif Gafton. Dar, deşi Episcopul Gafton luptă alături de arhiereul Antal pentru discreditarea Mitropolitului Marina, totuşi, pe de altă parte, luptă pentru discreditarea arhiereului Antal însuşi. În acest scop, tot materialul necesar se strânge la preotul Alex. Nicoreanu care, ajutat de acoliții săi, preotul profesor Gr. Cernăianu şi Gr. Oancea, întocmeşte un dosar împotriva arhiereului Antal, căruia-i impută faptul ca a divorțat numai ca să fie ales arhiereu.

Trebuie menționat faptul că înşişi ierarhii ardeleni nu i-au iertat şi nu-i vor uita nicicând arhiereului Emilian Antal faptul că a fost ales arhiereu, el fiind divorțat.

Joi, 22 ianuarie 1948

Problema separării Bisericii de Stat nu mai constituie pentru cler o "noutate" care să-l înspăimânte, deoarece s-a obişnuit cu ideea aceasta, văzând

atâtea reforme sociale, în toate manifestările omeneşti, reforme care se succed într-un tempo necunoscut până azi.

Ceea ce preocupă în prezent clerul este întrebarea: se vor închide sau nu bisericile, în parte, care anume şi după ce criterii? căci, chiar fără salariu, clerul este convins că va putea trăi, numai să nu se procedeze la închiderea de biserici.

Vineri, 23 ianuarie 1948

Comitetul Central al PCR a făcut cunoscut ministrului Stanciu Stoian să facă toate diligenţele pentru aducerea Mitropolitului Marina în Scaunul de patriarh, se afirmă la Ministerul Cultelor.

Duminică, 25 ianuarie 1948

Arsenie Dumitru, omul intim al Patriarhului Nicodim, se află la Mănăstirea Neamţ, unde i s-a fixat domiciliu forţat. După alte zvonuri, el ar fi chiar arestat. Iată geneza acestui fapt:

Se ştie că Arsenie exercită o influenţă hotărâtoare asupra Patriarhului Nicodim. În ultima vreme, influenţa aceasta a devenit şi mai puternică, având în vedere starea gravă a sănătăţii Patriarhului. Episcopul Iosif Gafton, în calitatea sa de locţiitor de Patriarh, a fost dezaprobat adesea în hotărârile lui de către Patriarh, atitudinea acestuia nefiind, în realitate, decât aceea pe care i-o impunea Arsenie Dumitru. În faţa acestei situaţii, Episcopul Gafton “se plânge” ministrului Cultelor, Stanciu Stoian, că nu poate lucra. Ministrul făgăduieşte că va lua măsuri. Îl cheamă deci la minister pe Arsenie, căruia-i face cunoscut ca-n timp de 24 de ore să plece la Mănăstirea Neamţ. Arsenie răspunzând că se va supăra “Înaltul” (Patriarhul) dacă el va pleca din Capitală, ministrul i-a ripostat că nu trebuie să se îngrijească de aceasta, deoarece este o chestiune care-l priveşte numai pe el (ministrul). Şi-ntr-adevăr, Arsenie a plecat, imediat după aceea, la Mănăstirea Neamţ, unde se află în prezent.

Luni, 26 ianuarie 1948

La Mănăstirea Neamţ, poliţia face cercetări în legătură cu dispariţia - nu acum, ci mai de mult - a unor obiecte de valoare din Palatul patriarhal: tablouri etc., care sunt proprietatea Bisericii. Se ştie că multe din aceste obiecte au fost luate şi de Arsenie şi duse în vila lui de la Mănăstirea Neamţ. Tot el este acela care i-a luat, printre altele, Patriarhului şi icoana de aur pe care acesta a primit-o în dar de la Patriarhul Alexei al Rusiei.

Un prilej pentru Gafton de a-l “reclama” pe Arsenie ministrului Cultelor, Stanciu Stoian, a fost şi faptul că Patriarhul Nicodim a căzut în baie, fiind scăpat de Arsenie, care-l susţinea. Pentru aceasta, Arsenie este afurisit de bătrân. Supărat, Arsenie “se plânge” arhiereului Pavel Şerpe, care intervine şi bătrânul îl

dezleagă (adică îşi retrage afurisenia). Patriarhul nu a spus însă ca Arsenie să plece din Palat.

De câteva zile, Grigore Spiru difuzează în lumea clericală trei file scrise la maşină, numai pe câte o pagină, cu texte comparate asupra plagiatului Mitropolitului Marina J.

Filele-raport sunt opera arhiereului Antal, despre care am mai vorbit. Raportul este multiplicat în Palatul patriarhal de arhiereul Atanasie Dincă şi de Grigore Spiru. Mitropolitul Marina a trimis pe doctorul Gheorghian la arhiereul Antal să intervină pentru aplanarea conflictului. Arhiereul Antal i-a răspuns că el nu face nimic, ci numai faptele vorbesc de la sine.

Emil Bodnăraş, ministru de Război şi Petru Groza, prim ministru, se desolidarizează de Marina şi afirmă că el este alesul ministrului Finanţelor, Gh. Gheorghiu-Dej. Dej era contrariat de plagiat; ca atare, E. Bodnăraş l-a trimis la el pe arhiereul Antal, care l-a convins cu acte.

Marți, 27 ianuarie 1948

La redacțiile câtorva ziare din Capitală a fost prezentată, de către doi clerici, o notă relativ la un plagiat săvârşit de Patriarhul Nicodim. La Palat, se recunoaşte că Institutul Biblic a tipărit într-adevăr diferite broşuri cu traduceri făcute din ruseşte de Patriarh, după Tolstoi şi a comis greşeala de a nu menționa numele autorului, ci numai pe al traducătorului. Greşeala însă este a Institutului, iar nu a Patriarhului.

La Palat, se mai afirmă că nota aceasta este redactată şi trimisă ziarelor de Mitropolitul Justinian Marina al Moldovei, pentru a-l discredita pe Patriarh şi a-şi micşora astfel vina de a-l fi plagiat pe Regele Carol al II-lea.

Vineri, 30 ianuarie 1948

D. Veştemean[u], director general la Ministerul Cultelor se interesează de "păcatele" arhiereului Pavel Şerpe, căruia-i întocmeşte un dosar.

Episcopul Iosif Gafton şi arhiereul Pavel Şerpe au luat atitudine față de Arsenie Dumitru, care a fost "expediat" la Mănăstirea Neamț şi pentru faptul că acesta a înlesnit Mitropolitului Justinian Marina o întrevedere cu Patriarhul Nicodim, în dormitorul acestuia, fără consimțământul lor.

În curând, după ce Gheorghe Gheorghiu-Dej va fi numit prim ministru, prin dislocarea actualului prim ministru, Petru Groza, prin trecerea lui la Prezidiu, preotul C. Burducea afirmă că va fi ministru al Cultelor.

Patriarhul Nicodim se simte mai bine, afirmă camarila. Fapt cert este că el este plimbat prin palat în cărucior.

Arhiereul Emilian Antal continuă să strângă materialul necesar împotriva Mitropolitului Justinian Marina, iar acesta, la rândul lui, împotriva lui Antal. Printre altele, Mitropolitul Marina mai face un dosar cu pastoralele date de

arhiereul Antal în timpul războiului antisovietic sau articole scrise de el, din care rezultă că a avut o atitudine protivnică Rusiei.

Ministrul Gh. Gheorghiu-Dej a fost contrariat de plagiatul săvârşit de Mitropolitul Marina. Se aşteaptă ca hotărârea în această privinţă să fie luată de Vasile Luca de la PCR, după înapoierea sa de la Moscova, întrucât el se ocupă special cu diriguirea treburilor Ministerului Cultelor.

Iată motivul pentru care Episcopul Ciopron Partenie al Armatei a demisionat din postul de locotenent de Episcop al Romanului, unde credea că va rămâne ca titular:

Mitropolitul Justinian Marina, pe când era arhiereu şi locotenent de Episcop al Moldovei, l-a vizitat pe Episcopul Ciopron la Roman. La masa care a avut loc cu acest prilej, arhiereul Marina i-a spus lui Ciopron: "În Moldova este un Soviet; noi hotărâm aici. Deci, n-ai ce căuta la Roman." Apoi, a mai spus că nici Episcopul Antim Nica "n-are ce căuta" la Galaţi, deoarece a fost în Rusia, în timpul războiului, ca şi Mitropolitul Nicolae Popovici al Oradei. Va lupta, a adăugat el, şi contra arhiereilor proveniţi din preoţi divorţaţi, ca arhiereul Emilian Antal etc. şi nu va cruţa nici pe nepotul lui, diaconul N. Nicolaescu, decanul Facultăţii de Teologie din Suceava, divorţat şi care vrea să fie episcop. Episcopul Ciopron a luat aminte la spusele arhiereului Marina şi, îndată ce acesta a fost ales Mitropolit al Moldovei, a demisionat la câteva zile după aceea, prezentându-şi demisia la Sinod. Arhimandritul Narcis Luchian de la Catedrala Patriarhiei atestă cele de mai sus.

La Mănăstirea Neamţ, Poliţia a procedat la arestarea mai multor călugări, printre care se află şi arhimandritul Victor Ojoga, econom (şi profesor de muzică bisericească, autorul unui antologhion), în legătură cu armele care s-au găsit acolo (branduri, mitraliere etc.)

După alţii, Victor Ojoga este arestat pentru sabotaj, deoarece n-a predat statului cota de grâu din partea mănăstirii.

Arhiereul Pavel Şerpe şi revizorul eparhial, preotul Soare au plecat ieri la Mănăstirea Neamţ, pentru a-i apăra interesele, fiind trimişi, în grabă şi în mod special, de Patriarhul Nicodim. Se afirmă că acest caz constituie începutul secularizării averilor mănăstireşti.

Constantin Wendel – fost ataşat pe lângă Patriarhul Miron Cristea pe când era prim ministru, iar azi la Preşedinţia Consiliului de Miniştri – se interesează de D. Arsenie, ca să-i dea leafa de comisar-ajutor.

Preoţii I. Vască, secretar general la Culte, Liviu Stan şi Spiridon Cândea, consilieri ministeriali la Culte, au încasat de la Patriarhie câte 70.000 lei, pentru diferite servicii pe care le-au făcut Bisericii.

Preotul C. Burducea a trimis prin Rivière Marcel de la Legaţia franceză, fiului său, la Paris, un palton, o pereche de mănuşi şi două scrisori. În scrisori, i-a indicat fiului său să le rupă după ce le citeşte.

Preotul C. Burducea mi-a comunicat astăzi că toți trei preoții de mai sus, de la nr. 45[1], vor fi arestați "după dispariția primului ministru Petru Groza din arena politică".

Duminică, 1 februarie 1948

Până la 10 februarie a. c., toți consilierii referenți de la Mitropolia Ungro-Vlahiei vor fi pensionați. În cercurile patriarhale se afirmă, în legătură cu această ştire, că va fi redus numărul funcționarilor din Cancelarie.

Mitropolitul Justinian Marina al Moldovei duce o luptă aprigă împotriva Episcopului Nicolae Popovici al Oradei şi a arhiereului Emilian Antal, locotenent de Mitropolit al Sucevei. Şi, fiindcă aceşti doi ierarhi sunt trecuți pe lista persoanelor din care se vor recruta membrii delegației care vor reprezenta Biserica Ortodoxă Română la Moscova, la Sinodul permanent ce va avea loc în curând, Mitropolitul Justinian Marina a afirmat că, dacă ei vor merge acolo, "îi voi distruge".

Luni, 2 februarie 1948

În cercurile clericale se afirmă că nu se vor mai face de acum alegeri de mitropoliți sau episcopi.

Mitropolitul Justinian Marina nu se arată îngrijorat de situația sa în urma plagiatului care i se impută.

Azi, Patriarhul Nicodim a participat la slujba care s-a săvârşit în paraclisul Palatului patriarhal. El era aşezat în căruciorul cu care se deplasează prin încăperile Palatului. Starea sănătății lui s-a ameliorat.

Marți, 3 februarie 1948

Preotul C. Burducea mi-a comunicat azi, când l-am dus acasă cu maşina Legației franceze, pe care-am luat-o ocazional, că el a demisionat din postul de ministru al Cultelor pentru că n-a voit să lupte contra catolicismului, cum i-a impus Guvernul, deoarece era bun prieten cu Nunțiul papal Andrea Cassulo.

Sub conducerea Moscovei, Biserica Ortodoxă Română va lupta – alături de alte Biserici ortodoxe naționale – contra catolicismului, pentru "doborârea lui". Dar, din această luptă, Biserica română va fi aceea care va rămâne răpusă – afirmă C. Burducea.

Preotul C. Burducea afirmă că este în bune legături cu actualul Nunțiu papal din România, O'Hara.

[1] Referire la Ion Vască, Liviu Stan şi Spiridon Cândea; în caietul manuscris, fiecare paragraf are un număr de ordine (n. e.)

Preotul I. Vască nu se bucură de încrederea ministrului Vasile Luca, cel care, în realitate, conduce Ministerul Cultelor. Solicitând o audiență la Vasile Luca, înainte de plecarea acestuia la Moscova, Vască a fost refuzat.

Patriarhul Nicodim a adresat câte o scrisoare mareşalului Stalin şi Patriarhului Alexei, în care se plânge că a fost lăsat la discreția Mitropolitului Marina. Şi Patriarhul subliniază că, față de faptul că a activat atât de mult în favoarea apropierii Bisericii române de cea rusă, nu merită această răsplată.

Preotul Al. Nicoreanu este acela care, împreună cu preotul Grigore Oancea, i-a alcătuit Mitropolitului Justinian Marina discursul atât de comentat în lumea clericală. Şi tot el este acela care a dezvăluit plagiatul ca fiind înfăptuit de Mitropolitul Marina, punând şi materialul necesar la dispoziția celor interesați.

Arhimandritul Martinian Ivanovici a fost rechemat în țară de la Paris, din postul de paroh al Bisericii Ortodoxe Române – afirmă preotul I. Vască, secretar general la Ministerul Cultelor. El este rechemat pentru a fi numit Mitropolit al Sucevei – afirmă preotul C. Burducea.

Camarila Patriarhului Nicodim afirmă că Ivanovici a fost rechemat pentru a fi numit în locul lui arhimandritul Petronius, secretarul Patriarhului. În cercurile clericale, se afirmă că Martinian nu se va înapoia în țară.

Mitropolitul Justinian Marina a luat atitudine față de Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului şi de preotul Liviu Stan, "antena" acestuia la Bucureşti, ca unii care luptă împotriva-i. În acest scop, Marina a înaintat Sinodului un memoriu în care relevă atitudini din trecutul celor doi protivnici.

Azi a sosit de la Mănăstirea Neamț arhiereul Pavel Şerpe. De notat că el a venit nu cu maşina cu care plecase, ci cu un *Lincoln*, care se afla acolo de multă vreme. La Palatul patriarhal se afirmă că Patriarhul Nicodim va pleca în curând la Mănăstirea Neamț; tocmai pentru aceasta i s-a adus *Lincoln*-ul.

Ministrul Internelor, Teohari Georgescu, se ocupă în prezent, personal, de aducerea la Bucureşti a lui Arsenie Dumitru, de la Mănăstirea Neamț, unde i s-a fixat domiciliu forțat.

Preotul Dumitru Popescu, funcționar la Sinod, căruia i s-a dat zilele acestea delegația de a conduce Direcția cultului ortodox din Ministerul Cultelor, a fost multă vreme secretarul mitropoliților Visarion Puiu şi Tit Simedrea, pe când aceştia erau episcopi de Hotin. În prezent, preotul D. Popescu este bun prieten cu Arghiropol, secretar general la Preşedinția Consiliului de Miniştri.

Se ventilează ideea, în cercurile patriarhale, că viitorul patriarh va fi Arhiepiscopul Firmilian Marin al Craiovei.

La 22 decembrie 1947, Mitropolitului Marina i s-a oferit postul de patriarh. El l-a refuzat, din condescendență față de Patriarhul Nicodim şi din respect față de lege. Ministrul Gh. Gheorghiu-Dej s-a supărat din cauza aceasta pe Mitropolitul Justinian Marina.

Miercuri, 4 februarie 1948

Preotul C. Burducea s-a întâlnit azi cu Marcel Rivière pentru a se interesa de soarta fiului său de la Paris.

Joi, 5 februarie 1948

Preotul Ion Popescu-Runcu, parohul Bisericii române din Sofia, a fost rechemat în țară şi, o dată cu el, şi diaconul Ion Iufu, de la aceeaşi parohie.

Facultatea de Teologie din Suceava va fi desființată în curând. Profesorii vor trece la Facultatea de Teologie din Bucureşti.

Vineri, 6 februarie 1948

La Ministerul Cultelor se lucrează la fixarea taxelor pe care trebuie să le perceapă clerul pentru serviciile aduse parohienilor lor.

În cercurile clericale se afirmă că această acțiune face parte din lucrările premergătoare actului separării Bisericii de Stat.

Preotul Vasile Ionescu, cel care a editat colecția "Mărgăritarele Lumii", a cerut Mitropoliei Ungro-Vlahiei ca să i se revizuiască, de către Consistoriu, situația lui canonică. În cercurile clericale se afirmă că el a întreprins această acțiune pentru a avea o situație canonică precisă şi limpede, căreia să nu i se poată aduce vreo învinuire, căci dosarul de la Consistoriu cuprinde peste 1000 de file: divorțat, căci l-a părăsit soția, recăsătorit cu acte în regulă, şi-a părăsit soția de câțiva ani etc. Preşedintele Consistoriului, preotul Gaiculescu de la Biserica Mântuleasa mi-a spus că nu-l poate absolvi de pedeapsa ce i s-a dat anterior, căci a comis păcate grave.

Preotul Vasile Ionescu intervine la puterea laică şi face presiuni. Vrea să candideze la un post de episcop.

Wieder Mihail, fost rabin, ține cu orice preț să fie la adăpost de orice neplăceri pe care le-ar putea avea în legătură cu urmările evenimentelor internaționale, atât de comentate în ultimul timp şi care ar duce la război. Ca atare, s-a hotărât să plece din Bucureşti. După o prealabilă înțelegere cu Episcopul Antim Nica, "filosemitul", locotenent de Episcop la Galați, el se adresează arhiereului Pavel Şerpe, vicarul Mitropoliei Ungro-Vlahiei, rugându-l să-i dea o recomandație-adresă din partea instituției, pentru Episcopul Antim Nica, spre a putea locui câtva timp într-o mănăstire din Dobrogea (Cocoş). Arhiereul Pavel Şerpe l-a refuzat cu încăpățânare. Wieder a protestat, amenințând: "Părăsesc Biserica ortodoxă, să ştiți!" – striga el. Şerpe nu s-a lăsat convins. În fața acestei situații, Wieder a mers la arhiereul-vicar Veniamin Pocitan, pe care l-a convins, fără prea multe argumente, să-i dea recomandația cerută, ceea ce a şi făcut imediat. Wieder va rămâne la Mănăstirea Cocoş "până ce va trece furtuna".

Sâmbătă, 7 februarie 1948

Diaconul Gh. Moisescu, secretarul Cancelariei Sinodului, secretar de redacție la oficiala revistă "Biserica Ortodoxă Română" şi asistent universitar [la] Facultatea teologică din Bucureşti (Catedra de Istorie a lui "popa Nae", preotul Nicolae Popescu), tipăreşte la Tipografia Cărţilor Bisericeşti o lucrare asupra călătoriei Patriarhului Alexei în România. Clişeele sunt procurate de Grigore Spiru (presa Patriarhiei).

Grigore Spiru i-a telefonat azi Mitropolitului Nifon Criveanu, fost al Olteniei, rugându-l să-l primească în audienţă, pentru a-i face o comunicare. El mi-a comunicat că merge în după-amiaza zilei de azi, pentru a-l pune în curent pe Nifon cu plagiatul Mitropolitului Marina, arătându-i, în acelaşi timp, şi "apelul" (în 4 file, tras la *gestäthner*) care circulă în caest sens. Spiru are sute de exemplare din acest apel, pe care le difuzează, fiind în serviciul arhiereului Emilian Antal al Sucevei.

Prin decizia no. 4414/1948 a Ministerului Cultelor, se recheamă în ţară, pe data de 15 februarie a. c., la dispoziţia Mitropoliei Ungro-Vlahiei, preotul Ioan Popescu-Runcu, deservent al Bisericii române din Sofia şi diaconul Ion Iufu din aceeaşi biserică (*Naţiunea*, no. 558, sâmbătă, 7 februarie 1948).

Prin decizia no. 3818/1948, ministrul Cultelor a rechemat în ţară, pe data de 15 februarie a. c., pe arhimandritul Martinian Ivanovici, superiorul Capelei române din Paris, urmând să fie pus la dispoziţia Sfintei Mitropolii a Sucevei.

Luni, 9 februarie 1948

Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, care, de când a demisionat, locuieşte în mod permanent la Mănăstirea Văratec, primeşte câte zece mii de lei lunar de la Mitropolitul Justinian Marina. Suma aceasta nu încarcă nici bugetul Mitropoliei Moldovei, nici pe acela al titularului ei, fiindcă ea provine din ofrandele pe care credincioşii le depun la racla cu moaştele Sfintei Paraschiva din Catedrala Iaşilor.

Joi, 12 februarie 1948

Preoţii militari cred că armata se va dispensa de serviciile lor. Mulţi dintre aceştia fac toate diligenţele, demersurile şi intervenţiile posibile la Ministerul Cultelor şi Arhiepiscopia Bucureştilor spre a li se încredinţa parohii în Capitală.

Arhimandritul Partenie Buşcu este unul din cei care au reuşit ca, din "ciraci" ai Patriarhului Nicodim să devină "ciraci" ai viitorului patriarh, Mitropolitul Justinian Marina al Moldovei. Astfel, lui Partenie Buşcu îi este rezervat de către Marina postul de exarh al mănăstirilor Ungro-Vlahiei, iar mai apoi acela de episcop. Oricum, Marina lucrează.

Mitropolitul Marina l-a vizitat acasă, zilele trecute, pe Cenuşă, care i-a oferit o masă copioasă.

De notat: Cenuşă este bun prieten cu D. Arsenie.

Cenuşă este cirac al Mitropolitului Firmilian Marin al Craiovei, care, de asemenea, ia masa uneori la el. "Bate cărările" şi pe la arhiereul Emilian Antal.

Delegaţia Bisericii române care va pleca la Moscova, nu zilele acestea, cum se hotărâse, ci mai târziu, peste aproximativ două săptămâni, este compusă din următoarele persoane:

1. Episcopul Nicolae Popovici al Oradei;

2. Preotul Petre Vintilescu, profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti;

3. Preotul Madan, de la Biserica Batiştei, ca interpret.

Delegaţia pleacă la Moscova, spre a depune referatele asupra diferitelor probleme bisericeşti, din partea Sinodului român. Delegaţia va rămâne acolo, pentru a participa şi colabora la lucrările premergătoare Sinodului panortodox, care va avea loc mai târziu, în vara aceasta, poate.

Desemnarea de către Sinod, cu asentimentul Guvernului, a Episcopului Nicolae Popovici să plece la Moscova, şi încă în calitate de şef al delegaţiei, constituie o victorie a ierarhilor ardeleni, repurtată asupra lui Justinian Marina. În realitate, această victorie ar fi o favoare – printre ultimele – pe care Guvernul i-a acordat-o primului ministru, dr. Petru Groza, ca unul care este protectorul Episcopului Nicolae Popovici.

Cât despre Mitropolitul Justinian Marina, care, după credinţa generală, trebuia să fie şeful delegaţiei mai sus amintite, se afirmă că i s-a recomandat de ministrul Gheorghe Gheorghiu-Dej să rămână, deocamdată, la Iaşi, pentru că acum sunt alte probleme, mai mari, de rezolvat – şi mai apoi va fi chemat la Bucureşti pentru Scaunul de patriarh.

Vineri, 13 februarie 1948

La Ministerul Cultelor se lucrează intens la întocmirea unor liste de preoţi ce vor fi comprimaţi. Comisia lucrează sub preşedinţia profesorului I. Nistor, secretar general (şi comunist). Preoţii sunt în derută. Mulţi dintre ei (e şi preotul Păunescu-fiul, de la Biserica Cărămidarii [...][2]), care ştiu că le sunt trecute numele pe listele de comprimaţi, intervin pentru a fi şterşi. La minister se afirmă că profesorul I. Nistor "este un om foarte cumsecade, care te ascultă şi-ţi face dreptate" şi că "el va salva mulţi preoţi".

Pentru întărirea cadrelor clericale din Bucureşti, Ministerul Cultelor va lua măsuri ca elemente democrate verificate să fie transferate în Capitală, iar în

[2] Lipsă în manuscris (n. e.)

locul lor să fie trimişi preoţii care nu înţeleg să se ralieze unui partid şi să activeze.

Ieri, joi, 12 februarie 1948, i-am făcut o vizită, împreună cu arhidiaconul econom stavrofor dr. Tuţă Nica, de la catedrala Patriarhiei, arhiereului Galaction Gordun, la el acasă (în curtea Bisericii Sf. Spiridon). De pe sală încă ne-a izbit un miros de parfum din camerele lui. Cum a deschis uşa, ne-a izbit un val puternic de parfumuri orientale şi pariziene, ameţitoare, îmbătătoare. Mărturisesc că o astfel de atmosferă se putea găsi numai într-un alcov. Cum ne vede, se scuză imediat, ca o domnişoară, că este bolnav, invitându-ne totuşi, în acelaşi timp, să intrăm. Păşim în biroul situat în dreapta: o cameră destul de spaţioasă, înaltă. Peretele dinspre răsărit este acoperit complet cu nenumărate icoane, iar ceilalţi, de asemenea, acoperiţi cu portretele lui, dintre care unul mare, în ulei, după o fotografie situată mai jos şi alte felurite fotografii, cu scene din viaţa lui, alături de regii României şi diferiţi fruntaşi ai ţării. Chipul ex-Regelui Carol al II-lea, precum şi al ex-Regelui Mihai I nu lipsesc, de asemenea. Un adevărat bazar turcesc. Toate fotografiile sunt înrămate cu gust. Un mic birou, în stânga, pe care stau diferite hârtii şi cărţi, în ordine. O măsuţă alături, cu o lampă al cărei corp îl formează o baletistă rămasă ca o stană în gestul celebrei dansatoare ruse Ana Pavlova. Conversaţia începe. Vorbeşte numai el, provocat de Tuţă, care-i spune că datorează mult Bisericii. Gordun îi ripostează: “Ba, din contră, Biserica îmi datorează mie.” Expune apoi:

1. modul cum a obţinut banii, de la diferite autorităţi sau persoane bogate, în baza legăturilor lor de prietenie, pentru pictarea Catedralei patriarhale;

2. greutăţile pe care le-a întâmpinat în viaţă, încă din timpul studiilor sale în Rusia;

3. lipsa unei înţelegeri, pentru toată străduania lui, din partea celor chemaţi, pentru a-i încredinţa conducerea unei episcopii;

4. cu Radu Roşculeţ, fost ministru, tătărescian, al Cultelor afirmă că n-a fost prieten;

5. în prezent, are legături cu unii din deputaţi. Chiar cu o zi înainte, i-a făcut o vizită unuia dintr-aceştia, care l-a întrebat ce aşteaptă, la care el a răspuns că el nu poate [aştepta] episcopie (în fond, el tânjeşte, ca o floare în timpul secetei, după episcopie);

6. referindu-se la pretendenţii de azi pentru scaune episcopale, a afirmat că ei nu corespund unor astfel de chemări, ci numai unii ca el, de exemplu, care este călugăr din pruncie şi a trecut prin toate treptele bisericeşti, căpătând astfel experienţa necesară;

7. nu este în bune raporturi cu Patriarhul Nicodim, care-i reproşează că i-ar fi risipit averea Mănăstirii Neamţ, pe când a fost stareţ acolo (1946), “eu, care am introdus ordinea acolo şi-am muncit din zori şi până-n noapte”;

8. a vorbit cu groază despre problema homosexualității din Mănăstirea Neamț, “acest focar nemaipomenit de imoralitate”, unde, după miezul nopții, se fac orgii neroniene (sau ca-n vechile cetăți greceşti, în epoca de decadență a Eladei);

9. este în rele relațiuni cu Episcopul Iosif Gafton;

10. Dumitru Arsenie l-a otrăvit pe Patriarhul Nicodim, cu care se poartă ca un inchizitor. Când doamna Nazarie, soția doctorului Nazarie, medicul Patriarhului, l-a întrebat pe Arsenie “Ce mai face Î. P. Sfântul Nicodim, etc.”, el i-a răspuns: “Ce să-i fac eu? O să-i bag un băț în c..., ca să stea drept”;

11. a întocmit o nouă Lege de organizare a Bisericii Ortodoxe Române, pe care profesorul Constantinescu-Iaşi, ca deputat, i-a cerut-o, voind să şi-o însuşească. El însă a refuzat să i-o dea, deoarece era opera lui, de care se poate folosi vreodată. Profesorul Constantinescu-Iaşi s-a supărat;

12. referindu-se la relațiunile bisericeşti româno-sovietice, el şi-a exprimat mirarea că-n “*Jurnal Moskovskoj Patriarkhij*”[3] (“Jurnalul Patriarhiei din Moscova”), no. 8/1947, a apărut o notă în care se arată că, după ce românii cotropitori au fost alungați din Basarabia, o parte a clerului s-a refugiat în România, luând şi odoarele bisericeşti. Gordun a amintit, în această ordine de idei, pe Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost Mitropolit al Chişinăului. Biserica basarabeană, lăsată în voia soartei, a fost nevoită să recurgă la mijlocul înființării unor cursuri rapide, pentru educarea viitorilor clerici.

În stadiul actualelor relații româno-sovietice, apariția acestei note într-un jurnal oficial i se pare un anacronism, din care cauză a adus faptul la cunoştința lui D. Veştemean[u], director general în Ministerul Cultelor.

Apoi, Tuță “l-a judecat ca pe Hristos” pentru că nu apare în câmpul muncii bisericeşti; “Înalt Prea Sfinția Voastră, care reprezentați o forță, o mare putere de muncă etc.” (I-am atras eu apoi lui Tuță atențiunea asupra acestei atitudini demagogice, căci ştiu că-l înjura pe Gordun, la care mi-a răspuns: “Ce să-i fac? Dacă-i place să-l laud?”)

Tuță mai scăpa printre dinți câte-o viperă veninoasă la înjurătură, din când în când, la care Gordun, foarte candid, ca o virgină nevirgină, cu capul puțin înclinat pe umărul drept, îi răspundea: “Da’, bine, măi Tuță, măi, uiți că eu îs arhiereu?” Un “Vă rog să mă iertați, Preasfinte” îl mulțumea complet. De altfel, din gura lui Gordun a ieşit o viperă mai veninoasă, când a repetat o înjurătură a Patriarhului Miron: “Da’ dă-l în p... mumă-sii!” În cele din urmă, am plecat. El ne-a rugat să mai poftim, împreună.

[3] Cu chirilice în original (n. e.)

Sâmbătă, 14 februarie 1948

Azi s-a oficiat un maslu la patul Patriarhului Nicodim. Printre slujitori erau: Mitropolitul Efrem Enăcescu, adus special de la Mănăstirea Cernica, al cărei stareț este, și preotul Mitrofan din București, duhovnicul Patriarhului (și fost ofițer în armata țaristă, fost bibliotecar al Mănăstirii Neamț și cel care a tradus din rusește multe din "trâmbițatele opere" ale Patriarhului Nicodim, printre care și "Istoria biblică" în șase volume, de Lopuhin).

Duminică, 15 februarie 1948

Stimabilul Grigore Spiru, șeful Serviciului de presă al Patriarhiei, este la Galați, de unde își va continua turneul propagandistic prin alte eparhii, ca emisar al arhiereului Emilian Antal al Sucevei, în contra Mitropolitului Justinian Marina al Moldovei, în care scop răspândește "apelul" – plagiatul Mitropolitului Justinian Marina.

Luni, 16 februarie 1948

Pentru a lăsa liber locul de prim-ministru, Petru Groza ar urma să fie numit ambasador al României la Washington, în locul lui Mihail Ralea, care este în țară de multă vreme. O dată cu dispariția din câmpul politic a lui Groza, vor amuți și ierarhii ardeleni, afirmă cuvioasele guri. Ministrul de Externe Ana Pauker s-ar opune plecării în America a lui Groza, în care scop nu ar voi să-i acorde pașaportul cuvenit.

Episcopul Iosif Gafton a făcut cunoscut[e], în scris, Ministerului Cultelor atribuțiile pe care i le-a fixat Patriarhul. În baza acestor atribuții, arhiereul Pavel Șerpe nu mai semnează nici un act. El este la dispoziția lui Gafton, care-l trimite în diferite delegații sau la sfințiri de biserici.

Arhidiaconul Băbuș de la Catedrala patriarhală a fost numit stareț al Mănăstirii Cheia-Prahova. El își va lua în curând postul în primire, după ce mai întâi va fi hirotonit preot, probabil duminică, 22 februarie a. c. Clerul Catedralei este foarte satisfăcut de plecarea lui Băbuș, "acest intrigant, sforar, neam prost și curvar."

Marți, 17 februarie 1948

Preotul Gagiu va fi numit director al Tipografiei Cărților Bisericești, în locul diaconului Ghica, ce-și reia postul de secretar la aceeași tipografie.

Miercuri, 18 februarie 1948

Arhidiaconul Tuță M. Nica va fi reintegrat, după un an de când a fost demis de Patriarh, în postul de corector la Tipografia Cărților Bisericești. El are sprijinul preotului Vlaiculescu, deputat și efor al Bisericii. E posibil ca Tuță să treacă apoi în postul de director al tipografiei.

Joi, 19 februarie 1948

La cancelaria Mitropoliei Ungro-Vlahiei s-au făcut noi numiri, şi anume:

a) preotul Vasile Ionescu, consilier la Secţia economică;

b) preotul Ghiţă Chiriac, consilier la Secţia culturală.

Ambii sunt membrii ai Frontului Plugarilor, ca şi preotul Cosma, care s-a înscris din oportunism şi astfel rămâne mai departe consilier la Secţia administrativă bisericească, împreună cu protoereul deputat Alexandru Ionescu.

Preotul Vasile Ionescu[4], deputat, a atras atenţiunea unor clerici, în glumă zice el, să se ferească de "banditu' ăla de Tuţă (Nica), fiindcă-i un fost legionar." Tuţă i-a reproşat acest lucru. Preotul Alecu Ionescu a recunoscut că a spus, însă în glumă, la care Tuţă, supărat, i-a ripostat că, dacă a fost sau este legionar, nu-l priveşte pe el, adăugând: "Ţi-am făcut ceva? Sau vrei să-ţi fac?", la care preotul Alecu Ionescu n-a răspuns nimic. Tuţă afirmă că preotul Alecu are şi el păcate mari: el a ascuns pe fruntaşii legionari în casă la el, de unde au fugit în străinătate, înainte de 23 August 1944.

Vineri, 20 februarie 1948

Arhiereul Emilian Antal a răspândit "apelul" (plagiatul Mitropolitului Marina), trimiţându-l tuturor chiriarhilor etc. Apelul poartă [scris]: "pentru conformitate, arhiereul Emilian Antal".

Episcopul Iosif Gafton încearcă să-şi redobândească poziţia în faţa Mitropolitului Justinian Marina, care cunoaşte intrigile ţesute contra lui în Palatul patriarhal, intrigi de care Gafton nu este străin. În acest scop, Gafton a rugat pe Arhiepiscopul Firmilian Marin al Craiovei şi pe arhimandritul D. Melchisedec, starețul Mănăstirii Neamț (care sunt în Bucureşti de câteva zile) să-l împace cu Mitropolitul Marina.

Episcopul Iosif Gafton a transmis Mitropolitului Justinian Marina rugămintea Patriarhului Nicodim de a interveni pe lângă Guvern pentru plecarea la Paris, ca superior al Bisericii române de acolo, a arhimandritului Vasile Vasilache, iar, în caz de refuz, a arhimandritului Petronius, secretarul Patriarhului.

După unele zvonuri, sediul Patriarhiei urmează să fie stabilit în Mănăstirea Văcăreşti. Actualul Palat patriarhal şi Catedrala ar rămâne la dispoziţia Guvernului.

Marţi, 17 februarie a. c., Patriarhul Nicodim a fost dus la Mănăstirea Cernica. "Plimbarea" şi "binecuvântarea" pe care-a dat-o călugărilor constituie o manevră, pentru a arăta opiniei publice că el este sănătos, că "activează" şi, ca atare, nu este necesară o Locotenenţă patriarhală.

[4] Confuzie de nume; aşa cum rezultă în continuare, relatarea se referă la preotul deputat Alexandru Ionescu (n. e.)

Dosarele întocmite Episcopului Nicolae Popovici al Oradei şi arhiereului Emilian Antal al Sucevei şi trimise autorităţilor laice şi apoi Sinodului, nu sunt ale unui anonim, ci poartă semnătura Mitropolitului Justinian Marina al Moldovei.

Cu fiecare zi, clerul constată că Sinodul excelează prin lipsă de activitate pentru Biserică şi problemele sociale. În rândurile ierarhilor, intriga a fost înălţată la rangul de virtute cardinală, de principiu călăuzitor şi de "muncămetru". Şi toată această intrigă se face numai pentru ca unul să fie plăcut, iar altul neplăcut şi viceversa diferitelor persoane sau cercuri politice, fără ca să încerce câtuşi de puţin, dacă vor să o facă, să le placă prin contribuţia pe care sunt datori s-o aducă în câmpul muncii.

Şi astfel, clerul constată faptul că dosarele Episcopului N. Popovici şi arhiereului Emilian Antal, întocmite de Mitropolitul Justinian Marina, au colindat la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, Ministerul de Interne, Ministerul Cultelor etc. etc.; publicul însuşi a luat cunoştinţă de conţinutul lor, pentru ca abia după aceea să fie trimise şi la Sinod, ca la arhivă, deci după ce faptul s-a consumat. Acum, Sinodului nu-i rămâne altceva de făcut, cunoscută fiind influenţa lui, decât să ia act, chiar "cu satisfacţie".

Cu prilejul Conferinţei Sinodale de miercuri, 18 februarie 1948, din Palatul patriarhal, pentru desemnarea, în mod definitiv, a membrilor delegaţiei care va pleca la Moscova, a avut loc în biroul Patriarhului, un schimb de cuvinte grave între Mitropolitul Justinian Marina al Moldovei şi arhiereul Emilian Antal al Sucevei. Ei s-au calificat, în mod reciproc, cu "frăţeştile" cuvinte de "escrocule, şantajistule" etc.

Ieri, la 19 februarie a. c., s-a constituit, la orele 18, într-una din sălile Tribunalului Ilfov, "Sindicatul clerului ortodox român". În consiliu sunt aleşi, deocamdată, următorii preoţi:

1. Vasile Ştefan, de la Consiliul Central Bisericesc;

2. Marius Constantinescu (Biserica Boteanu), consilier [la] Patriarhie;

3. Dumitru Fecioru (Biserica Cuţitul de Argint), profesor universitar, Facultatea de Teologie, *loco*.

Ierarhii ardeleni: Mitropolitul Nicolae Bălan, Episcopul Nicolae Colan (Cluj), Episcopul Nicolae Popovici (Oradea) şi arhiereul Emilian Antal (Suceava), însoţiţi de preotul profesor Liviu Stan (consilier ministerial [la] Culte şi [apropiat al lui] Groza) au fost primiţi în audienţă, miercuri, 17 februarie a. c., de primul ministru, Petru Groza. După *Radio America*, ei au fost primiţi în audienţe separate. După ce i-au arătat atitudinea şi acţiunea Mitropolitului Justinian Marina în Biserică, ei l-au întrebat pe Petru Groza dacă Mitropolitul Marina lucrează cu asentimentul Guvernului şi-n numele lui. Petru Groza a negat această aserţiune, adăugând că, deocamdată, în Biserică rămâne *statu quo*. După aceea, Petru Groza l-a chemat pe Mitropolitul Marina, căruia i-a atras atenţiunea

asupra atitudinii şi acţiunii acestuia faţă de Patriarh şi în Biserică. După audienţă – afirmă Grigore Spiru, purtătorul de cuvânt al arhiereului Emilian Antal – Mitropolitul Marina era foarte abătut. “Marina nu mai ridică de-acum capul”, adaugă Grigore Spiru.

La Secţia culturală a Arhiepiscopiei Bucureştilor va fi numit consilier, pe lângă preotul Gh. Chiriac, şi preotul Gh. Iliescu-Izvoarele, fost secretar general la Culte, iar la Secţia economică, preotul C. Stănică, de la Biserica Sfântul Nicolae Vlădica, pe lângă preotul Vasile Ionescu.

Marţi, 16 şi miercuri, 17 februarie a. c., a avut loc în Palatul patriarhal o consfătuire sinodală în legătură cu compunerea delegaţiei care urmează să plece la Moscova. Apoi, a apărut în *Semnalul* o notă în care se arată că, la Sinodul care a avut loc, a participat şi arhiereul Emilian Antal, “locotenent de Patriarh”. Nota a fost dată de Grigore Spiru, pentru a-i face atmosferă lui Antal şi a induce în eroare opinia publică. Sesizată, Patriarhia i-a impus lui Grigore Spiru să publice o dezmințire a faptului relatat mai sus.

Sâmbătă, 21 februarie 1948

Confidentul Patriarhului Nicodim, Gică Petrescu, magistrat, epurat zilele acestea, face intervenţiile necesare pe lângă bătrân pentru a fi numit consilier juridic la Patriarhie. Petrescu se foloseşte, în mod permanent, de automobilul no. 4868B, fost proprietatea Mitropoliei Chişinăului.

Duminică, 22 februarie 1948

Cântăreţii bisericeşti au izbutit să-şi revendice, prin sindicat, unele din drepturile lor. Astfel, Ministerul Cultelor a trimis parohiilor o adresă prin care le face cunoscut să facă toate diligenţele pentru ca şi cântăreţii să aibă locuinţă, în mod gratuit, în casele parohiale, acolo unde există, evident şi să le acorde dreptul cuvenit din venitul epitrahilului. Cântăreţii sunt foarte satisfăcuţi de acest prim pas, care-i scoate din starea de servitori ai preoţilor.

Luni, 23 februarie 1948

Preotul Marius Constantinescu, consilier, a depus adeziunea de înscriere în Partidul Naţional Popular şi, cu toate insistenţele, n-a fost admis nici până azi, din cauza opoziţiei pe care i-o face preotul Alexandru Ionescu, deputat.

Situaţia consilierilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei este foarte neclară. Preotul Vasile Ionescu însuşi afirmă că nu este sigur că va rămâne consilier, ca şi preotul C. Staicu, de altfel. În foarte scurt timp, situaţia consilierilor va fi clarificată “prin curăţirea Dealului şi aducerea unor oameni noi.”

În cercurile clericale se afirmă că Partidul Naţional Popular este acela căruia Partidul Comunist Român i-a încredinţat rezolvarea tuturor problemelor bisericeşti. Clericii au şi început să se grupeze în jurul PNP.

Se afirmă că, în Biserică, vor avea loc în curând schimbări importante, în ceea ce priveşte organizarea ei, în urma modificărilor unor legi supuse Parlamentului de Stanciu Stoian, ministrul Cultelor.

Marți, 24 februarie 1948

Arhimandritul Dionisie Lungu mi-a spus azi că Mihail Wieder (M. Stavrofil) se află, într-adevăr, la Mănăstirea Cocoş, județul Tulcea, unde i se va trimite o haină, pe care o va face el, ca unul care îi procură mijloacele materiale necesare traiului. În mănăstire, M. Wieder se supune regulilor obştei, făcând şi ascultare, prin ajutorul ce-l dă la bucătărie, facerea curățeniei etc.

Ieri şi alaltăieri, starea sănătății Patriarhului Nicodim inspiră foarte serioase îngrijorări, afirmă oamenii din Palat. Doctorul Nazarie veghează la căpătâiul lui.

Miercuri, 25 februarie 1948

Având în vedere situația sa materială, Mitropolitul Nifon Criveanu (care primeşte 10.700 lei lunar pensie) a cerut voie Patriarhului Nicodim, prin Episcopul Iosif Gafton, să poată sluji la câte o cununie, înmormântare etc., atunci când este chemat. Patriarhul i-a dat învoirea cuvenită. Şi Criveanu este foarte mulțumit, fiindcă în ianuarie, de exemplu, "am mai câştigat o leafă", mi-a afirmat el azi, când l-am vizitat.

Nu de mult, ministrul Cultelor, Stanciu Stoian a dispus ca în minister să nu mai intre nici o persoană străină. Orice solicitant primeşte explicațiile necesare sau depune cererea cuvenită etc. la un birou de informațiuni, înființat în acest scop la o intrare secundară în minister. Audiențele pentru ministru etc. se dau în urma aprobării respectivilor. Şeful Biroului de informațiuni este Scorobeț, şef de cabinet al preotului I. Vască, ajutat de o funcționară. Măsura nu este bine primită de cler, care era obişnuit să "forfotească" prin toate birourile şi să influențeze asupra rezoluțiilor.

Joi, 26 februarie 1948

În ziua de 16 martie a. c. se va deschide, la Moscova, conferința premergătoare Congresului pan-ortodox, care va avea loc tot acolo. La această conferință participă şi delegația Bisericii române, în frunte cu Episcopul Nicolae Popovici al Oradei.

Se confirmă ştirea după care starea sănătății Patriarhului Nicodim inspiră foarte serioase îngrijorări. De la Palat se află că "i s-a ținut lumânarea". Patriarhul, cu ochii închişi şi nemişcat, părea că murise. Ciracii se întrebau: "S-a dus? S-a dus?" În cele din urmă, bătrânul şi-a revenit.

În cercurile clericale circulă insistent ştirea că Guvernul român va porni în curând lupta împotriva romano-catolicismului. Lupta aceasta este dată alături

de Moscova, în cadrul luptei acesteia cu Vaticanul, care s-a declarat în mod public duşman *sans merçi* al comunismului, ordonând clerului său din întreaga lume să nu dea asistenţă religioasă credincioşilor deveniţi comunişti.

Lupta, la noi, a început să se manifeste. Primul indiciu, în afară de atacuri sporadice prin presă, îl constituie menţiunea pe care ministrul Gh. Gheorghiu-Dej (Finanţe), secretar general al PCR a făcut-o în expunerea sa în faţa primului Congres al PMR (Partidul Muncitoresc Român, [constituit prin] unificarea PCR şi Partidului Social-Democrat), înfiinţat acum, despre românii preoţi catolici, dependenţa lor de Vatican şi atitudinea lor ostilă Guvernului[5]. Acest indiciu constituie un început de luptă.

Un alt indiciu:

În după-amiaza zilei de duminică, 22 februarie a. c., a avut loc, la Biserica Icoanei, o manifestaţie religioasă, urmată de conferinţă şi concert. Conferenţiara era o doamnă, membră a Societăţii Ortodoxe a Femeilor Române. În prealabil, însă, conferinţa i-a fost cerută şi cenzurată aproape în întregime de asociaţie. În faţa acestei asociaţii, doamna n-a mai conferenţiat, iar asociaţia a trimis o altă doamnă, care a vorbit despre catolicism, într-un scurt istoric al acţiunii lui nefaste în trecut şi evidenţiind că şi Biserica ortodoxă a greşit, însă, în schimb, ea a fost aproape de inima poporului.

Atacul general împotriva catolicismului ar urma să fie dat după Sinodul panortodox, care va avea loc la Moscova în vara aceasta.

Clerul ortodox crede că obiectivul acestei lupte la noi este trecerea românilor uniţi la ortodoxie, adică dependenţa lor, din punct de vedere bisericesc,

[5] Citatul exact al expunerii este următorul: "Frontul Democraţiei Populare va fi o armă de făurire a unităţii politico-morale a întregului popor muncitor din ţara noastră. Reacţiunea nu se dă înapoi de la nici un mijloc pentru a submina această unitate. Voi da în această privinţă un exemplu caracteristic. O parte din credincioşi aparţin în ţara noastră bisericii catolice. Suntem nevoiţi să constatăm că cercurile clerului catolic nu au o atitudine potrivită cu regimul democratic al României, cu interesele ţării şi ale poporului. În întreaga lume clerul catolic ascultă de ordinele Vaticanului, a cărui furibundă activitate reacţionară şi pro-imperialistă este bine cunoscută. Nu este admisibil ca cercurile clerului catolic să abuzeze de posibilităţile pe care le au de a-i influenţa pe credincioşi, pentru ca, urmând directivele Vaticanului, să utilizeze biserica drept mijloc de propagandă îndreptată împotriva orânduirii democratice şi menită să slăbească voinţa poporului de a-şi apăra independenţa împotriva imperialiştilor străini.

Noi credem că această atitudine a clericilor catolici, potrivnică intereselor întregului popor, inclusiv ale credincioşilor catolici, nu poate lăsa indiferent nici clerul bisericii ortodoxe şi nici pe credincioşii aparţinând bisericii catolice." Vezi *Raportul politic general făcut de tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej la Congresul Partidului Muncitoresc Român din 21-23 februarie 1948*, pp. 42-43.

de un şef din țară, iar nu din afară (Papa). Sub această perspectivă, clerul consideră ca binevenită acțiunea Guvernului.

Vineri, 27 februarie 1948

MOARTEA PATRIARHULUI NICODIM MUNTEANU[6].

S-a încheiat al doilea capitol patriarhal!

Azi, vineri, 27. II. 1948[7], la orele 17.45, a murit Patriarhul Nicodim. Procurorul şi medicul legist au constatat şi consemnat decesul.

Îmbrăcat în odăjdii absolut noi şi-n fir de aur, cu mitră în cap, cârjă alături, în picioare cu papuci turceşti, cusuți de asemenea cu fir de aur, a fost aşezat pe două mese aşezate cap în cap, în Sala sinodală a Palatului patriarhal. S-a procedat apoi la sigilarea apartamentului Patriarhului, bibliotecii, pivniței etc., fiind de față comisia formată din:

1. arhiereu vicar patriarhal Pavel Şerpe;
2. preot Gheorghe Maxim, consilier referent la Secția economică;
3. preot C. Coman, consilier referent la Secția economică;
4. preot Alex. Ionescu, consilier referent la Secția administrativă;
5. preot C. Cosma, consilier referent la Secția administrativă;
6. preot Vasile Ştefan, de la Consiliul Central Bisericesc;
7. preot C. Dincescu, membru al Administrației eparhiale, Secția economică;
8. preot Grigore Cernăianu, membru al Administrației eparhiale, Secția economică etc.

Biblioteca şi pivnița au fost sigilate – am văzut eu – numai de arhimandritul Ilarion Bălăiță, şeful fabricii de lumânări a Arhiepiscopiei, însoțit de un om de serviciu, care ținea o lumânare. Sigiliul a fost dat apoi în păstrare unei persoane din Palat. Pe sofaua de lângă telefon şade Episcopul Iosif Gafton, având bufnițele Vasilache în dreapta (arhimandritul Haralambie) şi-n stânga (Vasile). Radu, avocatul, nepotul Patriarhului, stă.

Pentru mâine, la ora 9, Episcopul Iosif Gafton şi arhiereul Pavel Şerpe sunt invitați de ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, la minister. Când i s-a făcut cunoscut lui Iosif Gafton, acesta a spus: "Funcțiunea mea a încetat o dată cu închiderea ochilor Patriarhului." Eu eram de față. Intervine însă cineva, spunându-i că poate este chemat pentru a da oarecari referințe, la care el răspunde: "Aşa, da, merg." Între timp vine lângă noi Comisia de pecetluire. Gafton, râzând, se adresează celor din comisie, spunându-le să nu aplice cumva şi pe valiza lui. Preotul Alex. Ionescu îi răspunde, râzând de asemenea: "Aş pune

[6] Cu majuscule în textul original (n. e.)

[7] În manuscris este trecută în mod eronat data de 28 februarie (n. e.)

sigiliul, Prea Sfințite, însă numai pe ghetele acelea frumoase." "Cu gumilastic", adaugă preotul Gh. Vintilescu, inoportun ca întotdeauna.

Râs în toată regula, cu înclinări clericale pe spate, ca la un banchet pe care l-ar fi dat decedatul.

Pentru mâine, este aşteptat să sosească în capitală Mitropolitul Justinian Marina al Moldovei, care, în ordine canonică, este locțiitor de Patriarh.

Cât despre ultima dorință a Patriarhului, nu s-a putut afla nimic, deşi se întrebau unii clerici între ei. Se crede că va fi înmormântat în Catedrala patriarhală, dacă nu la Mănăstirea Cernica, deşi ciracii țin, cu orice preț, să fie dus la Mănăstirea Neamț. În această privință a fost întrebat arhimandritul Melchisedec Dimitriu, telefonic, la Mănăstirea Neamț, unde este stareț, însă a răspuns că nu ştie nimic.

Boala Patriarhului: pneumonie din cauza răcelii contractate săptămâna trecută, când a fost plimbat la Mănăstirea Cernica.

Sâmbătă, 28 februarie 1948

Moartea Patriarhului Nicodim a avut un ecou aproape şters complet [sic!] în presă. Grigore Spiru a prezentat chiar materialul necesar redacțiilor de ziare, dar a fost refuzat. Tăcerea presei îşi are, desigur, explicația ei.

Cenuşă a fost propus membru în comisia pentru inventarierea lucrurilor Patriarhului Nicodim, însă s-a opus arhiereul Pavel Şerpe, alături de preotul Gh. Maxim. Comisia a găsit până acum, din lucrurile Patriarhului decedat, câteva perechi de cămăşi şi indispensabili, şi acestea murdare şi aruncate.

Duminică, 29 februarie 1948

Ieri a fost depus în catedrală corpul Patriarhului. Azi s-a perindat un însemnat număr de credincioşi prin fața catafalcului, care este străjuit de clerul Capitalei, care, zi şi noapte, veghează în grupuri de câte cinci (patru la cele patru colțuri ale sicriului şi unul citeşte "stâlpii" în fața altarului), care se schimbă din oră în oră.

Preoții în neordine, ca-ntotdeauna: unul cu, altul fără culion.

La intrarea în Catedrală este un registru în care se înscrie cine doreşte.

Până în prezent, nu s-a găsit testamentul Patriarhului. Este deci aşteptat să vină arhimandritul Melchisedec Dimitriu de la Mănăstirea Neamț, pentru a da lămuririle necesare în această privință. Se afirmă că, dacă testamentul nu convine ciracilor şi el s-ar afla în mâinile lor, ei sunt capabili să-l ascundă şi să afirme că nu-l au. Grigore Spiru afirmă totuşi că Patriarhul şi-a exprimat dorința, în testament[8], să fie înmormântat la Mănăstirea Neamț, iar Episcopul Iosif Gafton să facă parte din locotenență.

[8] Subliniere D. V. (n. e.)

Azi, Mitropolitul Justinian Marina a oficiat în Catedrala patriarhală. După aceea, arhidiaconul Tuță Nica i-a propus să facă un trisaghion pentru Patriarhul Nicodim, ceea ce el n-a aprobat. Tuță zâmbind, Mitropolitul Justinian Marina i-a răspuns: "Ei, hai să-ți fac plăcerea asta", adică de a-i cânta Tuță lui Nicodim "Veşnica pomenire" (ca duşmanului ce i-a fost).

Şi s-a făcut trisaghion.

Cum Marina n-a fost pomenit la liturghie în calitatea sa de "locțiitor de Patriarh", l-a întrebat deci pe arhimandritul Ghervasie Crețu, marele eclesiarh, dacă a primit vreo dispoziție în acest sens. Crețu a răspuns că nu, însă Marina îl întrebase în prealabil pe Petronius, secretarul Patriarhului, dacă i-a trimis lui Crețu dispoziția pe care-a dat-o el, la care a primit răspuns afirmativ. Apoi i-a confruntat pe amândoi – imediat – spre a-i convinge de ceea ce era el convins (adică-l mint). Iată împăunare şi veleități quasipatriarhale, dar sigur mitropolitane!

(Marina a sosit de la Iaşi în dimineața zilei de azi. În gară l-a primit numai preotul D. Cristescu de la Sf. Vineri-Herasca. Ieri, maşina Patriarhiei a fost trimisă la gară de două ori, în aşteptarea lui Marina, care, intenționat, n-a voit să vină decât azi. Marina nu locuieşte la Palat.)

S-a hotărât ca Patriarhul Nicodim să fie înmormântat în Catedrala patriarhală, alături de decedatul Miron Cristea. Ştirea aceasta a produs o oarecare nedumerire între clerici, care erau încredințați că bătrânul va odihni la Mănăstirea Neamț. Se afirmă că hotărârea aceasta se datoreşte faptului că Stanciu Stoian, ministrul Cultelor, a refuzat, pentru motive bine întemeiate, de altfel, să pună la dispoziție suma de patru sute cincizeci de mii lei, necesari transportării sicriului cu rămăşițele pământeşti ale Patriarhului Nicodim la Neamț; el a motivat că nu are bani.

În Catedrală se lucrează, zi şi noapte, la săparea mormântului. Şi deoarece locul b-A-d-C[9] era prea strâmt ca să poată încăpea sicirul Patriarhului Nicodim, alături de cripta A-B-C-D a Patriarhului Miron Cristea, trebuia lărgit. Înspre stânga nu se putea lărgi, deoarece erau doi stâlpi (F, G). Ca atare, s-a săpat mai întâi porțiunea b-A-d-C scoțându-se pământul (după ce în prealabil s-a spart cu mare greutate planşeul de beton armat de pe toată suprafața b-B-d-D). Apoi, zidul A-C a fost spart şi scos în întregime şi mutat la dreapta, în punctul a-c. În modul acesta, s-au format două morminte: b-a-d-c, al Patriarhului Nicodim şi a-B-c-D, al Patriarhului Miron.

[9] Trimiterile se fac la desenul întocmit de Dudu Velicu, reprezentând locul în care sunt înmormântați patriarhii Miron Cristea şi Nicodim Munteanu, vezi Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale, Fond Dudu Velicu, dosar 776, fila 18[r]. Vezi şi mai departe (n. e.)

Când s-a spart zidul, am coborât în criptă şi am privit sicriul Patriarhului Miron. Înfloriturile în relief de pe el deveniseră iască şi cădeau. Am luat o bucată măricică. În porțiunea b-A-d-C s-au găsit oseminte, cu carâmbi de cizmă, bucăți mari de siciru – amestecat cu pământ – putrede şi o bucățică de pânză (de in?)[10] complet îngălbenită, dar foarte rezistentă. Pânza, o bucată de lemn şi o bucată de cizmă le-am luat. Linia b-A trecea tocmai mai sus de genunchii decedatului, astfel că săpătorii le-au scos fără să caute dincolo de ea, unde ar fi găsit, cu siguranță, vestigii de seamă.

Nimeni nu a văzut un reprezentant al Comisiei Monumentelor Istorice, care, poate, nici nu va fi fost anunțată. Istoria putea face noi precizări prin ceea ce tot pământul ar fi binevoit să ne descopere, din tainele lui.

În seara aceasta, s-a transmis prin radio un comunicat, prin care s-a făcut cunoscut clerului din țară ca la slujbă să pomenească pe "ÎPS Mitropolit Justinian Marina, locțiitor de Patriarh." Comunicatul a fost dat de vicarul arhiereu Pavel Şerpe, "pentru ca să-i facă plăcere noului stăpân."

Luni, 1 martie 1948

Azi, la 12^{30}, l-am întâlnit în fața Mănăstirii Antim pe Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Craiovei. L-am întrebat dacă a fost la Catedrală, să-l vadă pe răposatul Patriarh Nicodim. Mi-a răspuns că nu, deşi ziarele au anunțat că da. M-a întrebat dacă trebuie să meargă să-l vadă, dat fiind că "el a fost călăul meu". L-am sfătuit să meargă, acum, în fața morții. "Bine, da, ai dreptate. Atunci merg!", mi-a răspuns şi ne-am despărțit.

Se afirmă că Locotenența patriarhală va fi formată din trei persoane, şi anume: Mitropolitul Justinian Marina, Arhiepiscopul Firmilian Marin al Craiovei, Episcopul Nicolae Popovici al Oradei.

Lupta între Mitropolitul Marina şi ardeleni începe, primul voind să rămână singur, iar ceilalți să fie trei.

Arhiereul Emilian Antal i-a spus lui Grigore Spiru, ieri, când acesta l-a vizitat, că nu are nici un motiv să fie neliniştit. L-a criticat aspru pe vicarul arhiereu Pavel Şerpe, care – după el – este un prost, rămas acum să se zbată singur, deoarece Episcopul Iosif Gafton, locțiitorul de Patriarh de până acum, s-a îmbolnăvit subit, iar vicarul Veniamin Pocitan este şi el absent de foarte multă vreme.

Arhiereul Antal a afirmat, după cum i-a spus ministrul de Război, Emil Bodnăraş, că nu se va lua nici o hotărâre relativ la Locotenența patriarhală până nu se înapoiază primul ministru Petru Groza din vizita pe care o face acum în Polonia.

[10] Paranteză D. V. (n. e.)

Marți, 2 martie 1948

Mitropolitul Justinian Marina (locotenent) locțiitor de Patriarh, s-a exprimat că, până săptămâna viitoare nu va face nici o schimbare în rândurile personalului de serviciu etc., din Palatul patriarhal. După aceea însă, va înlocui personalul, deoarece nu are încredere în el şi-n nici o altă persoană pentru postul de secretar al său, în afară de fiul său, Ovidiu, student la Medicină şi arhimandritul Teoctist Arăpaş.

Ieri au sosit în Capitală Episcopul Elefterie de Praga, exarhul Patriarhului Alexei şi protoereul Markov, ca delegați ai Bisericii ruse la funeraliile Patriarhului Nicodim. Prezentându-se la Palatul patriarhal, nimeni nu le-a putut da vreo relație, deoarece nici unul din cei prezenți nu cunoştea limba rusă. Abia în fața acestei situații s-a pus problema necesității unui interpret. Mihai, omul de serviciu de la Cancelarie, m-a căutat pe unde a putut, dar nu m-a găsit. După multe discuții, s-a trimis o maşină după preotul Vladimir Madan, care a venit şi a rezolvat problema.

Membrii delegațiilor străine care participă la funeraliile Patriarhului Nicodim au locuința şi masa în Palatul patriarhal. Grigore Spiru afirmă că s-a ventilat ideea ca delegații să aibă masa în Palat, iar locuința pe la diferiți preoți din Capitală, pentru a-i cunoaşte mai bine. Şi, din multe motive, nu este posibil acest lucru.

Arhiereul Galaction Cordun, egumenul Bisericii Sfântul Spiridon, a vociferat în Catedrala patriarhală şi apoi a propus Mitropolitului Justinian Marina, locțiitor de Patriarh, să se deschidă sicriul Patriarhului Miron Cristea şi să-i fie înlocuite cu altele mai puțin scumpe: cârja, engolpionul, mitra etc., ca fiind de mare preț.

Mitropolitul Marina şi-a declinat competența, spunând că în această privință poate hotărî numai Sinodul.

Preotul C. Burducea mi-a spus că arhiereul Cordun, ca şi Petru Groza, primul ministru, Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, preoții Liviu Stan şi Spiridon Cândea, profesori [la] Sibiu şi consilieri ministeriali ai lui Groza sunt francmasoni şi activează după instrucțiunile unei loji din Londra, unde Mitropolitul Bălan este în gradul 33.

Miercuri, 3 martie 1948

În după-amiaza zilei de ieri, la orele 10, Episcopul Elefterie al Pragăi şi exarh al Patriarhului Alexei al Moscovei, a oficiat un trisaghion la căpătâiul rămăşițelor Patriarhului Nicodim. Răspunsurile au fost date de corul Bisericii ruse din Capitală. Atât fastul cu care s-a oficiat slujba, după tipicul călugăresc, cât şi răspunsurile, de o înaltă simțire muzicală, au impresionat asistența.

Joi, 4 martie 1948

Afluența poporului la catafalcul Patriarhului Nicodim a constituit o adevărată avalanşă, pe care cu greu a putut-o stăvili poliția – ajutată de armată – pentru ca să domnească ordinea. Eu am numărat într-o oră 2.500 de persoane, care au intrat în biserică. La orele 22, presiunea poporului a fost atât de puternică, încât cordoanele au fost rupte şi mulțimea a năvălit spre biserică. Ea a fost însă oprită la intrare, pentru ca apoi să intre în grupuri de câteva persoane. În timpul presiunii era un vacarm. Se auzeau şi țipete prelungi de femei în disperare. O femeie a leşinat. Scoasă din mulțime, a fost întinsă pe piatră, fricționată şi abia mai târziu şi-a revenit.

Afluența aceasta a publicului bucureştean şi chiar din provincie se datoreşte următoarelor cauze:

a) sentimentul religios;

b) îndemnului preoților, dat credincioşilor lor în ziua de duminică, 29 februarie a. c., de a merge să-l vadă pe Patriarh;

c) curiozității de a-l vedea pe Patriarh "şezând în jeț".

Clerul a avut o satisfacție destul de mare pentru faptul că prezența unui public în număr atât de mare ar constitui o manifestație formidabilă a sentimentului religios al poporului; aceasta în sensul că poporul este profund religios şi ataşat Bisericii, fapt de care Guvernul nu poate să nu țină seama.

La orele 24, s-a terminat pelerinajul. S-a procedat apoi la curățirea bisericii şi aşternerea covoarelor pentru a doua zi, când urmează să asiste şi membrii Guvernului la slujba înmormântării.

În dimineața zilei de azi, s-a putut pătrunde în Dealul Patriarhiei numai cu invitații pe care le-a eliberat preotul Alex. Constantinescu, consilier la Consiliul Central Bisericesc. Numele celor care primeau invitații erau trecute într-un tablou, pentru ținerea evidenței.

Afluență mare. Clerul Capitalei şi delegații din provincie erau prezenți, în careu, în fața Palatului şi a Camerei Deputaților, având epitrahilele pe grumaz. La orele 9 a sosit la Palat Stanciu Stoian, ministrul Cultelor. În Sala sinodală, el a cetit în fața ierarhilor decretul de deschidere a Sinodului pentru comemorarea Patriarhului Nicodim. Apoi, Mitropolitul Justinian Marina, locțiitor de Patriarh, a făcut elogiul defunctului, după care a vorbit, în acelaşi sens, Stanciu Stoian, din partea Guvernului. Urmează Episcopul Elefterie al Pragăi şi Cehiei, care vorbeşte în limba rusă, liber, în numele Patriarhului Alexei al Rusiei, pe care-l reprezintă şi al cărui exarh este. Preotul V. Madan traduce în limba română, frază cu frază, foarte cursiv şi frumos. După aceea, Episcopul bulgar Partenie citeşte un discurs în limba bulgară, în numele Mitropolitului Ştefan al Bulgariei. Preotul Nic. Dorobanțu, de la Biserica Sf. Nicolae Vlădica, citeşte, frază cu frază, traducerea în limba română.

Mitropolitul Nicolae Bălan încheie seria cuvântărilor, mulțumind întâi trimisului Patriarhului Alexei, apoi celui al Mitropolitului Ștefan pentru cuvântul de mângâiere în durerea pe care o încearcă Biserica Ortodoxă Română.

"Participarea celorlalte Biserici surori este un semn vădit al ecumenicității" din sânul ortodoxiei. Toate Bisericile ortodoxe "sunt o mare familie, care a păstrat cu credință învățătura lui Hristos", fără vreo schimbare, cum au făcut alte comunități creştine.

Încheie spunând: "Duceți, Înalt Prea Sfințite, în numele Sinodului, clerului şi poporului român, cuvânt de dragoste şi venerațiune pentru ÎPS Patriarh Alexei."

Adresându-se apoi ministrului Cultelor, îi exprimă Guvernului "cele mai bine simțite mulțămiri" pentru sprijinul dat Bisericii cu prilejul decesului Patriarhului.

După aceea (la orele 11), ierarhii s-au îmbrăcat în odăjdiile care erau întinse pe scaune, chiar în Sala sinodală, de-a lungul peretelui stâng, cu etichetă purtând numele cui aparțin sau sunt repartizate; apoi au mers în biserică, unde era Guvernul. Mitropolitul Justinian Marina, locțiitor de Patriarh, avea în dreapta pe Mitropolitul Nicolae Bălan, iar în stânga, pe Mitropolitul Vasile Lăzărescu. După slujbă, care a fost scurtă, s-a ocolit Catedrala. Intrând tot cortegiul din nou în biserică, a vorbit Mitropolitul Justinian Marina în fața mormântului, precum şi ministrul Cultelor, Stanciu Stoian. Ceremonia a luat apoi sfârşit. Erau orele 13.

Clerul a primit cu o desoebită satisfacție minunata cuvântare a Mitropolitului Marina, care a impresionat prin fond, formă şi dicțiune. Toate aceste calități ale panegiricului dovedeau – afirmă clerul – că nu Mitropolitul Marina este autorul.

Apoi, delegații străini, ierarhii şi o parte din membrii Guvernului au prânzit în Palatul patriarhal; funcționarii Mitropoliei au dejunat la Seminarul Nifon, o parte din clerici la Seminarul Central, iar slujitorii Catedralei, călugării şi călugărițele la trapeză, lângă şcoala de cântăreți.

Aspecte:

1. Clerul, atât superior, cât şi inferior, n-a fost impresionat de moartea Patriarhului, pe care-o aştepta şi dorea, de altfel, de multă vreme, pentru ca frâiele Bisericii să fie luate de mâini vrednice şi active.

2. Mitropolitul Marina era foarte jovial, ca toți sinodalii, de altfel.

3. Arhimandritul Iuliu Scriban, pensionar, om sfârşit, dicutând cu Mitropolitul Nicolae Bălan (acesta în picioare, iar Scriban pe sofa) i-a spus acestuia: "Am auzit că veți fi patriarh, Înalt Prea Sfințite." Mitropolitul Bălan i-a răspuns surâzând: "Doamne fereşte!" şi s-a închinat.

4. În registrul aflat în Palat au semnat, printre alții: "profesor Ion Petrovici, fost ministru de Culte" şi încă un fost ministru de Culte.

5. Clerul crede că noul patriarh va fi Mitropolitul Justinian Marina.

6. Arhimandritul mitrofor Arsenie Dumitru era prezent, nu în grup cu alți clerici, ci retras după o draperie sau trecând repede prin sala de așteptare. Gras, îmbrăcat călugăr, curat, camilafcă pe cap, barba respectabilă îi acoperea toată fața; el era de nerecunoscut, atât de mult se schimbase la înfățișare. Nu părea câtuși de puțin impresionat de moartea aceluia care i-a lăsat o situație și o avere formidabilă.

În cadrul schimbării personalului administrativ din Palatul patriarhal, Grigore Spiru afirmă că Mitropolitul Justinian Marina îl va înlocui pe el de la Serviciul de presă, cu ziaristul Rădulescu-Cerna. Cerna este acela care a dus campania de presă – care a reușit, de altfel – pentru îndepărtarea din scaun a Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei. Numirea lui Cerna este răsplata serviciilor pe care i le-a adus Mitropolitului Justinian Marina (de a ajunge din arhiereu-vicar Mitropolit al Moldovei).

Mitropolitul Nicolae Bălan l-a vizitat azi, la Ministerul Cultelor, pe preotul D. Veștemeanu, director general.

Vineri, 5 martie 1948

Arhiepiscopul Firmilian Marin al Craiovei și preotul Gheorghe Vintilescu, de la Sinod, l-au rugat pe Mitropolitul Justinian Marina să nu-l îndepărteze din Palat pe Petronius, fost secretar al Patriarhului Nicodim, deoarece "este un călugăr foarte bun". Mitropolitul Justinian Marina a acceptat ca Petronius să rămână, deocamdată, pe lângă el.

În dimineața zilei de azi, s-a prezentat în audiență la Mitropolitul Justinian Marina, locțiitor de Patriarh, preotul Irimia, inspector în Ministerul Cultelor. Văzându-l civil, Mitropolitul Marina l-a întrebat dacă este preot (Marina știa). Irimia i-a răspuns afirmativ. Mitropolitul Marina i-a spus că-l primește să discute cu el, însă numai atunci când va veni îmbrăcat în costum clerical. După-masă, la orele 16, preotul Irimia a venit din nou în audiență, însă îmbrăcat tot civil. Mitropolitul Marina l-a primit și, întrebându-l asupra obiectului audienței, Ieremia i-a prezentat o delegație din partea ministrului Stanciu Stoian, prin care-l desemna ca reprezentant al său pe lângă Mitropolitul Justinian Marina.

În fața acestei situații, Mitropolitul Marina i-a spus că nu înțelege ce rost ar avea pe lângă el, ca locotenent de Patriarh. Ca atare, n-a luat nici o hotărâre în această privință și a încheiat discuția spunându-i că va merge la minister să ceară explicații asupra acestui caz. "Vin eu la minister, să văd ce rost ai dumneata pe lângă mine." Marina crede că actul acesta este opera ierarhilor ardeleni, săvârșit prin intermediul preoților Liviu Stan și Spiridon Cândea. Preotul Irimia urma să aibă rolul de politruc pe lângă Marina.

Sâmbătă, 6 martie 1948

Joi, 4 martie a. c., la adunarea clericilor, care a avut loc la orele 18, la Societatea "Ajutorul", după înmormântarea Patriarhului Nicodim, în aceeaşi zi, a vorbit preotul I. Vască, secretar general în Ministerul Cultelor, subliniind că, în faţa atacurilor Vaticanului împotriva Republicii Populare Române, datoria clerului este să fie alături de Guvern şi să lupte împreună. Lupta aceasta nu este confesională, ci numai de apărare, deci legitimă.

Clerul prezent nu s-a arătat prea entuziasmat de cuvântarea lui Vască, nici de propunerea lui şi a aplaudat sporadic şi slab de tot.

Duminică, 7 martie 1948

Azi s-a oficiat la Biserica bulgară, unde am fost şi eu, liturghia, de către Episcopul Partenie din Bulgaria şi cei doi clerici care-l însoţesc în România (preotul Petrov şi arhimandritul Simeon din Rusciuc). Erau prezenţi: Episcopul Antim Nica şi preotul Gh. Vintilescu, reprezentând pe locotenentul de Patriarh, Mitropolitul Justinian Marina. Răspunsurile la litrughie au fost date de un cor bărbătesc, în limba slavă, condus de preotul Hagiu (basarabean) de la Biserica Cuţitul de Argint. Preotul Didicescu Gheorghe (basarabean), de la Biserica Sf. Nicolae Vlădica, a slujit ca diacon[11], în limba slavă.

Mitropolitul Justinian Marina a însărcinat pe fiul său, Didi (Ovidiu), student la Medicină, să facă, în mod discret, toate consultările şi cercetările necesare pentru aflarea celor mai indicate persoane cărora le-ar putea încredinţa posturi însemnate în conducerea Bisericii. Unul din *die Geheimsrat* este preotul D. Cristescu, de la Biserica Sf. Vineri-Herasca şi, neapărat, grupul Nicoreanu-Cernăianu-Oancea.

Noua osatură a Cancelariei mitropolitane este formată din: preotul Alexandru Ionescu, preotul C. Staicu, la Secţia administrativă bisericească; preotul G. Iliescu-Izvoare[le], preotul D. Cristescu, la Secţia culturală; preotul Ulpiu Petrescu, cântăreţul Boureanu (Olari), la Secţia economică.

În privinţa preotului Ulpiu Petrescu, clerul observă că, oricât de bun ar fi el pentru postul pe care-l deţine, trebuie respectat principiul legii, de a fi numit de Patriarh, iar nu de sindicatul Ministerului Cultelor. Patriarhul Nicodim îi refuzase, de altfel, numirea, pentru legăturile lui cu ministerul. Mitropolitul Justinian Marina a spus că la Secţia culturală are nevoie de "oameni", fiindcă "este a mea şi cu ea vreau să lupt."

[11] Subliniere D. V. (n. e.)

Luni, 8 martie 1948

Se afirmă că preoții care, până la alegeri (28 martie a. c.)[12], nu vor face parte dintr-un partid vor fi puşi, după aceea, în disponibilitate, invocându-se diferite motive. În legătură cu această ştire, la PNP (Partidul Național Popular)[13] se remarcă o oarecare afluență de preoți, care se înscriu.

Panegiricul rostit de Mitropolitul Justinian Marina la moartea Patriarhului Nicodim a fost făcut la Iaşi, precis (de preoții C. Nonea, consilier cultural şi Cicerone Iordăchescu, fost profesor universitar). La Bucureşti, panegiricul a fost însă corectat de preoții Grigore Cernăianu (Kreţulescu) şi Stelian Iliescu (Biserica Sf. Nicolae-Şelari).

Marți, 9 martie 1948

Preoții Grigore Cernăianu şi Grigore Oancea stau, deocamdată, în expectativă, în ceea ce priveşte vizarea unor posturi pe lângă Mitropolitul Justinian Marina, locotenent de Patriarh, sub motiv că nu este timpul să apară la suprafață. Numai preotul Alex. Nicoreanu face anumite încercări, pentru a i se încredința un post în administrația bisericească.

Arhiereului-vicar patriarhal Pavel Şerpe i s-a reînnoit, de către Mitropolitul Justinian Marina, delegația de a semna actele oficiale care emană de la Mitropolia Ungro-Vlahiei, în calitate de vicar patriarhal.

Miercuri, 10 martie 1948

Azi, Episcopul american Douglas [...][14] de Gibraltar a fost primit în audiență de Stanciu Stoian, ministrul Cultelor. De asemenea, Douglas a fost primit în audiență şi de Mitropolitul Justinian Marina, fiind condus de preotul Florian Gâldău, care era şi interpret pentru limba engleză. Douglas, ca reprezentant al Episcopului de Canterbury, a invitat Biserica Ortodoxă Română să participe la Conferința interconfesională, care va avea loc în curând la Sto[c]kholm. Mitropolitul Justinian Marina l-a întrebat dacă Biserica rusă este de asemenea invitată, la care Douglas a răspuns că problemele politice nu sunt de competența lui.

Tactica Mitropolitului Justinian Marina față de ierarhi este de a-şi apropia pe cei mai mulți dintre ei sau pe toți, dacă se poate. Față de arhiereul Emilian Antal n-a luat deci o atitudine intransigentă (din cauza problemei plagiatului), pe Arhiepiscopul Firmilian Marin, arhiereul Eugeniu Laiu şi arhiereul Atanasie Dincă şi-i apropie dându-le privilegii, iar cu Episcopul Nicolae Popovici al Oradei cochetează.

[12] Paranteză D. V. (n. e.)
[13] Paranteză D. V. (n. e.)
[14] Lipsă în manuscris (n. e.)

În schimb, Mitropolitul Nicolae Bălan este indignat pentru că Mitropolitul Justinian Marina nu i-a dat protia, pentru a rosti panegiricul la moartea Patriarhului Nicodim. Cu toate acestea, prin manevra şi abilitatea Mitropolitului N. Bălan, Mitropolitul Justinian Marina a fost atras în tabăra ardelenilor.

Mitropolitul Justinian Marina îşi dă bine seama, de altfel, că, fără prietenia colegilor săi din Sinod, nu va putea activa pe deplin.

Problema unei Locotenenţe patriarhale formată din trei ierahi, fără Mitropolitul Justinian Marina, actualul locţiitor de Patriarh, este comentată încă în cercurile clericale. Cei trei ierarhi sunt:

1. Arhiepiscopul Firmilian Marin,
2. Episcopul Iosif Gafton – Curtea de Argeş,
3. Episcopul Nicolae Popovici – Oradea.

Arhiepiscopul Firmilian Marin al Craiovei a fost numit de Mitropolitul Justinian Marina director al Institutului Biblic, în locul arhiereului Atanasie Dincă. În cercurile clericale, numirea aceasta a fost primită cu o deosebită satisfacţie, Firmilian fiind un bun cunoscător al artelor grafice.

În ceea ce priveşte trecerea românilor uniţi la ortodoxie, Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei, mi-a spus că este foarte satisfăcut că Guvernul şi-a propus să rezolve această problemă, indiferent de modul cum s-ar face.

Arhiereul Atanasie Dincă Bârlădeanul, locotenent de Episcop al Episcopiei Râmnicului-Vâlcii, a fost numit reprezentantul Patriarhului locotenent la Consiliul Central Bisericesc şi exarh al mănăstirilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei, acest din urmă post fiind deţinut până acum de arhimandritul Vasile Vasilache. Episcopia Râmnicului-Vâlcii este girată, de-acum, de Episcopul Iosif Gafton al Argeşului.

Arhimandritul Valerian Zaharia, inspector general la Ministerul Cultelor, a fost numit stareţ al Mănăstirii Antim, în locul arhimandritului Vasile Vasilache. În această calitate, el vrea să le dea o pedeapsă exemplară fraţilor Vasilache (Vasile şi Haralambie) pentru intrigile făcute în trecut, sub oblăduirea Patriarhului Nicodim.

Joi, 11 martie 1948

Circulă ştirea după care Patriarhia română va fi desfiinţată, urmând ca Patriarhul să devină mitropolit primat, ca înainte de 1925.

Şi totuşi, în cercurile clericale circulă insistent ştirea după care Mitropolitul Ştefan al Bulgariei se află la Bucureşti, unde a sosit sâmbătă, 6 martie a. c. Duminică, 7 martie a. c., trebuia să slujească la Biserica bulgară, însă n-a slujit. Vizita lui este scurtă şi, ca atare, nu i se cunoaşte nici scopul.

Vineri, 12 martie 1948

Locotenența patriarhală ar urma să se realizeze foarte curând, în următoarea compunere:

1. Mitropolitul Justinian Marina,
2. Mitropolitul Nicolae Bălan-Sibiu,
3. Mitropolitul Vasile Lăzărescu-Timişoara,
4. Episcopul Nicolae Popovici-Oradea.

Preotului D. Cristescu de la Biserica Sf. Vineri-Herasca i se face o anchetă de către organele mitropoliei, pentru fapte grave, şi anume: el se lamentează pretutindeni că este un om sărac. Totuşi, după stabilizare, el avea o importantă sumă de lei noi (se afirmă că 700.000). Cum el este parohul bisericii şi văzând că aceasta posedă o însemnată sumă de bani în aur, a înlocuit aurul cu bancnotele lui. Mai apoi, a vândut aurul la negru, realizând astfel o sumă foarte mare de bani. În cele din urmă, fapta a fost descoperită şi acum mitropolia face cercetări. “Să nu iasă basma curată”, zic unii.

Sâmbătă, 13 martie 1948

Ieri, vineri, 12 martie a. c., Mitropolitul Justinian Marina a plecat la Mănăstirea Neamț, însoțit de preotul Grigore Cernăianu şi preotul consilier Ulpiu Petrescu. Vizita aceasta este în legătură cu faptul că: 1. în Palatul patriarhal nu s-a găsit absolut nimic din lucrurile Patriarhului Nicodim; 2. să constate starea în care se găseşte Mănăstirea Neamț şi propiretățile ei ca fiind stavropighie.

Petronius a fost îndepărtat de către Mitropolitul Justinian Marina din postul de preot de la Catedrala patriarhală.

Arhiepiscopul Firmilian Marin a întocmit lista noului Comitet al Institutului Biblic, al cărui director este, după cum urmează:

1. Arhiepiscop Firmilian Marin, director,
2. arhimandritul Teoctist Arăpaş, secretarul Mitropolitului Justinian Marina,
3. arhimandritul Valerian Zaharia, profesor, starețul Mănăstirii Antim,
4. Ovidiu (Didi) Marina, student, fiul Mitropolitului Marina,
5. preotul D. Fecioru.

Prezentându-i Mitropolitului Marina lista aceasta, spre aprobare, acesta i-a spus că ar înțelege să schimbe vechiul comitet, însă cu condiția ca-n locul lui să numească altul mai bun, ceea ce nu constată din lista supusă. I-a spus apoi că trebuie să întocmească o altă listă, gândindu-se la profesori universitari etc. Firmilian i-a prezentat mai târziu, după multe consultări, următoarea listă:

1. Arhiepiscopul Firmilian Marin, preşedinte,
2. preotul Petre Vintilescu, decan [al] Facultății de Teologie din Bucureşti, membru,

3. Tudor Popescu, profesor [la] Facultatea de Teologie din Bucureşti, membru,

4. preotul Nicolae Popescu, pensionar, fost profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti, membru

5. Iustin Moisescu, profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti, membru,

6. preotul D. Fecioru, profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti, membru,

7. Iorgu Ivan, asistent la Facultatea de Teologie din Bucureşti, membru,

8. preotul Cicerone Iordăchescu, pensionar, fost profesor la Facultatea de Teologie din Suceava, membru,

9. preotul Liviu Stan, profesor la Facultatea de Teologie din Sibiu, membru,

10. diaconul Gh. Moisescu, de la Cancelaria Sinodului, membru,

11. Vasile Grecu, profesor, membru,

12. Chirescu, dirijorul corului Bisericii Domniţa Bălaşa, membru,

13. arhimandritul Benedict Ghiuş, asistent la Facultatea de Teologie din Bucureşti, membru.

Profesorul Constantinescu-Iaşi, luând cunoştinţă de componenţa noului comitet, a protestat împotriva numirii preotului Cicerone Iordăchescu, care, în trecut, i-a fost duşman pe motive politice. Mitropolitul Justinian Marina a răspuns acestei obiecţiuni că nu-l interesează chestiunile particulare, preotul Cicerone rămânând numit.

Duminică, 14 martie 1948

Mitropolitul Efrem Enăcescu a organizat la Mănăstirea Cernica, al cărei stareţ este, cursuri serale pentru ridicarea nivelului cultural al călugărilor. Ele se fac zilnic, cu o durată de o oră, o oră şi jumătate. În mod obligatoriu, participă toţi călugării cu vârsta de până la 30 de ani. Profesorii sunt recrutaţi din rândul călugărilor care au studii universitare şi care predau diferite discipline teologice. Duminică dimineaţa se ţine un sobor cu participarea numai a Comitetului de conducere, "soborului" mănăstirii, iar după-amiază, cu participarea tuturor călugărilor. Se afirmă că ministrul Muncii intenţionează să clădească un cămin de ucenici în locul prăbuşitei Biserici Sf. Nicolae şi chiar din cărămizile ei.

Grigore Spiru a fost demis şi din funcţiunea de corector la Tipografia Cărţilor Bisericeşti, din înalt ordin (Mitropolitul Marina), transmis verbal de Arhiepiscopul Firmilian Marin.

Faţă de faptul că, după moartea Patriarhului Nicodim, fraţii Vasile şi Haralambie Vasilache văd că nu mai au nici un motiv sau rost de a rămâne în Bucureşti, ei intenţionează să se retragă la Mănăstirea Neamţ.

Se afirmă că Mitropolitul Justinian Marina l-a rechemat pe arhiereul Emilian Antal în funcțiunea de vicar patriarhal, retrăgându-i astfel delegația de locotenent de Mitropolit al Sucevei. Or, adevărul este următorul:

Mitropolitul Justinian Marina a avut o întrevedere cu arhiereul Emilian Antal, Cu acest prilej, i-a atras atențiunea că trebuie să aleagă între funcțiunea de la Suceava şi cea din Bucureşti. Evident că Antal a preferat Suceava. (Antal rămânea multă vreme prin Bucureşti şi Marina se teme de intrigi, cum au şi fost, de altfel).

Luni, 15 martie 1948

Se afirmă că mănăstirile din jurul Bucureştilor vor fi evacuate, urmând a li se da o altă întrebuințare, ca: spitale, case de retragere, case pentru scriitori etc. Călugării apți pentru muncă vor merge în comunele lor, iar cei bătrâni vor rămâne pe loc, unde vor îndeplini diferite servicii, potrivit capacității lor de muncă.

Biserica Ortodoxă Română de la 23 August 1944 până la 15 martie 1948[15]

Situația Bisericii Ortodoxe Române din această scurtă perioadă, scurtă, dar bogată în evenimente care au zguduit aşezările sociale, nu poate fi prinsă sub unghiul obiectivității dacă se face abstracție, ca-n trecut, de elementul politic, economic şi social, pe plan intern, iar pe plan extern, de interdependența dintre țări, bazate fiecare pe independența şi suveranitatea sa, pentru ca reciprocitatea de interese să ducă la un echilibru – relativ, desigur – al balanței comerciale, care este pulsul inimii poporului.

Ziua de 23 August 1944 a fost "cotitura cea mare", care a schimbat mersul României în domeniul politicului, economicului şi socialului, elemente în componența cărora se țese şi religiosul, în realitate socialul.

O dată cu încetarea bubuitului tunului a început războiul conştiințelor, al ideologiilor, care, după tatonări şi lupte ideologice între "tradițional" şi "nou", s-a ajuns pe plan politic la formula din 6 martie 1945, când la conducerea statului s-a instaurat Guvernul dr. Petru Groza. Instaurarea acestui guvern s-a făcut în cadrul noii orientări politice, adică alături de Rusia sovietică şi de țările cu o democrație reală.

Dar sprijinul politic, care se baza pe o experiență politică sovietică, a avut drept consecință şi sprijinul economic sovietic, care i-a dat o nouă orientare elementului social. Industria, înzestrată, îşi începe activitatea într-un nou tempo, iar omul muncii lucrează în noi condiții de viață, care-au avut ca rezultat o

[15] Textul care urmează a fost redactat, după toate probabilitățile, separat şi a fost inclus ulterior, sub forma unor foi volante, în corpusul notelor zilnice. (n. e.)

mentalitate nouă – egalitatea între indivizi şi crearea unor condiţiuni de trai mai bune. Statul conduce politicul, prin economic, la afirmarea socialului.

Acesta este cadrul în care trebuia să vieze şi Biserica, adică să aducă aportul ei prin participare la efortul comun pentru binele comun. Şi, dacă în câmpul muncii nu s-a putut realiza nimic fără unitatea muncitorească, nu însă aceeaşi situaţie s-a creat, pe 23 August 1944, în sânul Bisericii.

Ziua de 23 August 1944 găseşte lagărul bisericesc într-o situaţie lamentabilă încadrată în ramele strâmte ale "tradiţiei", "ocrotitoare, blândă", "paravan" şi "scuză" a inactivităţii Sinodului şi Bisericii, a căror "activitate" se măsoară după dimensiunile unei slujbe împodobite abil cu o predică tip, copiată adesea după manualele de "Predici" învechite.

Învăţământul elementar şi superior teologic nu depăşeşte cadrul strâmt al dogmei imutabile şi al exegezei unilaterale, menite să perpetueze, actualizând, o mentalitate îmbibată de tămâie, atmosferă în care progresul era ţinut în haine zdrenţuite în faţa uşii palatului clerical de fildeş sau pus la index.

Lipsa de unitate în rândurile ierarhiei superioare, în raporturile ei cu clerul şi poporul era într-un perfect acord cu "tradiţia" regresivă şi-n perfect dezacord cu progresul social.

Superstiţiile izvorâte din întunericul necunoaşterii, întreţinute prin predici, de pe amvon, învăluiau poporul ca o ceaţă dincolo de care nu se putea întrezări cel puţin răsăritul unei noi orientări, chiar *extra eclesiam* sau *extra muros eclesiae*.

Raportul Bisericii cu Statul, exceptând micile frământări – naşteri de cadavre – pricinuite de interese particulare, era normal, în sensul de static. Dinamismul era o noţiune necunoscută Bisericii, deoarece n-o descoperiseră corifeii teologiei. Ierarhia fulgera cu pastoralele ei, îndemnând poporul la luptă împotriva "fiarei de la Răsărit", deci la un război care nu-i slujea, ci-i deservea interesele.

[La] 23 August 1944, ierarhia superioară, stupefiată în faţa evenimentelor politice, nu poate recula. Ea trebuia să-şi precizeze punctul său de vedere în noua ordine de stat. Un trecut sumbru, plin de răspunderi grave, îi stă veşnic ameninţător în faţă.

Guvernul clarifică situaţia şi linişteşte spiritele: intervine cu o conciliere peste "păcatele" trecute ale clerului, cu onorabila dorinţă, nu condiţie, ca Biserica să participe – nu s-a cerut încadrarea, fixarea atitudinii etc. – la opera de reconstrucţia ţării şi la vindecarea rănilor războiului. Au urmat unele manifestări – cu totale reticenţe şi *reservatio mentalis* – prin pastorale vlădiceşti, îndemnuri, Uniunea Preoţilor Democraţi, ARLUS - Secţiunea religioasă, care, ca orice manifestare menită să nu aibă nici un ecou, dată fiind lipsa ei de sinceritate, nu a avut nici un rezultat pozitiv. Şi astfel, Guvernul a fost nevoit să procedeze la epurarea – unui infim număr de elemente, de altfel – a cadrelor clericale, atât în

rândurile ierarhiei superioare (Mitropolitul Nifon Criveanu, episcopii Cosma Petrovici, Lucian Triteanu), cât şi a clerului de rând. Mitropolitul Tit Simedrea şi-a ispăşit singur păcatele trecutului (printre altele şi pe acela de a fi luptat, liturghisind, împotriva "carelor de luptă bolşevice") demisionând la vreme din Scaunul de mitropolit al Bucovinei.

S-a procedat apoi la reîmprospătarea cadrelor, în rândurile cărora s-au primit ierarhi noi, aleşi, de la care se aştepta crearea unui curent de viaţă înnoitoare în Biserică, deziderat care însă n-a fost realizat. Ca atare, Biserica rămâne departe de frământările poporului în cadrul politicului.

Nu tot aşa se prezintă însă situaţia în domeniul economic. Biserica a luptat şi luptă pentru menţinerea poziţiei pe care, din punct de vedere material, o ocupă în Statul român. Căci, necunoscând teoria materialist-istorică sau nevoind s-o accepte atunci când o cunoaşte, clerul afirmă totdeauna că economicul primează, aceasta numai când este în joc situaţia lui materială, căreia, în acest caz, îi subordonează orice altă problemă.

Problema socială n-a constituit şi nu constituie pentru cler o preocupare, care, în afară de partea ei obiectivă, să realizeze şi ceva deosebit, adică ridicarea prestigiului clerical. Clerul n-a intrat în vâltoarea frământărilor poporului – accentuez, poporului – fiindcă în modul acesta se vedea pe sine, nu în situaţia de *factotum* în mijlocul parohienilor săi, ci de colaborator la un plan conceput, aplicat şi controlat de puterea laică. Clerul nu se putea subordona unei acţiuni, de teama de a nu fi captat de concepţia pe care o vedea şi o vede şi-n prezent ca materialistă, naturalistă, iar în ultimă instanţă, comunistă.

În această situaţie, clerul nu întrezărea totuşi, câtuşi de puţin, perspectiva posibilităţii unei condamnări a atitudinii lui, uitând că ea era mai posibilă ca oricând, dată fiind cameleonizarea şi oportunismul - iar nu acţiunea demnă şi dezinteresată în slujba poporului - de care a dat dovezi din cele mai irefutabile în trecutul de ieri, când şi-a uitat complet misiunea, devenind mercenar al unor idei şi fapte anticreştine, în care din doctrina lui Cristos nu se întrezăreşte nici măcar o umbră.

Pe plan extern, încercările, atât de trâmbiţate, de apropiere cu celelalte Biserici ortodoxe şi în special cu patriarhii bisericeşti au constituit numai un mijloc de propagandă şi de întreţinere a unei false atmosfere. Iar atitudinea patriarhilor bisericeşti, de apropiere şi conciliere, este privită cu neîncredere şi ca o ingerinţă în treburile unei Biserici autocefale (cea română) şi ca o tendinţă de subminare a însăşi existenţei Patriarhiei române.

În concluzie, Guvernul şi Biserica sunt situate pe poziţii diametral opuse, din cauza pasivităţii, a rezistenţei ascunse şi a lipsei intenţiei de colaborare a acesteia din urmă cu Guvernul, cu toate loviturile pe care Biserica le-a primit, prin pierderea poziţiei ei privilegiate de Biserică dominantă în Stat, legalizarea poziţiei sectelor, dispariţiei Regalităţii şi transformarea Regatului român în RPR.

Problema economică va constitui motorul care va fi capabil să creeze stări noi în Biserică, stări din care să rezulte oameni noi, dinamici, care să creeze situații noi, pentru a soluționa fericit, pentru popor, în slujba căruia sunt, problemele sociale care se ridică şi care cer imperios soluționarea lor, fiindcă, în mod categoric, în Biserică nu există şi nu pot exista probleme bisericeşti, ci numai probleme sociale.

Marți, 16 martie 1948

Cartea privind călătoria Patriarhului Alexei în România este aproape gata tipărită, la Tipografia Cărților Bisericeşti.

Grigore Spiru a plecat în concediu de o lună, de la 15. 3 la 15. 4 a. c. Aceasta este forma oficială sub care a fost concediat.

Vineri, 19 martie 1948

Mitropolitul Nicoale Bălan este bolnav şi ar fi chiar internat într-un sanatoriu. Se afirmă că boala lui are un caracter diplomatic, adică este în strânsă legătură cu noile probleme, care sunt azi la ordinea zilei, dar mai ales problema insitutirii Locotenenței patriarhale, formată din patru membri, el fiind unul dintre aceştia.

Mitropolitul Justinian Marina a avut la Iaşi o consfătuire cu reprezentanții clerului de mir şi monahal din întreaga Moldovă. După sosirea sa la Bucureşti, el a avut, de asemenea, o consfătuire cu ierarhii şi protoereii Mitropoliei Ungro-Vlahiei. Cu acest prilej, s-a încheiat un proces verbal prin care cei prezenți iau act (aprobând, în acelaşi timp) de toate evenimentele de seamă care au avut loc în țară, ca: desființarea Monarhiei, reformele diferite etc., iar pentru viitor îşi fixează o atitudine hotărâtă, alături de Guvern şi popor.

Preotul Gheorghe Iliescu-Izvoarele a fost instalat într-unul din posturile de consilier referent al Secției culturale de la Mitropolie. Apoi, a plecat în concediu de 15 zile. Preotul D. Cristescu a fost instalat în al doilea post *idem*.

Duminică, va avea loc în Biserica Stavropoleos, unde este şi paroh, instalarea preotului Iliescu-Palanca în postul de protoereu al cicumscripției III Budeşti-Ilfov.

Sâmbătă, 20 martie 1948

Se ştie că Arhiepiscopul Firmilian Marin a propus Mitropolitului Justinian Marina, şi acesta a aprobat, ca membrii ai Institutului Biblic, printre alții, pe: preotul Nicolae Popescu, diaconul Gh. Moisescu, profesorul Chirescu. Aceştia trei au fost propuşi la dorința expresă a Mitropolitului Tit Simedrea, exprimată față de Arhiepiscopul Firmilian, când acesta l-a consultat la el acasă. Tit vrea să fie informat prin oamenii lui.

Duminică, 21 martie 1948

Preotul D. Cristescu a împrumutat de la diaconul Ghica, directorul provizoriu al Tipografiei cărților bisericeşti, o însemnată sumă de bani (câteva zeci de mii de lei) din casa tipografiei, precum şi aur de la el, şi mai caută alți debitori, spre a pune aceste sume în casa de bani a epitropiei Bisericii Sf. Vineri-Herasca, de unde i-a luat, deoarece Patriarhia va trimite o comisie pentru a-l ancheta şi a-i verifica gestiunea. Arhimandritului Ilarion Bălăiță i-a refuzat un împrumut, pretextând că nu are bani.

Azi, Episcopul Nicolae Popovici al Oradei a slujit la Catedrala patriarhală, împreună cu preotul Petre Vintilescu, decan, preotul Ion Coman, profesor la Facultatea de Teologie, *loco* şi arhidiaconul Tuță M. Nica. Preotul Coman a predicat despre ortodoxie.

În eventualitatea plecării, la câtva timp, după alegeri a primului ministru Petru Groza din Guvern, se crede că Anton Alexandrescu va rămâne preşedintele partidului Frontul Plugarilor (unificat cu Partidul Național Țărănesc Democrat, al cărui şef este el). În acest caz, A. Alexandrescu ar urma să fie ministru *ad-interim* la Culte. A. Alexandrescu este considerat de cler ca un bun cunoscător al problemelor bisericeşti.

Luni, 22 martie 1948

Episcopul Nicolae Popovici este gata de plecare la Moscova, ca delegat al Bisericii Ortodoxe Române.

Nu mult după alegerile din 28 martie 1948, se va proceda la alegerea unui nou patriarh, dintre următorii candidați:

1. Mitropolitul Justinian Marina, locotenent de Patriarh,
2. Arhiepiscopul Firmilian Marin al Craiovei,
3. Episcopul Nicolae Popovici al Oradei,
4. Episcopul Iosif Gafton al Argeşului.

Se crede că Mitropolitul J. Marina va fi ales patriarh, aceasta fiind expresia dorinței Guvernului.

Fiecărui cleric din Capitală i s-a cerut de către protoeria respectivă o "Declarație", care-n realitate este un *curriculum vitae*. Clericii au şi început să depună aceste declarații.

În legătură cu această măsură, circulă diferite versiuni, şi anume:

1. Declarațiile sunt simple formalități statistice pentru protoerii; şi ele nu se cer, de altfel, prima dată acum. Ca atare, actul nu iese din comun.

2. Ele sunt acte în baza cărora Ministerul Cultelor va proceda la înscrierea din oficiu a clerului într-un partid.

3. În baza acestor acte, se va proceda la comprimarea elementelor indezirabile din rândurile clericilor.

4. Preoții basarabeni privesc cu neîncredere această măsură, care ar fi în legătură cu situația lor.

Marți, 23 martie 1945

Circulă diferite zvonuri în legătură cu situația unora dintre clerici, în calitatea lor de funcționari ai statului:

1. Clericii care nu sunt înscriși în vreun partid politic nu s-au manifestat ca având sentimente democrate, s-au arătat refractari ideilor democrate etc., vor fi comprimați.

2. Pe de altă parte, se crede totuşi că, având în vedere situația politică internațională, care este atât de încordată, problema comprimării clerului ar fi de minimă importanță.

Azi, Mitropolitul Nifon Criveanu mi-a istorisit următoarele:

În 1940, la Râmnicu-Vâlcea, i se prezintă în audiență preotul Ion Marina, văduv. Îi înmânează apoi cinci scrisori de recomandare pentru a sprijini cererea lui ca Mitropolitul Nifon să-l facă arhiereul său vicar. Scrisorile erau de la cinci şefi de partide, şi anume: Mihalache Ion, Gh. Tătărescu, C. Argetoianu, Al. Vaida-Voevod şi încă una. Mitropolitul Nifon a rămas uimit văzând abilitatea şi şiretenia cu care lucrase preotul Ion Marina pentru a putea smulge cinci scrisori de la cinci fruntaşi de partide, pentru acelaşi scop. I-a răspuns că-l admiră pentru "trecerea" ce-o are la atâtea partide, ceea ce înseamnă că este o "persoană distinsă", dar arhiereu nu-l poate face, ci numai arhimandrit deocamdată. După un an de încercare, îl va face arhiereu, dacă va corespunde cerințelor. Preotul Marina n-a acceptat.

Mitropolitul Nifon adaugă că-l putea hirotonisi arhiereu, dar se temea să nu fie om rău şi atunci conflictul dintre ei era inevitabil. Ori, dacă nu corespundea cerințelor, Marina fiind numai arhimandrit, se putea debarasa uşor de el trimițându-l la o mănăstire.

Preotul Ion Marina este actualul Mitropolit al Moldovei Justinian Marina şi locotenent de Patriarh, sau mâine chiar patriarh.

Mâine va pleca la Moscova delegația Bisericii Ortodoxe Române, compusă din: Stanciu Stoian, ministrul Cultelor, Episcopul Nicolae Popovici al Oradei, preotul Petre Vintilescu, decanul Facultății de Teologie *loco*, preotul Vladimir Madan, [de la] Biserica Batiştei, ca interperet.

24 martie 1948

În după-amiaza zilei de ieri, a avut loc în sala Societății clerului ortodox "Ajutorul" o consfătuire a preoților. Erau prezenți vreo 30. A vorbit preotul Minculescu, fost inspector general la Culte (sub ministeriatul preotului C. Burducea), care a condamnat vehement starea de pasivitate a Bisericii, acum, când la ordinea zilei sunt atâtea probleme de rezolvat. Clerul a rămas pasiv în

fața atâtor ştirbiri care se fac în drepturile Bisericii şi ale lui. Preoții sunt datori să-şi exprime în scris doleanțele lor, chiar dacă nu se va ține seama de ele. Altfel, clerul va fi condamnat de posteritate, de istorie pentru tăcerea lui de azi. Cei prezenți au fost impresionați de observațiile juste ale preotului.

A apărut, de sub teascurile Tipografiei Cărților Bisericeşti, un volum despre călătoria Patriarhului Alexei în România. El este întocmit şi tipărit de diaconul Gh. Moisescu, care totuşi vrea să rămână anonim, cu toate că la sfârşitul cărții menționează că "întocmirea" acesteia se datoreşte preotului Gh. Vintilescu.

Vineri, 26 martie 1948

Se afirmă că Bucureştii constituie centrul de luptă al ortodoxiei din sud-estul Europei, în frunte cu Biserica rusă, împotriva catolicismului. Biserica română va avea în fruntea acestei lupte pe preotul Grigore Cristescu, profesor la Facultatea de Teologie, *loco*.

Alexandru Cisar, Arhiepiscopul romano-catolic al Bucureştilor, a ținut o serie de predici la Catedrala Sf. Iosif, în care a atacat, vehement şi fără înconjur, democrația şi principiile ei. El a subliniat puterea catolicismului, care nu se teme de evenimentele trecătoare ale zilei, el, care a putut îmblânzi şi creştina pe barbarii ce ajunseseră până la Roma.

A vorbit şi despre "Regele nostru", cu multă abilitate, pentru ca la sfârşitul predicii să spună că regele este Iisus; "*Jésus roi*".

28 martie 1948

Legea publicată în *Monitorul Oficial* şi reprodusă în presă – mai întâi în *Jurnalul* din 24. 03. a. c. (v. no. 193) – referitor la conducerea Bisericii Ortodoxe Române în timpul vacanței parlamentare, este considerată de Mitropolitul Justinian Marina ca o limitare a puterilor pe care le are în calitate de locotenent de Patriarh şi, prin aceasta, o lovitură dată lui. De altfel, el crede că faptul în sine, pe lângă că este o ingerință, dar constituie un nou succes al politicii dusă în ascuns de ierarhii ardeleni contra lui.

Cu prilejul plecării la Moscova a delegației Bisericii Ortodoxe Române erau de față în Gara de Nord:

1. Preotul Stăniloae, profesor la Facultatea de Teologie, *loco*, un foarte bun prieten al Episcopului Nicolae Popovici.

2. Majoritatea funcționarilor Ministerului Cultelor, care i-au făcut o "caldă" manifestare ministrului lor, Stanciu Stoian.

S-a remarcat că au lipsit delegații la gară ai Mitropolitului Justinian Marina. La Iaşi, delegația a fost primită în mod oficial.

Mitropolitul Vasile Lăzărescu al Timişoarei este în bune raporturi cu Mitropolitul Justinian Marina, locotenent de Patriarh. Ardelenii şi-l apropie tot

mai mult pe Justinian Marina, cu momeala prieteniei lor, spre a-l putea manevra la vreme.

Luni, 29 martie 1948

Mitropolitul Justinian Marina este foarte nemulțumit de faptul că Episcopul Nicolae Popovici a plecat la Moscova. El era convins că lui i se va încredința conducerea delegației, pentru mai multe motive, şi anume: ca locotenent de Patriarh, ca persoana apreciată de Guvern, ca exponentul în Biserică al democrației, ca prieten al Rusiei sovietice. Şi convingerea că va merge la Moscova era atât de puternică, încât nici nu întrezărea perspectiva că-l va înlocui o altă persoană. Plecarea Episcopului Nicolae Popovici la Moscova o consideră un nou succes al ierarhilor ardeleni.

Episcopul Nicolae Popovici al Oradei a afirmat, în mod precis, că peste orice acuzații care i s-ar aduce de către confrații săi etc., că este democrat, că cochetează cu Patriarhul Alexei etc., el nu este şi rămâne decât un luptător pentru autocefalia Bisericii Ortodoxe Române.

Mitropolitul Justinian Marina s-a exprimat că "până acum am trăit foarte bine", adăugând că, de când este locotenent de Patriarh, are numai griji care-l extenuează. Se afirmă de cler că pe Marina îl depăşesc atât gradul (treapta), cât şi evenimentele sociale; Patriarhatul este un post de uzură.

Orice alimente care se procură pentru nevoile Palatului patriarhal, deci pentru locotenentul de Patriarh Justinian Marina, sunt recepționate de o comisie economică, formată din funcționari ai cancelariei, înainte de a fi înmagazinate.

Marți, 30 martie 1948

Preotul C. Staicu, al doilea consilier referent al Secției administrative bisericeşti, a fost numit superior al Bisericii române din Paris şi – adaugă unii clerici – consilier de presă pe lângă Ambasada română. Şi totuşi, preotul Staicu nu este entuziasmat de această numire, deoarece Guvernul s-ar fi exprimat că-i va elibera paşaport numai lui, nu însă şi familiei.

Ulpiu Petrescu, consilier referent al Secției economice, s-a exprimat că un număr de cel puțin 50-60 de preoți din Capitală vor fi arestați, atât de grave sunt neregulile pe care aceştia le-au săvârşit în manipularea bugetelor parohiilor lor.

Preotul I. Imbrescu, de la Biserica Boteanu, a fost arestat de autoritățile polițieneşti, după ce i s-a făcut o descindere la domiciliu, în mod foarte minuțios, fără ca să se fi găsit însă vreun act compromițător.

Preotul Ion Popescu-Runcu, fost la Sofia (acum domiciliat în strada Arhiereul Calist, la doamna Ghiulamita) a fost chemat la Ministerul Cultelor, unde i s-au cerut referințe asupra preotului Cristea (inclusiv dacă e legionar), noul paroh al Bisericii române din Sofia. Referințele date au fost din cele mai

bune, deşi ministerul se aştepta ca Runcu să-şi critice succesorul, pentru ca să-şi reia postul.

Miercuri, 31 martie 1948

În curând, vor avea loc alegeri pentru postul de Patriarh al României. Se afirmă că preotul Gala Galaction (Grigore Pişculescu) este unul dintre candidații cei mai serioși, care are mari șanse de a fi ales. În acest scop, el ar fi înaintat cuvenita cerere la Tribunalul Ilfov, pentru ca să divorțeze de soția sa. Unii afirmă că soția i-a murit de câtăva vreme. Mitropolitul Justinian Marina a afirmat că a primit o scrisoare din partea Patriarhului Alexei, relativ la persoana viitorului şef al Bisericii Ortodoxe Române, despre care s-a exprimat, printre altele, că el nu trebuie să fie în nici un caz un preot divorțat (făcând aluzie, mitropolitul Marina, la Gala).

Ardelenii ierarhi țin cu orice preț ca Episcopul Nicolae Popovici să fie patriarh.

În ceea ce privește atitudinea clerului față de alegerile din 28 martie a. c., ea a fost determinată, în mare parte, de faptul că el a votat la un singur centru, Ministerul Informațiilor. Conform dispozițiunilor, clerul s-a încolonat lângă Biserica luterană, de unde pornea la localul de vot în grupuri de câte zece. Dat fiind că voturile acestui centru erau numai ale preoților, s-a pus problema următoare:

a) dacă votează contra Guvernului (soarelui), așa după cum era credința generală, adică convingerea clerului, acesta va constata atitudinea lui ostilă;

b) în cazul când votează pentru, succesul va fi şi al Guvernului, şi al clerului, evidențiindu-se astfel “loialitatea”.

Și clerul a adoptat atitudinea de “loialitate”, cel puțin aceasta era ideea din ultimul moment.

La Internatul teologic, un număr de 15 studenți au aplicat pe buletinele de vot respective chipul ex-Regelui Mihai.

Joi, 1 aprilie 1948

La Arhiepiscopia Craiovei a avut loc un fenomen care este foarte viu comentat de cler, şi anume:

Un număr de aproximativ şapte clerici din Turnu-Severin, câțiva din Caracal, împreună cu un grup de cântăreți bisericeşti s-au întrunit şi au pus bazele Sindicatului clerului şi cântăreților bisericeşti din Arhiepiscopia Olteniei. În rezoluția luată, s-a hotărât să-i facă cunoscută hotărârea şi Arhiepiscopului Firmilian, menționând şi următoarele cuvinte: “chemăm la ordine pe ÎPS Arhiepiscopul Firmilian”. Cel vizat, primind rezoluția, a demis pe cei în cauză, preoți şi cântăreți, din posturile lor. Prezentându-se cu această hotărâre

Ministerului Cultelor, acesta i-a aprobat-o. Se aşteaptă acum reacţiunea celor în cauză.

Iată geneza conflictului Mitropolitul Marina-preotul consilier Ulpiu Petrescu: Ulpiu i-a prezentat lui Marina un referat în care opina că nu-i poate aproba unele cheltuieli. Marina s-a simţit lezat şi i-a comunicat că, în cazul acesta, nu mai poate lucra cu el. Apoi, Marina i-a încredinţat avocatului Nazarie (de la Cancelarie, contencios) girarea Secţiei economice. În consiliul economic din 29 martie a. c., Ulpiu a protestat contra hotărârii lui Marina şi, când a plecat din cancelarie, a strigat hotărât: "Acum, să vedem: ori eu, ori Marina!"

Pentru azi, 1. 4. 48, Marina i-a chemat la el pe toţi consilierii, inclusiv Ulpiu (fiindcă nu era demis), care însă nu s-a prezentat. Mitropolitul Marina va da o decizie prin care va dispune ca preoţii şi cântăreţii să se retragă din sindicatul Ministerului Cultelor şi alta prin care va înfiinţa două noi sindicate, şi anume: al preoţilor, cu el în frunte, şi al cântăreţilor. Ideea aceasta este a preotului Al. Nicoreanu, care, prin sindicat, voieşte să grupeze în jurul lui, ca preşedinte, pe toţi membrii Asociaţiei Generale a Clerului Român.

Gobjilă, funcţionar la Mitropolie şi şeful sindicatului funcţionarilor ei, a fost propus de Partidul Comunist pentru ocuparea funcţiei de director general al Ministerului Cultelor. Stoian, ministru, s-a opus, spunând că "miroase a Iaşi". Aflând, profesorul Constantinescu-Iaşi nu i-a reproşat lui Stoian neîncrederea arătată faţă de cumnatul său, din cauza lui, "deoarece sunt prieteni" (Iaşi-Stoian), dar nici n-a intervenit în favoarea acestuia din urmă.

În Bucureşti, există o Asociaţie pentru apărarea şi sprijinirea reinstaurării Monarhiei, în persoana ex-Regelui Mihai I. Ea ar funcţiona încă din anul 1945, ca apărătoare a Regelui, având în frunte, printre alţii, şi pe preoţii Dumitru Iliescu-Palanca (Biserica Stavropoleos şi protoereu de Budeşti-Ilfov) şi Pasculescu-Orlea (fost la Biserica Mihai Vodă). Asociaţia ar lucra cu francmasoneria.

Preotul I. Imbrescu de la Biserica Boteanu a fost arestat, se afirmă, pentru faptul că în predicile sale a atacat, subtil, regimul democrat de azi, Guvernul. De altfel, preotul Marius Constantinescu, colegul său, crede acelaşi lucru: "Preotul Imbrescu nu era prudent; şi i-am atras atenţiunea asupra acestui lucru. El, însă, a predicat în lipsa mea!" – mi-a spus preotul Marius.

Mitropolitul Justinian Marina continuă să aibă strânse legături cu preoţii Al. Nicoreanu, Gr. Oancea, pe care-i vizitează, ca invitat la masă.

Starea sănătăţii Mitropolitului Irineu Mihălcescu, fost al Moldovei, azi pensionar, s-a îmbunătăţit. În ultimul timp, el a părăsit patul şi face mici plimbări prin cameră şi chiar în curtea Mănăstirii Agapia, afirmă preotul Minculescu din Bucureşti, care-i este rudă.

Cheltuielile pentru înmormântarea Patriarhului Nicodim s-au ridicat la suma de 850.000 lei, plus 35.000 costul îmbălsămării. Prima sumă a fost pusă la dispoziție de Guvern.

Mitropolitul Justinian Marina a făcut cunoscut tuturor redacțiilor de ziare din Capitală că Grigore Spiru nu mai poate reprezenta Patriarhia în calitate de consilier de presă, deoarece în locul lui a fost numit ziaristul Rădulescu-Cerna.

Vineri, 2 aprilie 1948

Mitropolitul Justinian Marina se află de câteva zile la Râmnicu-Vâlcea, de unde se va înapoia în Capitală mâine, sâmbătă, 3. 4. a. c. Se afirmă că vizita lui este în legătură cu aducerea la București a unui consilier, Pașoi, de la Râmnic.

În dimineața zilei de azi, la cancelaria Patriarhiei, Mitropolitul Justinian Marina fiind la Râmnicu-Vâlcea, [s-a prezentat] un grup de 30 de țărani din comuna Călugăreni, județul Vlașca. Ei au înaintat o jalbă în care cer punerea în libertate a preotului lor, Popescu Gheorghe, care este arestat de autoritățile laice. Discutând cu acești țărani, ei mi-au comunicat că preotul lor este un exemplu în ceea ce privește cinstea și raporturile lui cu enoriașii. Ei spun că preotul lor nu are absolut nici o vină, ci este victima unei intrigi, urzită de un tânăr teolog din comună, care voiește să-i ia locul.

Arhidiaconul Tuță Nica de la Patriarhie afirmă că preotul Gheorghe Popescu este originar din județul Dâmbovița și înfiat de actualul lui tată, Popescu, fost administrator al moșiei generalului V...[16] din Călugăreni; mai apoi, administratorul a devenit moșier, furând moșia; acum este un om foarte bogat. Preotul Gh. Popescu este bețiv, indiferent, numai popă nu. De altfel, prin soție, el este înrudit cu Tuță.

Luni, 5 aprilie 1948

În noaptea de duminică spre luni a încetat din viață, la Mănăstirea Agapia, Mitropolitul Irineu Mihălcescu, fost al Moldovei.

Joi, 8. 4. a. c., el va fi înmormântat în cimitirul mănăstirii, participând, printre alții, și Mitropolitul Justinian Marina, care "l-a băgat în mormânt", prin campania lui de presă, fiind vinovat deci de moartea lui, alături de dna inginer Sburlan, fiica decedatului, care, prin purtarea ei, și-a batjocorit părintele.

Lupta dintre Mitropolitul Justinian Marina și preotul Ulpiu Petrescu, sau dintre puterea bisericească și cea laică, a intrat într-o nouă fază:

Mitropolitul Marina a ordonat o anchetă prin organele sale de cercetare, bisericești, în baza canoanelor. Preotul Petrescu contestă Mitropolitului Marina dreptul de a-l judeca, pe care, în schimb, îl atribuie sindicatului, deci unui organ de judecată laic; interpretare greșită. În această luptă, Marina se bazează pe

[16] Puncte de suspensie în original (n. e.)

canoane. Preotul Ulpiu se sprijină pe sindicat, CGM şi Ministerul Cultelor: CGM prin faptul că preotul Ulpiu este reprezentantul sindicatului, iar Ministerul Cultelor prin faptul că preotul I. Vască, secretar general, a declarat sâmbătă, 3. 4. a. c., la o conferinţă de la Societatea clerului "Ajutorul": "Îl vom apăra pe părintele Ulpiu!"

Se crede că Mitropolitul Marina va fi învins, dacă nu va interveni CGM-ul (Centrala Generală a Muncii) la Ministerul Cultelor, în urma cuvântului ministrului Gheorghe Gheorghiu-Dej, spre a se aplana conflictul.

Marţi, 6 aprilie 1948

De câteva zile, clerul Capitalei face muncă "voluntară" în Dealul Patriarhiei, săpând şi sădind pomi. Iniţiativa aparţine sindicatului preoţilor, recte preotului I. Vască, secretarul general; în realitate, iniţiatorul ei [este] preotul Ulpiu Petrescu care, astfel, vrea să-i "dea o palmă" lui Marina, cu care este în luptă.

Joi, 8 aprilie, 1948

Azi, la orele 10.55, maşina preotului I. Vască, secretar general la Culte, staţiona în faţa Palatului arhiepiscopului catolic din strada General Berthelot. La orele 11, a apărut în stradă Arhiepiscopul Alexandru Cisar al Bucureştilor. Preotul Vască l-a salutat respectuos, foarte plecat. La doi paşi în urma preotului Vască era preotul Liviu Stan. Preotul Vască l-a invitat pe Cisar în maşină, urcându-se întâi el, contrar protocolului. Preotul Stan a luat loc lângă şofer şi maşina a pornit prin faţa Catedralei Sf. Iosif, la stânga, pe linia tramvaiului.

Preotul Gh. Soare, revizor eparhial, a fost însărcinat de Mitropolitul Justinian Marina cu anchetarea cazului preotului Ulpiu Petrescu, fost consilier referent al Secţiei economice. Din partea Ministerului Cultelor este delegat arhimandritul Valerian Zaharia, inspector general, care se află într-o situaţie foarte delicată: dacă va apăra teza Mitropolitului Marina, care l-a numit stareţ la Mănăstirea Antim, va deservi Ministerul Cultelor; în caz contrariu, îl va deservi pe Mitropolitul Marina. Oricum va rezolva problema, el va intra în conflict cu una din părţi.

În seara zilei de azi, a plecat, cu maşina, la Mănăstirea Agapia, Mitropolitul Justinian Marina, însoţit de profesorul universitar Chiţescu şi preotul Dragomirescu de la Biserica Amza, pentru a asista la înmormântarea Mitropolitului Irineu Mihălcescu. Profesorul Chiţescu reprezintă Facultatea de Teologie din Bucureşti şi este urmaşul Mitropolitului Irineu la Catedra de Dogmatică, iar preotul Dragomirescu este nepotul celui decedat.

Lupta dintre Mitropolitul Justinian Marina şi preotul Ulpiu Petrescu a intrat într-o nouă fază. Ministerul Cultelor a cerut ca, la ancheta făcută de preotul Gh. Soare, să ia parte şi reprezentantul său, arhimandritul Valerian Zaharia, ceea

ce Marina n-a admis, sub motiv că problema este de ordin strict canonic, deci numai de competența Bisericii.

În cele din urmă, Mitropolitul Justinian Marina a admis pe reprezentantul Ministerului Cultelor, însă numai în calitate de observator. Ancheta continuă. Asupra rezultatului ei, se crede că:

a) se va ajunge la un compromis, în sensul că, pentru a i se da satisfacție lui Marina, preotul Ulpiu Petrescu nu mai revine la Secția economică (din ordinul sindicatului), dându-i-se în schimb o satisfacție: un post de consilier la o altă secție sau la Casa Clerului, ca să pipăie pulsul şi acolo[17].

b) preotul Ulpiu Petrescu va fi judecat, conform canoanelor, de Consistoriul spiritual bisericesc. Şi în rezolvarea acestei probleme, Marina ar avea sprijinul Ministrului Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Vineri, 9 aprilie 1948

Ieri, ajutorul de primar al Capitalei, Doncea, a dispus facerea curățeniei în aripa de sud a Dealului Patriarhiei. Echipe de mii de oameni, funcționari ai Primăriei, sergenți de stradă, vagabonzi de la centrul de triere au scos garduri, au adunat cărămizi şi au săpat terenul prin sudul Camerei Deputaților. Maşinile au desăvârşit lucrarea, nivelând perfect terenul. Muncitorii Primăriei au început repararea corpurilor de case de lângă Camera Deputaților, proprietatea Patriarhiei, după care se va face completa lor renovare exterioară.

Iureşul a fost neaşteptat. Clerul din Deal este în panică, de teamă să nu-l oblige să evacueze clădirile, văzând absența Mitropolitului Justinian Marina, ai cărui reprezentanți – Ovidiu Marina, fiul său şi arhimandritul Teoctist Arăpaş, secretarul său – au apărut pe şantier tocmai seara, când nu mai era nimeni.

1. În fața acestei ofensive lăudabile, Biserica se retrage.

2. Clerul este foarte mulțumit că s-a terminat cu focarul de microbi şi de necurățenie care exista în curțile clădirilor şi cu mizeria în care se află chiar clădirile.

3. Clerul este de asemenea mulțumit, mai ales pentru faptul că inițiativa lucrării şi efectuarea ei aparțin Primăriei, dându-i prin aceasta Bisericii, încă o dată, să înțeleagă că nu este capabilă de inițiative sau să se chivernisească singură. Lucrările continuă.

Cu acest prilej, s-a scos gardul care era în jurul locuinței lui Cenuşă. Rămânând descoperit şi neştiind dacă nu i se va dărâma şi casa, el a cărat în grabă şi dus undeva în oraş, cu camionul, în două transporturi, alimentele pe care le avea; un adevărat depozit din saci de zahăr etc. Explicația depozitului: darurile sau "prinosurile" vlădicilor, care petreceau la Cenuşă până la 2-3 noaptea, cu femei. Casa Cenuşă, casă de toleranță.

[17] Subliniere D. V. (n. e.)

Executarea lucrării unor Biblii – ediție spreotipă, după cartoanele sosite din Elveția, comandată de Societatea biblică britanică la Tipografia Cărților Bisericești, a fost oprită, prin sindicat, la Confederația Generală a Muncii (CGM) (?)[18]. În schimb, Biblioteca Socialistă i-a dat tipografiei foarte multe lucrări. Câștigul însă este departe de acela al comenzii Societății biblice britanice.

Episcopul Grigore Leu al Huşilor a strâns de la mănăstirile eparhiei lui o însemnată cantitate de aur, invocând diferite motive. Fapta a fost săvârşită de fiul episcopului, preotul Leu din Capitală. La auzul acestei ştiri, un preot din Capitală a exclamat: "Ei, dac'a fost acolo hoțul de fii-su, mi'nchipui eu ce-a furat!" Aurul se află încă la Huşi.

Duminică, 11 aprilie 1948

Preoții mai discută încă, şi chiar cu o deosebită satisfacție, cazul prestării "muncii voluntare", pe care clerul Capitalei a făcut-o în Dealul Patriarhiei, căci, afirmă clerul, măsura luată în această privință a avut un efect foarte salutar pentru popor, care a condamnat-o prin expresii ca: "Şi pe preoți i-a pus la muncă!"; "Nu i-ar mai răbda Maica Domnului!"; "Mamă, mamă, unde-am ajuns!" Măsura a fost în detrimentul Guvernului. Se afirmă că preotul I. Vască, secretar general la Culte, este inițiatorul acestei măsuri şi, ca atare, clerul pe el îl condamnă: "A vrut s-o facă pe deşteptul."

Cu toate că anchetarea cazului preotului Ulpiu Petrescu nu s-a terminat, se afirmă că el şi cântărețul Boureanu vor fi repuşi în funcțiunile de consilier referenți, nu însă la Secția economică, unde au fost, ci probabil la cea administrativă.

Luni, 12 aprilie 1948

Azi preotul Gala Galaction, scriitorul şi deputatul, coborând Dealul Patriarhiei şi, văzându-l pe arhiereul Veniamin Pocitan, s-a dus la el şi i-a sărutat respectuos mâna, schimbând apoi câteva cuvinte. Câțiva "cinstiți preoți" care erau în apropiere şi priveau au interpretat acest gest în sensul că Gala vrea să-şi asigure şi votul lui Veniamin, când va fi alegerea de patriarh.

Marți, 13 aprilie 1948

Ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, "se clatină", afirmă unele cercuri clericale şi, împreună cu el, D. Veştemean[u], director general, preotul Liviu Stan şi preotul Spiridon Cândea, consilieri ministeriali. Aceştia din urmă trei vor fi chiar în situația de a fi arestați, spre a răspunde pentru atitudini şi fapte.

Aseară a sosit în Capitală Mitropolitul Justinian Marina, locotenent de Patriarh, venind de la Mănăstirea Neamț. Azi a început să lucreze cu membrii

[18] Paranteze şi semn de întrebare D. V. (n. e.)

comisiei care a fost la Moscova. Ei îi prezintă cuvenitul raport, scris şi verbal, asupra modului în care şi-au îndeplinit misiunea ce li s-a încredinţat.

Circulă insistent ştirea după care profesorul Constantinescu-Iaşi va fi numit ministru al Cultelor în locul profesorului Stanciu Stoian.

Miercuri, 14 aprilie 1948

Confederaţia Generală a Muncii (CGM) a adoptat o atitudine de expectativă faţă de clericii sindicalişti, printre care s-ar fi infiltrat elemente legionare, care activează (cazul numirii câtorva preoţi din Capitală ca parohi, preotul Chiriac Gh. etc., la propunerea preotului C. Staicu). Făcut atent asupra aprobării pe care-a dat-o la numirile de mai sus, Mitropolitul Justinian Marina a răspuns că nu el este responsabil, ci sindicatul, ca şi-n cazul preotului Ulpiu Petrescu.

Joi, 15 aprilie 1948

Direcţiunea Institutului romano-catolic de fete Pitar-Moş din Capitală a convocat, zilele acestea, pe părinţii elevelor care-şi fac studiile acolo, rugându-i să semneze un memoriu către Ministerul Educaţiei Naţionale, pentru a nu li se desfiinţa şcoala. Numai pentru semnături, i s-au adăugat memoriului zeci de foi, pentru a dovedi că numărul solicitanţilor este mare. Mulţi dintre semnatari nici n-au citit memoriul, ci numai l-au semnat. Şi printre semnatari sunt numeroşi preoţi ortodocşi.

În curând soseşte în Bucureşti, venind de la Moscova, un preot rus, ca paroh al Bisericii ruseşti. El va avea suma de 45.000 lei lunar, în timp ce un preot român are câteva mii: 3-4.

Diaconul Roşca (basarabean recăsătorit), un bas bun, rămâne deocamdată la Biserica rusă, dar candidează în acelaşi timp şi pentru postul de diacon de la Catedrala patriarhală. Recăsătorirea-i poate fi singura piedică; şi încă de netrecut.

La înapoierea de la Mănăstirea Neamţ, unde a făcut o vizită, Mihail Sadoveanu, membru al Prezidiumului, a venit la Bucureşti împreună cu arhimandritul Melchisedec Dumitru, starețul sus-numitei mănăstiri. Ajuns la Bucureşti, Melchisedec a lansat ştirea că va fi găzduit de Mihail Sadoveanu; în realitate însă, el este găzduit de Negreanu, funcţionar la Camera Deputaţilor. Scopul vizitei la Bucureşti a arhimandritului Melchisedec este în legătură cu situaţia lui de stareţ, din care Mitropolitul Justinian Marina vrea să-l înlocuiască. Melchisedec crede că venirea lui în Capitală împreună cu Mihail Sadoveanu şi favoarea pe care i-a făcut-o acesta de a locui la el (ştire) sunt indiciile prieteniei pe care i-o poartă scriitorul moldovean şi ca atare îi poate da şi sprijinul pe lângă Mitropolitul Justinian Marina.

În cazul când, pe această cale, Melchisedec nu va reuşi să-şi păstreze postul de stareţ, el ar avea intenţia să recurgă la un alt mijloc, şi anume: să fluture

pe la nasul lui Marina povestea unor dosare despre câțiva ierarhi ardeleni. Dosarele acestea sunt în posesia lui şi Marina i le-a cerut când a fost la Mănăstirea Neamț şi, deoarece nu i le-a dat, s-a supărat. Dosarele sunt "opera" Patriarhului Nicodim, pentru a căror întocmire a plătit bani grei.

O dată cu numirea arhimandritului Valerian Zaharia în postul de stareț al Mănăstirii Antim din Capitală, în locul arhimandritului dr. Vasile Vasilache, acesta din urmă trebuia să se mute din apartamentul pe care-l ocupă la stăreție. Ori, până în prezent, el n-a făcut aceasta, sperând că va izbuti să-şi reia postul sau, oricum, să continue a locui în mănăstire.

Vineri, 16 aprilie 1948

Arhier. Emilian Antal, locotenent de Mitropolit al Sucevei şi-a susținut în ultimul timp licența în teologie, iar acum îşi pregăteşte lucrările de doctorat la aceeaşi facultate din Suceava. El avea numai studii de Academie Teologică din Ardeal.

Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei, voind să fugă în America, a fost reținut de autorități (care?)[19], la intervenția Papei. Papa aşteaptă plata poliției pentru azilul pe care i l-a dat, şi el fuge! Se vede că Mitropolitul Puiu n-a semnat nici un act în legătură cu unirea – pe care ulterior să-l exploateze "*L'unité de l'Eglise*".

Locotenentul de Patriarh Justinian Marina face din când în când câte o mărturisire, care este, în realitate, o necesitate organică. El a mărturisit că, în prezent, este foarte hărțuit şi că în jurul lui s-a urzit o adevărată rețea de intrigi de către cler; şi rețeaua se întinde tot mai mult. "Totuşi, a adăugat el, nu mă tem", deoarece are sprijinul ministrului Gheorghe Gheorghiu-Dej, care are încredere în el, deoarece l-a verificat în timpuri grele.

Duminică, 18 aprilie 1948

În după-amiaza zilei de azi a avut loc, în Catedrala patriarhală, un concert dat de corul Patriarhiei, condus de profesorul N. Lungu, cu o scurtă conferință a profesorului consilier cultural D. Cristescu.

Concertul era anunțat, prin programe, pentru orele 17, când biserica era plină de ascultători (foarte puțini preoți). După o oră de aşteptare, locotenentul de Patriarh J. Marina tot nu apare. S-a început executarea programului şi abia la ora 18.30 soseşte şi Marina, însoțit de Stanciu Stoian, ministrul Cultelor, venind de la Mănăstirea Căldărușani. A rostit preotul D. Cristescu o "meditație religioasă" asupra temei evanghelice "Privegheați şi vă rugați", în care, în afară de o frazeologie cu totul searbădă, n-a spus nimic altceva.

[19] Paranteză D. V. (n. e.)

După terminarea programului, Marina a mulțumit coriștilor, dirijorului, preotului D. Cristescu şi ministrului Stanciu Stoian, subliniind apoi grija ce-o arată Guvernul față de manifestările culturale; a arătat cum trebuie să se pregătească un adevărat creştin pentru Paşti. Iar Patriarhia are nevoie de o catedrală măreață, care va trebui să fie clădită cu sprijinul tuturor credincioşilor din întreaga țară.

Impresii:

1. Cuvântarea locotenentului de Patriarh Marina, foarte slabă: câteva idei fără înlănțuire logică.

2. Asistența a criticat lipsa de punctualitate a "popilor": întârzierea lui Marina.

3. Poporul în număr foarte mare; l-a interesat muzica, iar "meditația" preotului Cristescu l-a predispus la părăsirea bisericii, pentru ca după aceea să revină la concert.

În seara zilei de vineri, 16 aprilie a. c., a fost arestat preotul Fusu de la Biserica Razvani din Capitală, împreună cu epitropul său, Gheorghiade.

Sunt două păreri asupra motivului arestării preotului Fusu: 1) o intrigă urzită de preotul D. Iliescu-Palanca (Biserica Stavropoleos), pentru ca Fusu să nu-i ia locul de protoereu; 2) preotul Fusu a dat o sumă de bani unui domn care, voind să treacă frontiera în mod clandestin, fiind prins şi întrebat asupra provenienței banilor, el l-a denunțat pe Fusu.

Preotul Acatrinei din Iaşi se află în Bucureşti pentru a-şi clarifica situația, şi anume: el a fost comprimat acum şapte luni din postul de preot de la Catedrala din Iaşi. Sâmbătă, 10 aprilie a. c., în timpul unei audiențe pe care a avut-o la Mitropolitul Justinian Marina, când a venit la Iaşi, acesta a pus următoarea rezoluție pe cererea sa de reintegrare: "petiționarul se va adresa Ministerului Cultelor". Preotul Acatrinei i-a obiectat că nu l-a comprimat ministerul, "ci ÎPS Voastră." A urmat un schimb de cuvinte tari, Mitropolitul Marina s-a enervat şi a țipat. Acatrinei a plecat apoi, spunându-i: "Să nu spun tot ce ştiu, Î. P. Sfințite!" De față era şi "omul" lui Marina, ziaristul Rădulescu-Cerna.

Marți, 20 aprilie 1948

Azi a avut loc, la orele 18, la Facultatea de Teologie din Capitală, conferința decanului, preotul profesor Petre Vintilescu, înapoiat de curând de la Moscova, despre impresii din Rusia sovietică. Conferința s-a ținut în cadrul ARLUS-ului. Au participat: arhiereul Veniamin Pocitan, vicar patriarhal, preotul

P. Vintilescu, preotul Grigore Cristescu, profesor universitar, un domn civil de la ARLUS. Catedra era acoperită cu pânză roşie[20].

Preotul Grigore Cristescu deschide şedinţa spunând că Facultatea de Teologie este cinstită prin participarea reprezentanţilor ei la lucrările premergătoare ale Congresului panortodox care va avea loc anul acesta, la 27 iunie, la Moscova. Lucrările acestea vor constitui baza discuţiei.

Preotul Petre Vintilescu urmează şi citeşte conferinţa:

Arată interesul pe care-l prezintă URSS, prin structura ei socială etc. Delegaţia a stat la Moscova între 25 martie-8 aprilie 1948.

Impresii: senzaţia spaţiului, urmările războiului se văd încă. Aspecte economice, religioase (icoane, botezuri), sociale. La Moscova, cu 7 milioane de locuitori, domneşte ordinea şi disciplina. Metroul. Kiev: vechi tradiţii de cultură şi civilizaţie. Monumentul poetului ucrainean Taras *Decenco* (= Şevcenco)[21].

"Trupul lui Lenin conservat – se spune – într-o înfăţişare *quasi* ...[22]"

"Sectorul vieţii bisericeşti": viaţa bisericească se manifestă liber, interes, concurs şi sprijin din partea Statului pentru Biserică, bibliotecile fostelor academii sunt bunuri comune şi resortul Cultelor le "distribuie, la cerere, Bisericii, acolo unde este nevoie", libertatea conştiinţei: un chirurg celebru este Arhiepiscop de Simferopol, bisericile sunt pline de credincioşi, clericilor români li se sărută mâna în biserici, împărtăşiri cu miile, 1000, 1800.

Nu toată lumea e credincioasă în Rusia şi numărul bisericilor şi preoţilor "nu este acela din timpul ţarismului".

Lavra Pecerska – Kiev.

"Şcoala teologică traversează o epocă eroică." Corp profesoral distins, studenţii vin din vocaţie (vârsta: 20-40 de ani).

"Clerul corespunde realităţilor sociale şi duce o acţiune de întreţinere a unei conştiinţe ortodoxe, în cadrul ecumenicităţii".

Front unic al ortodoxiei.

Conferinţa [a ţinut de la] 6.15 la 7.08 p. m.

Preotul profesor Grigore Cristescu mulţumeşte conferenţiarului pentru "minunata expunere". Publicul, nesatisfăcut, fiindcă, în fond, n-a spus nimic nou. De la un profesor universitar şi decan se aştepta la altceva.

Este viu comentată de către cler afirmaţia locotenentului de Patriarh Justinian, făcută în Catedrala patriarhală diminică, 18 aprilie a. c., şi anume:

---

[20] În manuscris este desenată o schiţă cu locurile participanţilor la conferinţă; vezi Direcţia Arhivelor Naţionale Istorice Centrale, fond Dudu Velicu, dosar 776/1948, fila 47^{v}. (n. e.)

[21] Sublinierea şi corectura îi aparţin lui D.V. (n. e.)

[22] Puncte de suspensie în manuscris (n. e.)

Patriarhia română are nevoie de o catedrală măreață, care trebuie clădită şi cu sprijinul material al credincioşilor. În legătură cu această afirmație, circulă ştirea că sediul Patriarhiei se va muta la Mănăstirea Văcăreşti, unde s-ar face reparații chiar în acest scop şi unde va fi nevoie să se clădească şi Catedrala.

Până la alegerea sa ca patriarh, locotenentul de Patriarh, Mitropolitul Justinian Marina se conduce, în ceea ce priveşte administrația, de următorul principiu: absolut nici o schimbare în rândurile personalului bisericesc din Mitropolia Ungro-Vlahiei, pentru a nu-şi crea o atmosferă defavorabilă în acțiunea lui de a atinge ultimul obiectiv în viață: Scaunul de patriarh.

Arhimandritul Martinian Ivanovici i-a făcut cunoscut Mitropolitului Justinian că, deşi este demis din postul de paroh al Bisericii române din Paris, totuşi nu se va mai înapoia în țară. (El continuă să slujească acolo.) La primirea veştii, Justinian a zâmbit.

A. Rădulescu-Cerna, consilier de presă al Patriarhiei, mi-a spus azi dimineața, în Cancelaria Mitropoliei, că el a dus campania de presă împotriva Mitropolitului Irineu Mihălcescu (care a dus la detronarea lui), semnând "Olteanu". (Materialul şi finanțele de la arhiereul Justinian Marina.)

În cercurile clericale se afirmă că alegerea noului patriarh va avea loc după Paşti, nu mult.

Arhimandritul Vasile Vasilache a primit cartea de ieşire din Eparhia Ungro-Vlahiei pentru a se stabili la Mănăstirea Neamț (unde a şi plecat), nu la o mănăstire din județul Ilfov, cum voia el, ca să fie mai aproape de Bucureşti.

Miercuri, 21 aprilie 1948

Preotul C. Staicu nu va mai fi trimis la Paris, fiindcă, se afirmă, trimiterea lui este opera "reacțiunii", cu care el lucrează şi care i-a dat un sprijin mai mare chiar decât se aştepta el. Apariția în *Monitorul Oficial* a deciziei lui de numire a fost o surpriză pentru el. Abia după aceea a intrat el în legătură cu cercurile oficiale competente ale partidului, care i-au reproşat că nu le-a întrebat la vreme şi a lucrat fără ştirea lor. Singura scuză, au adăugat aceste cercuri, pentru Staicu, este că el n-a făcut nici o cerere pentru a fi trimis la Paris. Totuşi, circumstanța aceasta nu-l absolvă de greş[e]ala făcută, deoarece el a lucrat verbal cu cei care nu erau indicați s-o facă. Azi, preotul Staicu, consilier referent la Secția administrativă, m-a întrebat, după conferința de la Facultatea de Teologie a preotului Vintilescu, dacă e bine să plece la Paris, având în vedere "ce se va zice despre mine mai târziu", precum şi reacțiunea coloniei române din Paris față de el. L-am sfătuit să meargă şi să lucreze cinstit.

Conflictul Mitropolitul Justinian-preotul Ulpiu Petrescu are la bază o neînțelegere de ordin material: Ulpiu (chiar el mi-a spus) n-a voit să aprobe unele sume exagerate dintr-o întreagă serie de cheltuieli pentru Palatul patriarhal, şi

anume: kilograme de caşcaval, salam etc., pe care Justinian a cerut să i le cumpere.

Desfiinţarea Facultăţii de Teologie din Suceava este un fapt împlinit. Profesorii de acolo vor fi încadraţi la cea din Capitală.

Azi, preotul C. Staicu a fost demis din postul de consilier referent II al Secţiei administrative, evident, spre marea lui mirare. În locul lui a fost numit preotul Hurduc din Giurgiu. Circulă ştirea că, după puţin timp, Hurduc va pleca la Paris.

Preotul Paşoi din Râmnicu-Vâlcea a fost numit al doilea consilier referent la Secţia economică, primul fiind avocatul Grigore Nicolau. Prin numirea preotului Paşoi, problema numirii preotului Tilea (Biserica Sf. Spiridon Nou) nu mai este actuală.

În cercurile clericale se afirmă că preotul Al. Ionescu, consilier referent la Secţia administrativă, deputat şi fost protopop, nu este întru totul devotat regimului democrat, ci mai are rezerve, cum a avut şi-n trecut, "ca să ajungă bine azi"; el întreţine legături strânse cu cercurile aşa-zise "reacţionare", desigur pentru orice eventualitate.

Joi, 22 aprilie 1948

Costumul alb, cu camilafcă tot albă, a[l] Patriarhului Nicodim l-a luat Episcopul Iosif Gafton al Argeşului. El afirmă că i-a fost dăruit.

Vineri, 23 aprilire 1948, Sf. Gheorghe

Preotul Liviu Stan face parte din Comitetul de conducere al Institutului Biblic, cu o bună remuneraţie.

La Mănăstirea Antim există un "cerc mistic" condus de un preot rus, Ioan, un iniţiat în "tainele" unei religii ciudate, care n-ar fi străină de francmasonerie. În această calitate, el "hirotoneşte" atât laici, cât şi clerici, printre care şi pe arhimandritul Benedict Ghiuş etc. "Hirotoniile" sunt, în realitate, iniţieri. Ceremoniile ritualului au loc în clopotniţa mănăstirii, unde locuieşte fostul ziarist Sandu (?)[23] Marin.

Duminică, 25 aprilie 1948

La Patriarhie se afirmă că, la 24 mai a. c., va avea loc Congresul Naţional Bisericesc, pentru alegerea noului Patriarh al României.

Mitropolitul Justinian Marina, locotenent de Patriarh, este îngrijorat în legătură cu alegerea sa în Scaunul de patriarh. Şi îngrijorarea sa se manifestă prin frământări sufleteşti, care-l derutează de la acţiuni, chiar în timpul slujbei.

[23] Semn de întrebare în manuscris. Referire la Sandu Tudor şi la cercul "Rugului aprins" (n. e.)

Azi, duminică, de exemplu, el a slujit la Catedrală. Înainte de a ieşi cu Sfintele Daruri, după spălarea mâinilor, în faţa uşilor împărăteşti, în loc să binecuvinteze poporul şi să se retragă, el a ieşit, aşa cum era, cu capul gol[24], în mijlocul bisericii, spre marea uimire a clerului liturghisitor, care se întreba, stupefiat, "Ce vrea să facă Înaltul?"

Ajuns în mijlocul bisericii, Justinian a stat câtva timp, după care, văzând că din altar nu vine nimeni şi dându-şi seama că a făcut ceva neobişnuit, a avut prezența de spirit de a binecuvânta poporul şi apoi a revenit în altar. Unul din diaconi, Tuță Nica, s-a scuzat că n-a venit în mijlocul bisericii, întrucât nu este în uz. Mitropolitul Justinian a răspuns scuzându-se, la rândul său, că este tulburat sufleteşte.

Azi a slujit la Biserica rusă preotul Statov, sosit de curând de la Moscova. Este slujba lui de prezentare în faţa credincioşilor, care umpleau biserica până la refuz. După aceea, el a vorbit în limba rusă, anunțând că a venit la Bucureşti în calitate de reprezentant al Patriarhului Alexei, arătând ce rost are aici: nu pentru dezbinare, ci pentru strângerea relațiunilor între cele două biserici, pe linia trasată de patriarhii Alexei şi Nicodim. Biserica rusă fiind separată de Stat, Statul înțelege să le dea credincioşilor lui toate libertățile în ceea ce priveşte cultul. A subliniat apoi rolul bisericii ca locaş de închinăciune (*Dom gospodnia*), loc de reculegere. Doreşte o legătură strânsă cu poporul şi se bucură de frățietatea între români şi ruşi, pe care-i vede laolaltă.

Mulțumeşte corului pentru aportul adus la înfrumusețarea slujbei şi-i roagă pe corişti să vină la el şi să-i expună orice doleanțe.

După ce anunță programul slujbelor din săptămâna viitoare, a Patimilor, repetă acest lucru şi în limba română, vorbită liber, ceea ce a impresionat asistența. O doamnă rugându-l ca la slujbă să se citească şi în limba română, preotul i-a răspuns că-i va satisface dorința cu cea mai mare plăcere şi stă la dispoziția oricui, pentru orice doleanțe.

De la prima întâlnire cu poporenii săi, preotul Statov a lăsat o bună impresie, câştigând simpatia tuturor prin firea lui comunicativă. O doamnă îi spunea în ruseşte unui domn: "*ja dumaju, şto eto ne batjuşka*"[25].

Diaconul Buga de la Catedrala Patriarhiei şi de la corul armatei a cântat azi în corul Bisericii ruseşti, în urma intervenției – mi-a spus el – Ambasadei sovietice pe lângă Ministerul de Război.

Azi după masă, Mitropolitul Justinian Marina a plecat cu domnul Moldovanu de la Finanțe la Mănăstirea Căldăruşani, unde a mai fost şi duminica trecută, cu ministrul Cultelor, Stanciu Stoian. Vizita ar fi în legătură cu noua întrebuințare care se va da mănăstirilor din jurul Capitalei.

[24] Subliniere D. V. (n. e.)
[25] Cu chirilice în original (n. e.)

În postul de paroh al Bisericii ortodoxe române din Paris se crede că va fi numit preotul Nițișor Cazacu de la Biserica Batiştei, *loco*. Preotul Cazacu nu s-a situat, până în prezent, pe linia strictei democrații trasată de Guvern, ci este pe linia de mijloc, motiv care se crede că l-ar indica pentru ca să poată fi primit de colonia română din Paris, care este contra Guvernului român şi contra oricărui preot strict democrat trimis din țară. Pe lângă aceasta, Cazacu este foarte bine cunoscut coloniei române şi ca atare sunt posibilități de colaborare. Justinian Marina vrea să-l trimită de asemenea la Paris pe fiul său, Ovidiu, student la Medicină şi pe arhidiaconul Tuță Nica, de la Catedrala patriarhală, ca proteguitor al acestuia.

Luni, 26 aprilie 1948

Arhiereul Atanasie Dincă s-a exprimat că nu se mai bucură de încrederea Mitropolitului Justinian Marina, care, în cele din urmă, îi va retrage chiar şi delegația de vicar patriarhal şi-l va trimite poate la mănăstire.

Ieri, profesorul I. D. Ștefănescu şi-a făcut apariția în Capitală, venind de la Mănăstirea Agapia.

Miercuri, 28 aprilie 1948

În legătură cu alegerea celui de-al treilea patriarh, care urmează să aibă loc în luna mai a. c., clerul crede că nu există decât un singur candidat, adică acela al Guvernului: Mitropolitul Justinian Marina, locotenent de Patriarh. La Culte, se crede acelaşi lucru. În cancelaria Mitropoliei se crede că ar mai fi un candidat: Episcopul Iosif Gafton al Argeşului. Cât despre eventuala candidatură a unui ierarh ardelean, D. Veştemeanu, director general la Culte, mi-a spus azi că Mitropolitul Nicolae Bălan este un principe în Ardeal şi nu-şi lasă el locul ca să vină în "țigănia" de la Bucureşti. Problema candidaturii altor ierarhi ardeleni nici nu se pune.

Azi, la orele 11, sindicatul din Ministerul Cultelor, din care face parte şi clerul, a ținut ședință, în minister. S-au prezentat rapoarte de activitate pe direcții şi s-au luat hotărâri în legătură cu sărbătorirea zilei de 1 Mai.

În privința participării clerului la manifestările populare de la 1 Mai, Rudeanu, preşedintele sindicatului, a spus că preoții şi cântăreții fiind ocupați pe la biserici din cauza Paştilor (1 Mai, Sâmbăta Mare), pot veni numai acei care au posibilitatea. Clerul a luat act cu satisfacție, însă la discuții n-a participat.

Joi, 29 aprilie 1948

La Patriarhie, se afirmă că nici plecarea preotului Nițișor Cazacu la Paris nu este sigură.

"Paris, Biserică ortodoxă" n-ar constitui decât o piatră de încercare, de poticneală, o cursă pentru preoții pe care anumite cercuri vor să-i compromită. Ca

atare, se lansează în lumea clericală ştirea că preotul x va pleca la Paris. Ca unul care apare în evidență, încep intrigile împotriva lui, ca viitor parizian. Rezultatul: preotului i se cre[e]ază o atmosferă foarte defavorabilă, nu numai plecării lui la Paris, ci-i periclitează şi postul pe care-l ocupă. Epilogul: preotul vizat caută să iasă, cât mai repede, de pe linia Parisului.

Sâmbătă, 1 mai 1948

Azi, clerul a rămas la parohii, cu excepția câtorva care au ieşit în oraş, pe la amiază, "de curiozitate", îmbrăcați civil.

Miercuri, 5 mai 1948

La Patriarhie, s-a pus problema înlocuirii preotului Gh. Vintilescu din postul de director al Cancelariei sinodale. Problema a fost pusă de camarilă: grupul Nicoreanu-Cernăianu. Deşi insistențele au fost foarte puternice, totuşi locotenentul de Patriarh Justinian Marina n-a cedat dorinței acestor prieteni intimi, deoarece Vintilescu i-a făcut servicii mari: tot timpul cât a funcționat Marina ca arhiereu-vicar la Iaşi, apoi ca locotenent de mitropolit şi [ca] mitropolit, Vintilescu l-a ținut în curent cu tot ce se petreces la Sinod şi Patriarhie, punându-i şi acte oficiale la dispoziție.

Deocamdată, Vintilescu rămâne la postul lui, pentru acest motiv, că de prost … dă-n gropi …

Joi, 6 mai 1948

În a doua jumătate a lunii acesteia vor avea loc alegerile pentru patriarh şi mitropolit al Moldovei (Iaşi). Ca patriarh, tot natul [spune] că va fi ales locotenentul de Patriarh Justinian Marina, ca unul care ar avea sprijinul următoarelor personalități din guvern, miniştri: Ana Pauker (Externe), Gh. Gheorghiu-Dej şi Vasile Luca. Pe de altă parte, ardelenii sprijină, cu mult elan, pe Episcopul Nicolae Colan (Cluj), având alături de ei şi pe primul ministru Petru Groza. Grupul Gheorghiu-Dej s-ar fi exprimat că Marina prea cochetează cu Stanciu Stoian, ministrul Cultelor. În cazul când ardelenii nu vor reuşi să-l promoveze pe Episcopul Nicolae Colan la Bucureşti, ca patriarh, vor încerca apoi alegerea Episcopului Nicolae Popovici la Iaşi.

Evenimentul alegerii noului patriarh este aşteptat de cler cu nerăbdare, pentru ca noul lui şef să strângă rândurile preoților, să-i îndrumeze şi să pornească la lucru. Clerul vrea "să vadă alb în căpisterie", "să vedem ce-i poate şi ăstuia capul!"

La cancelaria Mitropoliei se afirmă că Marina va fi ales patriarh în mod sigur. După alegere, el va proceda la înnoirea cadrelor administrației bisericeşti. Preotul Traian Costea şi preotul Ion Ionescu-Amza, directorii Seminarului Nifon vor fi schimbați.

Fiecare membru al Institutului Biblic primeşte o diurnă de zece mii de lei lunar, pentru şedinţele la care participă.

Diaconul Popescu-Mozăceni (Biserica Icoana) este arestat de câtăva vreme.

Preotul Alexandru Paţincu (Biserica Sf. Ioan Botezătorul, şoseaua Pantelimon) – care era arestat de câtăva vreme – a fost pus în libertate. Înscris la PNP şi totuşi arestat, se miră clerul.

Preotul C. Staicu (Biserica Sf. Nicolae Vlădica) afirmă, vesel şi mândru, că este gata să plece la Paris; ba ceva mai mult, i-a spus arhidiaconului Nica M. Tuţă: "Te iau cu mine la Paris!" Şi el credea, şi ambii cred! Naivii!

Biserica ortodoxă duce o foarte mare lipsă de Noul Testament şi Biblie. Noul Testament nu se poate procura de la nici o librărie clericală, necum laică. Cât despre Biblie, nici vorbă. În faţa acestei situaţii, Societatea Biblică Britanică din Bucureşti (bd. Take Ionescu) a început să pună în vânzare Biblii şi Noul Testament, legate foarte frumos şi flexibil, pe un preţ derizoriu, şi anume: Biblia cu 200 de lei (un kilogram de carne de vacă), iar Noul Testament cu 40 de lei. Clerul a năvălit acolo după cumpărături, nu pentru el, ci pentru "păstoriţi", ca să mai câştige ceva la marfă. Însăşi Secţia culturală a Mitropoliei Ungro-Vlahiei a cumpărat, prin unul din consilierii ei, preotul D. Cristescu, chiar azi, un număr însemnat de Biblii, pentru colportaj.

Arhimandritul Valerian Zaharia a fost demis şi apoi repus de Marina din funcţiunea de stareţ al Mănăstirii Antim, "în urma intervenţiei de la partid" (PNP). Căci "Marina ştie să facă sluj în faţa oricărui politician de frunte."

Vineri, 7 mai 1948

Ieri a avut loc în Biserica Sf. Treime-Ghencea, *loco*, celebrarea căsătoriei religioase a 105 perechi [de] concubini. La solemnitate a participat însuşi locotenentul de Patriarh Justinian Marina, în fruntea unui număr impresionant de clerici.

Iniţiativa aparţine preotului C. Coman, "parohul concubinilor", care, împreună cu Marina, au voit să facă, în modul acesta, o manifestaţie religioasă grandioasă, ceea ce au reuşit să realizeze, căci publicul a participat într-un număr atât de mare, încât sergenţii de stradă n-au putut să menţină ordinea. După aceea, s-au mai prezentat încă 30 de cununii.

Câţiva inspectori din Ministerul de Finanţe lucrează, de câtva timp, la verificarea gestiunii Mitropoliei Ungro-Vlahiei, pentru perioada consilierilor preoţi C. Dincescu şi Gh. Cosma. Întrebaţi doi dintre ei "cum vor ieşi consilierii, cu faţa curată sau nu", unul a răspuns: "Da, vor ieşi spânzuraţi !"

În sânul grupului Cernăianu-Nicoreanu se afirmă că Petru Groza, primul ministru, va fi exclus, în curând, din guvern, şi cu el, ministrul Cultelor, Stanciu Stoian şi Octav Livezeanu [de la] Arte. La Culte, urmează să fie numit preotul

Al. Nicoreanu, ca exponent al voinței deputatului național-țărănist-democrat Anton Alexandrescu.

Mitropolitul Justinian Marina, locotenent de Patriarh, a afirmat că episcopiile Tomis (Constanța) şi Argeş vor fi desființate. În acest caz, mai rămân încă doi "bieți" episcopi "stingheri", că nu mai au vacă de muls.

Sâmbătă, 8 mai 1948

Într-o conferință pe care a ținut-o cu un număr de preoți, protoereul D. Iliescu-Palanca, circumscripția III Ilfov, a afirmat că postul pe care-l ocupă i-a fost impus de Culte şi Mitropolie. Dacă ar fi fost după voia lui, a adăugat el, ar fi cerut Oltenița, unde este bine cunoscut, deoarece a funcționat ca preot acolo. În realitate, clerul din Oltenița şi împrejurimi îl detestă, deoarece a avut o purtare scandaloasă, care a dat loc şi la procese.

Cu prilejul trecutelor alegeri parlamentare (28. 03), el a vorbit în Biserica Stavropoleos, unde este paroh, despre "mascarada alegerilor actuale". Un colonel, care era de față, i-a comunicat apoi preotului Marinescu D. Constantin, [de la] Biserica Teiul Doamnei-Ghica, că se uita mereu la uşă, căci se aştepta ca, din clipă în clipă, publicul să fie arestat împreună cu preotul Iliescu.

Clerul se miră cum a fost numit protopop preotul Iliescu, "om lipsit de scrupule".

Locotenentul de Patriarh Justinian intenționează să numească, în curând, ca director la Seminarul Nifon, în locul preotului I. Ionescu-Amza, pe unul din prietenii lui intimi, preotul Gr. Cernăianu.

Duminică, 9 mai 1948

Capitala a avut, până în prezent, două protoerii. Acum, locotenentul de Patriarh, Mitropolitul Justinian, a mai înființat două. Protoereii sunt:

1. Preotul Sebastian Vlădescu (ruda preotului Al. Ionescu, referent la Secția administrativă, la Mitropolie, deputat, fost protoereu la circumscripția I), paroh la Băneasa, la circumscripția I.

2. Preotul N. Dragomirescu, de la Biserica Amza.

3. Preotul dr. Costea Traian, de la Biserica Izvorul Tămăduirii, la circumscripția II.

4. Preotul C. Pârvulescu.

Relativ la alegerea unui nou patriarh, se afirmă că ardelenii țin cu orice preț să fie ales un ierarh din Ardeal: Episcopul Nicolae Popovici sau Episcopul Nicolae Colan-Cluj. Episcopul N. Popovici ar avea chiar asentimentul şi sprijinul Patriarhului Alexei al Moscovei. În cazul când va fi ales Mitropolit[ul] Justinian Marina – ceea ce este foarte posibil –, Scaunul de mitropolit al Moldovei va fi obiectivul pentru care vor lupta să-l cucerească următorii: Arhiepiscopul

Firmilian Marin al Craiovei, Episcopul Iosif Gafton al Argeşului şi Episcopul Nicolae Popovici al Oradei.

Luni, 10 mai 1948

În dimineața zilei de azi, o bună parte a clerului Capitalei s-a prezentat la Palatul patriarhal, spre a-i prezenta omagii pascale locotenentului de Patriarh Justinian Marina. De obicei, omagiile acestea se prezentau a doua zi de Paşti, ceea ce nu s-a putut face anul acesta, la timp, din cauza absenței Mitropolitului Justinian din țară.

După intonarea Imnului patriarhal, au luat cuvântul:

1. Preotul Toma Chirichuță, de la Biserica Zlătari, care a evidențiat răspândirea principiului autorității în Biserică, rugându-l pe locotenentul de Patriarh să conteze pe cler.

2. Preotul Marin Ionescu, Biserica Cuibul cu Barză: patriarhul şi consilierii să ia contact direct cu clerul, selecționarea elementelor de conducere în Biserică, aplicarea principiului rotației în administrație, "prea multă juridicitate, prea mult polițism ecleziastic", adică prea mult formalism. "Iertarea, chiar de 99 de ori, să fie pentru Patriarhul țării principiul conducător în acțiunile lui." Acțiunea pe teren: dă exemplu un rege pe care cetățenii îl aşteptau să-l vadă, în trecerea lui printr-o localitate, pentru ca, în cele din urmă, unul dintre ei, mirat că întârzie, să întrebe cât este ceasul chiar pe rege, care era lângă el, travestit.

3. Un preot moldovean vorbeşte în numele clerului din Moldova: banalități.

4. Preotul Zamfir Popescu, Biserica Sf. Vasile, Calea Victoriei, aruncând o privire retrospectivă asupra istoriei Bisericii române, evidențiază personalitatea chiriarhilor, care au ilustrat scaunul de mitropoliți la Bucureşti şi la Iaşi.

5. Stoicescu, cântăreț bisericesc, prezintă omagiul colegilor săi.

Tuturor le răspunde locotenentul de Patriarh Justinian, care, după ce mulțumeşte clerului pentru prezența sa în Palatul patriarhal, arată că:

El a activat în Moldova pe teren, vizitând parohiile, pentru a se documenta asupra stărilor de lucruri şi pentru a lua măsurile cuvenite, de acord cu clerul, care, de altfel, i-a recunoscut meritele tipărind un volum despre activitatea sa.

În Moldova a dat direcțiune, însă la Bucureşti nu încă, deoarece este numai locotenent de Patriarh.

Pastoralele sale, dacă sunt criticate de unii clerici, înseamnă că "am sărit peste şanț, cum spunea Patriarhul Nicodim. Aceasta am făcut-o dintr-un avânt tineresc."

A condamnat critica dintre preoți şi a preoților față de chiriarhi, fapt care trebuie remediat prin bună înțelegere, căci atitudinea aceasta diminuează prestigiul ierarhiei în fața credincioşilor.

Terminând cuvântul său, Patriarhul a îndemnat clerul la muncă şi la crearea de opere sociale, pentru a contribui la realizarea noii democraţii sociale. "Clerul va avea şi sprijinul stăpânirii."

Festivitatea s-a terminat cu intonarea Imnului patriarhal de către cei prezenţi. Era de faţă şi Arhiepiscopul Firmilian Marin al Craiovei.

Ieri, cu prilejul sărbătoririi zilei de 9 Mai, primul ministru Petru Groza a venit mai devreme la *Te Deum*-ul care s-a oficiat în Catedrala patriarhală. Până la sosirea membrilor Prezidiului, el s-a întreţinut cu coriştii Catedralei, cărora le-a spus că atunci când va fi ales patriarh "un om superior, cum ştiu eu", ei vor avea alte condiţiuni de trai. Coriştii au înţeles că Groza nu este pentru alegerea Mitropolitului Marina Justinian ca patriarh.

La Tipografia Cărţilor Bisericeşti se lucrează de zor la tipărirea unui volum omagial închinat Patriarhului Justinian.

Miercuri, 12 mai 1948

Au fost fixate alegerile pentru locul vacant de patriarh, pentru data de 25 mai a. c., se afirmă la Palatul patriarhal.

Arhiereul Atanasie Dincă a fost numit stareţ la Mănăstirea Cernica, în locul Mitropolitului Efrem Enăchescu. În modul acesta, Patriarhul locotenent Justinian l-a îndepărtat şi mai mult din anturajul său.

În legătură cu ancheta de la Ministerul Cultelor, au fost arestaţi 10 funcţionari, ca nepoata preotului Vască Ion, fost secretar general, Şeremet etc., protoereul Iliescu-Palanca (Biserica Stavropoleos) şi preotul Mişu Ionescu, funcţionar în Cancelaria mitropolitană, *loco*. La minister se afirmă că ancheta constituie rezultatul atitudinii Guvernului faţă de legionari, membri ai PMR (Partidul Muncitoresc Român)[26], pe care-i dezavuează.

În cercurile clericale se afirmă că organizaţia condusă de inspectorul Popescu-Vâlcea, arestat, lucra manifeste antiguvernamentale în subsolul clădirii ministerului, la *gestättner*, pentru a le difuza apoi, cu prilejul zilei de 10 Mai. Organizaţia are caracter legionar-monarhist.

În legătură cu aceasta, se afirmă că UPD a fost convocată în şedinţă, la Societatea clerului "Ajutorul", în seara zilei de marţi, 17 mai '948, de preotul I. Vască, numai pentru a para, arătând ataşamentul faţă de Guvern prin chemarea clerului la manifestaţia de a doua zi, din Piaţa Universităţii.

Cu prilejul unei festivităţi, când Mitropolitul Justinian, locotenent de Patriarh, a vorbit în faţa membrilor Guvernului, ministrul Gheorghe Gheorghiu-Dej a întrebat, glumind, pe un ministru de lângă el, dacă şi acest discurs nu este cumva un nou plagiat.

[26] Paranteză D. V. (n. e.)

Mitropolitul Justinian Marina a dispus trimiterea convocărilor membrilor Consiliului Național Bisericesc pentru alegerea noului patriarh, fixând și data de 22 mai a. c. Dar, o dată cu aceasta – și aici intervine nota tragicomică –, el a fixat și data de 23 mai a. c. pentru alegerea noului Mitropolit al Moldovei[27]. Fapt nemaipomenit în analele noastre bisericești, el convoca alegătorii spre a proceda la alegerea unui mitropolit într-un scaun care nu se vacantase, căci titularul era chiar el. El însă este sigur că va fi ales patriarh și ca atare a procedat așa. Lucrările n-au fost însă expediate, deoarece preotul Grigore Cernăianu i-a atras la vreme atențiunea lui Marina asupra gravității acestui fapt.

Joi, 13 mai 1948

Ieri, la orele 18, a avut loc la sediul Societății clerului "Ajutorul", din bulevardul Pake, o ședință a UPD, convocată de preotul I. Vască, președintele ei și secretar general la Culte. El a atras atențiunea clerului că trebuie să fie la înălțimea așteptărilor Guvernului, mai ales acum, în preajma elaborării Legii noi a Cultelor și a Legii noi de organizare a Bisericii. Cum Guvernul îi dă Bisericii posibilitatea să se afirme alături de popor, preotul Vască a invitat clerul să participe la meetingul de azi, organizat de Comitetul Național pentru Ajutorarea Poporului Grec. În încheiere, preotul Vască a lăsat să se înțeleagă că preoții care vor absenta vor suferi consecințe.

Au mai vorbit:

1. Preotul D. Veștemean[u], fost director și foarte vehement în favoarea poporului grec.

2. Un grec, în limba greacă, cuvântarea fiind tradusă de preotul Fărșerotu.

3. Preotul I. Cristea (Sofia) a expus suferințele și exodul populației românești din Grecia monarho-fascistă.

Apoi, fiecărui preot i s-a dat un bilet pentru un festival în folosul poporului grec. Clerul n-a primit cu satifacție: a) convocarea la meeting, b) "darea" de 300 de lei de fiecare, "smulși prin surprindere".

Arhiereul Emilian Antal, locotenent de Mitropolit la Suceava, nu mai are nici o șansă de a fi ales mitropolit la Suceava sau Iași, căci nu se bucură de încrederea Guvernului. Ca atare, el va reveni la București, în postul de arhiereu vicar patriarhal.

Antal e în București și aleargă pretutindeni pentru a-și apăra interesele. A fost primit în audiență și de primul ministru Petru Groza.

Arhiereul Pavel Șerpe a fost numit de locotenentul de Patriarh Marina stareț al Mănăstirii Antim.

[27] Subliniere D. V. (n. e.)

Vineri, 14 mai 1948

Atât miercuri, 12 mai, cât şi azi, 14 mai, la Biserica Doamnei, preotul a slujit obişnuitul acatist, după care a cetit acatistele credincioşilor, din care n-a reieşit nimic deosebit.

Slujba acatistelor se face cu multă asiduitate la foarte multe biserici din Capitală, o dată sau de două ori pe săptămână şi ea constituie o sursă serioasă de venituri pentru cler.

În cercurile clericale se afirmă că ministrul Emil Bodnăraş voia să desfiinţeze clerul militar, însă, dându-şi seama că sectele, în cadrul unei interpretări tendenţioase pe care ele o dau libertăţii religioase, garantată de noua constituţie a RPR, constituie un pericol grav pentru Stat, din cauza acţiunii lor de subminare, condusă de cercuri străine din afară şi duşmanii regimului democrat, l-a chemat pe Episcopul Partenie Ciopron şi i-a spus să înceapă să intensifice acţiunea de combatere a sectelor.

Sâmbătă, 15 mai 1948

Plecarea din fruntea Departamentului Cultelor a ministrului St. Stoian fiind iminentă, în locul lui va veni cunoscutul *leader* Chişinevschi, iar director general T. Gobjilă, afirmă acesta din urmă.

Duminică, 16 mai 1948

Locotenentul de Patriarh Marina a dispus ca fiecare parohie să înscrie în bugetul său suma de 20.000 lei pentru fondul general al Bisericii, destinat operelor sociale. Mulţi clerici consideră că suma este colosal de mare pentru majoritatea parohiilor, care au bugete mici.

Marţi, 18 mai 1948

La Patriarhie a produs o mare îngrijorare faptul că Gheorghe [sic! = Grigore] Nicolau, consilier economic şi "omul" Mitropolitului Justinian Marina, locotenent de Patriarh, a fost arestat; duminică, se pare. În rândurile clerului se crede că el a fost arestat ca fost legionar. Arestarea este şi un răspuns dat Mitropolitului Marina pentru atitudinea pe care a avut-o faţă de preotul Ulpiu Petrescu.

Ministerul Cultelor îşi va muta în curând sediul în strada Roma, pentru ca să lase actualul local liber la dispoziţia ministrului Vasilichi, [de la] Educaţia naţională.

Miercuri, 19 mai 1948

Protoereul Vlădescu Sebastian, ales la circumscripţia I Capitală (ruda preotului consilier Al. Ionescu, deputat) a avut o conferinţă cu preoţii protopopiei sale, cărora, printre altele, le-a dat cuvântul de ordine ca luni, când va fi ales un

nou patriarh, îndată ce va apare Mitropolitul Marina în sală, să fie primit cu aplauze furtunoase.

Clerul a luat cunoştinţă cu deplină nesatisfacţie.

Este foarte probabil ca, nu după mult timp, preotul I. Vască, secretar general la Culte, "să dispară", în sensul că va fi arestat.

Sindicatul funcţionarilor Ministerului Cultelor şi-a exprimat părerea că trebuie să se despartă de sindicatul preoţilor reprezentaţi în UPD, întrucât interesele preoţilor şi ale funcţionarilor sunt opuse.

Faţă de această situaţie, preotul I. Vască, preşedintele UPD, vrea să pareze lovitura care urmează să se dea sindicatului clerului. În acest scop, a strâns repede câţiva preoţi din comitet cu care s-a prezentat la ministrul Stanciu Stoian ca să ceară dizolvarea UPD, fapt care a provocat indignare în rândurile membrilor sindicalişti, căci n-au fost încunoştiinţaţi. Ministrul fiind nevoit să plece în oraş, problema îi va fi prezentată zilele acestea.

În rândurile clerului a produs o mare îngrijorare faptul că poliţia a procedat în ultimul timp la arestarea mai multor preoţi, printre care şi preotul Dimoftache Mihail de la Biserica Sf. Visarion.

Clerul nu cunoaşte motivul acestor arestări, însă bănuieşte că ele se fac în rândurile foştilor legionari.

Prin decretul ministerial no. 19718 din 1948, următorii funcţionari din administraţia centrală a Ministerului Cultelor:

1. Gh. Popescu-Vâlcea, inspector general la Culte,
2. Gh. Tâmplărescu, inspector de contabilitate,
3. Dumitru Stănescu, impiegat,
4. Hortensia Turtureanu, impiegat,
5. Ion Şaramet, camerist,
6. Alexandru Grigore, portar,

se licenţiază din serviciu pe data de 10 mai 1948. (*Monitorul Oficial*, 19 mai 1948, partea I B)

Vineri, 21 mai 1948

Duminică a fost arestat avocatul Grigore Nicolau, consilier al Secţiei economice a Patriarhiei. Arestarea a produs o adâncă impresie, atât în rândurile clerului, dar mai ales asupra locotenentului de Patriarh, al cărui "om" este şi pe care l-a adus special de la Iaşi.

Clerul afirmă că – dat find că Nicolau a fost legionar notoriu, având şi dosar în acest sens – locotenentul de Patriarh nu trebuia să-l numească, cel puţin deocamdată, în postul de consilier.

Arestarea s-ar fi produs în urma acțiunii întreprinsă de preotul Ulpiu Petrescu şi cântărețul Boureanu, demişi de locotenentul de Patriarh din posturile de consilieri referenți la Secția economică, cărora le-a urmat Nicolau.

[Se afirmă] că, prin arestarea lui Nicolau, i se dă de către Guvern o lovitură locotenentului de Patriarh, în ajunul alegerii lui ca patriarh (care va avea loc luni, 24 mai a. c.)

Arestarea lui Nicolau ar fi un semn că Guvernul ar fi împotriva alegerii ca patriarh a lui Marina. Altfel nu-şi explică clerul arestarea lui Nicolau tocmai acum, fapt care ar fi un argument față de cei care-l sprijină pe locotenentul de Patriarh, spre a le arăta pe cine ar vrea şeful Bisericii alături de el.

Locotenentul de Patriarh este profund impresionat şi tulburat. N-are liniște noaptea, iar dacă adoarme, tresare speriat.

Se afirmă chiar, printre clerici, că n-ar fi exclusă o surpriză: alegerea ca patriarh a lui Firmilian sau a Episcopului N. Popovici.

Soția lui Nicolau a spus: “mă arunc înaintea trenului”.

Preotul Leahu s-a sinucis din cauza neregulilor pe care le-a săvârşit în gestiunea parohiei sale, nereguli constatate cu prilejul unei anchete.

Ministerul Cultelor îşi va muta în curând sediul în strada Roma, în locul Inspectoratului şcolar, care va trece în localul din strada Berthelot. Mutarea ministerului este începutul desființării lui. După ce se va muta, se va proceda la verificarea şi epurarea funcționarilor suspecți.

Duminică, Mitropolitul Marina, aflând de arestarea lui Nicolau, s-a spăimântat şi, temându-se să nu fie arestat şi el, a plecat imediat cu preotul consilier Păşoi la Râmnicu-Vâlcea. Duminică dimineață, a fost spart un vitraliu la Catedrala patriarhală, în timpul slujbei, de autori rămaşi necunoscuți. Marți, [Marina] era în Bucureşti. Vineri, de Sfinții Constantin şi Elena, hramul Catedralei patriarhale, mitropolitul Marina n-a slujit, sub pretext că e foarte ocupat în dormitor[28]. Clerul Catedralei este foarte contrariat de motivul absenței locotenentului de Patriarh de la slujbă.

Până în după-amiaza zilei de azi, vineri, domneşte o dezorientare în ceea ce priveşte persoana viitorului patriarh, şi anume:

1. După unii, Marina, care mai apoi va fi arestat, pierzând astfel şi Scaunul de mitropolit al Moldovei;

2. După alții, Popovici, care e agreat de Patriarhul Alexei.

Episcopul Colan a afirmat la Academia Română că N. Popovici va fi patriarh.

[28] Subliniere D. V. (n. e.)

Sâmbătă, 22 mai 1948

Zilele acestea, Mitropolitul Marina a participat la una din şedinţele publice ale Academiei Române. Iniţiativa aparţine preotului Nicolae Popescu, membru al Academiei Române, care, în modul acesta, a voit să-l prezinte, în particular, academicienilor, "să-l scoată în lume", pentru ca să-i facă atmosferă în jurul alegerilor de patriarh.

În acelaşi timp, preotul N. Popescu, împreună cu alţi clerici, adună materialul necesar din Biblioteca Academiei Române pentru ca să întocmească mai multe lucrări, care vor apărea după aceea sub numele lui Justinian Marina.

La Mănăstirea Antim a rămas stareţ tot arhimandritul Valer. Zaharia, care a izbutit să înlăture înlocuirea lui, *de facto*, cu arhiereul Pavel Şerpe.

Arhimandritul Demostene Febeică de la Mănăstirea Neamţ a fost numit paroh al Bisericii ortodoxe române din Ierusalim încă de către Patriarhul Nicodim, însă până în prezent n-a putut pleca să-şi ia postul în primire, din cauză că n-a obţinut paşaportul cuvenit. În prezent, se află la Mănăstirea Neamţ.

Preotul I. Cristea, noul paroh al Bisericii ortodoxe române din Sofia, tot nu şi-a putut lua postul în primire, deoarece nu i se eliberează paşaportul. Cred că tot preotul I. Popescu-Runcu va pleca însă în toamnă; ministrul St. Stoian e de acord.

Preotul G. Iliescu-Izvoarele afirmă că Mitropolitul Justinian Marina va fi ales patriarh în mod sigur. În acest scop, el şi-a făcut şi discursul pe care-l va citi în faţa alegătorilor, în calitate de patriarh.

Duminică, 23 mai 1948

Preotul D. Cristescu, consilier la Secţia culturală, preocupă Siguranţa Statului, unde i s-a format un dosar voluminos asupra trecutului lui ca legionar-comandant al unui centru de la Mănăstirea Arnota, ca fost în Transnistria etc.

În cercurile clericale se afirmă că sunt câţiva preoţi care vor ca preotul Cristescu să împărtăşească soarta avocatului Grigore Nicolau.

(f. 86, 91, 92-105) Luni, 24 mai 1948

Mâine va avea loc, la Ministerul Cultelor, şedinţa plenară pentru dizolvarea UPD, cu participarea membrilor din provincie, care fac parte din Comitetul Central. După aceea, în locul UPD va lua fiinţă Sindicatul clerului ortodox român.

Pavel Şerpe – arhiereu.

Patriarhul Nicodim a presat atât de mult Guvernul pentru Vasilache, încât [Guvernul] a spus: oricare altul, nu pe acesta. Atunci, Patriarhul a făcut o încercare cu Şerpe şi a reuşit.

[Alegerea Patriarhului Justinian][29]

7-9 Liturghia

9.00 – *Te Deum*, [oficiat de) 17 ierarhi

9.25 – [...][30], 22 de ierarhi. Slujeşte Firmilian cu Lungu

10.35 – Stanciu Stoian, ministru al Cultelor, are cuvântul. Stanciu Stoian citeşte decretul semnat de C. Parhon (Aplauze. Parhon[31] aplaudă)

Justinian. 27 februarie ’48, moartea Patriarhului Nicodim ... trist eveniment ... regrete ... [a] impresionat şi pe delegaţii străini. Din toate straturile sociale, şiruri nesfârşite de credincioşi au pornit spre Deal. Guvernul, în frunte cu membrii Înaltului Prezidiu, constituirea unei legături [...][32] şi conducătorii politici cu Stat[ul] român. Statul – monument, piatra funerară cu inscripţie. S-a pus piatră şi pe Mitropolie, tot de către reprezentanţii Statului român.

Patriarhul [Nicodim a fost] pentru Neamţ, alături de Paisie cel Mare, stareţ, salvator de la ruine; [îl laudă] pentru opere sociale, tiparniţa Mitropoliei, [a] tradus multe opere.

De aceea, reluarea legăturii cu Biserica rusă era ceva presant. Vizite reciproce. Semn al dragostei. Alexei a trimis delegaţie la Patriarhul Nicodim.

Noul patriarh – pentru Biserică, care, ca nici o alta din lume nu e contopită cu poporul său.

Sunteţi chemaţi să alegeţi un nou patriarh. ([a vorbit] 5 minute)

Stoian, ministru al Cultelor, are cuvântul:

Colegiul are misiunea, în acest moment solemn şi plin de mare însemnătate, de a alege patriarhul. Enumeră cine alege. Rechizitoriul trecutului oprimat *versus* Patriarhul de azi.

Biserica dominantă, în timp ce se dau privilegii altei biserici (uniţi, concordat). Azi, egalitatea cultului. Biserica a rămas legată de Stat. [Are] sprijin de la Stat, în special de le energicul ministru de Finanţe, Luca.

Neghina nu face parte din fibra Statului nostru. Blocuri reacţionare, gogoriţe atomice, cuibărite la conducerea unor state apusene şi transoceanice. Credinţa în unealtă antipopulară. Reacţiunea se foloseşte de: Biserica Romano-Catolică, mişcarea ecumenică susţinută de Biserica anglicană. Nu e vorba de conducerea membrilor de bisericile lor ca biserici, ci de cei care vor să facă din ele unelte de dominaţie.

---

[29] Textul care urmează a fost descifrat dintr-un blocnotes de 17 file, pe care, probabil, D. V. l-a folosit pentru a stenografia discursurile la faţa locului. Dată fiind dificultatea descifrării, am semnalat de fiecare dată acolo unde interpretarea este nesigură sau textul manuscris nu a putut fi descifrat (n. e.)

[30] Două cuvinte indescifrabile (n. e.)

[31] Descifrare probabilă (n. e.)

[32] Un cuvânt indescifrabil (n. e.)

Nu ne e indiferentă acțiunea Vaticanului, mai ales când acțiunea e dusă de elemente rupte din trunchiul nostru (uniți).

Respect față de toate credințele, cu condiția să fie adunați acasă, nu cu gânduri fugare peste granițele RPR.

Biserica ortodoxă, în cea mai mare parte, e alături cu poporul.

Biserica să fie în pas cu vremea, mereu în pas cu vremea. Ministrul Dej (aplauze), Petru Groza a[u] contribuit la potrivirea Bisericii Ortodoxe Române pe realitatea ceasului de față. Biserica şi patria, recunoscătoare.

Ierarhi [care] nu vor să recunoască realitatea, [acei] ierarhi sunt împotriva aşezărilor sociale. Erezie, cine crede [în] întoarcerea la vremuri apuse sau la instituții împilatoare[33]. Creştinismul de azi să îmbrace haina vremurilor de azi, să intre în vremuri. Cultele sunt obligate la aceasta de nevoia lor de conservare. Biserica să lupte hotărât pentru pace.

Viitorul patriarh să fie în vederea celor spuse. Patriarhul să fie al Bisericii, dar şi al poporului, să ajute la dezvoltarea democrației, să sprijine RPR şi consolidarea democrației în lume.

Mitropolitul Justinian:

Mulțumește lui Stoian pentru învățămintele date şi [vrea] să-l felicite de frumoasa cultură teologică pe care şi-a însuşit-o de când e ministru al Cultelor (aplauze şi râsete).

Alegerea secretarilor: Justinian Marina, Nicolae Bălan, Vasile Lăzărescu, Firmilian Marin, Antim Angelescu, Grigore Leu, Iosif Gafton, Antim [Nica]-Argeş, Andrei Maier-Arad, Veniamin-Cancelaria patriarhală, Nicolae Colan-Cluj, Nicolae Popovici-Oradea, Chesarie Păunescu, Partenie Ciopron, Sebastian Rusan-Maramureş, Policarp Moruşca, Ilarion-Bacău, Veniamin Pocitan, Galaction Cordun, Valeriu Moglan, Emilian Antal, Eugen Laiu, Atanasie Dincă, Teodor Scorobeț Răşineanul, Pavel Şerpe.

417 voturi, majoritate: 219[34].

Voturi aproape la rând, cu mici întreruperi.

Justinian – 383

N. Bălan – 40

N. Popovici – 3

Em. Antal – 1

Chesarie Păunescu – 1

Alții – 9.

1^{45} – [Patriarh][35] ales, Patriarhul Justinian.

[33] Descifrarea cuvântului este nesigură (n. e.)

[34] Urmează o pagină de blocnotes în care au fost notate diferite cifre, probabil evoluția votului (n. e.)

[35] Descifrare incertă (n. e.)

Bălan: “Am deosebita bucurie de a vă aduce la cunoştinţă alegerea patriarhului” (apoi se uită pe filă, dar vorbeşte liber). Exprimă felicitări.

Exprimă realizări duhovniceşti. Theodosie Veştemeanul, [a] dat prima Biblie (1688), tiparniță, Antim Ivireanul, harnic, evlavios, ierarh *ot* Căldăruşani, Grigore IV Dascălul […][36].

“Vă fie îndemn pentru a căuta, cu înțelepciune, demnitate, hărnicie, să purtați Biserica printre vremile pline de atâtea schimbări, cu sprijin[ul] clerului, poporului, Guvernului. Încrederea va fi pe deplin satisfăcută.

Rugăm pe Dumnezeu!”

(5 minute)

Justinian citeşte:

Va munci [pentru]: păstrarea credinței “înlăturând spărtura făcută acum 250 de ani; cler bine pregătit[37], plin de demnitate şi [ascultător][38]; contribuția Bisericii la noua aşezare socială, la formarea omului nou; Biserica să fie prezentă acolo unde se dă lupta pentru dezrobirea oamenilor exploatați şi ținuți în întuneric; clerul să-şi dea viața pentru popor. “Voi lua exemplu pe Antim Ivireanu, truda şi jertfa vieții sale.” [A vorbit despre] Grigore IV Dascălul, tipograf; [dă] exemplu [pe] Nicodim, care a luat legătura cu Biserica rusă, [pentru] cooperare bisericească largă pentru promovarea ortodoxiei.

Biserica [are] inima largă, deschisă pentru celelalte confesiuni. “Voi întinde mâna iubirii tuturor Bisericile ortodoxe.

Relevă interesul regimului democratic față de Biserică prezența Guvernului, prezidiului etc.

“Guvernul lucrează pentru gloria patriei noastre. Trăiască Biserica Ortodoxă Română. Trăiască, crească şi înflorească RPR!”

(13^{50}-14^{10})

Petru Groza (14^{10}-14^{15})

Cuvântarea ministrului. Justinian trasează o [lună][39] de muncă pentru consolidarea primului regim de dreptate socială în RPR. “Prevăd că clerul ortodox se va solidariza […][40] cu Patriarhul, având tot sprijinul din partea Guvernului.”

Pace, muncă încordată.

Felicitări: Groza, Dej, Voitec, Traian Săvulescu.

Lumea [iese] prin piața mare.

[36] Mai multe cuvinte indescifrabile (n. e.)
[37] Subliniere D. V. (n. e.)
[38] Descifrare incertă (n. e.)
[39] Descifrare incertă (n. e.)
[40] Cuvânt indescifrabil în manuscris (n. e.)

Marți, 25 mai 1948

Plecarea delegației Bisericii Ortodoxe Române la Sindoul pantortodox [de la] Moscova, în frunte cu Patriarhul Justinian, va avea loc la începutul lunii iulie.

La 6 iunie a. c., va avea loc ceremonia învestirii Patriarhului Justinian de către Prezidiu.

După alegerea Patriarhului Justinian, a avut loc un sinod, la care, printre altele, s-a hotărât să se cedeze Ministerului Afacerilor Interne, la cererea lui, mănăstirile Pângărați (Neamț) şi Dobrovăț (Vaslui), pentru ca să servească drept închisori pentru preoții deținuți.

N. Iliescu-Palanca s-a făcut vinovat de a fi avut manifeste ale organizației Vlad Țepeş II, în altarul Bisericii Stavropoleos, precum şi în Evanghelie chiar.

În cercurile patriarhale, se afirmă că Patriarhul Justinian a fixat de comun acord cu Sinodul data (24-25 iunie) pentru alegerea ierarhilor în scaunele vacante de la Suceava, Iaşi, Roman, Râmnicu-Vâlcea, Galați.

În privința persoanelor care vor fi alese, se precizează[41]:

Suceava – arh. Em. Antal.

Iaşi – Firm. Marin, eventual un ardelean, preotul Colan (care nu vrea); în nici un caz, N. Popovici.

Roman – arh. T. Arăpaş, din voința Patriarhului.

Râmnicu-Vâlcea – arh. Val. Zaharia, din voință PNP.

Galați: Episcopul Antim Nica (probabil).

Cu două zile înainte de alegerile din 24 mai a. c., Guvernul i-a propus Mitropolitului Bălan să primească a fi ales patriarh. Bălan a mulțumit, răspunzând că nu el este cel indicat pentru aceasta. Se crede că Guvernul a făcut prin aceasta un act de curtoazie şi-n acelaşi timp a voit să sondeze terenul: dacă Bălan vrea sau nu.

În curând, Mitropolitul unit Ioan Suciu al Blajului şi un episcop unit vor fi arestați.

Miercuri, 26 mai 1948

UPD a amânat data autodizolvării întrucât n-au fost consultați, în prealabil, toți membrii din comitet, care au protestat în acest sens.

Preotul Păşoi, consilier referent al Secției economice, a fost transferat de la Râmnicu-Vâlcea şi numit preot în Bucureşti, la Biserica Sf. Apostoli, în locul preotului Fulger, care, fiind numit acolo în mod "ilegal de Patriarhul Nicodim", i s-a redat postul de la Biserica Sf. [Ianca-Rată][42], pe care-l ocupase anterior.

[41] Descifrare incertă (n. e.)

[42] Descifrare incertă (n. e.)

Joi, 27 mai 1948

O'Hara, Nunțiul papal, a plecat la Paris, sub motiv că trebuie să aducă la Bucureşti pe noul său secretar. În realitate, după mărturisirea unui catolic din cercurile Nunțiaturii, el a plecat pentru ca să ia contact cu Papa şi a-i expune situația Bisericii romano-catolice şi unite din RPR.

În privința declarațiilor din ultimul timp, făcute de ministrul Cultelor Stanciu Stoian, Patriarhul Justinian şi Mitropolitul N. Bălan şi atitudinea Guvernului român, în general, față de Vatican şi problema trecerii uniților români la ortodoxie, mitropolitul Alexandru Cisar este optimist[43].

Până azi, 27 mai a. c., consilierul Grigore Nicolau se afla încă arestat, cu toate diligențele făcute de Patriarhul Justinian pentru a-l elibera. Clericii cred că, dacă Patriarhul nu l-a putut pune în libertate până în prezent (două săptămâni), înseamnă că vina lui Grigore Nicolau este prea gravă.

Patriarhul I. Marina intenționează să transfere în curând, de la Iaşi la Bucureşti şi să le încredințeze posturi de conducere, următorilor preoți, amicii lui:

1) Preotul C. Nonea, consilier [la] Secția culturală;
2) Preotul Ştefan Gheorghiu, revizor eparhial;
3) Sinescu, protopop.

Sâmbătă, 29 mai 1948

Patriarhul Justinian a avut o consfătuire cu protoereii, stareții şi starețele mănăstirilor Ungro-Vlahiei, cărora le-a expus orientarea politică şi socială a Bisericii, adică conlucrarea, fără rezerve, cu Guvernul. Patriarhul i-a îndemnat pe cei prezenți să muncească fără preget, stabilindu-şi deocamdată fiecare programul său de activitate, pe care trebuie să îl prezinte, în prealabil, Patriarhului[44].

Azi, la Societatea "Ajutorul", clerul a avut loc o şedință a membrilor ei, cărora le-a vorbit preotul I. Vască, secretar general la Culte, anunțând dizolvarea UPD. Prin acest act, arată Vască, s-a încheiat o perioadă şi acum începe alta, la care va fi chemat clerul pentru a conlucra cu Guvernul. De acum, clerul nu are a se teme de nimic, căci are o bază solidă în articolul 27 din Constituție, ceea ce se datoreşte luptei duse de ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, şi legăturilor lui cu cercurile competente.

Cu prilejul alegerii ca patriarh a Mitropolitului Justinian Marina, arhiereul Emilian Antal, locotenent de Mitropolit la Suceava, felicitându-l, s-a arătat foarte smerit, linguşitor şi servil în atitudine şi nu mai contenea cu "Sărut mâna, Înalt Prea Sfințite!"

[43] Subliniere D. V. (n. e.)
[44] Ultimul cuvânt a fost tăiat în manuscris (n. e.)

Diaconul Gh. Moisescu, care era prezent (secretar al Sinodului), comunicând la Tipografia Cărților Bisericești, unor persoane, a spus: "Mi-e scârbă de Emilian, f.... mama lui de dobitoc, ca și de Mitropolitul Bălan."

Cât despre Mitropolitul Bălan, el ar fi făcut jocul Patriarhului Justinian (se bucură de încrederea Patriarhului, pe care, la rândul lui, îl linguşeşte împreună cu preotul N. Popescu, profesor universitar, academician).

În prezent, situația arhiereului Atanasie Dincă este foarte delicată. Patriarhul Justinian l-a îndepărtat din administrație, luându-i orice atribuții. Dincă a rămas numai cu titlul, acela de vicar patriarhal. Acum, el locuieşte într-una din chiliile Mănăstirii Antim şi se teme ca actualul stareț, Valerian Zaharia, să nu ceară Patriarhului să-l evacueze.

În cercurile patriarhale se afirmă că Dincă s-a făcut vinovat de a fi criticat, față de clerul oltean, pe când era locotenent de Episcop la Râmnicu-Vâlcea, pe Mitropolitul Moldovei, Justinian, în sensul că "n-ajunge țiganul ăla patriarh."

Şi Patriarhul îi plăteşte acum polița.

Duminică, 30 mai 1948

Textul volumului I [din] "Studii şi Cercetări Istorice" al Patriarhului Iustinian s-a cules la TCB. Textul complet s-a trimis la cenzura, spre aprobare.

Volumul nu cuprinde nimic ineditt.

Lucrarea "Mănăstirea Govora şi rolul ei în literatura română" este teza de licență a Patriarhului Iustinian, susținută pe vremuri la Facultatea de Teologie din Bucureşti, iar celelalte, ca: „Originea monahismului la români", „Istoria Mănăstirii Bistrița", „Viața Sf. Grigorie Decapolitul", „Anticlericalismul liberal" etc., sunt studii şi articole apărute, pe când Patriarhul era preot, în ziarul *Dreptatea*, în revista clerului oltean, *Renaşterea* etc.

Preotul Nic. Popescu, prof. univ. pensionar, şi diaconul Gh. Moisescu s-au ocupat cu tehnica volumului şi cu îndreptarea şi completarea aparatului bibliografic, lucrând pentru aceasta la Biblioteca Academiei Române. Evident că aportul lor de coautori este considerabil.

Luni, 1 iunie 1948

La Patriarhie se fac pregătiri pentru învestirea Patriarhului Justinian, care va avea loc duminică, la 6 iunie a. c., după investirea de către preşedinte, la Camera Deputaților. După care cortegiul, având în frunte pe Patriarh, înconjurat de delegațiile Bisericilor străine şi de sinodali, va merge pe jos, la Sf. Spiridon, pentru liturghie, apoi iar înapoi, pe jos, la Palatul patriarhal.

Patriarhul vrea să facă o mare manifestație cu caracter religios, la care să participe un număr mare de preoți.

În cercurile clericale s-a răspândit ideea că organele Siguranței Statului își trimit agenții duminica, prin biserici, să asculte predicile preoților pentru ca să constate caracterul lor. Pentru a evita neplăceri, clerul a început să se abțină de la a mai predica duminica în biserici. Ca atare, predicile au început să fie tot mai rare în Bucureşti.

Miercuri, 2 iunie 1948

Preotul C. Burducea afirmă că, dacă Siguranța a arestat pe Popescu-Vâlcea şi complicii săi, în schimb şefii acestora, care activează ca legionari şi plătiți bine de americani, sunt liberi şi, ceva mai mult, ocupă posturi foarte importante la Culte. Aceştia sunt: preotul I. Vască, preotul D. Veştemean[u], preotul L. Stan, preotul Sp. Cândea, preotul Irimia.

În dimineața zilei de azi, Burducea a fost în Dealul patriarhal, la 10-10[30]. Mi-a cetit scrisoarea de la fiul lui din Paris, în care-l roagă să nu se mai îngrijoreze de el şi afirmă că îi e ruşine că-i român. [A fost] dat afară din casa Bisericii de legionarii veniți din Germania, în frunte cu Bratian şi Mirea (foşti legionari în sectorul 3 Albastru) şi Martinian Ivanovici, [au format] un comitet şi [au] declarat biserica independentă. [S-a] plâns [la] poliție. La ambasadorul Stoilov, nimic. Popescu [e] cu legionarii, [s-a] căsătorit cu o americancă, are un copil.

[Burducea] merge la P. Constantinescu-Iaşi (Camera Deputaților), pentru a-i expune situația.

La Paris va pleca, în calitate de paroh al Bisericii române de acolo, un preot ardelean. El este trimis de ardeleni. Pentru a pleca mai repede, tânărul s-a însurat repede şi a fost hirotonisit preot tot în grabă.

La Biserica română din Paris, el va pleca în curând ca paroh, în locul lui Martinian Ivanovici. El este reprezentantul ideologiei grupului Vască-Veştemean[u]-Stan-Cândea şi n-ar fi exclus să nu aibă misiuni secrete improtante.

Pentru Paris a fost propus mai întâi arhimandritul Valerian Zaharia, dar n-a primit.

Joi, 3 iunie 1948

Sinodul panortodox de la Moscova trebuia să aibă loc în cursul lunii iunie a. c. El însă s-a amânat apoi pentru 1-19 iulie a. c. Acum, se afirmă în cercurile patriarhale că el a fost amânat din nou, *sine die*, din cauza situației politice internaționale.

Mihail Wieder, fost rabin, s-a înapoiat în Capitală de la Mănăstirea Cocoş, județul Tulcea, unde a stat câteva luni, cu învoirea Episcopului Antim Nica, locotenent de Episcop [la] Galați.

Vineri, 4 iunie 1948

În cercurile patriarhale se afirmă, fără a se indica vreun element concludent, că vor fi îndepărtați în curând, din funcțiunile lor de la Ministerul Cultelor, următorii: preotul I. Vască, secretar general, D. Veştemean[u], director general, preoții Liviu Stan şi Spiridon Cândea, consilieri ministeriali, preotul Irimia [de la] Biserica Icoanei, Scorobeț, director de cabinet al preotului I. Vască.

Se crede, totuşi, că ei sunt suspecți, unii ca foşti legionari, alții ca fiind de rea credință.

Circulă, de asemenea ştirea, lansată din aceeaşi sursă, după care ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, va fi înlocuit în curând.

Duminică, 6 iunie 1948

Aseară, delegația Bisericii Ortodoxe Ruse care participă la învestitura Patriarhului a oficiat, în Catedrala patriarhală, un parastas pentru decedații patriarhi Miron şi Nicodim. După aceea, în prezența Patriarhului, a sinodalilor şi a delegației bulgare, s-a făcut vecernia şi utrenia.

Azi a avut loc învestitura Patriarhului, în Camera Deputaților, de către preşedintele Prezidiului, dr. Parhon, în prezența Guvernului, corpului diplomatic, sinodalilor şi delegațiilor străine. Dintre clerici, n-au fost lăsați să intre nici aceia cu invitații, au participat numai consilierii patriarhali. După ceremonia înmânării cârjei, cortegiul a pornit pe jos la Biserica Sf. Spiridon Nou, din Calea Şerban Vodă.

Cuvântările rostite de Patriarh n-au adus nici un element nou față de cele expuse în cuvântarea de la alegere.

Aspecte:

Clerul a excelat prin absență, acelaşi cler dezordonat în mişcări, atitudine şi participare. La orice mic prilej de neobservare din partea protoereilor etc., preoții îşi strângeau în grabă epitrahilul şi se strecurau prin mulțime, spre casă.

Popor în număr nespus de mic. De data aceasta, "grandioasa manifestare religioasă de afirmare a Bisericii" a cunoscut un fiasco.

La amiază, a avut loc în Palatul patriarhal o masă la care au participat sinodalii.

După-amiază a avut loc la Ateneul Român, într-o sală arhiplină, concertul corului Carmen, care a impresionat asistența. După aceea, "Carmeniştii" au venit în Palatul patriarhal, unde a avut loc din nou o masă bogată, cu vin din belşug. Sinodalii au băut chiar peste măsură. Numai Patriarhul a băut mai mult apă, pentru ca să poată stăpâni situația. Cu acest prilej, Patriarhul a primit preşedinția de onoare a Societății Carmen, care se aştepta la dizolvarea ei de către autorități.

Aseară, la orele 23, pe când toți cei ai casei dormeau, au venit la mine arhidiaconul Tuță M. Nica și d. Grigorescu, secretarul preotului Iliescu-Izvoarele, consilier II al Secției culturale a Patriarhiei. Ambii erau neliniștiți. Tuță m-a rugat ca, din dorința preotului Iliescu, să-i restitui biletele, trei, pe care Rădulescu-Cerna și el însuși, Iliescu, mi le-au dat pentru azi, la înscăunarea Patriarhului, motivând astfel acest gest:

Iliescu a dat Ministerului de Interne lista celor cărora li s-au distribuit biletele pentru solemnitatea de azi, la care vor participa: Prezidiul, Guvernul, Sinodul, membrii delegațiilor Bisericilor rusă și bulgară, corpul diplomatic și cler. Ministerul de Interne m-a șters de pe listă, ca și pe mulți alții, sub motiv că am fost secretarul lui Armand Călinescu, fost prim ministru.

Iliescu se află într-o situație foarte delicată dacă nu restituie biletele și însăși situația Patriarhului e foarte gravă. În acest timp, Iliescu, Rădulescu-Cerna, șeful presei și avocatul Grigore Nicolau, consilier economic sunt la Ministerul de Interne, unde primul așteaptă să se aducă biletele mele pentru ca azi, la solemnitate, să nu fiu arestat de organele Siguranței. Iliescu vrea să arate aceste bilete ministrului de Interne, spre a-i dovedi că eu nu voi participa azi la solemnitate.

Mi-am exprimat, desigur, mirarea în fața acestei situații ciudate, pe care n-am creat-o eu, ba ei mi-au dat biletele, de bună voie: tribună, rangul I, numărul 13, la Camera Deputaților și numărul 285, la Biserica Sf. Spiridon și numărul [...][45], la Ateneu, concert Carmen.

Le-am dat biletele și-au plecat. Mașina Lincoln a Patriarhiei îi aștepta la câțiva zeci de metri depărtare de casa mea.

Azi, mergând de dimineață la Tuță, mi-a spus că Rădulescu ar fi detașat de la Mitropolie pe lângă Patriarh și Iliescu și, când au venit la mine, n-au oprit în fața porții, ci mai departe, pentru ca să nu vadă agenții "care mișună pe lângă casa dumneavoastră." Și Tuță adaugă că Grigorescu a spus că, dacă nu dam biletele de bună voie, avea el mijloc să mă silească să fac aceasta, arătându-i revolverul pe care-l avea în buzunar. Frumos!

Joi, 10 iunie 1948

Puține zile au trecut de la alegerea și înscăunarea Patriarhului Justinian și totuși, în rândurile clerului a început să apară îngrijorarea și chiar teama din cauza măsurilor pe care le va lua. Atribuindu-i noului patriarh o energie și voință fără seamăn, spirit practic și fiind "omul Guvernului", fără însă a-l considera cărturar, clerul crede că va fi pus la grele încercări. Și el recunoaște că aceste grele încercări, încadrate în ordinea lucrurilor și a ritmului nou de viață socială, nu sunt măsuri pentru ca și clerul să pornească această muncă într-adevăr

[45] Lipsă în manuscris (n. e.)

constructivă, însă în comparație cu viața lui liniştită şi fără griji de până acum, ele apar ca o antinomie. “Căci nu-i puțin lucru, se afirmă în rândurile clerului, să dai socoteală de ceea ce faci ca preot în fiecare zi.”

Clerul aşteaptă, este în expectativă, nu gata să pornească la lucru, ci să vadă ce mijloace mai poate întrebuința ca să se “strecoare” de la îndatorire.

Şi totuşi, clerul afirmă că Patriarhul nu va putea realiza nici un act pornit din proprie inițiativă fără asentimentul Guvernului. Cât despre măsurile pe care va crede de cuviință Guvernul să le ia în legătură cu Biserica, Patriarhul nu poate opune absolut nici o rezistență, sub nici o formă oarecare, deoarece nu poate, chiar dacă ar voi. Patriarhul va fi numai un simplu executor, care va întări cu semnătura lui măsurile Guvernului în domeniul bisericesc, fiind şi responsabil de executarea lor de către cler. Clerul se află într-o dilemă; este între ciocan şi nicovală.

Vineri, 11 iunie 1948

În rândurile clerului este o îngrijorare relativă la situația unui însemnat număr de preoți din Bucureşti, şi anume: Patriarhul intenționează să revizuiască situațiile tuturor preoților care au fost transferați în ultimii ani în Bucureşti, sub păstoria Patriarhului Nicodim. Mulți din ei n-au fost transferați pe baze legale, ci pe căi lăturalnice, la intervenția consiliilor patriarhale, care au primit în schimb plată bună.

Măsura ar fi inspirată de Guvern, pentru verificarea preoților transferați sub ministeriatele reprezentanților partidelor istorice.

Spiritismul este una din formele cele mai periculoase sub care se întreține o stare de spirit dăunătoare regimului democratic din țară. Spiritismul este practicat de aşa-zisa “lume bună” şi în special de “doamnele” din clasa cultă. Datorită acestei forme de “şarlatanism”, spiritul reacționar se întreține şi răspândeşte. Ideea unui ajutor din afară pentru îndepărtarea regimului democratic constituie centrul de gravitate al tuturor aşa-ziselor comunicări făcute de “spiritele superioare” prin aleşii lor, “mediumii”.

În rândurile acestor “doamne” sunt înrolate şi preotese care, la rândul lor, conving şi pe soții lor preoți să participe la şedințele de spiritism. Spiritismul şi magia sunt la modă în societatea bucureşteană.

Cuvântarea Patriarhului, pe care a rostit-o la înscăunare, a produs o profundă impresie asupra clerului. Clerul, în unanimitate aproape, a interpretat-o ca fiind de rău augur. Se conturează de pe acum rezistența[46] tacită a clerului față de măsurile pe care le-a anunțat Patriarhul, şi anume:

- schimbarea mentalității clerului, care răspunde: “Ce-o să ne facă?” E greu de schimbat;

[46] Subliniere D. V. (n. e.)

- renaşterea monahismului (“Să-i puie pe călugări la treabă”);

- un nou suflu în predici şi presa bisericească: “O să ne dea de acum predicile scrise, iar noi să le citim”;

- revenirea românilor uniți la ortodoxie, punct primit cu entuziasm de cler.

Clerul dă semne vădite de lăsare în voia sorții: “ce-o fi, să fie!” Dar dor de muncă sau încadrare în noul ritm de viață nu se arată.

Duminică, 13 iunie 1948

Patriarhul se crede dotat cu un spirit diplomatic deosebit, aceasta datorită, mai ales, jocului politic din trecut, care a avut ca rezultat încrederea de care se bucură în rândurile liderilor PMR, datorită cărora a fost ales.

Spiritul diplomatic îl concepe ca adânc cunoscător al realităților “politice”, din care trage concluzii de viitor.

În această ordine de idei, Patriarhul nu prevede o lungă durată pentru regimul actual. Ca atare, în fața acestei perspective, precum şi a începerii unui eventual război, față de care şi-a exprimat profunda sa îngrijorare, Patriarhul ia toate măsurile de precauție pentru ca, într-o nouă eventuală conjunctură politică, să nu sufere consecințe, dacă nu-şi va putea păstra postul pe care-l deține.

Ca atare, el a lansat ştirea că, datorită lui, Iuliu Maniu a fost adus din provincie la Bucureşti pentru îngrijirea sănătății.

El ține, de asemenea, legătura cu țărăniştii lui Maniu şi ea este atât de strânsă, încât preotul Nicolae Diaconescu (Biserica Popa Nan), unul din intimii lui, foarte bun prieten cu preotul Grigore Cernăianu, cu care a discutat în acest sens, este foarte contrariat de “cartea” pe care-o joacă. El consideră că jocul Patriarhului este foarte periculos, totuşi Patriarhul s-a angajat în această luptă, pe care-o crede salvatoare pentru el în viitor.

Zilele acestea, Patriarhul l-a primit în audiență pe Schileru, fostă persoană marcantă în Partidul Național-Țărănesc.

Acțiunea Patriarhului este sprijinită de centrul țărănesc de la preotul Alex. Cernăianu, care face legătura cu elementele politice de frunte ale partidului manist..

Patriarhul s-a angajat.

Mitropolitul Tit Simedrea a fost primit zilele acestea în audiență de Patriarh. Se pare că el a fost întovărăşit de Gala Galaction. Oricum, după audiență, Tit cobora din Dealul Patriarhiei cu preotul Gala Galaction, cu care a discutat foarte mult, aproape o jumătate de oră.

Obiectul audienței a fost cererea Mitropolitului Tit de a i se aproba să se retragă temporar la una din mănăstirile din jurul Capitalei. Tit se teme să nu fie arestat, mai ales acum, după arestarea ginerelui său.

Luni, 14 iunie 1948

Patriarhul s-a exprimat că, în curând, se va produce marele eveniment al trecerii în masă a uniților din Ardeal la ortodoxie, în urma unui act formal prezentat de ierarhia superioară de la Blaj. În urma acestui eveniment, Mitropolitul actual unit al Blajului, Ion Suciu, ar urma să fie numit Mitropolit al Moldovei.

Ideea revenirii uniților la ortodoxie, lansată – desigur, cu asentimentul Guvernului – de Mitropolitul Nicolae Bălan, la Blaj, reluată apoi şi comentată de ministrul Cultelor, Stanciu Stoian şi de Patriarh, este primită cu entuziasm de clerul ortodox, care totuşi nu acordă destulă încredere "eventualului act" – zice el – care s-ar produce, având în vedere teama uniților de reacțiunea Vaticanului.

Marți, 15 iunie 1948

Patriarhul intenționează să plece la Râmnicu-Vâlcea, unde va fi sărbătorit de preoțimea olteană.

Arhimandritul Serafim Georgescu, stareț [la] Sinaia, a fost arestat pentru că a oficiat un parastas pentru eroi în ziua de Înălțare, contrar ordinelor date în această privință şi de care n-ar fi luat cunoştință din cauză că ziarele n-au sosit la vreme. Şi Georgescu este decorat cu ordinul Mihai Viteazul din primul război mondial, când a luptat contra germanilor.

Arestarea lui a impresionat cercurile clericale.

Joi, 17 iunie 1948

În rândurile clerului a produs o adâncă impresie ştirea după care un procent însemnat de preoți vor fi îndepărtați din servicii. Unele din criterii pentru îndepărtarea acestor preoți ar fi: politica pe care-au făcut-o în trecut (legionari, țărăniști, etc.), atitudinea prezentă față de Guvern şi lipsa activității în parohie.

Patriarhul a îndepărtat din anturajul său pe preotul Severin şi Madan, pe care-i avea ca interpreți pentru limba rusă. În prezent, funcția de interpret o îndeplineşte preotul Neaga, un basarabean cu care Patriarhul s-a înțeles foarte bine pe când era preot la Râmnicu-Vâlcea. Desigur că preotul Neaga este cu mult inferior celor doi preoți din punct de vedere intelectual, căci Patriarhului nu-i place să aibă în jurul lui oameni care-l depăşesc în cultură, inteligență şi capacitate.

Luni, 21 iunie 1948

O comisie mixtă, formată din reprezentanții Ministerului Cultelor şi ai Patriarhului Justinian a hotărât, în urma unui studiu al problemei, desființarea seminariilor din țară, cu excepția Seminarului Nifon Mitropolitul din Capitală, care este o fundație particulară. Ministrul Cultelor, Stanciu Stoian şi Patriarhul au aprobat referatul.

Facultatea de Teologie din Bucureşti va fi transformată în Academie Teologică, urmând ca, după aceea, să-şi mute sediul în localul actualului Seminar Central. Noua Academie Teologică va depinde de Ministerul Cultelor. Transformarea facultăţii în Academie este opera la care a contribuit mult actualul ministru al Cultelor, Stanciu Stoian, cu un scop precis: plasarea fratelui său, Iovan Stoian, profesor secundar şi inspector (licenţiat în Teologie şi Litere) într-un post de profesor la Academie.

În rândurile asistenţilor facultăţii domneşte îngrijorare în legătură cu problema de mai sus, în sensul că li se vor suspenda posturile pe care le deţin. Preotul Petre Vintilescu, decanul actual, este de asemenea "foarte amărât" de situaţia facultăţii, dar îndeosebi a lui, căci crede că-şi va pierde catedra.

Patriarhul Justinian a hotărât ca preoţii refugiaţi din Basarabia şi aflători, în prezent, la diferite parohii etc. din Bucureşti să se transfere neîntârziat în provincie. Se crede că Patriarhul "îşi va aduce oamenii lui" în locurile rămase vacante.

În rândurile clerului circulă ştirea după care Guvernul a hotărât ca, de acum, să nu mai fie arestat nici un preot pentru motive politice. Acolo unde va fi cazul, preotului respectiv i se va fixa domiciliu forţat, dar nu va mai fi arestat. Clerul a primit cu satisfacţie această ştire.

Sâmbătă, 19 iunie a. c., am discutat la Seminarul Nifon Mitropolitul, unde are un fiu în clasa a II-a, Radu I. Ion, cu preotul Radu Ion, din comuna Beleţi, judeţul Muscel. În legătură cu patriarhul Justinian, mi-a spus:

În 1945, el, preotul Radu, se afla la Ion Mihalache, al cărui cunoscut era. La un moment dat, vine în audienţă preotul Ion Marina (actualul Patriarh) cu cei doi copii ai săi: un băiat şi o fată. Preotul Radu voind să-i lase singuri, Mihalache l-a reţinut. Marina l-a rugat pe Mihalache, al cărui adept politic a fost, la Râmnicu-Vâlcea, unde s-a arătat a fi un excelent organizator, să-i dea tot sprijinul pentru ca să fie ales arhiereu. Mihalache i-a făgăduit că-i va îndeplini rugămintea şi, împreună cu Marina, Radu şi cei doi copii au plecat cu maşina la Ministerul Cultelor. Acolo, intrând în audienţă la ministrul Ghiţă Pop, ţărănist, Mihalache cu Marina, a aranjat totul. După audienţă, Mihalache i-a spus preotului Radu că Marina va fi arhiereu şi, o dată cu aceasta, "de-acum se pierde; arhierie pentru Marina înseamnă distrugerea lui."

Marţi, 22 iunie 1948

Preotului Gh. Iliescu, consilier Secţia culturală, Bucureşti, i s-a dat parohia Biserica Albă, pentru transferare de la Izvoarele, [judeţul] Prahova. El însă a cerut Biserica Sf. Vineri Nouă, şi anume locul preotului Spiru Apostol, pe care Patriarhul l-a obligat, sub pedeapsa suspendării, să se transfere la Biserica Albă. Spiru afirmă că nu primeşte, cu orice risc, deoarece măsura este arbitrară. Dacă va fi suspendat, afirmă el, va rămâne aşa chiar 3-4 ani.

Preotul Gh. Iliescu afirmă, pe de altă parte, că Spiru să fie mulțumit numai cu transferarea, care i se oferă, căci altfel ar trebui să fie suspendat şi judecat pentru "neregulile" pe care le-a făcut la Biserica Sf. Vineri Nouă.

Popii se acoperă şi mușamalizează afacerile.

Sindicatul Ministerului Cultelor a hotărât ca-n viitor ministerul să nu mai ia act de numirea vreunui preot fără asentimentul reprezentantului sindical, preotul Ulpiu Petrescu, şi nici a vreunui cântăreț fără asentimentul cântărețului Stoicescu, inspectorul corurilor de cântăreți bisericeşti din țară.

În ziua de 5 iulie a. c., Patriarhul Justinian va pleca la Moscova, însoțit de următoarele cinci persoane: Arhiepiscopul Firmilian Marin al Craiovei, preotul Petre Vintilescu, profesor şi decanul Facultății de Teologie, preotul Ion Coman, profesor la Facultatea de Teologie (ginerele preotului Vintilescu), preotul Neaga, ca interpret, Ovidiu Marina, medicinist, fiul Patriarhului, ca doctor şi secretar particular.

Durata vizitei va fi de 19 zile; vor fi vizitate un însemnat număr de oraşe. Discursurile care vor fi rostite acolo le traduce arhimandritul dr. Benedict Ghiuş în franceză. Patriarhul s-a exprimat că vizita aceasta este "o simplă plimbare".

Miercuri, 23 iunie 1948

Joia trecută, la Societatea clerului "Ajutorul", sindicatul Cultelor a pus net problema preoților: fiecare să declare, printre altele, în scris, în ce partid, din cele actuale, este încadrat şi numărul cărții de membru. Prevăzând vreo măsură contra celor neîncadrați, un mare număr dintre ei s-a înscris în Partidul Național Popular. De acum, sindicatul intră în activitate.

Guvernul a propus Bisericii să aleagă între desființarea seminariilor sau transformarea Facultății de Teologie în Institutul Superior Bisericesc. Biserica a ales a doua propunere, institutul, şi funcționarea a două seminarii pe țară: Seminarul Nifon Mitropolitul în Bucureşti şi Seminarul Veniamin Costache din Iaşi, ca licee confesionale.

Seminarul Nifon rămâne o şcoală de care se va ocupa Patriarhul, iar cel din Iaşi, ca fiind cel mai vechi din țară. Viitorii studenți teologi vor fi recrutați dintre absolvenții liceelor, care s-au arătat a fi preoți mai buni decât absolvenții seminariilor. Primii vin din chemare, iar ceilalți, în majoritatea lor, din obligație, ca unii care au absolvit seminariile.

Joi, 24 iunie 1948

T. Gobjilă era învinuit de Gr. Nicolau, consilier la Secția economică, că a fost arestat datorită lui (căci a informat Siguranța în mod tendențios). Acum, acelaşi Nicolau intervine la Patriarhul Justinian şi obține mutarea lui Gobjilă la secția pe care o conduce el, pentru a-l supraveghea.

Arhiepiscopul Firmilian Marin al Craiovei a pus la dispoziția funcționarilor Ministerului Cultelor, pentru concediile de vară, Mănăstirea Tismana. Totodată, el le-a promis că le va procura din eparhie alimentele necesare: făină, mălai etc. "Omul" lui Firmilian în timpul şederii funcționarilor la Tismana este Cenuşă.

În cadrul măsurilor de eliminare a elementelor dubioase din rândurile clerului, se va forma o Comisie mixtă, din reprezentanții Ministerului Cultelor şi ai Patriarhiei. În rândurile clerului se afirmă că numărul celor care vor fi eliminați din rândurile lor se ridică la cinci mii.

Preotul Gh. Iliescu-Izvoarele este persoana care se bucură de cea mai mare influență în față Patriarhului Justinian, deci şi de încrederea lui, în comparație cu ceilalți consilieri.

Preoți care-l cunosc pe Iliescu afirmă că este: pervers, fals, iezuit, şarpe veninos, foarte servil etc., toate acestea ascunse sub masca prefăcătoriei de sfânt în haină popească.

În revista sinodală *Biserica Ortodoxă Română*, no. 11-12, octombrie-decembrie 1947, care a apărut însă abia zilele acestea, este menționat, la pagina 407, că s-a prezentat spre rezolvare Sinodului, la 2 iulie 1947, "telegrama domnului ministru al României la Paris, Stoilov, prin care solicită acordarea distincției de mitrofor arhimandritului Martinian Ivanovici, superiorul Capelei române din Paris."

După dezbateri, Sinodul hotărăşte (p. 410):

" Tem. [sic!] no. 930/947 asupra cererii domnului ministru S. Stoilov ...

Întrucât slujbele ce se săvârşesc de către un arhimandrit mitrofor necesită un personaj ajutător adequat, de care Capela ortodoxă română din Paris nu dispune, deocamdată chestiunea se lasă în suspensie."

Cum aşa?

Nota aceasta poate fi comentată şi interpretată pe larg şi felurit şi iată de ce. Având în vedere că arhimandritul Martinian s.a răzvrătit împotriva Bisericii şi a țării, cerând protecția statului francez, ceea ce i s-a acordat, săvârşind slujbe deşi este demis, pomenind un ex-rege duşman al poporului şi ignorând RPR etc., pentru toate acestea se poate întreba cineva, clerul, cum este posibil să se ocupe presa noastră de acest om, prezentându-l plin de merite? Şi tocmai revista Sinodului se ocupă de el!

Rea voință, ignoranță, inconştiență, inducere în eroare, sabotaj la adresa opiniei publice din partea redacției, dezinteresare din partea comitetului de direcție, lipsă de vigilență din partea Institutului Biblic şi chiar a Patriarhului Justinian?

Ori reacțiunea activează?

Cât despre modul în care se prezintă revista, adică detestabil din toate punctele de vedere, însuşi sfântuleţul Sinod constată următoarele (p. 421), fără ca să ia măsuri:

"Institutul Biblic şi de Misiune va îngriji ca revista să apară regulat şi în condiţiuni de redactare demne de o revistă a forului superior bisericesc care este Sfântul Sinod, cuprinzând problemele care frământă viaţa bisericească în toate eparhiile."

Diaconul Gheorghe I. Moisescu, redactor, dispune de ea cum doreşte. De pildă, în acest număr, din cele cinci articole, patru sunt scrise de el; şi numai prostii, care nu interesează absolut pe nimeni. Aceste patru articole însumează 85 de pagini x 400 = 34.000 lei. Atât a încasat prea pântecosul diaconaş, numai la un număr, "dreptul de autor" (ce calamitate!)

Şi parohiile (adică massa, poporul, statul) încă plătesc abonamentele în mod obligatoriu.

Şi nimeni din masă n-a citit vreodată această revistă[47]. Cât despre clerici, majoritatea lor de asemenea n-o citesc.

Şi atunci, "ce-i de făcut"?

Din listele, destul de lungi, în care se înscriu preoţii şi cântăreţii la Casa clerului "Ajutorul", la cererea sindicatului lor, se constată că aproape toţi fac parte din PNP (Partidul Naţional Popular)[48]. Un număr de 7-8 din PŢD (Lupu) (Partidul Ţărănesc Democrat)[49], câţiva din PMR (Partidul Muncitoresc Român)[50], Frontul Plugarilor, câţiva neînscrişi şi unul la "Prietenii Scânteii" (preotul Alexandrescu I. Nicolae, [de la] parohia Tudor Vladimirescu I).

Dintre cântăreţi, cinci aparţin PCR (Partidul Comunist Român)[51]; unul înscris din 1936.

Azi, preoţii şi cântăreţii s-au perindat pentru ca să se înscrie; în două exemplare [sic!].

Preotul I. Petrescu (Biserica Visarion) îmi spunea, privind listele: "Crezi că e măcar unul din popii ăştia sincer în ceea ce a declarat acolo? Nu!"

(f. 175-176) Vineri, 25 iunie 1948

În după-amiaza zilei de azi, Patriarhul Justinian a sosit cu maşina, condusă de şoferul Meca, de la Râmnicu-Vâlcea, prin Dragoslavele-Muscel. La Râmnicu-Vâlcea, Patriarhul a fost sărbătorit de clerul oltean, în număr de câteva sute.

[47] Subliniere D. V. (n. e.)
[48] Paranteză D. V. (n. e.)
[49] Paranteză D. V. (n. e.)
[50] Paranteză D. V. (n. e.)
[51] Paranteză D. V. (n. e.)

De la Râmnicu-Vâlcea, Patriarhul a plecat, în vizită, la Mănăstirea Bistrița, iar de acolo, la vila din Dragoslavele, unde a dormit noaptea trecută. La Dragoslavele a fost şi doamna Miluța dr. Vasiliu, născută Antal, nepoata Patriarhului Miron şi proprietara vilei, pentru ca să stabilească modalitatea de predare şi primire a inventarului vilei.

Se ştie că terenul şi o casă veche de pe el i-au fost dăruite, din inițiativa protoereului Câmpulungului de pe atunci, Proca, de către clerul muscelean etc., care le-au cumpărat de la satul Dragoslavele. După aceea, Patriarhul Miron a clădit actuala vilă cu garaj şi a plantat o frumoasă grădină de pomi fructiferi. Prin testament, Patriarhul Miron a lăsat vila, după moartea sa, în stăpânirea doamnei Miluța.

Acum, în ultimul timp, Ministerul de Interne voind să intre în stăpânirea vilei, pentru concediile de vară ale funcționarilor lui, preotul Duțescu l-a înştiințat despre aceasta pe Patriarhul Justinian. Intervenind la Guvern, vila i-a fost cedată printr-un Jurnal al Consiliului de Miniştri, publicat în *Monitorul Oficial*, după o prealabilă înțelegere a Patriarhului cu doamna Miluța.

Sâmbătă, 26 iunie 1948

În cercurile clericale este viu comentată ştirea după care Patriarhul Justinian va fi însoțit, în călătoria de la Moscova, pe lângă alții, şi de fiul său, Ovidiu Marina, în calitate de doctor (cu toate că este numai student anul IV la Medicină) şi de secretar personal.

Clerul afirmă că, prin aceasta:

1. Patriarhul nu are o atitudine serioasă;

2. desconsideră țara unde merge şi pe Patriarhul Alexei, ca gazdă. Se fac chiar şi glume, în sensul că Patriarhul ar trebui să-şi ia şi fata, că "poate s-o găsi şi pentru ea un băiat bun p'acolo!"

(f. 178-181) Luni, 28 iunie 1948

Fişă personală

1. *Numele şi pronumele .....*
2. *Funcțiunea .....*
3. *Protoeria .....*
4. *Parohia .....*
5. *Circa de poliție .....*
6. *Data naşterii .....*
7. *Studii .....*
8. *Situația civilă (căsătorit/necăsătorit)*
9. *Numele copiilor, cu data naşterii*
10. *Intrarea în producție (în serviciu)*
11. *Intrarea în sindicat*

12. *Adresa ..... telefonul .....*
13. *Apartenența politică*
14. *Unitatea politică unde activez ..... adresa ..... telefonul .....*
15. *Ce abonamente personale la ziare posed .....*
16. *ARLUS ..... da ..... nu .....*
17. *Unitatea ..... adresa ..... telefon .....*

Ocup

Casa Parohială .....
..... proprie .....
..... închiriată .....

Alte funcțiuni

Remunerate .....
Neremunerate .....
Consilii .....
Anexez una autobiografie, care cuprinde:

1. *Proveniența socială (de ex. țăran, funcționar etc.)*
2. *Studiile făcute în localitățile și instituțiile respective*
3. *Aprecieri personale față de frământările sociale din România, în ultimii ani*

Semnătura

P.S.: Autobiografia se predă în plic închis. Pe copertă se va scrie numele[52].

Această fişă personală a fost dată fiecărui preot din Capitală (ştiu), pentru completare, de către sindicatul Ministerului Cultelor, din care face parte clerul (cine a vrut).

Clerul crede că fişa este în legătură cu:

a) Precizarea situației politice a fiecărui declarant, pentru viitoarea "curățenie" care se va face în rândurile preoților, de elementele nedemocrate.

b) Pentru preoții încadrați, se va stabili leafa fiecăruia în raport cu situația materială dată.

Marți, 29 iunie 1948

Aseară, Patriarhul Justinian a plecat la Iaşi, unde va fi sărbătorit de clerul moldovean. Mâine, miercuri, el va prezida Adunarea Eparhială a Mitropoliei Moldovei, pe care-o girează încă, până la alegerea noului mitropolit. După aceea, se va înapoia în Capitală.

În după-amiaza zilei de ieri, înainte de plecare, Patriarhul a fost în audiență la Președinția Consiliului de Miniştri.

[52] Conținutul fișei-tip a fost transcris de mână de către Dudu Velicu, în manuscrisul notițelor sale zilnice (n. e.)

Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Basarabiei, în prezent stareț al Mănăstirii Cernica, afirmă că preotul Neaga, interpretul pentru limba rusă pe lângă Patriarhul Justinian, pe care-l va însoți şi la Moscova, este "foarte bun", în sensul, bineînțeles, al vederilor vechi, "tradiționaliste", care n-au nimic comun cu democrația nouă.

Se afirmă că întreg clerul va fi pus în disponibilitate în luna septembrie, după care se vor face rechemări în serviciu. Cei nerechemați nu vor mai funcționa.

Miercuri, 30 iunie 1948

Patriarhul Justinian a primit "nişte scrisori" de la Patriarhul Alexei. Cum ele interesau Biserica, el trebuia să le prezinte Sinodului, ceea ce n-a făcut, din motive care nu se cunosc.

Oricum, orice caracter ar fi avut scrisorile, el trebuia să le prezinte Sinodului – fie că le menționa, rezuma sau le citea *in extenso* – ceea ce n-a făcut. Se pune întrebarea: ce răspuns va da el Patriarhului Alexei, la Moscova?

Joi, 1 iulie 1948

La Tipografia Cărților Bisericeşti se află sub tipar volumul III din lucrările Patriarhului Justinian, care nu constituie nimic inedit.

La Iaşi, au fost arestați trei preoți legionari, în legătură cu arestarea unui lot de 400 de legionari, care cotizau pentru ajutorarea lor în nevoi, ai lor.

Preotul Alex. Nicoreanu, [de la] Biserica Popa Chițu, a fost arestat zilele acestea şi ținut nu mai mult de o zi, deoarece – afirmă grupul Nicoreanu-Cernăianu – Patriarhul Justinian a intervenit şi i-a cerut Guvernului aceasta, spunând: "Dacă Nicoreanu nu va fi pus în libertate, intru eu în locul lui!"

După afirmațiile Patriarhului Justinian, el nu va sta la Moscova tot timpul cât vor ține serbările Bisericii şi lucrările Conferinței interortodoxe, ci, după ce va face act de prezență, se va înapoia la București. Motivul?!?

Cu prilejul vizitei sale recente de la Dragoslavele, Patriarhul Justinian a avut la Câmpulung două conferințe: una cu clerul local, cealaltă cu autoritățile civile locale, funcționari etc.

În prima conferință, a vorbit clerului despre noul rol al Bisericii în RPR, făcând apoi aspre observații relativ la ținuta preoților, dând exemple din rândul preoților prezenți, raşi, tunşi, frezați şi parfumați.

La a doua conferință, a făcut apologia omului creştin în RPR, în sensul că, cine nu e creştin şi, dacă este, nu frecventează Biserica, nu este un bun cetățean al RPR. A subliniat şi rolul Bisericii în democrație. "Patriarhul a fost tare."

Patriarhul Justinian a dat dispozițiuni scrise relativ la ținuta clerului în public, în sensul că nu admite costumul civil, lipsa bărbii etc. Preotul Gh. Iliescu-Izvoarele, consilier, a subliniat că dispoziția aceasta va fi aplicată cu strictețe.

Exagerând lucrurile, el a spus că s-au dat dispoziţiuni tainice de a fi fotografiaţi pe stradă şi-n localuri preoţii găsiţi în neregulă, pentru a fi sancţionaţi.

Înainte de alegerea actualului Patriarh Justinian, ierarhii ardeleni au avut o consfătuire secretă, cu participarea preoţilor Liviu Stan şi Spiridon Cândea, ca reprezentanţi ai primului ministru Petru Groza, la care au hotărât ca Mitropolitul Nicolae Bălan să fie sprijin[it] pentru a fi ales patriarh.

Problema s-a pus clar de cei doi preoţi: chiar dacă, din cauza intransigenţei lui Bălan ca patriarh, va fi demis după o lună, două, să se ştie însă că el a fost patriarh şi că a ştiut să ţină la demnitatea lui. Ardelenii erau convinşi că Bălan va fi ales patriarh, însă a intervenit o trădare săvârşită de trei ierarhi din sânul lor: Mitropolitul Vasile Lăzărescu, Episcopul Nicolae Popovici şi Episcopul Nicolae Colan i-au comunicat această hotărâre Mitropolitului Justinian Marina, în casa unui avocat, Pleşoianu, unde s-au întâlnit. Şi Marina a ştiut să contracareze acţiunea lor.

Dintr-o anchetă pe care am făcut-o în parohia Iancu Nou-Bălăneanu, printre oamenii "bisericoşi", cetăţeni care locuiesc în curte cu cei în cauză, observatori întâmplători, deci care au contact cu ei, reiese că aceştia, adventiştii, primesc, prin centralele lor, ajutoare masive în bani şi îmbrăcăminte din America. Ei trăiesc, ca atare, în condiţiuni de viaţă foarte bune.

Preotul Niţişor Cazacu [de la] Biserica Batiştei a fost numit de Patriarhul Justinian secretarul său, în postul până în prezent de arhimandritul Teoctist Arăpaş. Cazacu este antena grupului Nicoreanu-Cernăianu. Încă nu şi-a luat Cazacu în primire noul post. Arhimandritul Teoctist Arăpaş a fost numit exarh al Mitropoliei Moldovei.

Ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, a luat atitudine faţă de Patriarhul Justinian Marina, deoarece acesta a fost împotriva plecării lui la Moscova. Patriarhul a afirmat că Stanciu Stoian nu putea reprezenta Biserica Ortodoxă Română la Moscova, deoarece el este ministrul tuturor cultelor, dintre care fiind invitat numai cel ortodox, se înţelege de la sine că el, Patriarhul, ca şef al lui, trebuie să-l reprezinte şi pe ministru.

Afară de acest motiv, ministrul l-ar fi "incomodat".

Vineri, 2 iulie 1948

Azi, primul ministru Petru Groza urma să-i facă o vizită Patriarhului Justinian sau chiar să rămână la el la masă, ca invitat. Vizita este în legătură cu călătoria Patriarhului la Moscova.

Mâine, la ora 17, va avea loc, în Catedrala patriarhală, o slujbă la care vor participa, alături de Patriarh, toţi preoţii din Capitală. Se vor ţine cuvântări în legătură cu plecarea Patriarhului la Moscova, care va avea loc luni, 4 iulie, dimineaţa. La plecare, clericii vor fi prezenţi la Palatul patriarhal.

Sâmbătă, 3 iulie 1948

Se afirmă că PCR a ridicat problema sexuală pentru Patriarhul Justinian ca ceva natural, de vreme ce el are vârsta de 47 de ani. Patriarhul a răspuns că pentru el nu există problema aceasta. Partidul a insistat totuşi, făcându-i cunoscut că, atunci când va avea nevoie de femeie, să fie anunţat, să i se dea o persoană de încredere, sub toate raporturile, nu orice femeie, şi să-i fie oricând la dipoziţie.

Duminică, 4 iulie 1948

Patriarhul va proceda în curând la descongestionarea Capitalei de clerul care a năpădit-o, în ultimii ani, sub diferite pretexte: refugiaţi, de diferite categorii (basarabeni, moldoveni) şi cei transferaţi pe căi lăturalnice: nepotism, oportunism etc.

În rândurile clerului neinteresat, măsura aceasta este considerată ca dreaptă, deoarece numărul preoţilor din Capitală este mare, şi câte 3-4 la multe biserici, acolo unde nu este nevoie decât de 1-2.

Cântăreţii bisericeşti sunt foarte satisfăcuţi de revendicările materiale, dar mai ales morale, pe care şi le-au câştigat în scurta lor luptă de până acum pe cale sindicală.

Material: 50% din veniturile care intră în altar, afară de slujbe, unde i se plăteşte fiecăruia separat; locuinţă, acolo unde posedă parohia etc.; concedii de vară, cu drepturi ca ale preoţilor.

Moral: cântăreţul nu mai este umilit de preot, ca până acum, care făcea din el servitorul lui. Preotul ştie, de acum, că orice abuz, de orice natură, este sancţionat prin sindicat.

În modul acesta, preotul a fost redus la tăcere.

Luni, 5 iulie 1948

Asociaţiile religioase, ca "Patriarhul Miron", "Oastea Domnului", "Frăţiorii lui Hristos"[53] etc., au fost desfiinţate, spre satisfacţia clerului, care vedea în ele nişte organizaţii quasisectante. Clericii afirmă că mulţi din membrii acestor asociaţii vor trece la sectanţi, mai ales la tudorişti.

Sindicatul Ministerului Cultelor a înfiinţat două coruri: unul format din clerici, iar celălalt din cântăreţi bisericeşti. Primul este condus de preotul Alex. Delcea (Biserica Belu), iar celălalt de un cântăreţ, fost la Focşani, unde înfiinţase o corală. Sindicatul va da cu aceste coruri un concert la Ateneul Român, având în program: Imnul Republicii, Internaţionala, Imnul Partizanilor, cântece naţionale româneşti şi ruseşti.

[53] În manuscris, în dreptul acestor cuvinte a fost adăugată ulterior, cu creionul, precizarea "nu", cu referire, probabil, la faptul că această asociaţie nu fusese, de fapt, desfiinţată. (n. e.)

Concertul va fi precedat de o conferință ținută de un preot, pare-se asupra URSS.

În legătură cu plecarea Episcopului Antim Angelelscu la Moscova, în cercurile patriarhale se afirmă că aceasta se datorește Patriarhului, ca semn al prieteniei față de el. De altfel, prietenia dintre aceştia nu este de dată recentă, ci mai veche: de când Episcopul Antim era vicar la Craiova, pe lângă Mitropolitul Nifon Criveanu, iar Patriarhul, preot de mir (la Râmnicu-Vâlcea, se pare). În acest timp, ei s-au înfrățit pentru a lupta împotriva "dușmanului" lor comun, Mitropolitul Nifon.

În viitoarele alegeri de ierarhi, Patriarhul va face toate sforțările pentru ca Episcopul Antim să fie ales mitropolit la Iași.

Sâmbătă, 3 iulie a. c., la orele 17, a avut loc, la Catedrala patriarhală, un *Te Deum*, în legătură cu plecarea delegației Bisericii Ortodoxe Române la Moscova. Erau de față: Patriarhul Justinian, episcopii Nicolae Colan şi Antim Angelescu, membrii ai delegației, preoți, cântăreți şi curioşi. Biserica nu era ocupată de cei prezenți nici până la jumătate, începând dinspre altar.

După slujbă, a vorbit protoereul Capitalei, Stoica Ionescu, de la Biserica Sf. Vineri-Herasca. În cuvinte "frumoase", vorbitorul a relevat ataşamentul clerului față de Patriarh, pe care-l va însoți cu gândul în URSS, "marea noastră prietenă şi vecină."

Un cântăreț a vorbit în acelaşi sens, dar cu mai multă simțire, față de antevorbitorul lui.

Răspunzând clerului şi cântăreților, Patriarhul le-a mulțumit pentru frumoasele sentimente exprimate față de el. Apoi, relevând noile condiții favorabile care i-au fost create Bisericii, ca niciodată în trecut, a îndemnat clerul la muncă pe teren, pentru afirmarea lui; să lupte pentru "patria şi neamul nostru românesc".

Clerul să fie "stăpân" pe sufletele parohienilor lor, pe cetatea parohiei. Şi-ndeosebi clerul Capitalei, către care se îndreaptă ochii tuturor, ca unul care constituie un grup select (?!)[54]. Clerul Capitalei să fie exemplu pentru întreaga țară.

Patriarhul anunță apoi selecționarea clerului; elementele care n-au legătură cu poporul şi n-au activitate se elimină de la sine. Le-a atras atenția că aceasta nu constituie o amenințare. Fiecare preot va trece prin fața Patriarhului, spre a-l cerceta asupra calităților cerute de [la] un slujitor al altarului.

Relevă importanța Conferinței interortodoxe de la Moscova pentru ortodoxie: front comun, unic, pnetru a arăta tuturor forța de care dispune ortodoxia. S-a exprimat că poate se va ține mai târziu şi un Sinod ecumenic la Moscova.

[54] Paranteză D.V. (n. e.)

În sunetele Imnului patriarhal, Patriarhul a părăsit Catedrala, plecând la rezidența sa.

Clerul califică cuvântarea Patriarhului ca fiind foarte slabă. Patriarhul repetă aceleaşi idei în toate cuvântările sale. Clerul consideră "amenințarea" ca o adevărată amenințare, adăugând că aşa nu va face nimic cu ei.

În dimineața zilei de azi, a plecat la Moscova delegația Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Patriarhul. Pe aerodromul Băneasa se aflau clerici – în număr mic – câțiva profesori de la Facultatea de Teologie din Bucureşti, cântăreți, oficialități civile etc. Se mai aflau, de asemenea, reprezentanții Bisericii bulgare, în frunte cu exarhul Ştefan, ai Bisericii Antiohiei şi Bisericii ruse din Sofia.

Patriarhul s-a întreținut cordial cu cei prezenți. Profesorul Tudor Popescu, de la Facultatea de Teologie, s-a întreținut foarte cordial, în limba greacă, cu delegații greci.

Marți, 6 iulie 1948

Clerul şi funcționarii instituțiilor bisericeşti din Capitală sunt obligați de Ministerul Cultelor să se prezinte la cabinetul său medical, pentru viz[it]a medicală şi examenul radiografic, spre a se stabili starea sănătății fiecăruia.

Clericii afirmă că, în prezent, se judecă procesul intentat preotului I. Imbrescu (Biserica Boteanu), preotului D. Iliescu-Palanca (Biserica Stavropoleos), diaconului Popescu-Mozăceni (Biserica Icoanei) etc., care, în frunte cu profesorul universitar Istrate Micescu, au dus o acțiune ilegală.

Ei ar fi recunoscut că, într-adevăr, au constituit un guvern, nu însă cu scopul de a răsturna Guvernul actual, ci pentru a face față oricărei eventualități în care s-ar găsi țara, la un moment dat.

Luni, 19 iulie 1948

Clerul de la sate – starea de spirit

Trebuie menționat dintru început că, în general, clerul ortodox şi în special cel de la sate a avut o atitudine ostilă față de Guvernul Petru Groza, încă de la venirea lui la cârma țării.

Toate manifestările ultra-sporadice ale clerului, sub diferite forme şi în diferite ocaziuni, n-au fost decât acte care au rezultat din această politică *sui generis* de oportunitate: "de trecere a impasului".

În parte, aceste adevăruri, care sunt observații strict obiective, rămân adevăruri. Ca atare, care este starea de spirit a clerului:

1. În ceea ce priveşte primul adevăr, el rămâne absolut în afară de orice critică. Ba, ceva mai mult, el se amplifică şi ia proporții nebănuite, datorită a doi factori:

a) Ideal: raportului dintre Guvern şi cler, recte dintre doctrina marxist-leninistă şi Biserică.

b) Practic: raportului dintre reprezentanţii "comunişti", care nu sunt consideraţi ca reprezentanţi ai PMR, şi cler.

a) Clerul vede în doctrina marxist-leninistă, în cuvântările lui Lenin ("Biserica e opium pentru popor") duşmanul lui de moarte, duşman care voieşte distrugerea Bisericii. Între doctrina Bisericii şi doctrina marxist-leninistă, clerul nu vede o împăcare, cel puţin relativă, în baza unui compromis. În optica doctrinei marxist-leniniste, doctrina bisericească o vede terminată o dată cu distrugerea Bisericii. Pentru Guvern, clerul este buturuga pe care reprezentanţii lui o întâlnesc pretutindeni la sate, din a căror viaţă trebuie eliminată.

Separarea Bisericii de Stat, introducerea sistemului detaşării obligatorii ale [sic!] preotului, adică a dizlocării lui din comuna unde are legături cu populaţia, închiderea unora dintre biserici pentru diferite motive, pensionarea sau punerea în disponibilitate, treptat, treptat, a multor clerici, supravegherea de aproape a actelor lor etc. vor fi tot atâtea lovituri date, atât clerului, cât şi Bisericii.

b) "Comuniştii" de la sate şi reprezentanţii Guvernului, prefecţi, pretori etc., (depăşind îndatoririle ce le incumbă posturile pe care le deţin) pun clerul în gardă prin declaraţiile pe care le fac, public sau particular, între necunoscuţi sau prieteni, în sensul că: "vom termina şi cu bisericile din sat, din care vom face magazii", "vom termina şi cu popii", "ce caută popii la primării?", "ce caută popii la ARLUS şi în Căminul Cultural?" etc. În aceste "declaraţii", clerul vede expresia unor dispoziţii date de Guvern "oamenilor de partid".

Toate aceste "declaraţii" sunt cunoscute ţăranilor care, în general, deşi nu frecventează bisericile, totuşi le consideră prin tradiţie ca un bun al lor, ţin seama de ele, judecă situaţia şi iau atitudine faţă de Guvern prin reprezentanţii lui, prin lupta pasivă faţă de măsurile guvernamentale.

Clerul se aşteaptă la absolut orice măsură, oricât de grea ar fi ea, din partea Guvernului. Alături de Guvern însă, nu este şi nu va fi.

Clerul crede că va izbucni un război pe care-l vor declanşa anglo-americanii. Această credinţă este alimentată şi întărită de emisiunile de radiofonie ale Londrei şi *Glasului Americii*, ale căror ştiri trec din gură în gură, de la cei care posedă un aparat de radio, la sat, precum şi de la foştii proprietari ai întreprinderilor azi naţionalizate, care colportează ştirile, în urma vizitelor pe care le fac "la oraş". Spuselor acestor foşti proprietari li se acordă o încredere oarbă, ca unii care, "loviţi", au tot interesul să caute sursele cele mai demne de încredere şi bine informate, care le-ar da o speranţă salvatoare.

Marți, 20 iulie 1948

Preotul de sat şi raporturile lui cu societatea

Preotul de sat reprezintă un fenomen social foarte curios, căci el, a cărui viață este foarte strâns legată de manifestările cele mai importante ale vechii societăți, apare [ca] cea mai nesociabilă ființă, şi iată cum:

1. **Sinodul**, pentru acest preot sătesc reprezintă în prezent numai o noțiune, atunci când nu are vreun confident canonic, aceasta foarte rar, şi un cleşte pe care-l mânuiesc sinodalii cu abilitate în lumina canoanelor pentru ca să-l sfâşie.

2. **Patriarhul**, o dualitate, văzută şi totuşi nevăzută, cu care preotul nu are absolut nici o legătură şi pe care, de altfel, nu-l interesează prea mult, chiar dacă are să-i ceară o parohie etc., fiindcă, în acest caz, intervin alții pentru el.

3. **Eparhiile bisericeşti, Consiliul Central Bisericesc**, perceptorii care încasează, în mod obligatoriu cota lor anuală sau trimestrială de la preot, recte parohie, pentru aşa-zisele nevoi ale Bisericii.

4. **Chiriarhul locului**, în general un personagiu mitologic, ale cărui trăsnite atribuții le răspândesc, din cerul cancelariei, potentații consilieri, pe bunul lor plac, precum şi protoereii

5. **Cercurile pastorale**, ocazii de mâncare şi băutură din destul, de schimburi de ştiri: "ce mai [e] nou"; altceva nimic.

6. **Preoții coliturghisitori**: aproape o regulă generală o constituie ura, invidia, cearta.

7. **Cântăreții**: fiindcă manifestă tendința de emancipare de sub jugul "duhului părintesc", ei sunt în veşnică duşmănie cu preotul.

8. **Poporenii-parohieni** văd în preot un "hoț de popă", geambaş, mort *pro* bani, pe care nu-l văd în curțile lor decât atunci când este nevoie de o slujbă grabnică sau când vine să strângă ouă, găini etc, şi câte 100 de lei <u>de persoană</u>[55] pentru pomenirea la Sfintele Daruri, fiindcă omul nu se mai duce să-i plătească la biserică decât foarte rar.

Frecvența enoriaşilor la biserică [este] inexistentă: câteva babe care-şi fac ultimele socoteli înainte de moarte şi câțiva bătrâni vin ca "să moțăie", după ce, în mod mecanic, au bătut cruci şi metanii. Câte o cuconiță îşi etalează rochița, iar câțiva copii privesc curioşi în dreapta şi în stânga, reprezind[u-se] cu plăcere să strângă, rareori, câte un rest de lumânare, pentru ca să alunge plictiseala.

9. **Autoritățile administrației laice, de județ, plasă şi comună** constituie pentru preot elemente de care el se fereşte, ca să nu-l prindă în cuvânt.

În concluzie, preotul [de sat] este un izolat de societate şi izolarea o resimte numai atunci când este în conflict cu autoritățile bisericeşti sau laice. El ştie că, din această situație, nu-l poate salva nimeni, nici episcopul, ci numai el

[55] Subliniere D. V. (n. e.)

singur, prin propriile sale puteri. Şi totuşi, preotul pare că se complace în această izolare, din care nu face nici un efort pentru ca să rupă cercul pe care şi l-a creat el singur.

Zvonuri printre țăranii din județul Ialomița

1. Armata sovietică a fost încercuită de americani la Berlin.

2. Armata sovietică debarcă la Constanța, venind din patrie, pentru a trece în Bulgaria.

3. Trupele anglo-americane au debarcat la Giurgiu.

4. Avioanele anglo-americane au zburat în număr mare deasupra Bucureştiului. Artileria antiaeriană a tras fără efect, iar aviația sovieto-română s-a ridicat în văzduh.

5. Guvernul se grăbeşte să strângă cota de cereale, pentru că începe războiul.

6. La 23 august, RPR va fi înglobată în URSS.

7. Ministrul Ana Pauker [a fost] împuşcată în mână de patru studenți, dintre care trei [au fost] prinşi şi arşi de vii la crematoriu.

8. Ministrul Gh. Gheorghiu-Dej [a fost] arestat.

În Bulgaria, este revoluție contra comuniştilor.

Țăranii bulgari nu vor să secere, ca să nu le ia guvernul cerealele.

Joi, 22 iulie 1948

În cercurile clericale se afirmă că preotul I. Imbrescu (Biserica Boteanu) şi diaconul Ioan Popescu-Mozăceni (Biserica Icoanei) au fost condamnați de instanțele civile, primul la 15 ani, al doilea la 10 ani închisoare, împreună cu avocatul Istrate Micescu şi avocatul D. Grozdea. O dată cu aceasta, ei au fost îndepărtați din posturile pe care le ocupau la bisericile respective.

Preotul Dimoftache Mihai (Biserica Visarion), care e arestat pentru activitate subversivă, urmează să fie judecat.

În total, în Bucureşti sunt 7 preoți îndepărtați din serviciu.

În ultimul timp, preotul Nițescu de la Biserica Manea-Brutaru a avut invitați la dejun pe preoții Gr. Cristescu, prof. univ., D. Veştemeanu, N. Diaconescu (Popa Nan), Justin Moisescu, prof. univ. S-a băut aproape 15 l. [de] vin. S-au discutat diferite probleme.

Justin Moisescu discutând problema salarizării, preotul Gr. Cristescu i-a răspuns că nu are de ce să se plângă, deoarece pe iulie a încasat de la Institutul Biblic suma de 30.000 lei.

Vineri, 23 iulie 1948

În cercurile clericale, preotul N. Cazacu, secretarul Patriarhului, este socotit ca „omul lui Malaxa”, de la ale cărui mese intime mai însemnate era nelipsit, ca şi preotul Marius Constantinescu (Boteanu). Față de firea lui Cazacu, fricos ca un iepure şi neobişnuit să i se comande, se prevede că el nu va rămâne multă vreme secretarul Patriarhului, care e foarte energic, sever şi exigent şi-i place să comande. Atât Cazacu, precum şi D. Cristescu (consilier cultural I) şi G. Iliescu, „fac sluş [sic!]” în fața Patriarhului; o simplă tuse a acestuia îi face să tresalte. În scurt timp au ajuns proverbiali în această privință.

Între clericii de la PNP există un oarecare spirit de disidență, provocat, spun aceştia, de atitudinea preoților Al. Ionescu, Iosif Tincoca, Chiril Popescu şi alți câțiva, care necontenit pun problema lipsei unei atitudini democrate din partea “unor clerici”, pe care-i acuză că sunt reacționari etc. Clerul s-a arătat deosebit de satisfăcut când, într-o şedință, un domn democrat din comitet a răspuns acuzațiilor aduse de preoți altor preoți arătând că el nu-şi închipuie că preoțimea poate fi reacționară.

Pe lângă aceasta, preotul Al. Ionescu manifestă tendințe autoritare, atitudine care nu convine clerului PNP. Într-una din şedințe, de exemplu, l-a întrerupt a doua oară pe preotul M. Ionescu, spunându-i că “dacă nu îți place, poți să ieşi afară”, arătându-i uşa.

Clerul este nemulțumit de atitudinea preoților citați mai sus. Cât despre clericii care se evidențiază la PNP etc., clerul îi califică astfel:

1. Preotul Al. Ionescu: “Bun băiat, dar parcă a alunecat. De altfel, nu e el sincer.”

2. Preotul Chiril Popescu: un om ridicat de doctorul Angelescu, care nu poate rămâne decât liberal.

3. Preotul Iosif Tincoca: “Face şi el zgomot, să mai ascundă păcatele trecutului: legionar etc.”

4. Preotul Gh. Butnariu: *idem*.

5. Preotul Ulpiu Petrescu: cel mai încarnat democrat, intransigent în probleme politice, cu care nici măcar nu se poate glumi. Preotul Ulpiu Petrescu este considerat ca fiind singurul preot cu adevărat democrat şi condus de aceasta.

În ultimul timp, s-a lansat ştirea printre clerici că Patriarhul n-a fost invitat la Moscova cu adresă oficială, aşa cum s-a procedat cu ceilalți invitați, ci acesta, bazat pe invitațiile verbale făcute la Bucureşti, atât de Patriarhul Alexei, cât şi de Mitropolitul Nicolae, a trimis la Moscova o scrisoare în care făcea cunoscut că va participa la Conferința interortodoxă. Deşi n-a primit încă un răspuns, totuşi el a plecat la Moscova.

În tot timpul lipsei Patriarhului din țară, la Cancelaria mitropolitană din Bucureşti nu s-a rezolvat nici o hârtie, deoarece aceasta […][56] dispoziția şefului Bisericii. Funcționarii s-au mulțumit numai să lucreze şi [să] expedieze hârtiile rezolvate de Patriarh înainte de a pleca la Moscova. Patriarhul ține cu orice preț să vadă şi [să] rezolve orice hârtie intrată la Cancelarie.

Preotul Arsenie, *celovekă bozhij* de la Mănăstirea Sâmbăta, a fost arestat – se afirmă în cercurile clericale. Şi, deşi era bolnav, a fost dus totuşi pe jos (cât, nu se indică)[57].

Patriarhul va sosi de la Moscova la 3 august a. c.

Luni, 26 iulie 1948

În cercurile clericale se manifestă o îngrijorare tot mai mare în legătură cu zvonurile după care numărul preoților din Capitală va fi redus, fiind prea mare față de numărul locuitorilor ortodocşi. Preoții cred că numărul lor va fi redus atât de mult, încât va rămâne un preot la 800 de familii.

În legătură cu aceasta, trebuie semnalat un fapt: statisticile parohiale întocmite de preoți în prezent constituie cea mai rușinoasă sfruntare a adevărului, căci ele aveau ca scop să nu dea niciodată situația exactă spre a nu fi împărțite parohiile pentru a se crea altele noi.

Or, acum, dacă numărul credinicoşilor unei parohii va fi fixat la 800, preoții vor avea tot interesul ca să treacă peste tot cifra. În modul acesta se va vedea că foarte multe parohii care azi au 2-300 de credincioşi îşi vor tripla numărul parohienilor, spre a rămâne cât mai multe parohii cu numărul legal de parohieni.

Marți, 27 iulie 1948

În cercurile clericale se afirmă că, după întoarcerea Patriarhului de la Moscova, clerul basarabean refugiat va avea o influență covârşitoare în Biserică, unde va deține cele mai importante posturi. Credința aceasta se bazează pe ideea că preoții basarabeni sunt, în prezent, in slujba Sovietelor. În fiecare preot basarabean, clerul vede un agent sovietic, silit de împrejurări să joace acest rol.

În prezent, atribuțiile lui D. Veştemeanu, ex-director general la Culte, sunt exercitate de Popescu, directorul Cultelor. Se afirmă că Veştemeanu este bănuit că a fost în legătură cu Popescu-Vâlcea, arestat, împreună cu alți funcționari de la Ministerul Cultelor, pentru activitate politică ilegală.

[56] Indescifrabil în manuscris (n. e.)
[57] Paranteză D. V. (n. e.)

Miercuri, 28 iulie 1948

Ultimele evenimente interne au avut darul să trezească la realitate şi pe cel mai indiferent dintre clerici pentru a le judeca şi trage concluzii şi a-şi fixa o atitudine în cadrul politicii de stat în care este înglobată şi Biserica Ortodoxă, ca una care este legată indisolubil de statul democrat român:

a) **Alegerea şi învestitura Patriarhului Justinian**

Prezența Patriarhului Justinian în fruntea Bisericii n-a fost câtuşi de puțin o surpriză pentru cler, căci era considerat, cu mult înainte, *persona grata* a Guvernului, având, ca atare, toate şansele de a fi ales.

Interesant este însă ce vede clerul în Patriarhul Justinian.

Față de motivul alegerii menționat mai sus şi față de faptul că Patriarhul s-a arătat, de la început, foarte dârz în hotărâri şi sever în executarea lor, necruțător în aplicarea pedepselor acolo unde a crezut el că sunt drepte, clerul stă în expectativă; aşteaptă desfăşurarea[58] puterii pe care-o are Patriarhul. El nu vede în Patriarh un părinte, un prieten al lui, ci un bun prieten al Guvernului. "Părinte" şi "bun prieten" sunt, în mentalitatea clerului, două noțiuni al căror sens a fost pervertit de practica "popească", adică: acoperirea de către Patriarh a neregulilor, cât mai multe acte de favoare din partea Guvernului etc., fără ca totuşi clerul să muncească, şi aceasta în mod ordonat, după un program săptămânal bine stabilit, cu norma şi cu randamentul respectiv, ca în orice altă ramură de activitate din câmpul muncii.

Clerul nu-l iubeşte pe Patriarh pentru că nu vede în el omul care să întrupeze toate nădejdile lui, prin a avea tot, fără nici o contribuție de nici un ordin, ba ceva mai mult: în situația aceasta fără griji, el să acționeze, liniştit, contra Patriarhului sau şi a Guvernului.

b) **Călătoria Patriarhului la Moscova** este considerată ca expresia voinței, directe sau indirecte, exprimată sau nu, a Patriarhului Alexei, adică a politicii sovietice: vechea concepție de factură hitleristă: stăpân = vasal-satelit.

c) Conferința interortodoxă de la Moscova este o concluzie a concepției exprimată mai sus: vasalul îşi expune punctul său de vedere, iar stăpânul dispune cum doreşte.

d) **Revenirea românilor uniți la ortodoxie** – expresia voinței politicii URSS de a zdrobi puterea şi influența papală în RPR, pentru întărirea frontului ortodoxiei, condus de Patriarhul Alexei. Totuşi, actul însuşi al unirii care urmează să se producă este bine primit de cler, fiind considerat ca o lovitură dată încăpățânării uniților, care n-au venit de bună voie "la sânul Bisericii Ortodoxe mamă".

e) Asigurările date credincioşilor catolici (deci, şi uniți) şi condamnarea autorității Vaticanului de către Conferința interortodoxă de la Moscova sunt

[58] Subliniere D. V. (n. e.)

considerate un simplu act bisericesc formal, de natură politică. Clerul este adânc încredințat, după mentalitatea medievală, că nu se poate lupta cu Papa: cine a îndrăznit să se lupte cu Papa, a fost doborât.

f) **Denunțarea Concordatului cu Roma**. Primit cu aplauze frenetice în inimi, pentru că, în primul rând, clerul [ortodox] nu va mai avea pe catolici în țară ca termen de comparație, din care reiese lipsa lui de activitate, pe toate tărâmurile, iar în al doilea rând, averile congregațiilor etc. vor trece în patrimoniul statului, de unde, poate, se va înfrupta şi Biserica [Ortodoxă], săraca.

g) **Desființarea seminariilor** [este] o lovitură dată Bisericii, cu toate că ştie că aceste şcoli erau focare de pervertire a conştiințelor tinerilor, fii de țărani veniți la învățătură. Clerul recunoaşte acest fapt, precum şi pe acela că viitori tineri preoți recrutați de pe băncile şcolilor laice pentru academiile teologice vor fi cei mai buni preoți: oameni noi, cu o nouă mentalitate, intrați în Biserică din chemare, nu din interes, ca în prezent. Preotul de mâine va avea sufletul neîmbâcsit de scama teologiei, care i-a încurcat mersul rotițelor minții celui de până acum.

g) [sic!] **Legăturile cu celelalte Biserici ortodoxe** sunt [şi] au fost întotdeauna pentru cler deziderate care au privit numai Sinodul şi ele s-au rezumat la schimburi de felicitări de Anul Nou şi Paşti; deci, nimic practic.

În general, atitudinea pasivă față de evenimente şi critica destructivă sunt două elemente ce caracterizează clerul ortodox, care nu voieşte să iasă din inerția [în] care se complace.

Joi, 29 iulie 1948

În legătură cu desființarea seminarului, se afirmă că Facultatea de Teologie, care va fi transformată în Academie Teologică, îşi va muta sediul la Mănăstirea Radu Vodă, unde este căminul studenților teologi; după alții, în clădirea actualului Seminar Central sau eventual în clădirea Seminarului Nifon. În cazul când nu se va muta în clădirea Seminarului Nifon, acesta va servi ca local pentru şcoala de cântăreți bisericeşti, azi în Mănăstirea Căldărușani.

Preotul I. Vască, secretar general s-a hotărât să-şi aranjeze drepturile pentru a fi pensionat. "Şi aşa, afirmă funcționarii de la Culte, nu făcea nimic la minister."

D. Veştemeanu şi-a reluat funcția de director general al Ministerului Cultelor, în urma unei operații care i s-a făcut, în care timp a fost suplinit de directorul Cultelor, D. Popescu.

Din lotul Popescu-Vâlcea, care se află în închisoarea Văcăreşti, a fost eliberat cameristul Şeremet, care-a fost reprimit în funcția sa de la Ministerul Cultelor. El a afirmat că domnişoara Turtureanu va fi pusă de asemenea în

libertate. Ea e nepoata directorului [învătământului religios][59] Saghin şi protejata preotului I. Vască, pentru că el era să se căsătorească în trecut cu mama ei.

Vineri, 30 iulie 1948

Noua Lege a Cultelor a fost întocmită în baza Constituției şi prevede egalitatea între culte, Biserica Ortodoxă rămânând în situația de a fi susținută de Stat până la noi dispoziţiuni.`

În cercurile clericale se afirmă că, de la 1 iulie a. c., clerul militar a fost pus la dispoziția Ministerului Cultelor, prin desființarea Episcopatului armatei.

Patriarhul este acela care a insistat ca seminariile teologice să fie desființate.

Duminică, 1 august 1948

De la Iaşi, ar fi aduşi arestați la închisoarea Văcăreşti un lot de 15 preoți, printre care şi preotul Valeriu Iordach[escu], fost profesor universitar, şi preotul Tatulea, slujitor la Catedrala mitropolitană şi profesor la Conservatorul de muzică (Iaşi).

Cu prilejul învestiturii Patriarhului Justinian, delegația Bisericii ruse a făcut o vizită prin Capitală. Văzând că, la diferite magazine, se vinde pâine albă etc., Mitropolitul Nicolae [de] Leningrad a întrebat dacă aceste articole alimentare se dau cu cartelă sau nu. Preotul Neaga, interpret, le-a răspuns că ele sunt libere în comerț. Atunci, Mitropolitul Nicolae le-a spus că în URSS nu-i aşa de bine ca la noi, în schimb clerul are avantajul că a trecut de faza grea, care pentru Biserica Ortodoxă Română nici n-a început încă.

Luni, 2 august 1948

În cercurile clericale se afirmă că preotul Ilie Imbrescu (Biserica Boteanu), condamnat la 15 ani închisoare, a avut o atitudine foarte dârză când i s-a citit sentința, şi anume:

Auzind că a fost condamnat la 10 ani închisoare, a strigat: “Am fost, sunt şi voi rămâne legionar!” Completul de judecată l-a mai condamnat pentru aceasta la 5 ani închisoare, deci total 15 ani. La auzul celei de-a doua sentințe, soția preotului Imbrescu s-a aruncat disperată la picioarele soțului ei. El a privit-o şi i-a spus că în momente atât de solemne pentru un preot, se aştepta ca ea, în calitate de preoteasă, să primească sentința cu demnitate şi cu fruntea senină, “să te înalți, nu să cazi”. Soția lui n-a mai răspuns nimic.

Cât despre diaconul Popescu-Mozăceni, el a tăcut când şi-a auzit sentința de 10 ani închisoare.

[59] Descifrare incertă (n. e.)

Sindicatul clerului, recte preotul Ulpiu Petrescu, a adoptat o nouă metodă față de membrii săi: orice abatere este supusă în şedinţe şi atacată în plin. Clericii au început "s-o bage pe mânecă", fiindcă "Ulpiu nu glumeşte". Astfel, a atacat pe protoereul Pârvulescu, căruia i-a atras atenţiunea că, de când a fost numit în această funcţiune, n-a mai participat la şedinţele sindicale. Apoi, preotul Alex. Ionescu a adăugat că, după cum sindicatul i-a dat avizul pentru funcţia de protoereu, aşa i-l poate retrage, ca unul care n-a corespuns aşteptărilor.

Preotul V. Daia, fiind, împreună cu preotul Totolici, ales în şedinţă [responsabil] cu jurnalul de perete, nu l-au făcut la termen, ba au mai trecut zece zile peste termen. I s-a atras atenţiunea. Voind să se scuze, preotul Ulpiu i-a zis că nu există motive, adăugând: "Dacă mai continui să vorbeşti, îţi amintesc ce atitudine politică ai avut la gazete" (legionar activ). Preotul V. Daia a tăcut.

Preoţii s-au convins că nu se poate glumi cu sindicatul.

Joi, 5 august 1948

În *Monitorul Oficial*, no. 178 din 4 august, se publică un Decret prezidenţial pentru organizarea Ministerului Cultelor.

Vineri, 6 august 1948

Din cercurile patriarhale nu s-a aflat nimic până în prezent asupra impresiilor Patriarhului din călătoria pe care a făcut-o în URSS. S-a aflat numai faptul că, la Conferinţa interortodoxă de la Moscova, s-a hotărât ca fiecare Biserică ortodoxă să păstreze stilul nou sau vechi pe care l-a adoptat în ceea ce priveşte calendarul, fapt care a produs o bună impresie în rândurile clerului. Clerul afirmă că revenirea la stilul vechi ar fi produs dezorientare în popor.

La Legaţia franceză a produs o profundă impresie faptul că surorile călugăriţe de la Institutul Notre Dame au fost reţinute în localul şcolii, de unde n-are voie să iasă nimeni. Ele au fost percheziţionate noaptea, după ce s-au îmbrăcat în grabă, sumar. Percheziţia a fost foarte minuţioasă. La plecare, Poliţia a ridicat un însemnat stoc de alimente, în conserve.

Deşi ministrul Franţei s-a interesat de mai multe ori la Ministerul Afacerilor Externe asupra acestei probleme, totuşi, până în prezent, nu i s-a dat încă un răspuns.

Nunţiul papal s-a exprimat că surorile călugăriţe din alte oraşe, ca Iaşi, Galaţi etc., nu au avut absolut nici o neplăcere din partea autorităţilor.

Noul regim al cultelor religioase n-a produs asupra clerului ortodox o impresie profundă, pentru că el, deocamdată, nu-l vede atât de drastic cum se aştepta. Deocamdată, clerul aşteaptă să vadă cum se va aplica, numai atunci se va putea rosti cu adevărat asupra caracterului noului regim. Acum l-a impresionat partea referitoare la trecerea de la un cult la altul. Aici, legiuitorul a ţinut seama de uniţi, afirmă clerul, însă partea aceasta interesează şi Biserica Ortodoxă în

raporturile ei cu sectanții, care vor începe să atace parohiile slabe pentru a-şi face noi aderenți şi, o dată cu aceasta, să intre şi-n stăpânirea bunurilor comunității ortodoxe, conform legii.

Sâmbătă, 7 august 1948

Prin noua Lege de organizare a Ministerului Cultelor nu se mai prevede postul de director general, ci numai acela de director al Cultelor. Încă de pe acum a început lupta pentru întâietate între D. Veştemeanu, director general şi D. (Mitică) Popescu, directorul Cultelor. Primul este sprijinit de primul ministru Petru Groza, cel de-al doilea, de ministrul de Interne, Teohari Georgescu.

Antecedentele lui Veştemeanu se cunosc. Despre D. Popescu, la minister se afirmă că el a făcut afaceri mari pe vremuri, în legătură cu plasarea clerului basarabean. Ca om, este slab în acțiuni, lipsit de spirit de inițiativă. La minister, este condus de două funcționare din direcția lui, şi anume: Lala Rădulescu şi Coca [...][60].

Marți, 10 august 1944

Sâmbătă, 7 august a. c., Ministerul Cultelor şi-a mutat sediul în strada Roma, 32. Cu toate că Ministerul Cultelor trebuia să cedeze clădirea din strada General Berthelot încă de multă vreme, Ministerul Învățământului Public totuşi amâna din zi în zi mutarea. La 5-6 august, reprezentanții Ministerului Învățământului Public au venit în Ministerul Cultelor şi au început să facă amenajările necesare. Ministrul Stanciu Stoian s-a supărat şi a alergat "să se plângă" la Preşedinție, dar, neavând un răspuns favorabil, a plecat imediat cu maşina în Ardeal, iar sâmbătă, 7 august, funcționarii s-au mutat. Noul sediu este o clădire avariată de bombardamente, plouă în unele locuri. Funcționarii şi clerul văd în mutarea Ministerului Cultelor o dare afară propriu-zisă, adică o diminuare a importanței acestui minister, care va duce, încetul cu încetul, la desființarea lui. Cât despre ministrul Stoian, se afirmă că el va fi înlocuit.

După apariția Legii Cultelor religioase şi studierea ei de către cler, acesta pare a fi dezorientat în ceea ce priveşte modul ei de aplicare şi țelul ei final, adică situația care i se va crea în viitor Bisericii, adică clerului. În această dezordine, ochii clerului s-au îndreptat, încrezători, către sindicat, în care de-acum văd singurul organ pentru revendicarea drepturilor lui, organ pe care până în prezent îl ignorau complet. Frecvența clerului la şedințele sindicale este aproape regulată şi ascultă cu nerăbdare comunicările care li se fac. Sindicatul a învins.

Clerul este foarte contrariat că Patriarhul nu a făcut, până azi, nici o declarație în ceea ce priveşte impresiile lui din călătoria pe care a făcut-o în URSS sau în legătură cu Conferința interortodoxă de la Moscova.

[60] Lipsă în textul oiginal (n. e.)

Preotul Neaga, care a însoțit pe Patriarh în călătoria acestuia în URSS, în calitate de interpret, a făcut declarații unui grup de preoți, în seara zilei de azi, după ce s-a terminat ședința sindicală. Declarațiile au avut loc în curtea Societății clerului "Ajutorul".

1. Delegația Bisericii Ortodoxe Române, precum şi celelalte delegații au fost obiectul celor mai alese atenţiuni din partea autorităților sovietice, bisericești şi laice.

2. Propaganda antireligioasă nu mai există, o dată cu moartea lui Iaroslavski.

3. Libertate perfectă a manifestărilor credinţelor religioase.

4. Clerul este cu adevărat la înălțimea chemării sale.

5. Biserici pline de credincioşi.

6. Clerul nu are voie să poarte haine clericale pe stradă, ci numai în biserică, numai înalții ierarhi poartă anteriu, însă nu ies pe stradă decât în maşini.

7. Clerul plăteşte impozite statului.

8. Orice cleric trebuie să fie încadrat în câmpul muncii.

9. Clericii nu pot fi membrii ai Partidului Comunist.

10. Un cleric are 5-10 [comune][61] în grija sa.

11. Sunt clerici care au autonomie proprie pentru deplasare.

12. Cele 7 biserici din Kremlin sunt transformate în muzee.

13. Afluență de oameni de știință la preoție.

14. Ambasadorul sovietic în China, murind la Moscova, a fost înmormântat, la cererea mamei sale, după rânduielile bisericeşti, cu preot.

15. Preotul nu întovărăşeşte sicriul decedatului în drum spre cimitir, ci merge direct la mormânt, unde-i face rugăciunea de dezlegare.

16. Ministrul adjunct al Afacerilor religioase a mărturisit că e ateu.

17. În URSS sunt de 100 de ori mai multe biserici închise decât cele care funcționează şi ele se redeschid la cererea obştii.

18. Bisericile sunt în cea mai perfectă ordine şi curățenie.

19. Fiul Patriarhului, Ovidiu Marina, a cumpărat bijuterii: o brățară de aur de 1000 de ruble etc.

20. Magazinele de stat [sunt] pline, fără cartelă, dar la brutării sunt cozi.

21. Patriarhul Alexei i-a dăruit, din partea Bisericii Ortodoxe Ruse, Patriarhului Justinian o cruce de aur cu email, având lanțul tot de aur masiv, în valoare de 40.000 de ruble.

22. Delegația română a oficiat un parastas la mormântul mamei generalissimului I. V. Stalin., aflat în curtea Bisericii Sf. Iacob de la Tiflis.

23. Îmbrăcămintea populară este de tip standard.

24. Ceea ce constituie lux e foarte scump.

[61] Descifrare incertă (n. e.)

25. Leafa unei surori de caritate [este de] 600 de ruble lunar.

Miercuri, 11 august 1948

Ieri a fost arestat Ion Şerban, [fost] la Institutul Biblic, care locuia cu arhidiaconul Tuţă M. Nica, al cărui văr este. De asemenea, a fost arestat şi preotul Argint, intendent la Tipografia Cărţilor Bisericeşti.

În cercurile clericale se afirmă că Patriarhul este acela care a insistat ca seminariile să fie desfiinţate, pentru ca, o dată cu aceasta, să rezolve şi problema plasării numărului prea mare de preoţi şi a împărţirii parohiilor. Fiindcă la un moment dat se crea o situaţie foarte grea şi neplăcută pentru toţi, când Biserica crea parohii noi, iar Ministerul Finanţelor nu le bugeta.

Patriarhul s-a exprimat că lipsa seminariilor nu se va simţi în Biserică, deoarece numărul preoţilor este atât de mare, încât nu mai este nevoie de preoţi tineri timp de 10-20 de ani.

De altfel, acesta e adevărul, căci de acum, când o parohie va deveni vacantă, ea se va uni la o alta existentă şi cea mai apropiată, micşorându-se în modul acesta numărul preoţilor, care este foarte mare şi nu-şi are rostul.

Vineri, 13 august 1948

Un preot din Capitală a refuzat să oficieze slujba Botezului unui copil, căruia naşa voia să se numească Soare. Preotul a motivat refuzul său prin aceea că acest nume nu se află în calendarul creştin-ortodox.

Aducând cazul la cunoştinţa autorităţilor, preotul a fost arestat.

Marţi, 17 august 1948

Patriarhul a transformat complet interiorul Palatului patriarhal. Luxul domneşte pretutindeni, rivalizând cu cel mai modern interior din Capitală. Pentru aceasta, a comandat mobila necesară (la atelierul "Nica" din strada Traian), înlocuind-o astfel pe cea rămasă de la Miron. Acolo unde scaunele au fost bune, le-a îmbrăcat în pluş roşu. Cheltuielile se ridică până în prezent la peste 2 milioane lei, exclusiv mobila dormitorului ex-Reginei Maria, care ar fi fost cedată de Guvern Patriarhului.

Şi pentru ca ierarhii care vin în Capitală să nu mai locuiască la hotel sau în diferite familii, Patriarhul le-a făcut un dormitor aparte, cu toate cele necesare, în Palat, unde vor avea şi masa pe tot timpul şederii lor în Bucureşti, pentru lucrările Sinodului etc.

Miercuri, 18 august 1948

La Ministerul Cultelor, a început să se facă o „curăţenie" mai reală în rândurile funcţionarilor, şi anume:

Bârsănescu, directorul Personalului, a fost îndepărtat, împreună cu o seamă de sateliți ai săi, împreună cu care „tăia şi spânzura” în minister. În locul lui, a fost numit “un comunist”. Funcționarii sunt foarte mulțumiți de această schimbare şi aşteaptă să-i vină rândul lui Veştemeanu etc.

Joi, 19 august 1948

Zilele acestea, arhidiaconul Tuță M. Nica a fost arestat la Techirghiol, unde-şi petrecea concediul. Într-o zi, un domn cu ochelari s-a prezentat la căminul Patriarhiei, unde locuia el, spunând că e cântăreț şi rugând pe maica îngrijitoare să-i dea găzduire câteva zile. Neavând loc, Tuță l-a invitat să doarmă în camera lui, că tot este el singur. Străinul a rămas câteva zile, în care timp a discutat cu Tuță diferite probleme. După aceea, a dispărut. După alte două zile, s-au prezentat doi domni la Tuță şi l-au arestat, aducându-l cu maşina la Bucureşti, la Prefectura Poliției.

Se afirmă că:

Tuță, în discuțiile purtate cu străinul (care era agent), a proferat insulte la adresa Guvernului şi a regimului democrat.

Tuță ar fi voit să fugă în străinătate. Curios că, la plecare, el şi-a tuns părul cu numărul unu şi-a plecat îmbrăcat civil.

Tatăl lui Tuță s-a prezentat azi la Patriarh, spre a-l ruga să intervină pentru punerea în libertate a fiului său. Patriarhul i-a răspuns că nu poate face nimic “fiindcă Tuță nu ştie să-şi țină gura.”

În dimineața zilei de ieri, miercuri, doi agenți s-au prezentat în Catedrala patriarhală şi l-au arestat pe preotul Narcis Luchian, în timp ce citea rugăciunile la moaştele Sfântului Dumitru Basarabov. Apoi a mers în altar şi s-a închinat. Unul din agenți a ieşit imediat, repede din biserică şi s-a postat la uşa altarului, temându-se ca Luchian să nu fugă.

După aceea, Luchian a mers la Palatul patriarhal, unde a sunat insistent spre a-i aduce Patriarhului la cunoştiință că a fost arestat, dar n-a răspuns nimeni, după care au plecat.

Marți seara, Patriarhul l-a chemat la Palat urgent pe Luchian, care n-a voit să meargă acolo. Nu se ştie de ce a fost chemat.

Duminică, 22 august 1948

Ieri după-amiază a avut loc, în amfiteatrul Facultății de Farmacie din clădirea Universității, o şedință a Sindicatului funcționarilor din Ministerul Cultelor, la care a participat un mare număr de funcționari ai departamentului Cultelor, preoți şi cântăreți. Amfiteatrul era neîncăpător.

A vorbit ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, care a făcut rechizitoriul misticii, înfățişând-o ca fiind o stare morbidă, decadentă a societății burgheze române de ieri. Misticismul a apărut în domeniul religios sub forma

Maglavitului, iar în cel religios[62], sub forma cuzismului şi a legionarismului, stări tot atât de condamnabile ca şi cei care le-au provocat şi alimentat. S-a ocupat apoi de problema denunțării Concordatului cu Vaticanul, reliefând importanța acestui act guvernamental pentru poporul muncitor.

La sfârşit, a evidențiat marea reformă a învățământului public în calea progresului şi culturalizării maselor şi grija Guvernului pentru popor.

La începutul şi sfârşitul şedinței, asistența a intonat Internaționala.

În rândul clerului există o revoltă care ia proporții tot mai mari împotriva Patriarhului şi a consilierilor săi referenți, preoții Hurduc şi Alex. Ionescu. Din ordinul Patriarhului, preoții Hurduc şi Alex. Ionescu s-au deplasat în multe comune ale eparhiei, unde, după expresia unui preot, "au făcut prăpăd", adică au trimis la Mănăstirea Căldăruşani etc., pe toți preoții care au fost găsiți în defect cu curățenia bisericilor lor.

Preoții sunt pedepsiți cu 15-30-60 de zile. Tot timpul şi-l petrec la mănăstire, unde sunt puşi să muncească alături de călugări, la câmp. Masa o primesc la mănăstire, în schimbul unei plăți.

Mulți preoți care se cred pedepsiți pe nedrept blesteamă pe Patriarh şi consilierii şi amenință: "o dau dracului de haină şi am terminat cu popia!"

În reflecțiile pe care le fac, ei afirmă: "Comuniştii sunt mai cumsecade decât popii noştri. Vorba Bibliei: pieirea ta prin tine", adică situația Bisericii va depinde nu de atitudinea comuniştilor, ci de aceea a "popilor".

Miercuri, 25 august 1948

Preotul Iliescu-Palanca a fost condamnat de instanțele judecătoriei civile la 25 ani închisoare.

Duminică, 29 august 1948

Episcopul Iosif Gafton al Argeşului, care începuse să-şi dea aere de „domn", este cuprins de panică. El s-a prezentat zilele trecute Patriarhului Justinian, plângând şi văicărindu-se, pentru că comuniştii l-au invitat să evacueze reşedința episcopală.

„Compasiunea" Patriarhului nu a avut darul să-i alunge turburarea pe care comuniştii „au îndrăznit" să i-o pricinuiască.

[62] Aşa în original; corect, "politic" (n. e.)

Luni, 30 august 1948

O ştire care a produs mare consternare în Biserică este aceea prin care clerului i se va ridica inamovibilitatea de care se bucură în prezent. Ca atare, conform acestei ştiri, un preot poate fi mutat în serviciu coordonat, ca militarul sau învăţătorul, profesorul, în orice punct al ţării.

Şi lovitura este mortală pentru o tagmă obişnuită cu lâncezeala într-un mediu în care domnea nesupărat[ă] de nimeni. Adio pogoane, avere, livezi, vii, conace, adio burghezie!

În cercurile clericale circulă cu insistenţă ştirea după care preoţii apolitici vor fi puşi în disponibilitate din posturile pe care le ocupă în prezent. Mulţi se întreabă foarte indignaţi. "Ce ne-om face? Că dacă nu mai primim leafă de la stat, dar am rămâne la parohii, tot ciupim, cât de cât, ca să trăim. Dar aşa?"

Unii se gândesc ce meserii ar putea exercita. În acest scop, îşi revizuiesc înclinările manuale pe care le-au avut în tinereţe.

În cercurile clericale circulă ştirea după care reşedinţa Patriarhului se va muta din Dealul Patriarhiei. Noul sediu va fi Internatul Teologic, eventual una din mănăstirile Văcăreşti sau Plumbuita. Palatul patriarhal va rămâne la dispoziţia Adunării Deputaţilor. De altfel, Patriarhul grăbeşte foarte mult strângerea de fonduri necesare pentru restaurarea Mănăstirii Plumbuita, cerând obolul clerului, care-a răspuns în bună parte. Unii clerici văd, din această cauză, în Mănăstirea Plumbuita viitorul sediu al Patriarhiei.

Patriarhul voieşte să introducă ordinea în ceea ce priveşte ţinuta clerului. În acest scop, el va cere clerului să respecte cu cea mai mare strictеţe regulamentele şi tradiţiile Bisericii în această privinţă, adică: uniformizarea veşmintelor clericale, purtarea costumului clerical de toţi şi pretutindeni, purtarea bărbii. Patriarhul va sancţiona sever pe cei ce nu se vor supune.

Pe de altă parte, ministrul Cultelor intenţionează să înfăptuiască tocmai contrariul: să interzică purtarea veşmintelor clericale pe stradă, să interzică purtarea bărbii.

Clerul crede că măsura ministrului Cultelor este mai binevenită decât a Patriarhului.

Sâmbătă, 4 septembrie 1948

Azi, Patriarhul a plecat în concediu la Băile Herculane.

Luni, 6 septembrie 1948

Mare val de mulţumire în rândurile clerului din cauză că s-a dizolvat comitetul Sindicatului Cultelor, în care este inclus şi el. Clerul afirmă că el şi cântăreţii bisericeşti nu vor mai fi, de acum, sindicalişti, în urma dorinţei Patriarhului, care-i va uni într-o "societate" aparte.

Funcționarii din Ministerul Cultelor se aşteaptă la o nouă reducere a numărului lor, pe de-o parte, şi la o urcare a salariilor cu 40%.

Pe data de 1 septembrie, preotul I. Vască a demisonat din postul de secretar general al Ministerului Cultelor. În locul lui a fost numit ardeleanul dr. Petru Manu, care, în ziua de 6 septembrie, [a fost] prezentat [biroului][63] de Vască.

Patriarhul îşi conturează mai precis atitudinea sa față de regim şi Guvern, şi anume: în formă, democrat şi pro, în fond, țărănist şi contra, om de dreapta.

Pro forma, el este dispus să accepte, ca Patriarh-şef al Bisericii, toate reformele Guvernului în domeniul bisericesc şi să sprijine regimul.

În fond, el nu ia nici o inițiativă, pentru a nu-şi atrage ura clerului. O eventuală măsură luată contra clerului o scuză prin aceea că el nu se poate opune.

Este absent din câmpul muncii social-bisericeşti, iar clerul rătăceşte, necunoscându-i direcțiunile (care nu există).

Face toate posibilitățile pentru a nu pierde contactul cu țărăniştii spre a-şi asigura, de pe acum, sprijinul acestora "ca să cadă bine când s-or schimba lucrurile."

"Patriarhul joacă o carte mare."

Patriarhul este hotărât ca, la momentul pe care-l crede el oportun, să opună voința sa Guvernului într-o problemă importantă, în care este în joc prestigiul lui, pentru ca, luându-se vreo măsură contra lui, să apară sub ipostaza de victimă. În modul acesta, şi-ar nimba fruntea cu o aureolă de mucenic. În acest caz, adică al unui conflict cu Guvernul, Patriarhul va demisiona.

El încurajează clerul la lupta pasivă de rezistență împotriva Guvernului. Patriarhul intenționează să strângă clerul eparhiei sale cel puțin de două ori pe lună la reşedința sa, pentru a ține contactul cu el.

Preoții Hurduc, D. Cristescu, Paşoi, Iliescu-Izvoarele, Alex. Ionescu, Dărvărescu (Lucaci), Nicoreanu, Cernăianu constituie statul său major, de care se poate ține seamă.

În rândurile clerului circulă ştirea după care, cu timpul, Patriarhia Română va fi desființată, rămânând ca-n trecut mitropolie şi pierzându-şi astfel autocefalia. După care, ea va depinde de Patriarhul de la Moscova.

Marți, 7 septembrie 1948

Ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, s-a exprimat, în legătură cu unele servicii pe care le aşteaptă clerul din partea lui, că: "N-am venit în fruntea Ministerului Cultelor să servesc Biserica. Sunt foarte hotărât să lucrez numai după direcțiunile Guvernului."

[63] Descifrare incertă (n. e.)

La 31 august, preotul Olimp Căciulă a fost numit de Patriarh corector la TCB, „în loc vacant” (Tuță). Pentru ca să fie acoperit, Patriarhul a cerut avizul scris al diaconului Ghica, director [al] TCB, care i l-a dat favorabil, aşa cum dorise, chiar pe cererea lui Căciulă.

Forma s-a îndeplinit, fondul rămâne.

Joi, 9 septembrie 1948

În Palatul patriarhal lucrează o comisie, compusă din preotul Petre Vintilescu, decan[ul] Institutului Teologic, diaconul Gh. Moisescu, asistent la acelaşi institut, şi Arhiepiscopul Firmilian al Craiovei, la reorganizarea Institutului Teologic, fost Facultatea de Teologie.

Se afirmă că vor fi suprimate unele din catedre, iar din cei 10 asistenți vor rămâne numai 4.

preotul Virgil Godeanu (ginere[le lui] P. Vintilescu)
diaconul Em. Branişte (asistent[ul lui] P. Vintilescu)
diaconul I. Pulpea
preotul Cojocaru
preotul Benedict Ghiuş
diaconul Gh. Moisescu
Iorgu Ivan
C. Pavel
preotul Severin etc.

Vineri, 10 septembrie 1948

La Ministerul Cultelor s-a procedat la o nouă verificare a cadrelor funcționărești, în urma căreia mulți dintre aceştia au fost epurați. Ministrul Stanciu Stoian a hotărât totuşi ca cei epurați să se prezinte la el în audiență, pentru ca să cerceteze fiecare caz în parte, în ultima instanță, pentru a hotărî dacă nu va fi cazul ca unii să mai rămână.

În cercurile clericale se afirmă cu îngrijorare că la Patriarhie s-au întocmit listele cu numele preoților din Capitală care vor fi scoşi din serviciu şi pensionați, sub diferite motive: limită de vârstă, infirmitate etc. Numărul lor s-ar ridica la 70.

În privința Statutului Bisericii Ortodoxe Române, el a fost discutat la Sinodul care a avut loc săptămâna trecută, apoi s-a dat în studiul Comisiei speciale juridico-economice. Clerul crede că discutarea Statutului de către sinodali e o simplă formă, căci Guvernul l-a redactat prin Comisia juridică de la Preşedinția Consiliului de Miniştri, condusă de profesorul universitar Arghiropol, secretar general.

Luni, 13 septembrie 1948

În cercurile clericale este viu comentată o ştire care circulă insistent, şi anume, după care clerul unit este hotărât să opună rezistenţă Guvernului în cazul când îi va sili, sub o formă sau alta, să treacă la ortodoxie. Un episcop unit (nu i se indică numele) ar fi declarat că el este gata să se jertfească pentru religia lui.

Clerul ortodox face reflecţii, în sensul că Papa ştie să lucreze şi că-i are pe uniţi alături de el.

Marţi, 14 septembrie 1948

În cercurile clericale se afirmă că, la 1 ianuarie 1949, se va face separarea Bisericii de Stat. Pe preoţi nu-i impresionează această ştire, ci din contră, o primesc foarte calmi, adăugând: "Nu ne-o lăsa, măcar, până la 1 aprilie '49!"

Arhiereul Eugen Laiu a fost numit starețul Mănăstirii Căldărușani. Preoții pedepsiți să rămână în această mănăstire câtva timp sunt supuşi regimului strict călugăresc, din care cauză sunt foarte nemulțumiți. Acum, cu venirea lui Laiu ca stareț, regimul va fi observat cu şi mai mare strictețe.

Joi, 16 septembrie 1948

După cum era de aşteptat, în cadrul acțiunii de curățire a cadrelor funcționarilor din Ministerul Cultelor, D. Veştemeanu, director general a fost înlocuit, încredințându-i-se o altă funcțiune. Clerul consideră această nouă funcțiune un fel de a se proceda, pentru a nnu-l demite direct din funcțiune.

Duminică, 19 septembrie 1948

Mitropolia Sucevei [a fost] desfiinţată. Se înfiinţează în loc Arhiepiscopia Sucevei şi Maramureşului, cu sediul la Suceaca, ca sufragană a Mitropoliei Moldovei.

În cercurile clericale se discută cu mult interes ştirea după care Stanciu Stoian va fi înlocuit (demis) în curând din funcţia de Ministru al Cultelor, pe care-o ocupă în prezent. El ar fi ultimul ministru frontist care va pleca din Guvern (PMR), împreună cu şeful lui, Petru Groza.

Marți, 21 septembrie 1948

În după-amiaza zilei de azi a avut loc, la sediul Asociației clerului "Ajutorul", o şedinţă a preoţilor şi cântăreților din sindicatul Ministerului Clerului. A prezidat preotul Marcel Mihăescu, asistat de Boureanu, cântăreț şi alți doi cântăreți, pentru ca la sfârşitul şedinţei să li se nege calitatea aceasta.

Din discuțiile purtate de preoți şi cântăreți, pe un ton foarte vehement, la adresa sindicaliştilor din Ministerul Cultelor şi a fostului comitet al sindicatului,

s-a desprins net ideea de autodeterminare a aceste facțiuni sindicale, care, în realitate, este o dizidență.

Fostul comitet sindical, dacă n-a fost calificat trădător, asta reieşea din discuții.

Proteste contra scoaterii icoanelor din școli, pe care le-a reprimat preotul Barbeşanu, deoarece actul în sine aparține inițiativelor "celor mari" şi sindicatul nu se poate opune.

Critică vehementă la adresa atitudinii de supremație, de dominare a funcționarilor sindicalişti din Ministerul Cultelor, asupra fracțiunii cler-cântăreți.

Idem împotriva modului de mânuire a fondurilor fostei asociații de cântăreți, 30.000 lei, şi a celor rezultate din concertul dat de sindicat.

Pe viitor, preoții şi cântăreții să facă parte din sindicatul Ministerului Cultelor. Preoții şi cântăreții să fie reprezentați în viitorul comitet sindical în proporție cu numărul lor.

Miercuri, 22 septembrie 1948

Clericii şi cântăreții sunt de acord ca toate neînțelegerile dintre ei, de orice natură, să fie rezolvate prin sindicat, pe calea autocriticii, excluzând astfel intervenția organelor administrative bisericeşti, pe care, de altfel, le detestă.

Indiferența clerului față de problema separării Bisericii de Stat, privită din punct de vedere material, căci altul nu-l interesează, se explică prin două considerații:

1. Că retribuția este mică, astfel că pierderea n-ar fi mare.

2. Baza pe care-o pune el în venitul pangarului, care, la 99% din biserici, venitul este împărțit astfel: 10-15% bisericii, 80-85% preotului. Ori, pangarul produce venituri mari, din vânzarea lumânărilor, cumpărate de la protoerie cu kilogramul. Preotul le vinde în biserică la bucată, realizând un câştig care ajunge până la 150-200%. Acestui câştig i se adaugă şi acela provenit din "mucuri", care, în realitate, reprezintă ⅓–½ din lumânarea aprinsă de credincios. Apoi, câştigul lumânărilor de la liturghie, pe care preotul le preface şi le vinde separat, ca fiind ale lui, nu ale bisericii.

La Biserica Iancu Nou din Bucureşti s-a introdus, începând de la 15 iulie a. c., ordine la pangar, de către unul din noii preoți şi, cu mare surprindere, s-a constatat că, în intervalul de la 15 iulie la 1 septembrie a. c., s-a realizat un câştig net de 70.000 lei.

Oricine-şi poate închipui ce sume au intrat în buzunarele preoților înainte de data de mai sus, avere care aparținea Bisericii, poporului. Se impune o reglementare severă şi depunerea fondurilor la băncile de stat, aşa cum procedează întreprinderile.

Joi, 23 septembrie 1948

Preotul Gh. Vintilescu, directorul Cancelariei Sinodului, va fi îndepărtat în curând din postul pe care-l ocupă încă din timpul Patriarhului Miron Cristea. Până în prezent, el s-a putut menține numai prin linguşiri şi intrigi, iar de când este Patriarhul Justinian în fruntea Bisericii, datorită intervențiilor fratelui său preotul Petre Vintilescu, decanul Institutului Teologic din Capitală.

Patriarhul nu vrea să-l mai mențină în postul de la Sinod. Iar intervențiile preotului P. Vintilescu nu mai au nici un efect, deoarece Patriarhul nu-i mai dă acestuia atențiunea din trecut, în urma călătoriei făcută la Moscova.

În cercurile clericale se discută, cu mult interes ştirea după care Biserica va fi separată de Stat, fapt care nu ar constitui o "lovitură" pentru cler în ceea ce priveşte starea lui materială, ci acela că, pentru funcționarea bisericilor, Statul va percepe taxe aşa de mari, încât preotul şi credincioşii vor fi în imposibilitatea de a le plăti. O consecință a acestei stări va fi închiderea bisericilor pentru care nu se vor putea plăti "chiriile" respective.

Această perspectivă constituie o mare îngrijorare pentru cler.

Ştirea că se va interzice purtarea costumului clerical în afară de biserică îi bucură nespus de mult pe preoți, care cred că apariția lor în public, în sutană, este inoportună.

Diaconul Iufu, fost la Patriarhia română din Sofia, de unde a fost rechemat, ocupă, de curând, postul de interpret pentru limba slavă în cancelaria Sinodului. A fost numit la dorința ministrului Cultelor, Stanciu Stoian.

Preotul Nițişor Cazacu a considerat, încă de când i s-a propus, că postul de secretar al Patriarhului, pe care-l ocupă în prezent, este minor pentru el. Totuşi, l-a acceptat numai pentru a putea ocupa mai apoi pe acela de director al Cancelariei Sinodale (în locul preotului Gh. Vintilescu), pe care Patriarhul i-l va da.

Cazacu a avut şi misiunea de a-l învăța pe Patriarh limba franceză, ceea ce n-a reuşit până azi.

Patriarhul ştie să se răzbune şi să lovească chiar mai târziu decât se crede. El nu a uitat niciodată "Apelul" lansat de arhiereul Emilian Antal, în care dezvăluia discursul plagiat rostit de Patriarh la alegerea lui ca Mitropolit al Moldovei.

Emilian avea un sprijinitor puternic în persoana ministrului Emil Bodnăraş, care a fost contra alegerii lui Justinian ca patriarh. Iar când Justinian a fost ales patriarh, Emil Bodnăraş n-a asistat nici la alegere, nici la învestitură.

Pentru a-l lovi pe Emilian, Patriarhul reuşeşte să desființeze Mitropolia Sucevei; ba chiar mai mult, în funcția de Arhiepiscop al Sucevei face să fie numit, nu Emilian, care a condus până azi Mitropolia Sucevei, ci Episcopul Sebastian Rusan, fost al Maramureşului.

Lovitura este cu dublu efect. În urma acestei lovituri, Emilian trebuie să-şi reia postul de vicar patriarhal, deci din nou la dispoziția Patriarhului. Şi este o problemă încă dacă-l va primi sau îl va trimite la o mănăstire.

Duminică, 26 septembrie 1948

În legătură cu înmormântarea doctorului C. Angelescu, fost ministru al Cultelor, circulă în cercurile clericale următoarea versiune:

Guvernul a interzis orice manifestare, sub orice formă.

În acest sens, s-au interzis discursuri şi dricul. Ca atare, nu s-a ținut nici un discurs şi decedatul a fost transportat la cimitir cu o maşină.

În ceea ce priveşte clerul, familia a voit să aducă un ierarh, mitropolit sau episcop, însă Guvernul s-a opus. Patriarhul însă a intervenit şi s-a adus un arhiereu, Şi astfel a slujit arhiereul Pavel Şerpe.

În după-amiaza zilei de azi a avut loc, în Biserica Parcul Călăraşi-Vergu, oficierea căsătoriei religioase a 21 de perechi de tineri, care erau căsătoriți numai civil.

Au oficiat: arhiereul Pavel Şerpe, preotul Gheorghe Iliescu-Izvoarele, consilier cultural la Patriarhie, preotul C. Sârbu, parohul bisericii, preotul Vladimir Bârjoreanu, ajutător, preotul Ion Stănescu, preotul Gh. Popovici, arhidiaconul Lavru Florea, de la Catedrala patriarhală.

Biserica [era] arhiplină de oameni. În fața bisericii, de asemenea, popor mult. După slujbă, au vorbit:

Arhiereul Pavel Şerpe, care a calificat oficierea căsătoriei tinerilor drept "un act de patriotism".

Preotul Gh. Iliescu, care a spus: "faceți copii, faceți copii", "căsătoria nebinecuvântată de Biserică este ca o mâncare fără sare" (ilaritate), "mamele să crească copii în legea creştină şi românească şi cu dragoste față de neamul nostru românesc, spunându-le la o ureche «sunt creştin», iar la cealaltă «sunt român»".

Preotul C. Sârbu care, după mulțumirile de rigoare, a repetat sfatul cu "urechea" şi a spus: "să se ştie acolo sus, la Patriarhie, că poporul lui e credincios şi român. Poporul va termina biserica începută în plin război. Lucrători de la Malaxa lucrează muncă voluntară pentru Biserică."

Cununia celor 21 de perechi a prilejuit o manifestare puternică religioasă.

Luni, 27 septembrie 1948

Una din practicile preoților aducătoare de însemnate venituri este şi aceea a "taxelor de cununie". Pentru orice cununie religioasă oficiată în biserică, preotul percepe o taxă, de la caz la caz. Aceste taxe se percep în numele bisericii şi pentru aşa-zisa întreținere a ei. Ori, pentru aceste taxe nu se eliberează chitanță, căci banii şi-i însuşeşte [preotul].

Se impune o reglementare a acestei practici atât de odioase.

Zilele acestea a fost transportată biblioteca fostului seminar Nifon la Mănăstirea Antim. Ea a fost luată în primire de arhimandritul Benedict Ghiuş, asistent la Institutul Teologic. Icoanele din clase şi capelă au fost depozitate în podul cancelariei.

Localul va fi pus la dispoziţia Ministerului Învăţământului Public, pentru atelierele Casei Şcoalelor.

Joi, 30 septembrie 1948

Azi, la orele 19^{30}, a sosit Patriarhul în Capitală, venind cu maşina de la Băile Herculane. O parte din clerul Capitalei, în frunte cu protoereii şi consilierii Mitropoliei, l-au primit cu „Pre Stăpânul", în faţa Palatului, în sunetele clopotului celui mare. Mai erau de faţă: Arhiepiscopul Sebastian Rusan al Sucevei, Episcopul Antim Nica locotenent de Episcop [de] Galaţi şi arhiereii Pavel Şerpe şi Veniamin Pocitan, apoi preotul I. Vască etc. Intrând în Palat, Patriarhul le-a vorbit celor prezenţi în sala de aşteptare.

În cercurile clericale se afirmă că biblioteca Seminarului Sf. Andrei din Galaţi a fost arsă în curtea şcolii. De asemenea şi aceea a fostei Şcoli de fete din Bucureşti, unite, din care însă elevii şi elevele au luat multe, fiecare cât a putut.

Clerul consideră că faptele acestea sunt excese ale unor persoane neautorizate de autoritatea respectivă să recurgă la astfel de procedee.

În cercurile clericale se discută viu următoarele cazuri:

Primarul oraşului Buzău, un muncitor, a decedat nu de mult. Deşi era comunist, el a cerut, pe patul de moarte, asistenţa preotului. Ginerele lui, însă, comunist, s-a opus cu înverşunare, ameninţânu-l pe bolnav că va divorţa dacă va veni preotul în casă. Şi preotul n-a fost chemat. La înmormântare, ginerele n-a adus, de asemenea, vreun preot. A doua zi, mormântul primarului a fost profanat: indivizi rămaşi necunoscuţi şi-au făcut nevoile pe el.

După câtva timp, comandamentul sovietic local a deshumat osemintele soldaţilor Armatei Roşii căzuţi în diferite locuri din judeţul Buzău, pentru ca să le înmormânteze în cimitirul oraşului. Clerul a întrebat comandamentul dacă are nevoie de asistenţa lui. Comandamentul a primit cu multă satisfacţie propunerea, astfel că vreo 30 de preoţi au luat parte la ceremonia reînhumării osemintelor soldaţilor sovietici.

Comparând aceste două cazuri, clerul scoate în evidenţă gestul sovietic şi condamnă pe cel al ginerelui fostului primar al oraşului Buzău. De altfel, ginerele primarului provocând nemulţumiri în oraş, prin gestul lui, a fost transferat cu postul într-un oraş de pe Valea Prahovei.

Vineri, 1 octombrie 1948

Clerul ortodox se crede în minoritate față de secte, în general, care s-ar bucura, din partea organelor administrative, de unele "treceri cu vederea", avantaje. Printre aceste avantaje sunt: propaganda, prozelitismul, colportajul.

Sectele pot face propagandă nestingherite, mai ales la țară, unde țin adunări cu predici, cântece şi contribuții "benevole" în bani.

Sectele pot face prozelitism, intrând pretutindeni nestingherite în casele credincioşilor.

Ele au dezvoltat pe o scară intensă colportajul, răspândind numeroase broşuri.

Dacă preotul ar activa ca sectanții, el este sigur că ar fi împiedicat, mai întâi de suspiciunea şi lipsa de bunăvoință din partea autorităților laice. Clerul, fără să facă experiență, suspiciază el însuşi autoritățile şi-i invidiază pe sectanți.

Sâmbătă, 2 octombrie 1948

Clerul se aştepta (stranie pretenție) să fie invitat să oficieze sfeştania cu prilejul deschiderii noului an şcolar, în toate localurile şcolare, ceea ce nu s-a întâmplat. Din cauza aceasta, clerul este nemulțumit, căci – afirmă el – dacă nu se predă învățământul religios în şcoli, sfeştania se putea totuşi face, (rațiunea însă nu se indică) numai ca să se continue, cel puțin, o tradiție.

Duminică, 3 octombrie 1949

Duminică, 10 octombrie a. c., Patriarhul va merge la Câmpulung-Muscel pentru sfințirea unei biserici, iar duminică, 17 octombrie a. c., va fi la Cluj, pentru perfectarea actului revenirii uniților la ortodoxie.

În ziua de 1 octombrie a. c., un grup de 38 de preoți români uniți, din Ardeal, s-au întrunit la Cluj în Sala de festivități a liceului "Gh. Bariț" şi, în numele a 450 de preoți, au cerut revenirea la Biserica ortodoxă, semnând în acest sens o "Proclamație".

Sâmbătă, trenul cu cei 38 de delegați a plecat din Cluj şi la orele 15 a sosit în Gara de Nord, pentru a supune proclamația aprobării Sinodului Bisericii Ortodoxe.

(Uniții din Ardeal au voit să arunce trenul în aer, însă s-au luat măsuri de pază, şi anume:

Înaintea trenului mergeau două locomotive şi un vagon, pentru controlul liniei. Vagonul cu preoții delegați a fost ataşat la urma trenului, iar paza o făcea un grup de 25 de agenți ai Siguranței.)

În Gara de Nord, delegația a fost întâmpinată de cler ortodox, anunțat în prealabil de Patriarhie, prin protoerei. Preotul Petre Vintilescu, decanul fostei Facultăți de Teologie din Capitală, a urat delegației bun sosit, în numele Patriarhului Justinian. În numele uniților a răspuns preotul Traian Bilaşcu, care

arată că s-a rupt actul de la 1700 şi uniţii revin la sânul Bisericii Ortodoxe şi asigură Guvernul şi Republica de tot devotamentul lor.

Seara a avut loc, la Athénée Palace, o masă la care au participat şi câţiva preoţi din administraţia bisericească.

A vorbit preotul Petre Vintilescu (slab, ca întotdeauna şi cu multe figuri retorice, mască menită să ascundă adevărul). La un moment dat, se aşternuse în sală o tăcere, o monotonie îi cuprinsese pe cei prezenţi, încât părea că se află la înmormântare. Era efectul cuvântării lui Petre Vintilescu.

Atunci, preotul Gh. Iliescu-Izvoarele, consilier referent cultural la Mitropolie, s-a ridicat şi, într-o vibrantă alocuţi[un]e, a însufleţit sala. Ovaţii.

Au mai vorbit preotul Alex. Ionescu, consilier referent administrativ la Mitropolie, preotul Niţişor Cazacu, secretar patriarhal etc.

Masa s-a terminat cu îmbrăţişări calde şi lacrimi în ochi.

Azi, duminică, la orele 9, delegaţia a sosit la Palatul patriarhal. Preoţii uniţi, nu toţi erau îmbrăcaţi în reverende; mulţi erau în haine civile. S-a dispus să li se procure reverende pentru tot timpul ceremoniei de azi şi astfel uniţii nu se deosebeau de ortodocşi decât prin faptul că nu aveau bărbi.

Delegaţii au fost apoi primiţi, în şedinţă solemnă, de Sinod, în frunte cu Patriarhul Justinian, Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, Vasile Lăzărescu al Banatului etc.

Au vorbit: Patriarhul şi Bălan (care-a fost divin) şi delegatul uniţilor, subliniind importanţa marelui act al revenirii la ortodoxie.

La orele 11, sinodalii, delegaţii uniţi şi clerul ortodox s-au încolonat şi au pornit în cortegiu (legat) la Biserica Sf. Spiridon Nou, unde s-a oficiat un *Te Deum*, după cartea "Rânduiala doxologiei", cu prilejul înscăunării Patriarhului Justinian. Mulţi preoţi ortodocşi au fugit din cortegiu, ca să nu piardă botezurile de la biserici.

Un preot unit a citit "Proclamaţia". Slujba s-a transmis la radio. Apoi întreaga asistenţă a plecat, în aceeaşi ordine, la Patriarhie, unde a avut loc o masă. Unii preoţi uniţi, pe când ieşeau din biserică, au fost scuipaţi de civili uniţi şi li s-a strigat: "Ruşine!"

Întreaga ceremonie de azi a fost filmată.

Seara, pe la orele 23, câţiva preoţi uniţi erau în faţa Spitalului Bisericesc în jurul unui sergent, pe care-l asaltau cu întrebări despre anumite străzi, ceea ce însemnează că Serviciul de ordine în legătură cu găzduirea lor etc. este defectuos.

Duminică, 17 octombrie a. c., Patriarhul va fi la Cluj împreună cu sinodalii, pentru a perfecta actul unirii, care va fi supus, în forma lui definitivă, Sinodului din 18 curent, de la Bucureşti.

Până la 17 octombrie a. c., preoţii uniţi vor acţiona pentru a aduce cât mai multe adeziuni ale clericilor Bisericii lor la actul revenirii la ortodoxie.

Preoții uniți vor fi trecuți în bugetul Bisericii ortodoxe.

La Patriarhie se preconizează înființarea unui birou care să se ocupe cu problema clerului şi credincioşilor uniți reveniți la ortodoxie. În biroul acesta va lucra şi un preot unit, ca unul care cunoaşte problema. Se mai preconizează un schimb de preoți între Ardeal şi celelalte provincii. Preoți dintre uniți vor fi plasați la Bucureşti în posturi administrative.

Clerul ortodox, în frunte cu sinodalii, proslăveşte actul revenirii uniților la ortodoxie, ca unul care este menit să aducă pacea între frați, prin ruperea legăturilor cu Roma papistaşă, şi să întărească poziția Bisericii Ortodoxe în Stat. Între clerici este un adevărat elan pentru înfrățire.

Clerul unit era parcă sub presiunea unei grele poveri. Erau trişti, preocupați. lipsiți de entuziasm. Unul dinte ei a oftat, zicând la un moment dat: "Sunt multe de spus!"

Clerul ortodox a observat starea sufletească a uniților, care nu corespundea momentului solemn prin care treceau. Se afirmă că uniții au fost forțați de împrejurări "să recurgă" la actul revenirii la ortodoxie, de teamă să nu fie arestați de autorități, ca mulți din colegii lor şi chiar episcopii lor.

Mircea Scripcă, ziarist de la *Semnalul*, şi-a exprimat nemulțumirea lui şi a colegilor lui că reprezentanților presei nu li s-a dat atențiunea cuvenită în Palatul patriarhal şi nici materialul necesar nu li s-a pus la dispoziție.

La Patriarhie există o adevărată debandadă în ceea ce priveşte persoanele indicate să se ocupe cu problema uniților. Actele sunt şi la Sinod, şi la cancelaria Mitropoliei, şi în Palatul patriarhal. Se ocupă cu uniții preotul Gh. Vintilescu, directorul Cancelariei sinodale, diaconul Gh. Moisescu, preotul Gh. Iliescu-Izvoarele, preotul Alex. Ionescu, preotul D. Cristescu, preotul N. Cazacu, Gh. Rădulescu-Cerna şi-n realitate, când este nevoie de muncă şi răspundere, "aruncă vina unul pe altul."

(Şi uniții cunosc ordinea. Să nu li se creeze vreo dezamăgire prin dezorganizarea din Biserica ortodoxă şi mai ales prin purtările "popilor").

Marți, 5 octombrie 1948

Azi, la orele 11, a fost oficiat în Biserica Amza un parastas pentru fostul Mitropolit Irineu, fost al Moldovei. Soborul era format din 13 clerici, în frunte cu arhiereul Pavel Şerpe şi preotul Gh. Iliescu-Izvoarele, consilier referent administrativ la Mitropolie. Rudele [erau] într-un număr foarte restrâns; asistența, de asemenea. Mai era prezent şi prof. Teodor M. Popescu de la Institutul Teologic din Capitală, coleg cu decedatul. Nu s-a ținut nici un discurs. Preotul Iliescu-Izvoarele nu a mers până n-a cerut învoirea Patriarhului, ca acesta să nu se supere cumva că merge la parastasul Mitropolitului Irineu.

Funcționarii Mitropoliei Ungro-Vlahiei cred că se va proceda, în curând, la o comprimare în rândurile lor. Fapt este că această comprimare se va face,

după care vor rămâne numai 3 consilieri referenți pentru cele 3 secții (administrativă, economică, culturală), nu 6, cum sunt în prezent.

Clerul este foarte nemulțumit de purtarea, pe care-o califică "dictatură", a preotului Vasilescu, secretarul Cancelariei Arhiepiscopiei Bucureştilor. De asemenea, funcționarii "se plâng" că acelaşi secretar îi terorizează.

Miercuri, 6 octombrie 1948

La Patriarhie, ca şi la Ministerul Cultelor, se fac toate diligențele pentru accelerarea formalităților de trecere a uniților ardeleni la ortodoxie.

Nistor, secretar general la Ministrul Cultelor, a telefonat în Ardeal să se ia toate măsurile în acest sens. Graba aceasta este provocată de presupunerea că excomunicarea uniților de către Vatican va pune piedici în calea revenirii poporului la ortodoxie, prin impresia pe care o va produce în rândurile lui.

Aftenie, vicar unit şi o personalitate de frunte a Bisericii unite, este pe punctul de a trece la ortodoxie. După unii, el ar fi trecut chiar.

După masa care-a avut [loc] duminică, 3 octombrie a. c., în Palatul patriarhal, unii dintre clericii uniți s-au turmentat. Astfel, un preot din Braşov era aşa de turmentat când a semnat Protocolul, încât cu greu ținea tocul în mână. Ba acesta, în loc să pună tocul pe masă, îl întindea mereu Patriarhului, care i-a spus de mai multe ori să-l pună pe masă. Şi-n cele din urmă, preotul l-a pus.

Fiecare preot unit a primit suma de zece mii lei. Luni, la orele 21, delegația unită a părăsit Capitala.

În rândurile clerului ortodox se afirmă că uniții care au semnat Proclamația de trecere la ortodoxie au fost scoşi din închisoarea de la Aiud şi puşi în libertate numai cu această condiție, de a semna.

Preoții Florian Gâldău şi Vasile Leu, care formaseră o parohie nouă, Doamna Oltea II, în Capitală, au dispărut de câtva timp. Cazul este comentat de cler, care afirmă că ambii au fugit în străinătate cu ajutorul americanilor, cu care Gâldău era în foarte bune legături şi chiar "spionul" lor. De altfel, Misiunea americană a dat preotului Gâldău, pentru clădirea unei biserici în noua lui parohie, o însemnată sumă de bani.

Reverenda preotului V. Leu s-ar fi găsit la Constanța, pe malul mării, pentru a induce autoritățile în eroare, spun clericii, să creadă că s-a înecat.

Duminică, 10 octombrie 1948

Patriarhia a luat toate măsurile pentru ca să poată strânge fondurile necesare restaurării Mănăstirii Plumbuita. Cum până în prezent nu toți preoții eparhiei au răspuns ordinului de a plăti sumele cu care au fost impuşi, […][64] celor întârziați cu plata şi astfel, fiecare din ei, aflător în Capitală, a fost chemat

[64] Indescifrabil în manuscris (n. e.)

la Cancelaria Sectorului Cultelor, unde a dat socoteală pentru ce n-a depus suma cuvenită (10-20 mii lei). Răspunsul l-a dat într-o declarație scrisă chiar în Cancelarie, cu indicația datei când va achita suma, evident, cât mai curând.

Clerul critică viu această măsură, întrucât nu fiecare poate plăti suma, care de altfel, este foarte mare.. Mulți nu vor să plătească.

Luni, 11 octombrie 1948

Patriarhul a dat dispoziţiuni în sensul că nici un călugăr nu mai poate părăsi mănăstirea unde vieţuieşte, decât în cazuri excepționale şi aceasta cu învoirea starețului.

Această dispoziție a fost adusă şi la cunoştința Ministerului de Interne, care a transmis-o organelor sale în subordine, pentru ca în modul acesta să se stărpească vagabondajul călugărilor şi să fie identificați "călugării" vânturălume, certați cu pravila şi regulile elementare impuse în mănăstiri.

Marți, 12 octombrie 1948

După şedința plenară sindicală, care a avut loc la sediul Societății clerului "Ajutorul", clericii discutau diferite probleme, şi anume:

1. Oricât se vor strădui organele competente să-i sindicalizeze pe preoți, aceasta va fi o imposibilitate, fiindcă clerul este refractar acestei idei, a cărei realizare, crede el, nu-i va aduce nici un folos. "Popii rămân tot reacționari; ce se face aici e teatru."

2. Preotul C. Burducea, fost ministru al Cultelor, ar fi fugit în Iugoslavia. Din discuție, reieşea că el nu putea fugi în Iugoslavia, deoarece toți care trec granița – foarte bine păzită, de altfel – sunt arestați şi închişi imediat, Şi regimul închisorilor lui Tito este aşa de sever, încât mulți fugari vor să se înapoieze în țară.

3. Clerul va fi scos, în curând, din bugetul Statului.

4. În curând va apărea Statutul Bisericii Ortodoxe Române, care, față de cel vechi, va aduce multe precizări în ceea ce priveşte viața bisericească. El nu mai prevede arhierei vicari, prevedere de care se bucură clerul nespus de mult. Actualii vicari vor fi trimişi la mănăstiri ca stareți, cu ei se încheie capitolul "vicarilor" în Biserică.

Miercuri, 13 octombrie 1948

"Selecționarea clerului" constituie pentru preoți o problemă gravă, nu prin urmările ei – îndepărtarea multora din funcțiuni –, ci pentru faptul însuşi că ea vine spre rezolvare. Căci, argumentează clerul, cum poate fi adus la examen, în fața comisiei, un preot care a trecut prin atâtea examene timp de 12 ani (seminar şi facultate) şi mai ales prin examenul vieții pastorale de 5-10-15-20 de

ani? El, de acum, ştie ce să facă şi cum să facă pentru ca treburile parohiale să [nu] sufere vreo stagnare.

Ca atare, un viitor examen constituie o jignire pentru cler, cu atât mai mult că din această comisie nu vor face parte numai clerici, reprezentanți ai Patriarhiei, ci şi civili, poate, reprezentanți ai Ministerului Cultelor, sindicatului etc.: "E jignitor, frate! Nu-i de demnitatea noastră! Asta-i batjocură!"

Înainte de examen, clerul afirmă că va fi chemat să urmeze cursuri de îndrumare, pregătite de Patriarhie.

Examenul este privit ca îndeplinirea unei forme legale, pentru a fi redus numărul clericilor. Baza examenului o vor constitui cunoştinţele asupra problemelor în legătură cu democrația, şi-n special orientarea politică a fiecăruia.

Patriarhul a plecat la Iaşi, însoțit de secretarul său, preotul N. Cazacu, doamna Cazacu, preotul Alex. Ionescu şi Soare, revizor eparhial, pentru a participa la oficierea slujbei cuvioasei Paraschiva, „patroana Moldovei", care se sărbătoreşte mâine în Catedrala mitropolitană de acolo.

De obicei, după slujba, Mitropolitul primeşte în reşedința sa felicitările credincioşilor. Urmează apoi masa, dată de Mitropolit şi la care participă reprezentanții autorităților, stareții şi starețele mănăstirilor din Moldova, protoerei, cler etc.

Se cunosc raporturile dintre Patriarh şi ministrul E. Bodnăraş. Totuşi, nu demult, Emil Bodnăraş i-a făcut o vizită Patriarhului la reşedința sa. Patriarhul l-a reținut la masă, care a avut loc într-o atmosferă foarte cordială, cu mâncăruri alese şi şampanie din destul.

"S-a petrecut" până la ora 2.30 din noapte.

În cercurile patriarhale se crede că prezența ministrului E. Bodnăraş se datoreşte unei încercări de împăcare a Patriarhului cu arhiereul Emilian Antal, fost locțiitor de Mitropolit la Suceava, al cărui protector este ministrul. Față de faptul că Emilian a pierdut Scaunul de la Suceava şi față de perspectivele neplăcute pe care întrevede că i le va crea Patriarhul, intervenția ministrului, acum, în ajunul Sinodului din 18 octombrie a. c., este semnificativă.

De altfel, Antal s-a prezentat Patriarhului în audiență, apoi a predat la Suceava tot ceea ce se cuvenea noului arhiepiscop, Sebastian Rusan.

Patriarhul i-a spus preotului Gh. Iliescu că-l va trimite pe Antal stareț la o mănăstire.

Joi, 14 octombrie 1948

În legătură cu scoaterea din buget a clerului, acesta afirmă că, după ce problema se va rezolva, Capitala va fi împărțită în circumscripții. Din fiecare circumscripție vor face parte mai mulți preoți şi dintre aceştia numai unul va fi

remunerat de Stat. Acest preot va fi responsabil față de Stat de activitatea preoților din subordinea lui.

Neapărat, afirmă clerul, că posturile de responsabili vor fi încredințate "preoților democrați", care vor fi "oamenii Guvernului".

Vineri, 15 octombrie 1948

Duminică, 17 octombrie a. c., Patriarhul va participa la inaugurarea unei cantine pentru săraci, la Biserica Sf. Vineri-Herasca.

Sâmbătă, 16 octombrie 1948

În luna decembrie a. c. vor avea loc alegeri de ierarhi pentru scaunele vacante.

La Iași, ar urma să fie ales Arhiepiscopul Craiovei, Firmilian Marin, cu sprijinul Patriarhului.

La Craiova va fi ales arhimandritul Valerian Zaharia, de la PNP, redactorul paginii bisericești a ziarului *Națiunea*.

Duminică, 17 octombrie 1948

Azi a avut loc instalarea preotului Gh. Iliescu-Izvoarele ca slujitor la Biserica Albă din Capitală. În locul arhiereului Pavel Şerpe, Patriarhul a delegat pe arhiereul Emilian Antal, care i-a făcut instalarea preotului Iliescu. Au participat numeroși preoți, printre care: preotul I. Rădulescu, parohul bisericii, D. Cristescu consilier referent, Gh. Soare revizor eparhial (Sf. Vineri), Stoica Ionescu (Sf. Vineri), Dumbravă misionar patriarhal, Alex. Ionescu consilier referent administrativ şi deputat, Paşoi consilier referent, Tilea (Sf. Spiridon Nou), preotul Marin Ionescu (Cuibul cu Barză), Marius Constantinescu (Boteanu), protoereul Bejenaru (Mănăstirea Plumbuita), protoereul Vlaiculescu (Vălenii de Munte), Tem. Leuştean, diaconul Bejgu (Domnița Bălașa), diaconul Gh. Moisescu secretarul Cancelariei Sinodului, starețul schitului Crasna (Prahova) etc.

A vorbit preotul I. Rădulescu, arătând „realizările" făcute de el la Biserica Albă; apoi, preotul Marin Ionescu, Vlaiculescu, doi reprezentanți ai comunei Izvoarele-Prahova, starețul Mănăstirii Cheia şi arhiereul Antal, care „au ridicat în slava Cerului" personalitatea şi faptele preotului Iliescu.

Tuturor le-a răspuns preotul Iliescu, făcând promisiunile de circumstanță, că va munci etc.

Apoi, asistența a mers la locuința preotului Iliescu, unde a avut loc o „gustare", stropită cu vin, care a amețit capetele multora.

Luni, 25 octombrie 1948

Ierarhii uniți L. Bălan (Blaj), Traian Frențiu (Oradea), Iuliu Hossu (Cluj), Aftenie (Bucureşti) au cerut ministrului Cultelor învoirea să se retragă la mănăstiri. Ministrul le-a spus că situația lor e clară: neavând credincioşi, nu vor primi salariu. Cât despre retragerea lor la mănăstiri, o pot face oricând, fără nici o opreliște din partea cuiva.

Vineri, 29 octombrie 1948

Episcopul unit Iuliu Hossu a condiționat trecerea lui la ortodoxie, adică a cerut ca, în schimb, să i se dea Scaunul de mitropolit al Moldovei.

La 2 noiembrie apare Statutul Bisericii Ortodoxe Române.[65]

[65] Aici se încheie dosarul 776 din fondul "Dudu Velicu" al Direcției Arhivelor Naționale Istorice Centrale. Pentru perioada noiembrie-decembrie 1948, nu avem la dispoziție însemnări ale lui Dudu Velicu. (n. e.)

Marți, 4 ianuarie 1949

Patriarhul Justinian a fost de Sărbători în plimbare, la Sinaia şi mai sus.

Miercuri, 5 ianuarie 1949

Se afirmă că, atâta vreme cât ministrul Gheorghiu-Dej va fi în guvern, Biserica nu va avea să se teamă de luarea vreunei măsuri contra ei, din partea statului; Dej este un foarte bun prieten al Patriarhului Justinian şi, prin el, face Bisericii tot binele ce-i stă în putință. Unii afirmă că Dej ar fi la Moscova pentru reeducare politică şi că la Bucureşti, (paradă etc.) apare dublura lui.

Joi, 6 ianuarie 1949

Azi a fost înmormântat, la Cimitirul civil Ghencea, arhimandritul Iuliu Scriban. Asistența, în număr mic. Au vorbit: profesor universitar Tudor Popescu şi preotul Gala Galaction. Ambii şi-au cetit panegiricele. Preotul Marin Ionescu (Cuibul cu Barză), voind să vorbească, a fost oprit de preotul Gala, care era responsabil – se spunea – de natura discursurilor ce se vor pronunța acolo. Preotul Marin Ionescu voia să vorbească liber. Gala a vorbit "minunat de frumos".

Vineri, 7 ianuarie 1949

Se ştie că-n prezent Patriarhul Justinian nu mai are nici un vicar. Pentru aceasta, el are intenția să-şi aleagă alți doi vicari, oameni tineri, plini de avânt şi care să nu fie reacționari democrației şi spiritului ei. La Patriarhie se afirmă că viitorii vicari vor fi arhimandriții Benedict Ghiuş (deservent la Catedrala patriarhală) şi Valerian Zaharia (stareț [la] Mănăstirea Antim).

Duminică, 9 ianuarie 1949

În privința Facultății de Teologie din Bucureşti, Patriarhul Justinian a spus că ea nu va mai avea studenți, care vor fi nevoiți, ca atare, să urmeze la facultățile din Ardeal, unde urmează să fie plasați. Sunt atâția preoți, că nu mai este nevoie, la noi, de hirotoniți timp de 10 ani, cel puțin. Facultatea de Teologie din Capitală va face cursuri pentru cler, care le va audia obligatoriu, în serii, câte trei luni fiecare. Cursurile acestea se fac pentru pregătirea clerului, în vederea examenului pe care-l va susține conform noului regulament pentru selecționarea preoților.

Facultatea de Teologie este pe punctul de a-şi muta sediul la Seminarul Central.

Toată ceata arhiereilor şi episcopilor fără scaune din Muntenia şi Moldova are ordin de la Patriarhul Justinian să se adune la Mănăstirea Neamț, unde va rămâne pentru conducerea seminarului local şi în calitate de corp profesoral.

Clerul consideră acest act ca un "vot de blam" [dat] tagmei arhiereşti (vezi, Doamne!)[66]. Ceata este formată din: Episcopul Partenie Ciopron, arhiereul Pavel Şerpe, arhiereul Atanasie Dincă, arhiereul Eugen Laiu, arhiereul Valerie Moglan etc. Directorul seminarului va fi, se crede, Episcopul Partenie Ciopron; arhiereul Atanasie Dincă va fi profesor de muzică bisericească etc.

Dincă este foarte îngrijorat, că nu are unde să-şi lase lucrurile şi mobila.

Luni, 10 ianuarie 1949

Se afirmă că M. Sadoveanu s-a mutat cu locuința în Palatul Patriarhal. Dacă ştirea se confirmă, însemnează că prezența Patriarhului în Deal nu-şi mai are rostul şi că trebuie să se mute, la Mănăstirea Plumbuita, probabil.

Joi, 13 ianuarie 1949

Se cunoaşte cazul preotului Ion Huştiu de la Biserica Cotroceni. Patriarhul Justinian, fără să facă vreo cercetare, i-a comunicat ministrului Cultelor, la telefon, să-i suspende salariul, ca unul care a avut o atitudine antidemocrată. Decizia a apărut, în acest sens, în *Monitorul Oficial*. Or, preotul Huştiu nu a dat suma cuvenită preotului agitator de la biserica lui din bugetul parohiei, deoarece era dator 25.000 lei pentru lucrări. A rugat deci pe protopop la telefon şi i-a dat colegului său suma cuvenită. S-a prezentat Huştiu în audiență la Patriarh, pentru a-şi dovedi nevinovăția, de trei ori, dar n-a fost primit.

Huştiu afirmă că toată această "afacere" este o "lucrătură popească". Aşa mi-a spus azi în Cancelaria Mitropoliei.

Patriarhul Justinian tot tot mai mult să se înconjoare de oameni de încredere, chiar dacă aceştia sunt compromişi. Astfel, pe călugărul Anania Vartolomeu, intendentul Palatului patriarhal l-a numit secretar al Cancelariei mitropolitane în locul lui Vasilescu, față de care şi-a achitat obligațiile. Şi, pentru că prietenia cu Vasilescu îi este scumpă, l-a promovat la gradul de director general, însă la Consiliul Central Bisericesc. Anania va intra în curând în funcțiune.

T. Gobjilă constituia, din însăşi mărturisirea lui, pentru Patriarhul Justinian un „cui" în Cancelarie şi ca atare, trebuia scos, ca unul care este suspectat ca fiind om al partidului PMR, căruia-i procură informații de ordin bisericesc. Ca atare, Patriarhul s-a debarasat de el, transferându-l cu postul la Consiliul Central Bisericesc. Gobjilă este revoltat şi afirmă că Patriarhul promovează numai „lichele". Cât despre partid, el afirmă că nu-i dă sprijinul cuvenit, lăsându-l în voia Patriarhului.

În dimineața zilei de azi, Patriarhul Justinian l-a primit, într-o lungă audiență, pe Stanciu Stoian, ministrul Cultelor.

[66] Paranteză D. V. (n. e.)

Joi, 20 ianuarie 1949

Problema sectelor este una din puținele preocupări actuale ale clerului. Şi problema aceasta nu-l interesează decât în măsura în care ea are o contingență cu numărul de credincioşi al fiecărei parohii în parte, număr de care depinde situația materială a preotului. Un alt aspect al problemei sectelor nu există pentru cler; el nu se interesează de raportul dintre secte şi Stat, dintre progresul lor şi cauzele lui, dintre secte şi străinătate etc. Acestea, după părerea clerului, sunt probleme de care se poate ocupa Statul, prin organele sale de investigație. Nu este mai puțin adevărat că, în general, clerul fiind sectofag, ar distruge sectele, dacă ar putea, prin rezolvarea punctelor menționate mai sus, însă n-o face pentru ca să nu-şi pună creierul şi forțele la contribuție.

În prezent, sectele dau un atac concentric, puternic, asupra Capitalei, începând cu cartierele periferice, unde cultura pătrunde cu greu, unde masele au rămas credincioase unei vechi mentalități religioase. Atacul sectanților poartă semnul caracteristic al surprizei, fiindcă preotul ia cunoştință de prezența unui sectant într-un punct al parohiei sale abia după ce unul sau mai mulți din credincioşii lui au părăsit cultul ortodox. Sectanții câştigă teren mai ales acolo unde există o nemulțumire, de ordin religios sau social, ori un conflict, mai ales cu preotul. Noul adept este supus unei atențiuni deosebite din partea şefilor sectanți şi-n modul acesta el se ataşează noii sale confesiuni, care-i oferă, la timpul potrivit, şi mijloace materiale, sub formă de ajutor.

Succesele sectanților sunt atât de însemnate, încât clerul este îngrijorat şi afirmă chiar că ei vor câştiga, din zi în zi, un număr tot mai mare de adepți. Deşi este o îndatorire a clerului de a se ocupa de bunul mers al parohiei sale, deci şi de rezolvarea problemei sectelor în cadrul acesteia, totuşi clerul acuză organele bisericeşti superioare că nu iau măsurile necesare în această privință, în sensul că să formeze echipe de misionari, recrutați dintre preoți şi laici, care să fie pregătiți şi, după aceea, să participe la cursurile şi adunările sectante mai multă vreme, spre a le cunoaşte metodele de luptă şi slăbiciunile, să-i despartă şi să-i stăpânească. Acești misionari ar avea rolul de agenți în rândurile sectanților. Clerul aşteaptă directive de la Patriarhie; el însă nu ia nici o inițiativă.

Se ştie că Ministerul Finanțelor a luat, mai de mult, hotărârea ca salariile funcționarilor să fie plătite prin CEC. Pentru cler, măsura aceasta a fost una din cele mai salutare, în special pentru clerul de la sate şi iată de ce:

1. Orice cleric primea salariul prin protoerie şi de la protoereu. Ori, prin aceasta, el era nevoit să meargă în fiecare lună la sediul protoeriei care, în multe cazuri, se afla la o distanță de zeci de kilometri, ceea ce necesita cheltuieli destul de însemnate. În prezent, clerul economiseşte banii cheltuiți cu acest prilej.

2. Din salariu, protoereul reținea prețul cărților trimise, în mod obligatoriu, de episcopie, în aşa fel încât preotul primea o mică sumă de bani din ceea ce i se cuvenea. În prezent, protoereul nu mai poate reține nici un leu, iar

costul cărților trimise preoților este achitat când binevoiesc aceştia. În modul acesta, protoereul este la dispoziția lor, fapt care le dă o deosebită satisfacție.

Vineri, 21 ianuarie 1949

Catehizarea tineretului ortodox a fost una din problemele pe care şi le-ar fi pus Patriarhul Justinian, după scoaterea învățământului religios din şcoli, însă el n-a rezolvat-o până azi. Totuşi, unii dintre preoții din Capitală n-au mai aşteptat dispoziţiuni prea multă vreme şi au început, ca atare, să catehizeze tineretul în biserici. Catehizarea se face în special în parohiile de la periferia oraşului. Majoritatea preoților însă aşteaptă dispoziţiuni, având în vedere – afirmă clerul – atenţiunea deosebită pe care-o dă Statul tineretului.

Iată, însă, că s-a răspândit în ultimul timp ştirea că "a catehiza nu miroase bine pentru preotul care-o face." În fața acestei alternative, entuziasmul pentru catehizare va scade [sic!].

Sâmbătă, 22 ianuarie 1949

Cazul unei femei care ar fi fost transformată de un moş în măgăriță pentru neascultare şi presupusa ei aducere la Mitropolia din Capitală a revoluționat populația.

Iată povestea: o fetiță, din județul Ilfov sau Ialomița, a fost trimisă de mama ei la pădure pentru ca să-i ducă mâncare tatălui ei. Ajunsă aproape de pădure, i-a ieşit în întâmpinare un "moş" (Dumnezeu), care-a întrebat-o unde merge. Fetița i-a spus. Cum mâncarea nu era de post şi-n ziua aceea era vineri, moşul i-a spus fetiței să meargă înapoi acasă. Fetița a urmat sfatul moşului şi, ajunsă acasă, mama ei a certat-o, trimițând-o din nou la pădure cu mâncarea. Pe moş l-a calificat măgar. Când era să iasă pe poartă, fetița l-a văzut pe moş şi i-a spus mamei sale că el este acela care n-o lasă să meargă cu mâncarea la tatăl ei. Mama ei l-a certat, spunându-i "Măgarule!". Moşul i-a răspuns că ea este măgăriță. Şi, îndată după plecarea lui, femeia s-a transformat în măgăriță, după unii, iar după alții, numai capul şi picioarele au devenit de măgăriță.

Femeia-monstru ar fi fost adusă la Mitropolia din Bucureşti, unde lumea bigotă şi cea curioasă a făcut zilele acestea un adevărat pelerinaj, ca s-o vadă. Măgărița ar fi fost ascunsă, din ordinul autorităților, însă unii tot ar fi văzut-o. Clerul Capitalei ar fi primit ordin de la Mitropolie să condamne, în predici, această poveste care nu face cinste instituției pe care o slujeşte.

Oameni din popor, înapoiați din punct de vedere cultural, atribuie o deosebită semnificație acestui caz care, deşi presupus, îl cred însă real: o minune, pentru ca să se vadă puterea lui Dumnezeu, a cărui existență este negată.

În urma pelerinajului de la Mitropolie, la pangarul Catedralei s-a făcut o vânzare masivă de lumânări, iar Patriarhul a încasat sume frumoase de la miruit şi mici slujbe făcute de personalul clerical deservent.

Facultatea de Teologie din Bucureşti, care urma să-şi mute sediul la Iaşi, a rămas tot în Capitală, în localul Seminarului Central. În ziua de 30 ianuarie a. c. va avea loc solemnitatea deschiderii cursurilor, cu vechii profesori, în frunte cu profesorul Petre Vintilescu, rector şi profesorul Emilian Vasilescu, decan, apoi preotul Paul Mihailovici (rusă), Olimp Căciulă (greacă), preotul Grigore Cristescu etc.

Pentru anul I sunt 40 de locuri.

Concomitent cu ţinerea cursurilor facultăţii vor avea loc, tot în localul ei şi cu profesorii ei, cursurile de trei luni pentru examenul de selecţionare a clerului. La aceste cursuri vor participa preoţii şi diaconii în serii.

Atât prima problemă, cât şi a doua nu au produs nici o impresie plăcută asupra preoţilor, ca unii care se văd, din nou, în situaţia de elevi, pentru a li se preda doctrina marxist-leninistă.

Patriarhul Justinian este foarte preocupat de rezolvarea, într-un fel sau altul, a problemelor în legătură cu Biserica. Şi el nu lucrează cu Sinodul în aşa fel încât rezolvarea unei probleme să fie rezultatul efortului comun, ci vrea ca el să iasă în evidenţă, în sensul că lui să i se atribuie orice victorie, mică sau mare. Nu este mai puţin adevărat că el însuşi s-a exprimat cu amărăciune că nu are odihnă şi că nici nu-şi găseşte noaptea liniştea din cauza grijilor care-l năpădesc. Şi grijile sunt mari, fiindcă vrea să rămână în istorie ca o figură de frunte.

Duminică, 23 ianuarie 1949

Cazul femeii despre care se presupune că a fost tranformată în măgăriţă de unsul-Dumnezeu, pentru neascultare sau, mai pe scurt, “cazul măgăriţei” preocupă de aproape nu numai lumea bigotă şi ignorantă, ci chiar lumea intelectuală, fără a mai menţiona pe cea clericală, direct interesată în rezolvarea cât mai plauzibilă a acestei “afaceri”. Dacă mulţi se arată sceptici în ceea ce priveşte “minunea cu măgăriţa”, nu s-ar putea spune acelaşi lucru despre efectul acestei poveşti asupra opiniei publice. Creaţia imaginaţiei populare, creaţia Guvernului pentru a sonda existenţa şi puterea sentimentului religios în popor. minune după unii, cazul măgăriţei a avut darul de a stârni o adevărată revoluţie în inimile multora, atrăgându-le, cel puţin o clipă, atenţiunea de la alte preocupări, nespirituale. Dar efectul cel mare al “minunii” este reactualizarea, retrezirea ideii de Dumnezeu în opinia publică. Fiindcă în public se pun probleme care încetaseră de mult să se mai discute. Ele rămăseseră probleme strict individuale, strict familiare [sic!] şi iată-le:

- Aaa, va să zică, există Dumnezeu!

- Dumnezeu face minuni (sau poate face minuni, să arate puterea sa celor ce nu cred în el).

- Dacă Dumnezeu există şi poate deci să facă minuni, el nu ne lasă.

Concluzia: clerul triumfă.

Luni, 24 ianuarie 1949

Clerul manifestă un oarecare scepticism în ceea ce priveşte problema salariului lui, şi anume: dacă-l va mai primi, începând cu ianuarie 1949 şi dacă da, cât timp. Însă actul revenirii uniților ardeleni la ortodoxie este o nădejde pentru cler, căci, atribuindu-l numai activității Bisericii ortodoxe, deci lui, Statul va ține seama de aceasta, mai ales că actul a constituit şi un succes al politicii Guvernului, prin lovitura dată Vaticanului. Şi dacă va fi să se întâmple, afirmă clerul, separarea Bisericii de Stat, aceasta va fi mai târziu, după ce vor fi loviți mai întâi sectanții.

Clerul este foarte contrariat de atitudinea Patriarhului în ceea ce priveşte politica şi Biserica. Ştiut este că, în noua eră care s-a deschis, a democrației, clerul nu este dispus câtuşi de puțin să acționeze pe plan politic, cu toate frământările care s-au făcut de reprezentanții lui în diferite ocaziuni. Totuşi, Guvernul cheamă pe toată lumea la muncă şi munca nu se poate face prin exploatarea omului de către om. Ca atare, ea se poate concepe şi realiza numai în cadrul noii concepții marxist-leniniste. Unii clerici activează sub o formă sau alta în diferite comitete obşteşti, PNP, Frontul Plugarilor etc. Or, Patriarhul care s-a situat totdeauna, în principiu, pe linia Guvernului, afirmă în ultimul timp, odată chiar de Anul Nou, în fața mai multor preoți, că el singur va face politică; preoții să se ocupe de parohiile şi credincioşii lor. Această schimbare de atitudine a Patriarhului a impresionat clerul, în sensul că el se întreabă: de cine trebuie să asculte? De factorul politic sau de cel spiritual (Patriarh)? Oricum, declarațiile Patriarhului au dat naştere unui echivoc, iar clerul este situat într-o dilemă grea.

Marți, 25 ianuarie 1949

Preotul Gr. Cernăianu şi-a creat o atmosferă neplăcută în fața prietenului său Patriarhul Justinian, cu care nu se mai află în relațiuni bune.

C[ernăianu] a fost condamnat de instanțele civile la două luni închisoare, pentru că a evacuat în mod abuziv pe un om de serviciu din casele Bisericii Kreţulescu, al cărei paroh este. Procesul este încă în curs. Pe de altă parte, Cernăianu este urmărit de organele polițieneşti.

Aceste elemente au provocat atitudinea foarte rezervată a Patriarhului Justinian față de preotul Cernăianu.

Miercuri, 26 ianuarie 1949

Problema recăsătoririi preoților văduvi este una din cele mai spinoase şi grele probleme care se pun Bisericii spre rezolvare. Şi totuşi, Biserica nu caută s-o rezolve sub aspectul ei social, ci se ține strict de litera rigidă a canoanelor,

care nu admit recăsătorirea preoților văduvi. Şi numai în Mitropolia Ungro-Vlahiei sunt peste 300 de preoți recăsătoriți, care aşteaptă o rezolvare a problemei lor, nu din partea Bisericii, ci a Guvernului.

Joi, 27 ianuarie 1949

Duminică, 30 ianuarie a. c., va avea loc la Seminarul Central deschiderea cursurilor Facultății de Teologie, cu internat. La ora 9 dimineața, *Te Deum*-ul se va termina, după care se va trece în sala de festivități, unde prof. diacon Emilian Vasilescu va ține prima prelegere. Rectorul facultății e prof. diacon N. Nicolaescu, directorul internatului, prof. Emilian Vasilescu, secretarul facultății, Gh. Barbu, fost funcționar la Iaşi, [la] Institutul Teologic. Fostul decan, preotul Petre Vintilescu, rămâne numai profesor.

O dată cu aceasta va începe să funcționeze, tot la Seminarul Central, un curs pentru preoții din Oltenia, Muntenia şi Moldova. Cei din Ardeal vor face cursul la Sibiu şi Cluj. Durata cursului va fi de două luni şi jumătate şi vor participa o serie de preoți de 400, înainte de Paşti şi alta de 400 după Paşti. Două luni se vor ține prelegeri, în număr de peste 80, de către profesorii Facultății de Teologie, iar o jumătate de lună vor dura examenele.

Scopul acestui curs este repunerea în contact a clerului cu cartea şi problemele zilei. După mărturisirea unui profesor al facultății, subiectele prelegerilor fixate de corpul profesoral şi aprobate de Patriarhul Justinian sunt din domeniul Teologiei, nu doctrină marxistă, cum crede clerul, care s-a sesizat de aceasta.

Preoții din prima serie au fost desemnați din oficiu, printre cei mai buni, de către Secția culturală a Arhiepiscopiei Bucureştilor, atât printre cei din Capitală, cât şi printre cei din provincie. Cursiştii vor fi interni. Întreținerea o va plăti fiecare. Masa [va fi] în comun.

Observațiuni:

1. Se afirmă că preoții înscrişi în prima serie sunt socotiți mai credincioşi regimului democratic, ca unii care au fost întâi chemați.

2. Clerul nu este mulțumit de faptul că va fi obligat să se supună vieții stricte de internat.

3. Clerul nu este, de asemenea, mulțumit de masa în comun.

4. *Idem* de faptul că prelegerile vor avea loc zilnic şi toată ziua. Era mai bine o jumătate de zi, dimineața, afirmă el, fiindcă cei mai în vârstă nu vor putea să-şi încordeze atențiunea, din cauza oboselii.

Clerul, în general, nu ia în serios problema aceasta a cursului de îndrumare şi nu-i acordă vreo importanță deosebită.

Vineri, 28 ianuarie 1949

În cercurile clericale se afirmă că viitorul ambasador al RPR în statul Israel va fi preotul Gala Galaction, ca unul care [este] un încercat prieten al evreilor şi fiind cerut de evreii din Palestina.

Duminică, 30 ianuarie 1949

Azi a avut loc la Seminarul Central solemnitatea deschiderii cursurilor Facultății de Teologie şi a cursurilor de îndrumare pentru cler. *Te Deum*-ul a fost oficiat în capela seminarului de mitropolitul Efrem Enăchescu, înconjurat de cler. Răspunsurile au fost date de corala preoților şi cântăreților, condusă de preotul C. Delcea.

Asistența, cler numeros, a trecut în sala de festivități, unde solemnitatea a fost deschisă:

1. de diaconul N. Nicolaescu, rectorul facultății. Vorbitorul a subliniat poziția Bisericii în Stat, cea mai bună pe care a cunoscut-o vreodată şi libertatea pe care o are în a se reorganiza, precum şi a-şi organiza singură învățământul teologic.

2. Un preot aduce salutul Arhiepiscopiei Sucevei.

3. Un student vorbeşte în numele colegilor săi.

4. Prof. Emilian Vasilescu, decanul, a ținut prima prelegere, făcând o sinteză a istoriei religiunilor.

5. Patriarhul Justinian, în cuvântarea sa citită, n-a spus nimic nou.

6. Ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, a vorbit liber şi convingător despre raportul dintre Biserică şi Stat.

După aceea a rulat un film: solemnitatea Conferinței panortodoxe de la Moscova.

Clerul "se plânge" că i s-au fixat taxe mari pentru cele două luni şi jumătate de curs: pentru cei din provincie: 8000 de lei plus alimente, pentru cei din Capitală, 3000 [de lei] plus alimente (2 kg de untură, 1 kg de săpun etc.).

[Se plânge] că, pentru cei vârstnici, nu le va fi atât de uşor să urmeze aceste cursuri.

Luni, 31 ianuarie 1949

Duminică, 6 februarie, va avea loc la Mănăstirea Neamț solemnitatea deschiderii cursurilor seminarului monahal. Episcopul dr. Antim Nica, locotenent la Galați, va participa şi el (aşa mi-a spus chiar azi; venea de la Ministerul Cultelor). Printre profesori, sunt şi următorii ierarhi: Episcopul Partenie Ciopron, fost al Armatei, arhiereul Eugeniu Laiu, fost vicar [în] Bucovina, arhiereul Emilian Antal, fost locțiitor de mitropolit la Suceava, arhiereul Atanasie Dincă, fost vicar la Bucureşti, arhiereul Pavel Şerpe, fost vicar la Bucureşti. Acesta din urmă regretă foarte mult, după unii, iar după alții "îşi blesteamă" ziua când s-a

hirotonit arhiereu, lăsând parohia Belvedere, unde era "boier", pentru ca acum să ajungă în surghiun la mănăstire.

Arhiereul Veniamin Pocitan, vicar patriarhal, n-a fost trimis la Mănăstirea Neamț, deoarece are vârsta de aproape 80 de ani şi-i aproape pensionat.

Mitropolitul Efrem Enăchescu a fost numit în postul de spiritual al Facultății de Teologie din Capitală.

Marți, 1 februarie 1949

În prezent, la Patriarhie se lucrează la reorganizarea administrativă a Episcopiei Dunării de Jos (Galați). Criteriul îl constituie situația geografică a actualelor județe care-o compun. În baza acestui considerent, județul Tulcea, care face un corp cu județul Constanța, va fi trecut la Episcopia Constanței. Drept compensație, Episcopia Dunării de Jos va primi un județ de la Episcopia Huşilor. E posibil [ca] județul Ialomița să treacă la Mitropolia Ungro-Vlahiei – vechi deziderat al clerului respectiv – de care, de altfel, a aparținut până în 1920.

Episcopul Cosma Petrovici, care era pensionar, a decedat la 17 decembrie 1948, fiind înmormântat la Galați, cu doi episcopi: Antim Nica şi Grigore Leu al Huşilor. Nu s-a făcut nici un fel de publicitate despre moartea lui.

La Galați apărea revista *Vestitorul*, ca organ oficial de presă al Episcopiei Dunării de Jos. De cinci luni însă, revista nu mai apare, pentru motivul că tipografiile din Galați sunt aglomerate de lucrări. Episcopul Antim Nica va face să reapară revista. Numărul pe decembrie 1948 va fi tipărit la Huşi, iar pentru apariția celui pe ianuarie a.c., episcopul va trata cu Tipografia Cărților Bisericeşti, din Capitală.

Este viu comentat în cercurile clericale articolul arhimandritului Valerian Zaharia, apărut sub titlul "Unitatea de suflet a poporului", în ziarul *Universul* (no. 23, sâmbătă, 29 ianuarie a. c.), la adresa sectanților. Atacul prea violent, care iese din comun, având în vedere Constituția RPR, este considerat de cler ca fiind dat cu asentimentul Guvernului şi el ar constitui semnalul care se va duce împotriva "morbului sectant".

Clerul din Capitală care frecventează cursurile Centrului de îndrumare de la Facultatea de Teologie este foarte revoltat, din cauza faptului că, pentru masa de prânz, sunt obligați să-şi aducă mâncare de acasă. Cei 3000 de lei pe care i-a plătit fiecare sunt pentru taxă de frecvență, nu pentru masa de prânz, cum credea fiecare. Clerul se întreabă ce face Patriarhul Justinian cu cei 1.200.000 lei, taxă, încasați de la 400 de preoți cursişti. Clerul afirmă că nu este dispus să plătească cu lefuri "grase" profesori beţivani de teapa preotului Grigore Cristescu.

Joi, 3 februarie 1949

Patriarhul Justinian a plecat luni dimineața, 31 ianuarie a. c., în Ardeal, pentru rezolvarea unor probleme foarte importante, îmi spune preotul N. Cazacu, secretarul său. El s-a înapoiat aseară. Se pare că plecarea lui este în legătură cu problema "uniților".

Diaconul N. Nicolaescu, rectorul Institutului Teologic din București și diaconul Emilian Vasilescu, profesor și directorul internatului aceluiași institut, au fost dimineață în audiență la Patriarhul Justinian, în legătură cu rezolvarea unor probleme ale institutului. Față de numeroasele cereri ale preoților cursiști de a li se da concedii medicale, Patriarhul a hotărât ca ei să rămână în internat pentru a fi consultați de medicul școlii, cu excepția câtorva, cărora li s-a aprobat plecarea.

În prima zi a cursurilor Centrului misionar de la Institutul Teologic, preotul profesor M. Bulacu vorbind despre sfinți, un preot cursant, originar din Moldova, l-a întrerupt, spunându-i că problema aceasta este cunoscută sub aspectul ei teoretic; acum, cursiștii așteaptă să li se expună partea practică; cu alte cuvinte: "teologie cunoaștem noi, însă care este raportul ei cu problemele sociale contemporane?"

Sâmbătă, 5 februarie 1949

Întrucât cartelele de salariat, de orice fel, se acordă numai sindicaliștilor, cum clerul nu este constituit în sindicat, el se așteaptă ca, începând din luna martie a. c. să primească din cele negre, de nesalariat, nemaibucurându-se astfel de avantagiile pe care le are în prezent.

Duminică, 6 februarie 1949

Preotul Virgil Godeanu de la Biserica Hagiu din Capitală a fost amendat de organele de control ale Societății de radiodifuziune cu suma de 25.000 lei, pentru că avea în locuința lui un aparat de radio clandestin.

Inventarele averilor bisericilor din Capitală au fost întocmite de fiecare paroh în parte și înaintate protopopiilor respective. Preoții Fusu și Bârliba sunt însărcinați cu verificarea acestor inventare, adică dacă sunt întocmite conform dispozițiunilor – tipărite – ale Ministerului Finanțelor. În măsura în care aceste inventare au fost prezentate la protopopiate, au fost verificate și multe dintre ele au fost restituite pentru a fi refăcute, deoarece unele din obiecte n-au fost trecute la numărul de cod corespunzător. Preoții în cauză le-au refăcut muncind nopți întregi, "din greu". Totuși, inventarele nu conțin exact toate obiectele aflătoare în biserici, iar evaluarea este cu totul arbitrară. În multe cazuri, covoare etc., s-au inventariat "din ochi", nu măsurate.

Deşi actualele inventare sunt primele de acest fel din toată existența Bisericii Ortodoxe Române, totuşi ele nu oglindesc încă, în mod fidel, realitatea.

Clerul se aşteaptă la o revizuire a situației politice a fiecărui preot, aceasta pentru a se proceda la punerea unora dintre ei în disponibilitate. În acest scop, preotul Fărşerotu, inspector în Ministerul Cultelor, întovărăşit de un funcționar din acelaşi minister (?)[67], a mers în fiecare comună din județul Muscel şi s-a interesat despre fiecare preot, luând informațiunile necesare de la organele comunale şi de partid locale.

Clerul este îngrijorat de această nouă măsură.

Cursurile misionare pentru cler[68], la Institutul Teologic din Bucureşti

"Răspunzând unui imperativ al vremii", Patriarhul Justinian a inițiat cursurile misionare, a căror deschidere a avut loc la 31 ianuarie a. c.

Clerul, în general, privea cu neîncredere aceste cursuri, pe care le considera – şi consideră – o bagatelizare a acțiunii întreprinsă de laici, în toate activitățile sociale, pentru punerea în curent a tuturor sindicaliştilor cu puncte noi de vedere asupra vieții, plan economic general pe 1949 etc. şi lupta lagărului democrațiilor populare pentru pace. Şi, chemați fiind din oficiu, s-au prezentat peste 400 de clerici; foarte mulți, din curiozitate. După o săptămână de curs, se poate schița un tablou din care să nu lipsească nici trăsăturile esențiale, psihologice.

În fața unui auditoriu pretențios, prelegerile sunt ținute de profesorii Institutului Teologic. Ele sunt scrise. Subiectele sunt din domeniul Teologiei, cu uşoare schimbări în mentalitatea profesorilor în ceea ce priveşte atitudinea lor din trecut, strict teologică, în explicarea fiecărui fenomen şi cu o oarecare înclinare de "adaptare la mediu", de cameleonizare, adică "să pomenească" şi de marxism; atât, nimic mai mult.

Din cei care au ținut prelegeri până în prezent, pot fi menționați următorii:

1. Prof. univ. Bartolomeu Popescu: un subiect din domeniul sociolog[ic]-teologic, cu referire la doctrina marxistă.

2. Preot profesor Petre Vintilescu: Conferința panortodoxă de la Moscova (vechea lui conferință, ținută în cadrul ARLUS-ului, la Facultatea de Teologie din Capitală; n-a spus nimic).

3. Preot profesor Mihail Bulacu: despre sfinți, cu protestul unui preot că el se aştepta să audă ceva nou, în legătură, de exemplu, cu Biserica Ortodoxă şi doctrina marxistă.

[67] Paranteză D. V. (n. e.)
[68] Subliniere D. V. (n. e.)

4. Preot profesor I. Coman: despre Biserică; el a declarat că preotul nu trebuie să facă politică, politica nu are ce căuta în Biserică (el se situează pe linia Patriarhului).

5. Preot profesor Grigore Cristescu: un subiect de omiletică. Din cele expuse, preotul Alexandru Ionescu, deputat, a conchis că nu trebuie să se mai predice în biserici, fapt asupra căruia i-a atras atenţiunea lui Cristescu. Acesta a răspuns sentenţios: "Da, să nu se mai predice, fiindcă predica de azi nu este predică. Prefer cazania." Şi Cristescu a făcut un rechizitoriu asupra clerului în legătură cu predica lui actuală.

6. Diacon lector Gheorghe Moisescu: poziţia Bisericii Ortodoxe Române în raport cu celelalte Biserici. Făcând o incursiune în istoria Bisericii române şi relevându-i meritele pentru ecumenicitate, a conchis că, după Biserica rusă, ea ocupă primul loc.

După aceea, preotul Nicolae Popescu, profesor universitar, s-a sculat şi i-a făcut elogiul diaconului Moisescu. Asistenţa avea impresia că se află la vechea Academie Română, în faţa unui discurs de recepţie pentru un nou membru. Impresia a fost detestabilă, iar elogiul, nelalocul lui (diaconul Moisescu ar fi un fiu nenatural al preotului N. Popescu).

Prelegerile vor fi puse la îndemâna clerului, în rezumat, sub formă de cursuri. Preoţii iau notiţe după prelegerile ţinute, însă în condiţii neprielnice, deoarece stau înghesuiţi şi neavând bănci, ţin caietele pe genunchi, ceea ce este incomod.

Clerul se împarte în două categorii: cel din Capitală şi cel din provincie. Primul ia masa numai la amiază, la Institut, din ceea ce-şi aduce de-acasă; celălalt, de trei ori pe zi şi se afirmă că masa este insuficientă, cu toate că a plătit 8000 de lei şi a mai adus şi de acasă.

Programul zilei

Ora 8-10. Intrarea în clasă. Rugăciunea, spusă sau cântată, mai lung sau mai scurt, după dispoziţia asistenţei.

Apelul nominal.

Prelegerea.

10-12. Seminar, cu discuţii, din care nu lipsesc nici glumele, nici unele preocupări specifice clerului: persiflări etc.

Un preot, Ştefan Mihu (Biserica Plumbuita-Colentina), a întrebat dacă Biserica Ortodoxă Română este naţională sau naţionalistă. Prof. Coman i-a răspuns că problema aceasta nu se mai pune azi. Se afirmă că preotul care a pus întrebarea de mai sus n-a mai fost văzut la cursuri, însă n-ar fi adevărat. Tot el i-a spus unui profesor: "Ne îndopaţi ca pe curcani, cu teologie". Un preot din Râmnicu-Vâlcea a spus că Gh. Gheorghiu-Dej este un sfânt pentru suferinţele îndurate; vrea să sară la o parohie în Bucureşti, spun preoţii.

După aceea, preoții din oraș merg acasă, la masă, iar cei din provincie ia[u] masa la seminar.

Orele 15-17. Prelegere, după care urmează discuții: seminar.

Luni, 7 februarie 1948

Preotul Liviu Stan a vorbit despre "Stat", după care clerul a ajuns la concluzia că, de acum, încetul cu încetul "ne bagă-n politică".

Apoi, preoții din oraș pleacă acasă până a doua zi dimineața.

Seara, poarta se încu[i]e.

Duminică, toți preoții cursiști sunt obligați, indiferent deci dacă sunt din Capitală, să asiste la slujba oficială, în sobor, în capela Seminarului. Predică. Apoi se face critica slujbei și a predicei, sub conducerea spiritualului Mitropolitul Efrem Enăchescu și preotul Petre Vintilescu, profesor de liturgică. Cu acest prilej, preotul Vintilescu își recomandă lucrările lui de liturgică, pentru ca să le cumpere preoții.

După masă, vo[ie] în oraș până la orele 18, când se încu[ie] poarta.

Concluzii

Clerul consideră aceste cursuri o "sită deasă pentru cernerea lor";

- că la examene nu vor fi examinați numai din materiile predate, ci în special asupra problemelor social-politice;
- că pentru cei mai vârstnici, cursurile constituie o greutate, ei nemaiputând asimila materiile predate ca-n tinerețe;
- cursurile sunt "incomode" pentru toți, deoarece ei au fost scoși din mediul în care duceau o viață foarte tihnită și din "tabietul" lor: mâncare bună, stropită cu băutură, somnișor, venituri etc.;
- că preoții cursiști își neglijează interesele familiare [sic!];
- că vor fi eliminați din cler, după examene, vârstnicii și tinerii, rămânând mijlocașii;
- că trebuia să se țină cursuri numai o jumătate de zi;
- că preoților din Capitală trebuia să li se dea voie să slujească duminică la parohiile lor.

În general, clerul consideră că aceste cursuri nu-și vor atinge scopul, căci mentalitatea rămâne aceeași.

Clerul afirmă că din rândurile lor vor fi îndepărtați din serviciu cel puțin 50%, pentru diferite motive, "mai mult sau mai puțin plauzibile", ca imoralitate, lipsă sau redusă activitate în câmpul muncii, atitudine antidemocrată etc.

Motivele acestea au și constituit obiecte pentru îndepărtarea unor preoți (preotul Preotescu, comuna Răsmirești, Vlașca (imoralitate), preotul Ion Huștiu, Biserica Cotroceni, București (atitudine antidemocrată) etc. etc.

Marți, 8 februarie 1949

Partidul Național Popular (PNP)[69] a fost desființat. În prezent, se procedează la lichidarea lui. Cum cea mai mare parte a preoților care "făceau" politică erau membri ai acestui partid, acum se văd în situația celor care nu s-au înscris în nici un partid. Depunând presupusele arme, donquijottene [sic!], ei exclamă: "S-a terminat şi cu asta!"

De altfel, pagina bisericii ziarului PNP-ului, *Națiunea*, n-a apărut săptămâna trecută şi se crede că nu va mai apare, căci şi zilele acestui oficios sunt numărate.

Miercuri, 9 februarie 1949

În prezent, preotul D. Veştemeanu "este scos după linie", adică nu mai are nici un rol sau vreo funcțiune nici în Biserică, nici în Ministerul Cultelor.

Azi, a sosit la orele 17 în Capitală, Patriarhul Justinian, servind de la Mănăstirea Neamț, unde a asistat la deschiderea cursurilor seminarului monahal.

Marți, 15 februarie 1949

În cercurile clericale se discută cu un deosebit interes ştirea după care Patriarhul Justinian este un mare binevoitor şi apărător al preoților bisericii sale. În acest scop, el a făcut în ultimul timp o vizită ministrului Cultelor, prof. Stanciu Stoian, având pe cap o "scufiță roşie". În numele ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române, Patriarhul l-a rugat pe ministru să facă toate diligențele pe lângă Guvern pentru ca să nu se facă epurări în rândurile clerului, deoarece, în acest caz, cei scoşi din biserică vor fi nevoiți să meargă în fabrici etc., conform legii, ceea ce n-ar cadra cu un fost slujitor al altarului. Ministrul i-a făgăduit că va studia problema, pe care-o va supune Guvernului.

După aceea, Patriarhul a avut o convorbire cu diaconul N. Nicolaescu, rectorul Institutului Teologic din Capitală, care, după aceea, a declarat unor clerici că din rândurile preoților nu va fi îndepărtat nimeni, datorită numai grijii ce le-o poartă şeful Bisericii.

Pe de altă parte, Mircea Ionescu, directorul Contabilității din Ministerul Cultelor, Bârsănescu, director în acelaşi minister, afirmă că se lucrează la listele preoților care vor fi îndepărtați (cei în vârstă de peste 60 ani etc.), în aşa fel încât nu vor rămâne doi preoți la o biserică.

Clerul aşteaptă "cu resemnare" orice măsură care s-ar lua contra lui. El crede că Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român (PMR)[70] va rezolva această problemă. Iar, dacă deocamdată ea nu va fi rezolvată în defavoarea clerului, se crede că se va proceda astfel pentru că "n-a sosit ceasul".

[69] Paranteză D. V. (n. e.)
[70] Paranteză D. V. (n. e.)|

În Ectenia Mare, pe care o rostesc preoții la slujbele bisericeşti, există o formulă stabilită de Sinod, şi anume: "Pentru membrii Înaltului Prezidiu şi pentru a lor mântuire, Domnului să ne rugăm." Majoritatea clerului rosteşte această formulă, însă sunt şi unii preoți, ca de exemplu preotul Chiricuță de la Biserica Zlătari, care adaugă un cuvânt, şi anume "Pentru membrii binecredincioşi[71] ..."

Introducerea acestui cuvânt într-o formulă oficială a dat loc la interpretări în rândurile credincioşilor, care sunt pentru principiul că Biserica trebuie să se roage numai pentru acei membri ai Înaltului Prezidiu care sunt credincioşi, care cred în Dumnezeu, nu însă şi pentru cei necredincioşi.

Miercuri, 16 februarie [1]949

Preotul Gheorghe Vintilescu, directorul de până acum al Cancelariei Sinodului, a fost încadrat de Patriarhul Justinian în postul de director al învățământului religios din întreaga țară, pentru motivul că vechiul lui post nu mai figura în buget. Şi, fiindcă lucrările în legătură cu învățământul religios se centralizau la Sinod şi cum Vintilescu a funcționat acolo atâta vreme, a fost numit el director. Numirea lui Vintilescu în acest post însemnat a produs o adâncă consternare în rândurile clerului, care-l califică drept "prost, dobitoc".

În legătură cu situația de funcționari a preoților, în cercurile clericale se afirmă că 50% dintre ei vor fi îndepărtați din serviciu, iar cei rămaşi vor fi dizlocați, în sensul că vor fi mutați, asemenea ofițerilor, dintr-o parohie într-alta, după cum vor cere nevoile şi împrejurările. A doua alternativă este considerată de cler ca o eventuală lovitură de grație.

În privința viitorilor candidați la preoție, clerul crede că politica Guvernului este următoarea:

Reducerea cât mai mare cu putință a actualului număr de preoți. Cei rămaşi, dacă nu vor corespunde misiunii lor, vor fi înlocuiți cu preoți recrutați dintre absolvenții actualelor şcoli de cântăreți bisericeşti, educați în spiritul unei noi ideologii, şi dintre actualii cântăreți bisericeşti, care se vor fi dovedit a fi democrați convinşi. Glumele nu lipsesc şi de data aceasta, când clericii afirmă: "O să-l vezi pe popa dascăl şi pe dascăl popă, în locul lui!"

Şefii diferitelor secte din țară au fost invitați la Ministerul Cultelor, unde li s-a pus problema contopirii lor, întrucât Guvernul nu ar mai admite decât existența a numai trei culte (minoritare)[72], şi anume: adventismul, baptismul şi creştinii după Evanghelie (evreii botezați)[73]. În legătură cu creştinii după Evanghelie, în cercurile adventiste se afirmă că şefii acestui cult, pastorul

[71] Subliniere D. V. (n. e.)
[72] Paranteză D. V. (n. e.)
[73] Paranteză D. V. (n. e.)

Solheim şi pastorul Wurmbrand[74] nu mai funcţionează ca atare, întrucât primul a fost silit să plece din ţară, iar cel de al doilea a fost arestat de multă vreme şi aruncat în închisoare, unde a şi murit. Aceste trei culte vor fi admise pentru motivul că au sprijinul unor cercuri influente din străinătate, care ar putea influenţa politica externă a RPR, căci numai la ONU câteva zeci de membri ai acestei organizaţii ar fi adventişti. Nüsbaum, şeful diviziei sud-est europene adventiste, este de asemenea membru al ONU, şi în această calitate ne-a vizitat ţara în 1947, având întrevederi cu personalităţi politice din Guvern şi cu Patriarhul Justinian, despre care s-a exprimat că este departe de a corespunde situaţiei pe care-o ocupă, de şef al Bisericii Ortodoxe Române.

Preotul Dumitru Cristescu, de la Biserica Sf. Vineri-Herasca, a încercat o grea lovitură prin nenorocirea care s-a abătut asupra familiei lui. Unul din copiii lui, fiind lângă un lucrător electrician, chemat (de tatăl lui) să facă oarecari reparaţiuni, a luat foc de la o lampă a acestuia şi a ars complet. Preoţi, ca Ion Huştiu, afirmă că întâmplarea aceasta este răsplata dată lui Cristescu pentru lipsa lui de caracter, pentru firea lui haină şi atitudinea de zbir faţă de cler.

În cercurile clericale se precizează că, în prezent, Patriarhul Justinian are puteri discreţionale [sic!] în Biserică, adică "i s-a dat mână liberă din partea Guvernului", care în schimb i-a încredinţat o foarte importantă misiune de îndeplinit. (în legătură cu romano-catolicii?) După îndeplinirea misiunii, Patriarhului i se poate da "un picior în spate", dacă Guvernul vrea, căci îndeplinirea misiunii nu-i întăreşte poziţia şefului Bisericii.

Preoţii M. Bulacu şi Gr. Cristescu, profesori la Institutul Teologic din Capitală, au fost demişi; primul, pentru incapacitate, se spune, iar cel de al doilea:

Preotul Petre Vintilescu a ţinut o prelegere asupra Conferinţei panortodoxe de la Moscova, la care a participat şi el. La discuţiile care au urmat după prelegere, preotul Gr. Cristescu a avut o atitudine (oarecum) ostilă faţă de afirmaţiile lui Vintilescu şi, ca atare, a atacat în mod indirect rezultatele conferinţei. Pentru această atitudine, preotul Gr. Cristescu a fost suspendat de la catedră pentru două săptămâni, iar după aceea a fost demis.

Joi, 17 februarie 1949

Mare schimbare în rândurile funcţionarilor Cancelariei Mitropoliei Ungro-Vlahiei, făcută de Patriarhul Justinian: preotul Hurduc, demis din postul de consilier [la] Sectorul Cultelor; avocatul Grigore Nicolau, consilier [la] Sectorul economic, transferat la Consiliul Superior Bisericesc (fost CCB); preotul Alex. Ionescu (deputat) şi Gh. Iliescu-Izvoarele de la [Sectorul] administrativ,

[74] Pastorul Richard Wurmbrandt fusese arestat la 28 februarie 1948; vezi, pentru detalii, Sabina Wurmbrandt, *Nobleţea suferinţei. Mărturii din închisori şi lagăre de muncă*, Bucureşti, Editura Stephanus, 1992, pp. 36-42. (n. e.)

demişi; motiv, [...][75] Bisericii. În loc[ul lor]: preotul Paşoi [la Sectorul] economic; preotul D. Cristescu [la Sectorul] Cultelor; preotul Gh. Soare [la Sectorul] administrativ.

Într-una din şedinţele unei circumscripţii[76] PNP – îmi spune azi preotul Haralambie Popescu, Biserica Sfinţii Voevozi – preotul Gh. Chiriac de la Biserica Popa Tatu din Capitală a spus, cu prilejul unor discuţii asupra problemei trecerii clerului unit la ortodoxie, că, în această privinţă, realitatea este crudă, deoarece au trecut abia 8% din preoţi, nu cum se afirmă de alţii. De atunci, preotul Chiriac se teme să nu aibă neplăceri din cauza celor afirmate de el.

Faţă de faptul că s-a comentat mult, în cercurile bisericeşti şi laice, dându-se loc, cu acest prilej, la diferite interpretări, atitudinea multor preoţi cursişti de la Seminarul Central, care au prezentat profesorilor diferite probleme sunt un aspect care a dat loc la suspiciuni, s-a constatat, în ultimul timp, că clerul a adoptat tactica rezervei. La seminarii nu se mai duc discuţii aprinse, şi uneori într-un spirit chiar calificat ca reacţionar, cum s-a întâmplat. Prudenţa, rezerva şi măsura în punerea problemelor şi-n modul de exprimare este caracteristica atitudinii clerului, de teama consecinţelor.

De zeci de ani, Primăria Municipiului Bucureşti aloca în fiecare an în bugetul ei o sumă, destul de însemnată, pentru bisericile Capitalei, unde funcţionau coruri, pentru plata acestora. Pentru fiecare cor, Primăria plătea 3000 lei lunar, iar restul se colecta de preoţi de la credincioşi sau se completa din fondurile bisericilor respective. Începând cu data de 1 ianuarie a. c., Primăria nu mai acordă aceste subvenţii. Ca atare, preoţii au însărcinat o persoană sau două cu colectarea sumei necesare din parohie, pentru care, cine vrea, subscrie lunar cât doreşte.

Vineri, 18 februarie 1949

Impresia generală a clerului este că nu vor mai dura multă vreme cursurile de îndrumare de la Seminarul Central, orânduite pentru orientarea lui în rezolvarea problemelor noi care se pun în pastoraţie [sic!]. De altfel, dacă aceste cursuri s-ar desfiinţa chiar mâine, clerul ar fi foarte satisfăcut, ceea ce denotă că:

a) Nu a înţeles câtuşi de puţin însemnătatea acestor cursuri.

b) Încă o dovadă în plus că nu se poate face nimic cu clerul, învechit în relele unei biserici sedentare.

În funcţionarea acestor cursuri, clerul vede ceva anormal, vede defecţiunea, prin:

a) neseriozitatea care domneşte în general în rândurile cursiştilor;

b) starea de spirit: clerul “s-a plictisit”;

[75] Indescifrabil în manuscris (n. e.)

[76] Descifrare incertă (n. e.)

c) lipsa de stabilitate, deci neseriozitate, în rândurile corpului profesoral, ai căror membri au început să fie demişi (cazurile profesorilor preoți Gr. Cristescu şi M. Bulacu);

d) spionajul pe care-l practică înşişi unii dintre preoții cursişti. Aceştia duc, fiecare în parte, căci în grup se tem de trădare, note informative Miliției, despre tot ce se petrece acolo, sau trimit anonime despre păcatele fiecărui profesor.

Rectorul Institutului Teologic, diacon N. Nicolaescu, le-a atras chiar preoților atenţiunea, de la catedră, asupra faptului acestuia.

e) În ciuda respectării unui program stabilit în prealabil de Patriarhul Justinian şi profesori, pentru disciplina cursurilor, preoții încearcă să scape de îndatorirea aceasta şi, prin diferite subterfugii, încearcă să facă breşă în el, cu alte cuvinte să-l saboteze.

Astfel, ei au cerut rectoratului şi Patriarhul Justinian a aprobat ca Duminica preoții din Capitală să slujească la bisericile lor, nu să asiste la slujbele din capela Seminarului Central. Pe lângă aceasta, Patriarhul a admis că cei din provincie "să se îmbisericească"[77] (să slujească)[78] de asemenea la bisericile din Capitală, începând cu data de duminică 20. februarie a. c. Permisiunea de a sluji Duminica la bisericile din Capitală este considerată de cler drept un succes extraordinar, care, la rândul său, va naşte un alt succes: înviorarea sentimentului religios în popor, prin slujbele oficiate în Sobor de 5-10-15-20 preoți, care constituie o grandioasă manifestare religioasă. Se vizează deci, tot ceea ce nu intră în cadrul Bisericii, ceea ce nu intră în cadrul spiritualului. În concluzie, clerul vrea reducerea duratei cursurilor care, în orice caz, pentru majoritatea preoților, ele nu au absolut nici un rost.

Sâmbătă, 19 februarie 1949

În ultimul timp, răspândirea unor mici bilete ("indulgențe", în fond), în care sunt câte o rugăciune către Sf. Anton etc. sau nu a devenit foarte frecvență. Ele se văd pe stradă, în biserici, frizerii, ateliere etc. Cei ce le găsesc le transmit, în scris, în zeci de ex[emplare], conform prescripțiunilor menționate în ele, spre a nu avea "o mare nenorocire", ci "o mare bucurie". Sunt indivizi care se tem pur şi simplu să le atingă, ca unele care ar purta un blestem. Biletele sunt de proveniență catolică şi au ca scop menținerea sentimentului religios în rândurile mulțimii.

[77] Subliniere D. V. (n. e.)
[78] Paranteză D. V. (n. e.)

Duminică, 20 februarie 1949

În ceea ce priveşte Partidul Naţional Popular, clerul n-a fost surprins de autodizolvarea lui, recte dizolvarea lui de către Guvern, aşa cum se va întâmpla şi cu Frontul Plugarilor, afirmă el, ci de faptul că s-a văzut înşelat în credinţa lui. El se refugiase, într-un număr destul de însemnat, la adăpostul PNP-ului, până trece furtuna democraţiei, pozând în democrat, scriind la pagina Bisericii a ziarului *Naţiunea* etc. Oricum, "eram agăţaţi şi noi acolo". Acum, furtuna a stricat adăpostul şi preoţii au rămas descoperiţi, aruncând trăsnete asupra PNP pentru recomandarea [pe] care le-o face de a fi la dispoziţia Ministerului Cultelor şi a Bisericii, recomandaţie pe care-o consideră nulă, o simplă formă. În realitate, această recomandare s-a făcut "ca să scape de noi". În desfiinţarea, nu autodizolvarea PNP-ului, clerul vede mijlocul de dispersare a acestui cuib reacţionar care nu mai putea exista în 1949, căci putea sabota Planul General Economic, pentru că membrii lui să poată fi încadraţi, într-un fel sau altul, *volens nolens*, în munci pentru efortul general [pentru] 1949.

În cercurile clericale, precum şi la Ministerul Cultelor, se afirmă că preotul Liviu Stan, prof. la Institutul Teologic din Capitală, este un farseur în ceea ce priveşte atitudinea lui faţă de primul ministru, dr. P. Groza, deoarece, în calitate de consilier ministerial al acestuia, îl informează greşit asupra celor ce se petrec în viaţa Bisericii, şi aceasta în mod intenţionat.

În cercurile clericale circulă ştirea după care radio *Vocea Americii* a anunţat printre altele că:

1. În România, un simplu preot, I. Marina, comunist, ocupă azi Scaunul de patriarh.

2. Preoţii Florian Gâldău şi Leu au sosit la Viena, venind din Iugoslavia, unde au fost câtăva vreme.

Luni, 21 februarie [1]949

Este foarte semnificativă apariţia, în ultimul timp, a unor minuni, printre care se menţionează:

1. cazul femeii transformate în măgăriţă, de la Patriarhie (adică acolo ar fi fost adresa);

2. cazul prizonierului român care, sosit din URSS, era să fie ucis de fraţii săi;

3. cazul copilului născut cu cap de miel, în comuna Jilava, jud. Ilfov.

1. Cazul măgăriţei este prea bine cunoscut.

2. Un prizonier român, originar din judeţul Ialomiţa, înapoindu-se din URSS, în drum spre casă, a trimis o telegramă tatălui său (după alţii, celor doi fraţi ai săi) să-l aştepte la gară cu căruţa, în ziua sosirii sale. Şi-ntr-adevăr, în ziua indicată, fraţii săi erau în aşteptarea lui în gară: îmbrăţişări, sărutări. Apoi au plecat spre casă, povestindu-şi reciproc din întâmplările vieţii. Fraţii însă nu erau

bucuroşi de revenirea prizonierului, fratele lor, deoarece partea lui de moştenire o împărţiseră între ei, "frăţeşte", şi acum trebuia să i-o dea înapoi. Ca atare, s-au hotărât, încă de acasă, să-l omoare, după ce s-au sfătuit cu soţiile lor. Ajungând la marginea unei păduri, unde săpaseră o groapă mare, au coborât toţi trei din căruţă şi cei doi l-au aruncat acolo pe prizonier. Apoi au ridicat topoarele să-l omoare. El însă i-a rugat să-i îngăduie să rostească o rugăciune. Ca prin minune, după rugăciune, prizonierul a leşinat. Când s-a deşteptat, i-a văzut pe cei doi fraţi ai săi deasupra gropii, cu topoarele ridicate, gata să lovească. Ei însă erau nemişcaţi: stane de piatră. Văzând minunea, prizonierul a plecat cu căruţa în sat; după revederea cu ai săi, cele două cumnate l-au întrebat mirate unde le sunt soţii. Prizonierul le-a răspuns că sunt la marginea pădurii, şi să meargă să-i vadă. Crezând că soţii lor au fost ucişi de prizonier, cele două femei au plecat imediat la locul indicat, unde, îngrozite, i-au găsit aşa cum erau mai-nainte: împietriţi, cu topoare în mâini. (De aici, povestea nu mai continuă şi nici despre intervenţia clerului nu se vorbeşte nimic.)[79]

3. O femeie din comuna Jilava, judeţul Ilfov, cu locuinţa chiar în apropierea închisorii, spre vale, a născut un copil cu cap de miel. (Nu se arată dacă a fost născut viu sau mort.)[80] O comisie a sosit de la Bucureşti, ca să-l ia la muzeu.

Acestea sunt naraţiunile. În popor, se afirmă că povestirile sunt din sursă clericală. Clerul neagă, însă este mulţumit de apariţia lor, fiindcă ele:

a) sunt lansate pentru menţinerea şi întărirea sentimentului religios în popor;

b) "dovedesc" că minunile sunt posibile;.

c) "dovedesc" existenţa lui Dumnezeu;

d) "dovedesc" grija pe care-o poartă Dumnezeu poporului românilor, care este sub cearta [sic!] lui.

În general, ele sunt considerate ca răspuns divin [dat] lipsei de credinţă, ateismului.

Marţi, 22 februarie 1949

În urma instrucţiunilor date de Ministerul Cultelor, la secţiile administrative ale mitropoliţilor şi episcopilor s-a procedat la întocmirea listelor preoţilor şi cântăreţilor bisericeşti care vor fi pensionaţi sau puşi în disponibilitate.

Astfel, preoţii care au împlinit vârsta de 60 ani vor fi pensionaţi din oficiu. Numai în Bucureşti sunt peste 60 de cazuri de acestea.

[79] Paranteză D. V. (n. e.)
[80] Paranteză D. V. (n. e.)

În ceea ce priveşte cântăreţii, aceştia au rămas în Mitropolia Ungro-Vlahiei în număr de numai 120, adică numai acolo unde la o biserică a fost un singur preot. La bisericile unde sunt doi sau mai mulţi preoţi, ambii cântăreţi au fost puşi în disponibilitate, unul din preoţi urmând să ia locul cântăreţului, prin rotaţie.

Patriarhul Justinian a asigurat pe câţiva preoţi din Capitală, "oamenii lui", cum e cazul preotului Gaiculescu de la Biserica Mântuleasa, că, deşi urmează să fie pensionaţi pentru limita de vârstă, 60 ani, el îi va menţine totuşi în posturi, printr-o dispoziţie oficială. Preoţii rămaşi în posturile lor se aşteaptă la noi surprize: "ne vine şi nouă rândul, încet, încet!"

Miercuri, 23 februarie 1949

Preoţii cursişti de la Institutul Teologic din Capitală ridică necontenit pretenţii: astfel, ei au obţinut de la rectorat, recte Patriarhul Justinian, învoirea ca marţea şi joia după-masă cursurile să fie suspendate, iar ei să fie liberi. Prelegerile de după-masă vor avea loc însă în dimineţile aceloraşi zile.

Vineri, 25 februarie 1949

Mulţi din preoţii deţinători a două funcţiuni, care în urma ultimelor încadrări sau mai-nainte au optat nu pentru preoţie, ci pentru funcţiunea administrativă, sunt consideraţi de cler ca trădători ai lui Hristos.

Aşa, de exemplu, printre alte cazuri, este şi acela al preotului Gh. Vintilescu; acesta a renunţat la postul de preot, rămânând director al învăţământului religios. Şi cum popii găsesc întotdeauna o "portiţă", a obţinut de la Patriarhul Justinian permisiunea de a continua să locuiască în casele Bisericii, pe care le ocupă în prezent, fără a-i aduce acesteia vreun beneficiu. În postul lui de preot se afirmă că va fi numit preot Ion Popescu-Runcu, fost la Sofia şi neîncadrat de aproape doi ani.

Preotul Alexe, care funcţiona la o biserică pe strada Şerban Vodă, a renunţat de asemenea, pentru un post de învăţător în comuna Afumaţi, judeţul Ilfov, deşi locuieşte în Bucureşti, bd. Dacia nr. 20, et. IV, ap. 10, tel. 11956. (Marele afacerist cu bumbac, în tovărăşie cu preotul C. Burducea)[81]

Sâmbătă, 26 februarie 1949

Azi, fiind Sâmbăta Morţilor, preoţii cursişti de la Institutul Teologic care sunt din Bucureşti au cerut rectoratului învoirea de a sluji în parohiile lor. Rectoratul le-a admis cererea, cu condiţia ca fiecare învoit să plătească în prealabil, pentru institut, suma de una mie lei, sub motiv că nu dispune de fonduri

[81] Paranteză D. V. (n. e .)

pentru întreținere. Nu mic este numărul celor care au dat 1000 lei, ştiind că "vor scoate mult".

Duminică, 27 februarie 1949

Se afirmă că preotul dr. Olimp Căciulă va funcționa ca bibliotecar al Institutului Teologic din Capitală.

Luni, 28 februarie 1949

În cercurile clericale se afirmă că arhidiaconul Tuță M. Nica, deținut de mai multă vreme, ar fi pus în libertate, cu condiția de a avea domiciliu forțat şi să nu intre în contact absolut cu nimeni.

Cursurile de îndrumare de la Institutul Teologic au devenit ceva banal. Profesorii lasă impresia că au epuizat subiectele în care speculația nu mai joacă rolul ei din trecut, căci acum ele trebuie să-şi tragă seva din realitatea maselor; cursiştii au obosit, ca unii pentru care cursurile nu reprezintă nici un interes şi nu au nici o valoare. Starea de curățenie, hrana, încălzitul lasă mult de dorit. Clerul are impresia că pe nimeni nu-l interesează toate acestea. Se afirmă că seria a doua de preoți nu va mai urma cursurile la Bucureşti, ci la Mănăstirea Neamț.

Marți, 1 martie 1949

Pastorala pe care a rostit-o Patriarhul Justinian duminică 27 februarie a. c. în Biserica Sf. Spiridon Nou din Capitală în fața clericilor cursişti (peste 400) asupra problemei libertății religioase în RP Română[82] a fost difuzată prin radio.

Impresia asupra clerului a pastoralei "Patriarhului roşu" este – excluzând contradicțiile grave din cuprinsul ei – că ea nu este o pastorală, ci un manifest politic, sub masca religioasă, ca răspuns reapariției, semnificative şi îngrijorătoare, a sentimentului religios în popor, regenerat, este adevărat, de "false minuni", răspândite de oameni interesați, potrivnici regimului. Iar falsele minuni au ca efect crearea în popor (care crede că sunt reale) a fatalismului şi anihilarea activismului, deopotrivă de dăunătoare efortului țării pentru realizarea Planului General Economic 1949.

Miercuri, 2 martie 1949

În județul Ialomița s-a răspândit vestea că deasupra Bucureştilor a apărut o păpuşă de dimensiuni mari, având chip de mireasă. Ea se menține deasupra oraşului şi orice încercare făcută cu scopul de a o doborî a rămas zadarnică. Păpuşa emană un miros foarte greu de suportat, din care cauză nu se poate apropia nimeni de ea. Totuşi, se poate vedea scris pe rochia ei următoarele:

[82] *Universul* nr. 49, marți 1 martie 1949 (notă D. V.)

“Mireasa a venit
O să vie şi ginerele în curând.”
Povestea aceasta fantastică îşi are tâlcul ei: ginerele = ang[l]o-americanii.

Joi, 3 martie 1949

Între 25-27 martie a. c. se vor încheia cursurile de îndrumare pentru preoți de la Institutul Teologic din Capitală. După această dată, până la 15 aprilie aproximativ, vor avea loc examenele care, după părerea cursiştilor, vor constitui “o sită reală” prin care vor fi cernuți. În urma acestor examene, clerul crede că se va produce o adevărată revoluție în ceea ce priveşte posturile pe care le ocupă în prezent preoții, în sensul că unii – şi aceştia vor fi mulți – vor fi transferați în provincie de la oraşe, pentru notele slabe obținute.

Prelegerile se succed într-un tempo rapid, pentru ca să le termine conform programului, încât clerul se plânge că-l “îmbuibează” [sic!].

Vineri, 4 martie 1949

Întrucât s-au terminat lucrările de încadrare a clerului şi cântăreților, aceştia nu au primit până în prezent salariile pe luna februarie. De asemenea, casa de împrumut a clerului a suspendat orice împrumut de bani până la încadrarea definitivă a celor interesați, aceasta în urma dispoziținunii dată de Ministerul Cultelor. Cântăreții şi preoții puşi în disponibilitate sau pensionați şi-ar primi salariul numai pe 15 zile din februarie.

Sâmbătă, 5 martie 1949

Azi, la orele 12, a avut loc în Catedrala patriarhală un parastas pentru Patriarhul Miron Cristea, din inițiativa rudelor celui decedat, în prezența unei asistențe destul de numeroase, în frunte cu Patriarhul Justinian, arhiereul Emilian Antal (nepotul Patriarhului Miron) şi Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei. Serviciul divin a fost oficiat de arhiereul Veniamin Pocitan, înconjurat de clerul Catedralei.

Patriarhul Justinian era foarte abătut în tot timpul slujbei.

Arhiereul Em. Antal, deşi a fost trimis de Patriarhul Justinian la şcoala de cântăreți bisericeşti de la Mănăstirea Neamț, totuşi el nu a vrut să plece, ci locuieşte în Bucureşti, fără să mai primească leafă.

El continuă, pe de altă parte, să fie prieten cu ministrul Apărării Naționale, general Emil Bodnăraş, care, cu toate sforțările făcute, nu a reuşit ca Antal să fie numit arhiepiscop la Suceava, din cauză că s-a opus cu îndârjire Patriarhul Justinian.

În seara zilei de azi, am fost la preotul Alex. Marinescu (Dichiu), în drum spre preotul Zaharia Mântulescu, a cărui copilă o meditez la franceză. Am stat de vorbă cu el, fiind şi tatăl lui, preot în vârstă de 84 ani, şi doi frați (un general şi un

funcționar – avea insigna ALACI în piept). Mi-a povestit întâmplări de pe vremea când era el inspector general şef la Culte:

Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, l-a chemat la corpul inspectorilor pentru colaborare. Diaconul N. Nicolaescu era secretar general. (şi nepot de soră a actualului Patriarh Justinian.) La un moment dat, grave neînțelegeri între ministru şi secretarul său general. Marinescu este însărcinat de ministru cu rezolvarea acestei probleme. Cheamă, ca atare, pe preotul Mihail Bulacu (fost socru al lui Nicolaescu) şi pe diaconul Lancrănjean, cărora le cere material compromițător la adresa secretarului general. Ambii s-au şi executat. Rezultatul: dovedit a fi fost legionar, prin scris, Nicolaescu "este aruncat afară imediat", cu tot sprijinul Mitropolitului Justinian al Moldovei şi a[l] ministrului Anton Alexandrescu.

Mai târziu însă, intervine un conflict grav între Burducea şi Marinescu însuşi. Burducea îl demite din post printr-un decret regal, semnat de el şi "Mihail", pe care-l trimite la *Monitorul Oficial* pentru a fi publicat chiar în ziua aceea: 9 februarie 1946 (Decret nr. 6366 din 9 februarie 1946). Decretul-lege ajunge însă la Preşedinție, şi Marinescu rămâne la postul său. (Azi, Marinescu mi-a arătat decretul, în original, însoțit de adresa către minister şi de expunerea de motive. I l-a dat cineva de la Preşedinție acum două săptămâni şi-l păstrează "pentru a dovedi că n-am fost prieten cu Burducea")[83]

Lupta se duce de acum fățiş. Preşedinția îi atrăsese atențiunea lui Burducea să se retragă din postul de ministru fără vreun scandal, pentru motive de boală, şi să nu facă vreo neplăcere Guvernului, pentru a nu da loc la comentarii publice. Marinescu îi urmăreşte de aproape activitatea. Şi astfel, în martie 1946, pe când se afla la birou, seara, a venit la el Nicolae Grosu (funcționar în minister), şeful de cabinet al lui Burducea, şi i-a spus radios: "Părinte Marinescu, scăpăm de Burducea, fiindcă pleacă la Paris"; Marinescu primeşte ştirea cu o nespusă bucurie, pe care însă şi-o stăpâneşte, pentru a afla cu adevărat adevărul [sic!] în această chestiune. Şi Grosu nu întârzie să-i destăinuie, că "ministrul Burducea" a dat o decizie, semnată de "ministrul Burducea", prin care "preotul Burducea de la parohia Progresul, județul Ilfov" este numit superior al Bisericii ortodoxe române din Paris, pe timp de 10 ani, cu salariul anticipat. Decizia a fost trimisă la *Monitorul Oficial* prin Mircea Ionescu, directorul Contabilității, "chiar acum". Trei persoane cunoşteau problema că Grosu pleacă. Marinescu cheamă imediat pe ministrul Emil Bodnăraş. I se răspunde că este într-un consiliu. Întrebând cine mai este acolo în aşteptare, i se dă răspunsul că-i arhiereul Emilian Antal, locțiitor de Mitropolit la Suceava. I se dă receptorul, şi Marinescu îi expune cazul. Antal intră în şedință şi-l scoate pe E. Bodnăraş, care-l întreabă pe Marinescu dacă într-adevăr, cele relatate despre Burducea corespund realității. Acesta-i spune

[83] Paranteză D. V. (n. e.)

că-şi asumă orice răspundere. A doua zi, Marinescu pleacă dis-de-dimineaţă la minister. Mai târziu, soseşte şi Burducea, care este chemat imediat de E. Bodnăraş la cabinetul său, care-i spune că primul ministru dr. Petru Groza vrea să-i vorbească. Uluit, Burducea intră la P. Groza, care-l întreabă dacă n-a făcut vreun act contrariu înţelegerii avute cu Guvernul. Burducea răspunde, gesticulând că nu, dându-şi cuvântul de onoare. L-a întrebat apoi dacă ştie ceva cu plecarea lui la Paris. Acelaşi răspuns negativ. Groza apasă pe buton şi cere să i se aducă hârtia, pe care i-o arată, înfuriat, lui Burducea, spunându-i: "F... mama ta de popă; ai noroc că eşti popă, că altfel ţi-aş trage două palme... Ieşi afară!" Şi ieşit a fost şi nici pe la minister n-a mai dat. Şi, fiindcă luase la el acasă tocul de aur din cabinetul ministerial, servieta etc., Marinescu a provocat aducerea lor imediată la minister.

Acestea sunt faptele istorice.

Duminică, 6 martie 1949

Azi au oficiat slujbe în Bucureşti următorii ierarhi:

1) Mitropolit Nifon Criveanu;
2) Arhiereu Atanasie Dincă la Biserica Domniţa Bălaşa;
3) Arhiereu Veniamin Pocitan.

Scopul? Bani.

Episcopul Antim Nica, locţiitor de Episcop la Galaţi, are ca om al său de casă, de care nu se poate despărţi, pe protosinghelul Antim Tabac. Acest călugăr l-a însoţit pe Nica la Odesa, pe când se afla acolo în "misiune", şi are asupra lui o mare influenţă. El se laudă zicând: "Eu l-am făcut episcop pe Antim Nica". (ceea ce nu corespunde adevărului)[84] Călugărul acesta îl compromite pe Episcopul Antim Nica, prin atitudinea lui.

Joi, 10 martie 1949

Ierarhii romano-catolici care se aflau cu domiciliu forţat în vila patriarhală din com. Dragoslavele-Muscel – unde Patriarhul Justinian i-a vizitat de mai multe ori, spre a-i convinge să treacă la ortodoxie, ceea ce n-a reuşit să facă – au fost duşi spre o destinaţie necunoscută zilele acestea.

Sâmbătă, 12 martie 1949

Azi după-amiază, ministrul Cultelor, Stanciu Stoian a ţinut la Dalles o conferinţă, "Drum la Moscova", în cadrul ARLUS-ului, secţia Ministerului Cultelor. "Prietenul ministru" a fost prezentat publicului de Nicolae Grosu,

[84] Paranteză D. V. (n. e.)

preşedintele ARLUS din minister, care a elogiat "doctrina luminoasă" (etc.)[85] a lui Marx-Engels. Ministrul a vorbit liber: istoricul oraşului Moscova şi aspecte actuale; documentat, interesant, dar cu reticenţe, ca ministru. A urmat un program muzical. Doamna Ţifu (Opera de Stat), Ştefănescu-Goangă, bas [de la] Opera de Stat; ambii admirabil de impresionanţi în execuţie şi vioi. Corul [România][86], condus de prof. Nic. Lungu, a întrecut aşteptările. Sala arhiplină; aproape numai preoţi, majoritatea cursişti la Institutul Teologic. Prof. Lungu este şi la Institutul Teologic, [profesor] de Istoria muzicii.

Marţi, 15 martie 1949

În cercurile clericale a produs o adâncă consternare faptul că prof. Oancea, decanul Facultăţii de Drept, a afirmat la una din prelegerile sale că, în trecut, clerul a fost acela din sânul căruia s-au recrutat criminalii etc., adică tot ceea ce a avut societatea mai inuman.

Joi, 17 martie 1949

În comuna Progresul-Ilfov, Patriarhul Justinian a numit slujitor, în locul preotului C. Burducea, pe cumnatul său, preotul Constantin I. Gheorghe, care a scris, aproape regulat în ultimul timp (1948), la paginile Bisericii ale ziarelor *Naţiunea* şi *Universul*. La acest ziar din urmă continuă să scrie, *Naţiunea* începându-şi apariţia.

Între preoţi şi cântăreţi a existat totdeauna un conflict, cu foarte rare excepţii, din cauza modului de repartiţie a veniturilor întâmplătoare intrate în Biserică. Căci preoţii nu au înţeles să le dea cântăreţilor ¼ din venituri, conform Legii bisericeşti dinainte de 1900.

Acum însă, prin noua lege, care va apare în curând, s-a reglementat şi această anomalie, făcându-se dreptate celor ce-o cereau de foarte multă vreme, şi anume: ⅓ din venituri se cuvine cântăreţilor, ceea ce a produs de pe acum în rândurile acestora o deplină mulţumire.

Vineri, 18 martie 1949

După ce a fost îndepărtat de la Ministerul Cultelor, preotul D. Veştemeanu a obţinut locul de secretar al Institutului Teologic din Sibiu, post din care a demisionat, deoarece i s-a desfiinţat. În prezent, el este numit corector la Tipografia Cărţilor Bisericeşti în locul preotului Olimp Căciulă, care a trecut la Institutul Teologic, ca bibliotecar.

În urma încadrărilor clerului, preoţii care au împlinit vârsta de 60 ani au fost pensionaţi. Această operaţie a ridicat însă o problemă: preoţii pensionaţi

[85] Paranteză D. V. (n. e.)
[86] Descifrare incertă (n. e.)

rămân sau nu, ca şi până în prezent, cu preoția lucrătoare, în sensul că vor continua sau nu să slujească primind pentru aceasta plată, plus pensia? Ministerul Cultelor a hotărât că preoții pensionari nu mai pot săvârşi slujbe pentru care ar putea fi plătiți de credincioşi, ci numai liturghia, pentru ca să se poată împărtăşi, spre a nu călca, altfel, canoanele. Patriarhia însă se situează pe poziția contrarie, în sensul că preoții pensionari să se bucure de toate drepturile avute, minus salariul (în schimb au însă pensia). Ministerul Cultelor nu acceptă însă această teză. Patriarhul Justinian a însărcinat pe preotul Paşoi să ducă tratative, în acest sens, cu ministerul, propunând următoarea soluție:

Pentru o bună circulație şi repartiție a bunurilor (veniturilor), preoții pensionari vor fi schimbați reciproc, unul de la o parohie bogată la alta săracă şi viceversa, rămânând deci cu preoția lucrătoare.

Patriarhul Justinian este hotărât să nu cedeze câtuşi de puțin.

Una din plăgile superstițiilor o constituie şi acatistele, pe care clerul le cultivă cu o deosebită atenție în serele [sic!] ignoranței mulțimii. Cererile pe care le exprimă aceste acatiste sunt din cele mai bizare.

Iată un exemplu:

Vineri, 18 martie a. c., preotul C. Diculescu de la Biserica Popa Nan a citit, în auzul tuturor asistenților, aproape [numai]] femei, următoarele:

(Soția) X se roagă lui Dumnezeu:

- să-l ducă pe (Ion) pe calea cea dreaptă a credinței,
- ajutor la căsătorie,
- să îndepărteze de la X farmecele,
- scăparea cât mai repede din închisoare,
- spor la învățătură,
- să scape de unde sunt şi să vină la casele lor,
- familia să fie ferită de rele,
- să merite mai bine pentru cariera lui,
- să-l tămăduiască de boală,
- îndeplinirea tuturor dorințelor,
- scăparea lui X,
- Miron [sic!] să scape din încurcătura în care se află şi să vină acasă,
- să ia serviciu,
- să vină cât mai curând acasă,
- înlăturarea primejdiilor,
- să aibă o soartă mai bună,
- să scape de orice primejdie,
- să-l răsplătească pentru mărturie falsă la divorț,
- aranjarea în bine a situației,
- s-o scape de amarul din sufletul şi din casa ei,

- îngăduință în casă,
- să se întoarcă, cu dragoste, la casa lui.

Şi preotul Diculescu trece drept un "exemplu" în rândurile clerului. Pentru a stoarce bani, el nu se dă la o parte de la a citi asemenea absurdități.

Sâmbătă, 19 martie 1949

Tit Simedrea, Mitropolit, fost al Bucovinei, va fi numit de Patriarhul Justinian director al Institutului Biblic. Explicația dată de cler: Patriarhul îl serveşte acum, ca Tit, la rândul lui, să-l servească în viitor, în cazul când (primul) va fi într-o situație grea.

Duminică, 20 martie 1949

Preotul Nicolae Diaconescu de la Biserica Popa Nan din Capitală este unul din cei mai bogați clerici. Astfel, anul trecut, el a cumpărat o fermă în comuna Herăşti-Ilfov, în a cărei stăpânire însă nu a intrat, deoarece Ministerul Agriculturii nu i-a dat aprobarea, ca unul care nu munceşte direct pământul. Şi, cum preotul Diaconescu a dat vânzătorului un avans de 200.000 lei, acesta, neînțelegând să-i înapoieze suma, a fost dat în judecată.

În ultimul timp, preotul Diaconescu şi-a cumpărat "o mică fermă" în comuna Pantelimon, județul Ilfov, în raza municipiului Bucureşti, pentru care a dat suma de 900.000 lei. Mulți clerici se miră; de unde are preotul Diaconescu o sumă atât de importantă? Diaconescu afirmă că banii îi are de la mama lui, care-a vândut importante cantități într-o pădure din județul Dâmbovița, proprietatea ei.

Biblioteca Institutului Teologic din Bucureşti va fi una din cele mai mari din țară în domeniul Teologiei.

Ea va fi formată din:

- biblioteca fostei Facultăți de Teologie din Capitală;
- biblioteca fostului Internat Teologic din Capitală;
- biblioteca fostului Seminar Central;
- bibliotecile fostelor seminarii din Curtea de Argeş, Râmnicu-Vâlcea, Buzău, Galați, Roman, Iaşi etc.

Deocamdată, biblioteca este condusă de preot dr. Olimp Căciulă, ajutat de Teodor Manolache, fost bibliotecar a[l] fostei Facultăți de Teologie din Capitală.

Luni, 21 martie 1949

Ieri, Patriarhul Justinian a participat la deschiderea cursurilor Şcolii de călugărițe de la Mănăstirea Agapia.

Arhimandritul Valerian Zaharia are un dosar, despre care el nu ştie şi din care rezultă, cu dovezi, că, pe când se afla sus-numitul la Bălți, a contribuit la prinderea şi pedepsirea unor comuniști. Deşi el apare ca un mare democrat, în scris, nu va ajunge totuşi episcop, țel către care tinde şi pentru care face toate sforțările.

Rezoluția Plenarei CC al PMR din 3-5 martie a. c.[87] a căzut ca un trăsnet asupra clerului, pe care l-a dezorientat, şi iată de ce: pe de o parte, el este funcționar al Statului, iar pe de alta, conform rezoluției, el nu poate fi socotit ca făcând parte din rândurile țăranilor, ci ale chiaburilor. Ori, rezoluția a declarat luptă fără preget contra chiaburilor. Clerul se întreabă dacă el va fi ținta acestei lupte. Deocamdată, afirmă preoții, ei vor fi "loviți" prin metoda transferării, pe care-o consideră tot o dislocare din rosturile lor, asemenea metodei aplicată chiaburilor.

Mai sunt câteva zile până la data de 7 martie a. c., când încep examenele pentru clerul cursist de la Centrul de îndrumare [al] Institutului Teologic din Capitală.

Examenele vor consta din probe orale şi una scrisă. Materia: Teologie, cu aplicare la viața socială actuală.

Clerul crede că, în urma acestor examene, mulți preoți vor fi transferați de la Bucureşti în provincie, în parohii mici şi sărace.

Clerul este foarte revoltat pentru faptul că, la începutul cursurilor, li s-a spus de la rectorat că prelegerile le vor fi puse la îndemână sub o formă oarecare, pentru ca zilele acestea, adică în ajunul examenelor, să li se comunice că nu se mai poate, din lipsă de fonduri.

Dacă i s-ar fi spus de la început acest lucru, clerul lua note după prelegeri; dar acum? "Ce-o fi, o fi!" – acesta este răspunsul clerului.

În privința examenelor, rectorul, diacon N. Nicolaescu, le-a spus preoților că cei din seria I vor fi trecuți toți, ceea ce nu se va mai repeta cu seria a doua, aceasta urmând să audieze cursurile la Mănăstirea Căldăruşani, unde va face şi practica agricolă.

Institutul Biblic a obținut, în urma intervenției Patriarhului Justinian, prin grija şefului Biroului Presei de la Patriarhie, Rădulescu-Cerna, de la Ministerul Informațiilor, aprobarea de a tipări revista *Ortodoxia*.

[87] Plenara CC al PMR din 3-5 martie 1949 a avut ca subiect principal începerea colectivizării agriculturii; vezi Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele şedințelor Biroului Politic şi ale Secretariatului Comitetului Central al PMR, vol. II, 1949*, studiu introductiv de Ioan Scurtu, Bucureşti, 2003, pp. 123-190.

Marți, 22 martie 1949

Diaconul Gh. Moisescu a fost înlocuit de la redacția revistei *Biserica Ortodoxă Română* prin Rădulescu-Cerna, şeful Serviciului de presă al Patriarhiei.

Joi, 24 martie 1949

Azi a avut loc la Institutul Teologic din Bucureşti închiderea cursurilor de îndrumare pentru preoți, seria întâia [sic!]. Cu acest prilej, Patriarhul Justinian a făcut un aspru rechizitoriu lagărului imperialist anglo-american, combătând "minciuna cu bomba atomică" şi arătând că victoria va fi numai de partea popoarelor democrate, în frunte cu URSS, care luptă pentru pace.

S-a trimis o telegramă la Organizația Națiunilor Unite în sensul celor de mai sus, din partea preoților cursişti şi a Patriarhului.

Luni, 28 martie a. c., încep examenele.

Membrii comisiunilor vor fi cunoscuți abia luni, după ce se va deschide plicul cunoscut şi sigilat de Patriarh. Hârtia pe care se vor scrie tezele poartă de asemenea semnătura Patriarhului.

Mulți clerici sunt foarte indiferenți față de rezultatul examenelor, având credința că soarta fiecăruia dintre ei este hotărâtă *a priori*.

Vineri, 25 martie 1949

Azi Patriarhul Justinian a fost la Craiova, unde a instalat în Scaunul de arhiepiscop pe Firmilian Marin. De acolo, va merge la Râmnicu-Vâlcea, unde, duminică 27 martie a. c., va face instalarea lui Iosif Gafton, fost Episcop al Argeşului, ca Episcop al Râmnicului-Vâlcii şi Argeşului.

Luni, 28 martie 1949

În călătoria lui la Craiova, Patriarhul Justinian a fost cu maşina, condusă de şoferul Meca şi însoțit de:

1. Arhiepiscopul Sebastian Rusan al Sucevei
2. diaconul N. Nicolaescu, rectorul Institutului Teologic Bucureşti
3. preotul consilier Paşoi
4. Velican, agentul şi încă 2 persoane.

La solemnitate, au mai participat prof. St. Stoian, ministrul Cultelor, şi prof. Ion Nistor, secretar general [la] Culte.

Masa a fost copioasă: peşte, țuică, vin, fructe. Toasturi de asemenea bogate.

La Râmnicu-Vâlcea, n-a mai participat şi St. Stoian, ci numai secretarul general I. Nistor.

Masa n-a fost copioasă ca la Craiova.

Patriarhul va pleca în curând în Ardeal, la Sibiu, Oradea etc.

Repartizați în mai multe săli, o parte din clericii cursişti a dat lucrarea scrisă în dimineața zilei de azi, la Institutul Teologic din Capitală, în cadrul cursurilor Centrului de îndrumare.

Li s-au dat trei subiecte, şi anume:

1. Rolul Bisericii în Republica Populară Română;
2. Legăturile cu Biserica rusă şi foloasele ei;
3. Creştinismul şi drepturile fundamentale ale omului.

Fiecărui preot i s-a[u] dat de la rectorat, pentru teză, câte două foi, ceea ce a fost insuficient pentru majoritatea dintre ei, care ar fi scris mai mult. Subiectele au fost considerate ca fiind uşoare.

Majoritatea clericilor a tratat primul subiect. În tratarea subiectelor s-a ținut seamă de noua orientare democrată, la care s-a[u] referit, făcând aplicare. Mulți au făcut "puțină demagogie".

Clerul crede că lucrările sunt bune.

Pentru ca clerul bucureştean să rămână la locul lui, trebuie să ia media 9 sau 10.

Acum urmează să dea proba scrisă restul de clerici cursişti, după care va începe examenul oral.

Se crede că subiectele următoare se vor referi la:

1. Biserica şi problema muncii;
2. Biserica şi pacea;
3. Ortodoxia şi Vaticanul.

La oral, fiecare preot va ține şi o predică. Unul din profesorii de predici este şi preotul Liviu Stan, care mi-a spus că va da ca subiecte pericope din Evanghelii.

Vor fi zeci de subiecte pentru predici, şi fiecare preot îşi va alege unul din zece.

La oral va fi examinat întâi clerul din provincie, apoi cel din Capitală.

Marți, 29 martie 1949

În cercurile clericale (preotul Al. Marinescu, Biserica Dichiu) se afirmă că Biserica va fi scoasă din bugetul Statului, ceea ce însemnează separarea ei de Stat, şi în schimb i se va acorda o subvenție anuală pentru o parte din nevoile ei.

Miercuri, 30 martie 1949

La Institutul Teologic din Bucureşti au început examenele orale pentru clericii Centrului de îndrumare.

Există, în acest scop, trei comisiuni, una pentru Muntenia, una pentru Moldova şi alta pentru Oltenia.

Comisia pentru corectarea tezelor este una. Membrii ei sunt următorii:

1. Arhiepiscopul Firmilian Marin al Craiovei
2. Arhiepiscopul Sebastian Rusan – Suceava
3. diaconul N. Nicolaescu, rector
4. preotul prof. Stăniloae D.
5. prof. Tudor Popescu
6. Episcopul Antim Angelescu – Buzău.

Cel mai sever la note este Episcopul Antim, care a dat la început numai nota 5, căci fiecare membru al comisiei dă o notă şi toate, adunate, formează media la scris.

Arhiepiscopul Sebastian a dat un opt; restul numai 9 şi 10.

Arhiepiscopul Firmilian şi ceilalţi sunt foarte "indulgenţi".

Membrii comisiei, în frunte cu prof. Tudor Popescu, au protestat contra faptului că Episcopul Antim începuse să dea numai nota 5. Din cauza aceasta, Episcopul Antim a cedat.

Clerul crede că la teze va obține medii foarte bune, fiindcă, pe lângă faptul că "aproape toți au făcut bine şi foarte bine" (preotul N. Diaconescu, Biserica Popa Nan), comisia arată o deosebită grijă pentru soarta lui.

Joi, 31 martie 1949

Conform Statutului pentru organizarea şi funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, art. 199, Patriarhia va publica, pe lângă revista *Biserica Ortodoxă Română*, şi revistele *Ortodoxia* şi *Studii Teologice*. Aceste trei reviste sunt obligatorii pentru toate parohiile din țară. Secretarul de redacție al acestor trei reviste este Al. Cerna-Rădulescu, "omul" Patriarhului Justinian.

Cu prilejul constituirii comitetului de redacție al buletinului oficial al Sinodului, *Biserica Ortodoxă Română*, diaconul Gh. Moisescu a fost înlocuit din postul de secretar de redacție cu Al. Cerna-Rădulescu. Înlocuirea aceasta îşi are explicația ei:

Diaconul Gh. Moisescu a încercat să urzească o serie de intrigi la Patriarhul Justinian, crezând că-şi menține poziția. În acest scop, a adus acuzații conducerii Tipografiei Cărților Bisericeşti, în persoana diaconului Ghica şi a lui Caminschi, director tehnic, din cauza cărora (neglijență, afaceri) tipografia nu face progrese etc.

Diaconul Ghica s-a prezentat Patriarhului şi i-a expus situația. Din toate acestea, s-a arătat reaua conduită a diaconului Moisescu care, în schimb, încasa sume însemnate de la revistă, pe care-o monopolizase.

Numai de la un număr al revistei a încasat suma de 35.000 lei pentru publicarea de solemnități bisericeşti, în care aportul lui era acela că făcea legătura între discursurile pronunțate, care nu erau ale lui.

Şi după plecarea lui de la secretariatul de redacţie, n-ar fi rămas nici profesor la Institutul Teologic dacă nu intervenea la Patriarh preotul Nae Popescu, fost profesor universitar.

Diaconului Moisescu i s-a interzis de către Patriarh de a mai intra la Tipografia Cărţilor Bisericeşti.

Vineri, 1 april 1949

Protosinghelul Gherasim Bica, starețul Mănăstirii Govora, județul Vâlcea, a fost numit de Patriarhul Justinian (oltean de al lui), prin decizia nr. 46 din 15 februarie 1949, exarh al mănăstirilor din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureştilor.

Luni, 4 april 1949

În legătură cu decizia nr. 54/1949 dată de Patriarhul Justinian, cu privire la drepturile cântăreților bisericeşti, adică "o treime din toate veniturile epitrahilului ...", în rândurile clerului s-a iscat o discuție în contradictoriu, în sensul că ce trebuie să se înțeleagă prin "veniturile epitrahilului".

Părerile sunt împărțite, şi anume:

1. "Veniturile epitrahilului" însemnează orice venit intrat, sub orice formă, în biserică, drept plată pentru o slujbă oficiată de preot.

2. Veniturile epitrahilului însemnează orice venit, sub orice formă, dat preotului în sau în afară de Biserică, pentru o slujbă oficiată.

Unii clerici prevăd şi excepții[88], şi anume:

1. acolo unde plata pentru oficierea unui serviciu (nuntă, botez) se face fiecăruia, în parte, nu se mai împarte în trei, ci fiecare rămâne cu ceea ce a primit;

2. chiar plata acestora se strânge la un loc şi din ea cântărețul ia o treime, ceea ce pentru el este convenabil, fiindcă dacă la un botez doi preoți primesc câte 400 lei, iar dascălul 50 sau 100, adunați fac 900: 3 = 300. Deci, dascălul, în loc de 100, va primi 300.

Alți clerici sunt pentru adunarea oricărui venit [al] preotului şi cântărețului şi împărțirea lui în trei, din care o parte este a acestuia din urmă, cu condiția ca şi el să participe la slujbe. Acolo unde nu participă, să nu i se dea.

Problema raporturilor dintre cântăreț şi preot este pusă de clerul conştient pe planul întâi şi ca atare, ele se cer a fi cele mai cordiale, deoarece nemulțumirea cântăreților este considerată ca o armă a celor care eventual ar voi să se folosească de ea contra clerului. Căci cântărețul ştie toate slăbiciunile preotului şi eventualele devieri de la morala Bisericii.

[88] Subliniere D. V. (n. e.)

În privința determinării sensului precis al termenilor de "veniturile epitrahilului", clerul crede că Patriarhul trebuie să vină cu precizări, căci altfel, se vor isca neînțelegeri grave provocate de lăcomia unora dintre preoți.

Marți, 5 april 1949

În rândurile clerului Capitalei, a produs o adâncă îngrijorare faptul că un număr de peste 20 de preoți din Oltenia au obținut media 10 generală la examenele date la Centrul de îndrumare de la Institutul Teologic. Se crede că notele acestea au fost date la dorința Patriarhului Justinian pentru ca să-i poată astfel transfera în Capitală în locul altora care nu au obținut mediile necesare rămânerii lor la posturile pe care le dețin în prezent. În Capitală vor rămâne 150 preoți din 300, şi numai oamenii devotați regimului.

În audiența pe care clericii cursişti olteni au avut-o în dimineața zilei de duminică 3 april a. c. la Patriarh, acesta le-a arătat toată solicitudinea față de situația lor în viitor, ca un rezultat al mediilor obținute la examen.

Misticismul constituie, de la o vreme, un îndreptar pentru mulți "credincioşi" fără, dar mai ales cu o cultură destul de avansată. Misticismul, pentru aceste două categorii de "credincioşi", ia formele celor mai ciudate nebuloze [sic!] care apar pe firmamentul religios înstelat de superstiții etc.

Printre aceste superstiții se pot cita:

1. Într-o biserică din Capitală, icoana Maicii Domnului a căzut de la locul ei, cu fața în jos. Toate încercările preotului, însoțite de rugăciuni şi ajutorul altora, au fost zadarnice.

Iată însă că se apropie de icoană o fetiță în vârstă de 9 ani, care-o ridică, spre uimirea tuturor, cu cea mai mare uşurință.

Dar locul unde căzuse icoana era ud: erau lacrămile Maicii Domnului, care plânge pentru noi, pentru soarta noastra.

Concluzia: mântuirea (profetul) numai în biserică, prin cler, cu ajutorul Divinității.

2. Într-o biserică din Capitală, lumânările au început, la un moment dat, să se stingă şi iar să se aprindă de la sine. Uimire. Credincioşii se adresează preotului, care face rugăciuni în altar pentru lămurirea miracolului. După ce se roagă el fierbinte lui Dumnezeu, iată că apare un porumbel, care-l întreabă în limbă omenească: "Ce doriți: foamete timp de patru ani sau război?" Iară preotul a răspuns: "Război!"

Şi porumbelul a dispărut.

Concluzia: soarta omenirii este în mâinile Divinității, care-şi are ambasador, pe pământ, pe preot, care vrea război.

Miercuri, 6 april 1949

Lucrarea scrisă pentru toți preoții cursişti şi examenul oral pentru participanții originari din provincie s-au terminat, fără ca vreun preot să fi obținut o notă mai mică decât 7.

La examenul oral au fost într-adevăr profesori foarte exigenți, foarte severi (preotul P. Vintilescu, preotul Stăniloae, Episcopul Antim Angelescu), "ne-au frecat de-a ieşit spumă", însă au dat note mari, aşa încât cei care urmau să intre la examen spuneau: "Să ne frece cât o vrea, numa' să ne dea note mari".

Profesorii "se rugau între ei, unii pe alții" să acorde "elevilor" note cât mai mari. Când Episcopul Antim Angelescu – Buzău ezita între a da nota 9 sau 10, atunci intervenea un profesor: "Dați-i 10, Preasfințite!"

Şi "Preasfințitul" ceda foarte uşor.

Au fost însă şi emoții care i-au stăpânit puternic pe unii dintre candidați:

Exemplu: Preot Popescu Nicolae – Stâlpeni, județul Muscel, preotul C. Popescu, Biserica Sf. Gheorghe Nou, Bucureşti, care a şi murit (şi înmormântat ieri, marți, 5 april a. c.).

Emoțiile au fost un rezultat al gândului că nereuşita la examen atrage înlocuirea preotului etc. etc.

Azi intră la examenul oral clerul cursist din Capitală.

Dintre aceste examene, şi celelalte vor avea acelaşi caracter, observatorul absolut obiectiv poate conclude că:

Există o înțelegere, o convenție secretă, având surse diferite (sfere înalte bisericeşti, interese trecute şi viitoare etc.) între profesori şi "elevi"-preoți, pentru ca în fața laicului, a Guvernului, să se prezinte ca un bloc unitar, de granit. Spiritul de castă contrazice, de data aceasta oficial, orice "tămâiere" clericală, orală sau scrisă în periodice etc., pe altarul democrației. În concluzie, indiferent de măsurile pe care le-a luat sau le va lua Guvernul (Ministerul Cultelor, Biserică) pe baza rezultatelor examenelor, clerul rămâne refractar democrației, reacționar.

Patriarhul Justinian are doi consilieri patriarhali, şi anume:

1. preotul Gh. Vintilescu, fost director al Cancelariei sinodale (Biserica Sf. Spiridon Nou);

2. preotul Săvulescu Alexandru (Biserica Sf. Spiridon Nou).

Cu aceşti doi preoți se consultă Patriarhul în orice problemă, pe care n-o poate soluționa singur sau necesită o soluție grabnică. După avizul clericilor, primul este un prost, iar al doilea un tembel.

Duminică, 10 april 1949

Arhimandritul Vasile Vasilache a sosit în Bucureşti, venind de la Mănăstirea Neamț. El, fiind trimis în misiune în Maramureş, se pare că a venit în Capitală pentru a interveni la Patriarh să-i îngăduie să rămână mai departe la Mănăstirea Neamț.

Duminică, 17 april 1949

În urma examenului dat de clerul Capitalei la Institutul Teologic nu demult, preotul Nicolae Diaconescu – Biserica Popa Nan, afirmă că 35 preoți nu au obținut media necesară pentru a rămânea [sic!] la parohiile lor de rangul întâi. Ca atare, ei vor fi trimişi în provincie, dacă nu vor obține o notă foarte bună la inspecția ce se va face fiecărui cleric.

15 mai 1949

Patriarhul Justinian nu mai publică în buletinul oficial locurile vacante de clerici, deoarece, afirmă el, Guvernul îi impune, în Bucureşti şi pretutindeni, preoți democrați.

Exemplu: la Biserica Sf. Gheorghe Nou din Capitală i s-a impus un preot spre a fi numit. Patriarhul s-a interesat de el, pentru a motiva refuzul, şi, aflând că a fost legionar, a făcut cunoscut Guvernului – recte Comitetului Central al PMR. Acesta i-ar fi răspuns că nu-l interesează (pe Patriarh)[89] trecutul preotului; şi Patriarhul a tăcut. Nu se ştie dacă preotul a fost numit.

25 mai 1949

Patriarhul Justinian i-a dat un sprijin puternic Mitropolitului Nicolae Bălan în anul 1948, intervenind pe lângă Guvern să nu-l mazilească, Bălan fiind în trecut protectorul legionarilor.

28 mai 1949

Preotul Ghiță Gheorghe de la Biserica Sf. Nicolae Vlădica, nepotul ministrului Cultelor St. Stoian, a fost numit de acesta inspector general al Cultelor din țară, cu un salariu de 30.000.

29 mai 1949

Arhimandritul Varahiil Moraru, starețul Mănăstirii Durău, din Moldova, un bun pictor, ar fi fost ucis de tâlhari, în munți.

[89] Paranteză D. V. (n. e.)

30 mai 1949

Călugărul Pantelimon de la Catedrala patriarhală afirmă că ultima ştire, de acum câteva luni despre arhidiaconul Tuţă M. Nica este că a fost, împreună cu mulţi alţi deţinuţi, într-o sală mare, în închisoarea Jilava, pentru triere. Era slab, cocoşat aproape şi cu două coaste rupte.

3 iunie 1949

Azi, trecând pe la Biserica Sf. Anton-Piaţă, am văzut un fapt interesant:

Preotul Dominic Ionescu, după ce a citit câtva timp acatiste, a luat banii pe care femeile etc. îi puneau pe un analog [sic!] şi i-a băgat în cutia comună. Urmând preotul Dărvărescu, acesta lua hârtiile – poli şi sute – care erau aduse cu pomelnicele şi – ciudat, el, sfântul – le băga repede în buzunar. Furt? Aşi!!

4 iunie 1949

Prof. P. Constantinescu-Iaşi este indignat de faptul că Patriarhul Justinian l-a scos din numărul membrilor Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureştilor şi l-a trecut la Galaţi.

Între 6-9 [iunie], eveniment în lumea clericală.

Luni, 6 iunie, Adunarea eparhială a Mitropoliei Ungro-Vlahiei. Marţi-joi, 7-9 iunie, alegeri de ierarhi pentru scaunele vacante de:

mitropolit la Iaşi,
episcop la Roman,
episcop la Galaţi.

Pronosticuri:

Iaşi: - Arhiepiscopul Firmilian Marin al Craiovei
- arhimandritul Teoctist Arăpaş, actual vicar [la] Iaşi

Roman: - Pavel Şerpe, arhiereu

Galaţi: - Episcopul Antim Nica, locţiitor [de] Episcop [la] Galaţi.

Dacă T. Arăpaş nu este ales mitropolit la Iaşi, va fi episcop la Roman, căci Patriarhul Justinian îl poartă pe umeri. Pot fi însă şi surprize.

Patriarhul Justinian a dispus ca *Liturghia pe note liniare* a prof. Croitoru să fie vândută în eparhie, inclusiv preoţilor cursişti de la Institutul Teologic din Bucureşti, cu 40 lei ex[emplarul]. Din această afacere, Patriarhul a luat nici mai mult, nici mai puţin decât suma de un milion lei; de, are ginere, dr. Solomon; şi-i trebuie şi lui un ban de cheltuială.

Patriarhul Justinian este în conflict cu Guvernul; este în dizgraţia acestuia. În ultimul timp, l-a chemat pe preotul Gr. Cernăianu la Palat, trimiţând

pretutindeni maşina sa după el, pentru consfătuiri. Cu tabăra țărănistă prin Cernăianu? De ce?

Guvernul i-ar fi supus Patriarhului spre semnare un program de activitate a Bisericii, pe care el n-a voit să-l semneze, oferind chiar cârja. “Sunt călugăr, plec la mănăstire, dar aşa ceva nu pot semna”.

Clerul afirmă că gestul constituie o manevră a Patriarhului, pentru a se reabilita în viitor, însă “e târziu”, spune preoțimea.

Guvernul însă tatonează; Patriarhul va semna orice, fără să cârtească, dacă i se va supune.

Şefii cultelor din țară, exclusiv Biserica ortodoxă, au fost invitați la Ministerul Cultelor de ministrul St. Stoian, care le-a făcut cunoscut că trebuie să se federalizeze. Cei chemați au fost de acord în principiu, însă au avut reticențe, să nu aibă soarta celor din Bulgaria (proces – condamnări), ar fi spus şeful cultului baptist, ceea ce nu i-a convenit ministrului. Cel mult, afirmă cei în cauză, dacă va fi o federație, în componența şefiei căreia nu vor intra toți şefii de culte – şi aici e buba –, să fie chemat şeful cultului respectiv când se discută etc. probleme în legătură cu el.

Până la 6 iunie, cultele trebuie să înainteze la minister statutele respective, din care se va alcătui, până la 20 iunie a. c., un statut general.

Patriarhul Justinian suspiciază [sic!] activitatea secretarului său, preot Nițişor Cazacu, care este şi secretar general al Congresului Național Bisericesc, fără salariu, căci primeşte, ca secretar, 12.000 lei.

Patriarhul l-a întrebat pe Cazacu dacă nu cumva l-a ispitit cineva, în oraş, asupra treburilor din Palat şi a celor ce discută ei împreună, căci “din ce am discutat noi amândoi, s-a auzit în oraş”. Cazacu a negat: “vai, dar cum se poate ...”

Pronosticuri pentru alegeri:

Iaşi: - Episcopul Antim Angelescu, Buzău, susținut mai mult de Patriarh

- arhimandritul Teoctist Arăpaş

Roman: - eventual, T. Arăpaş

- arhimandritul Valerian Zaharia

Galați: - Episcopul Antim Nica

Buzău: - diaconul N. Nicolaescu, rectorul Institutului Teologic din Bucureşti, în cazul când Antim trece la Iaşi.

5 iunie 1949

Arhimandritul Atanasie Glatcovschi, vicar patriarhal, i-a chemat pe toți călugării de pe lângă Catedrală, la trapeză şi le-a făcut cunoscut dispoziția Patriarhului Justinian:

1. o dată pe săptămână au voie să meargă în oraş, după treburi, însă numai cu bilet de voie;

2. studenții trebuie să aibă de asemenea bilete de voie;

3. obligația de a participa la slujbe zilnic, semnând condică în acest sens.

Arhimandritul Valerian Zaharia a scris un articol pentru pagina Bisericii [din] *Universul*, în legătură cu alegerile de poimâine, de ierarhi, în care spunea că nu trebuie să fie aleşi cei care au fost "în răsărit", în Transnistria.

Articolul a fost cenzurat.

Luni, 6 iunie 1949

Biserica Ortodoxă Română nu va fi separat[ă] de Stat decât când vor fi doborâte cultele: romano-catolic şi sectante, afirmă clerul.

Adunarea eparhială a Mitropoliei Ungro-Vlahiei ține şedință, pentru ca s-o instruiască Patriarhul în legătură cu alegerile de ierarhi.

Marți, 7 iunie 949

Cultul adventist a protestat, în scris desigur, la Prezidiu, Preşedinție şi Ministerul Cultelor, împotriva acuzațiilor ce se aduc sectelor, că ar fi în slujba imperialismului, de un preot, I. Popescu, în ziarul *Universul* ("Pagina Bisericii") de sâmbătă, 4 iunie a. c. Cultul a cerut ca-n baza Constituției să i se dea voie să răspundă acuzațiilor tot prin presă.

Mare mişcare în Deal. E ceva; se urzeşte ceva, în ultima clipă! Guvernul l-a lăsat pe Patriarhul Justinian să-şi joace caii, şi apoi să tragă încă o dată concluzii.

Guvernul vrea un fost preot unit la Iaşi, ca mitropolit. Patriarhul Justinian, care crede că este "domn" în Biserică, îl vrea pe văxuitorul său, arhimandritul Teoctist Arăpaş, care însă cade pentru el la examen tot Sinodul[90].

Patriarhul Justinian îl împinge pe Episcopul Antim Angelescu al Buzăului; un nou fiasco. Guvernul îl flutură, nu-l impune, pe Episcopul Nicolae Colan al Clujului care, mulțumind, refuză, invocând că trebuie să rămână cu "turma" lui, aşa cum a făcut în vremuri grele (cedarea Ardealului de nord); invitat, Episcopul Nicolae Popovici (Oradea) refuză de asemenea. Blocul ardelean rezistă tentațiilor.

[90] Exprimare neclară în original (n. e.)

Episcopul Colan ar fi spus în plină ședință: “Știu eu dacă alegerile de azi vor fi valabile mâine”, la care Arhiepiscopul Sebastian Rusan al Sucevei i-a spus: “Măi, ne leagă pe toți!”.

În acest cazan, Guvernul toarnă o picătură care limpezește turburarea [sic!]: un sol al Ministerului Cultelor, nu ministrul St. Stoian, apare în ședință și, spre stupefacția tuturor, palmă pentru Patriarh, citește decretul de amânare *sine die* a alegerilor pentru Iași (și Galați!). Masa comună, pentru care Guvernul a dat o însemnată sumă de bani, a rămas în grija sinodalilor.

Mâine, alegere pentru Roman.

Arhimandritul Valerian Zaharia este pus în umbră. Dar, cum este susținut puternic de Guvern, el poate produce surprize formidabile.

Miercuri, 8 iunie 949

Alegerea Episcopului de Roman-Huși. 71 votanți:

58 voturi pentru Teofil Herineanu, preot, fost unit

4 [pentru] arhimandritul Teoctist Arăpaș

3 [pentru] arhimandritul Benedict Ghiuș

6 nule.

După aceea, întreaga asistență a ieșit în fața Catedralei.

S-au fotografiat:

1. Patriarhul, primul ministru P. Groza, ministrul Cultelor St. Stoian, sinodalii și membrii Adunării eparhiale Roman-Huși (în fața Catedralei);

2. Membrii Adunării eparhiale Roman-Huși, cu noul ales (tot în fața Catedralei);

3. Patriarhul Justinian, sinodalii, P. Groza, St. Stoian, Mârza, ministrul Sănătății și noul ales (în fața Palatului, pe scări);

4. *Idem*, numai sinodalii.

Patriarhul, la un moment dat, își plimbă maiest[u]os degetul prin nas, din care scoate ceva, îl freacă între degete în aer și-l aruncă, grațios, jos. Preocupări!

P. Groza povestește unui grup de clerici, diverse.

Noul ales, Teofil, va fi trimis la Mănăstirea Căldărușani, pentru “ucenicie”.

Joi, 9 iunie 1949

Alegerea Episcopului de Galați, amânată *sine die*.

Vineri, 10 iunie 1949

Se afirmă, în cercurile clericale, că Guvernul va lua o serie de măsuri, care vor reglementa situația călugărilor apți pentru muncă, în sensul de a nu mai hiberna prin mănăstiri.

Sâmbătă, 11 iunie 1949

Arhimandritul Benedict Ghiuş a suferit o paralizie facială, care-n ultimul timp a inspirat serioase îngrijorări.

Duminică, 12 iunie 1949

În Capitală, circulă în popor versiunea după care "Dumnezeu va trimite trei limbi de foc din cer, să ne pedepsească pentru păcatele noastre".

Această versiune, menită să semene defecţiune [sic!] în popor, căci îndeosebi femeile cred în astfel de zvonuri care au asupra lor o influenţă nefastă, a fost auzită de la un călugăr în Mănăstirea Cernica.

Marţi, 14 iunie 1949

Campania de presă împotriva "minunilor" (Ploieşti, Bucureşti etc.), a superstiţiilor şi a unora dintre clericii diferitelor biserici (romano-catolică – judeţul Iaşi şi ortodoxă – judeţul Tulcea în *Scânteia* din 12 iunie a. c.), contra ep. Vartolomei Stănescu, sifiliticul (*România liberă*, 14 iunie 1949), începută în iunie a. c., şi la care iau parte atât laici, cât şi clerici, şi concomitent cu aceasta şi lupta dusă, în acelaşi sens, prin radio, care i-a atacat şi pe "predicatori", îngrijorează clericii de toate confesiunile. Totuşi, din atitudinea lor se desprind următoarele:

1. Cu toate sforţările Guvernului de a lămuri poporul asupra netemeiniciei pretinselor "minuni" şi a scopului lansării acestor ştiri diversioniste, Biserica – ierarhie superioară şi cler de mir – nu a schiţat nici cel mai mic gest pentru a participa la campania de combatere a lăcustei strecurată în inimile oamenilor simpli, otravă a clicii reacţionare.

Sinodalii aveau un prilej minunat zilele acestea, când a avut loc alegerea noului Episcop de Roman-Huşi, să dea o pastorală; n-au făcut-o însă. Clerul de mir o poate activa oricând, în biserici sau în parohie; n-o face.

2. Clerul se bucură de apariţia "minunilor", ca unele care au darul să le mărească veniturile.

3. Clerul consideră campania contra "minunilor" drept o verigă puternică din lanţul de măsuri pe care Guvernul le ia contra Bisericii şi totuşi "aşteaptă" o minune transatlantică.

4. Mulţi preoţi cred în aceste "minuni".

5. Ziua de 1 iulie va fi un prilej "minunat" de întărirea credinţei enoriaşilor, prin confirmarea de către cler a "minunilor". Măsurile se impun.

Miercuri, 15 iunie 1949

Guvernul va lua în curând măsuri foarte drastice în ceea ce priveşte reglementarea situaţiei călugărilor ca oameni ai muncii, nu ca oameni trăitori-trândăvitori-curvărisitori etc. ai mănăstirilor. Măsurile vor fi o surpriză deosebită.

Amânarea *sine die* a alegerilor de ierarhi pentru Iaşi şi Galaţi este considerată de clerici ca o palmă zdravănă dată Patriarhului Justinian care, crezând că poate face ce vrea – i s-a şi lăsat, de altfel, această libertate, intenţionat – a făcut ce-a vrut. La momentul oportun însă, Guvernul l-a oprit; s-a convins însă încă o dată ce vrea şi unde merge Patriarhul: va veni vremea, afirmă clerul, când Patriarhul va semna absolut tot ce i se va supune în acest scop, ca un mieluşel blând, nu zburdalnic ca-n prezent.

În rândurile clerului se afirmă că este foarte riscant pentru un preot care predică într-o altă biserică decât la aceea unde funcţionează. Este un exces de zel care apare suspect. Pentru ca să poată predica la o astfel de biserică, preotul trebuie să prezinte, în scris, predica la partid, cu cinci zile înainte de data când trebuie s-o citească, spre aprobare. De altfel, fiecare preot este urmărit de organe speciale în ceea ce predică el în biserică.

Restricţia de mai sus este cunoscută de toţi clericii.

Joi, 16 iunie 1949

În popor se afirmă că nu va trece multă vreme şi mulţi preoţi vor fi nevoiţi să afirme în biserici că ceea ce le-au predicat credincioşilor până în prezent a fost o minciună. Versiunea îşi are o sursă clericală, pentru a crea în popor un spirit pentru o eventuală rezistenţă.

Azi m-am întâlnit în Piaţa Amzei cu Arghiropol, care mi-a spus că nu mai este secretar general la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, iar Patriarhul Justinian, datorită intrigii preotului Liviu Stan (devenit profesor), nu l-a numit profesor la Institutul Teologic, deşi deţinea Catedra de Drept canonic la Institutul de Teologie, *loco*. I s-a oferit o catedră la o altă facultate, dar a refuzat-o. În prezent, lucrează într-o comisie, de sub preşedinţia ministrului Învăţământului public, N. Popescu-Doreanu (profesor universitar, fost secretar general la Preşedinţia Consiliului de Miniştri), cu sediul în clădirea fostei primării din Piaţa Amzei, pentru împărţirea administrativă a ţării, în legătură cu sfaturile populare.

Era de faţă şi Iorgu Ivan, asistent la Institutul Teologic, *loco*.

Se precizează în rândurile clerului că funcţionarii din exterior ai ministerelor nu vor mai fi plătiţi de ministere, ci de sfaturile (consiliile)[91] populare. Or, în proiect, clerul n-a fost menţionat. Este, afirmă clerul, o separare a Bisericii de Stat, concepută într-un mod foarte subtil.

Vineri, 17 iunie 1949

Zilele acestea, preotul Sârbu, de la Biserica Sf. Constantin şi Elena, parohia Vergu, s-a prezentat Patriarhului, căruia i-a făcut cunoscut, jurând pe

[91] Paranteză D. V. (n. e.)

preoția lui, că a văzut chipul Maicii Domnului pe una din ferestrele bisericii sale. Zarvă, popor... un militan[t] ar fi spart geamul cu o piatră, după care ar fi spus: "dacă era vreo minune, oprea şi piatra, să nu spargă geamul". Patriarhul l-a trimis pe Sârbu la Ministerul Afacerilor Interne, să declare minunea. Acolo însă ar fi fost arestat.

Preotul Ştefan Mihai, de la capela de pe Şoseaua Colentina, a fost trimis la Mănăstirea Frăsinet, judeţul Vâlcea, pentru canonisire, ca unul care a avut o atitudine antidemocrată, atât în timpul cursurilor seriei I de la Institutul Teologic din Capitală, pentru preoţi, cât şi la cele din seria a II-a. De data aceasta, după prelegerea rectorului, diaconul N. Nicolaescu, a făcut o expunere în sensul dacă creştinismul şi materialismul se pot împăca, după care a spus categoric că el rămâne preot al lui Hristos. Asistenţa ar fi aplaudat, iar N. Nicolaescu a fost situat într-o poziţie delicată. Clericii afirmă că Şt. Mihai va fi judecat de Consistoriu şi, probabil, epurat, dacă nu chiar depus din treaptă.

Sâmbătă, 18 iunie 1949

Sectanţii desfăşoară o intensă activitate, mai ales tudoriştii, adepţii lui Tudor Popescu, strada Carol Davila, 98. Doamna doctor Mausch din strada Schitu Măgureanu, 47 este o ferventă propagandistă sectantă, fiind adepta lui Gh. Grosu din strada Isbiceni, 71, Dămăroaia.

Duminică, 19 iunie 1949

Preoţii basarabeni refugiaţi au o psihologie aparte, ca unii care şi-au părăsit resturile de viaţă. Ei au devenit sceptici faţă de tot ceea ce reprezintă dorinţă, "truchie", om etc. şi încrezători într-un "ce" care depăşeşte puterile naturale. În acest "ce" au o încredere oarbă. Lui îi datoresc succesele lor în viaţă până azi, înţelegând prin aceasta că supravieţuiesc nevoilor şi luptei pe care au dat-o şi o dau cu clerul nebasarabean, care nu i-a primit frăţeşte.

Azi există încă şi mai puternic conflictul între clerul basarabean refugiat şi oricare alţi preoţi. Aceştia din urmă nu pot ierta niciodată faptul că "i-au deranjat", venind să se stabilească pe la parohiile lor şi cerând pe lângă aceasta şi drepturi. Clerul afirmă despre basarabeni că "au fugit de comunişti şi acum o fac pe comuniştii". Nu are încredere în ei, fiindcă ar fi "agenţi". În ultimul timp a produs o bucurie puternică în lumea clericală faptul că preoţii basarabeni sunt îndatoraţi să se transfere în Ardeal.

Câţiva preoţi basarabeni îl implorau pe preotul Neaga (tot basarabean), consilier referent economic, să le dea tot sprijinul ca să nu plece în Ardeal, la care acesta le-a răspuns că, propunându-i Patriarhului Justinian transferarea unui preot basarabean într-un post liber, el a spus: "Postul vacant se suprimă, iar preotul solicitant va pleca în Ardeal". Clerul bucureştean a început să respire uşurat încă de pe acum la gândul că "vor scăpa de basarabeni".

Vineri, 24 iunie 1949

Marți, 21 iunie a. c., s-au prelucrat la toate organizațiile de bază ale PMR-ului subiecte în legătură cu superstițiile, acest flagel social.

Marți, 21 iunie a. c., arhiereul Emilian Antal, directorul seminarului monahal din Mănăstirea Neamț, a fost în audiență la Patriarh, în legătură cu şcoala.

Marți, 21 iunie a. c., adventiştii au prezentat Ministerului Cultelor statutul de organizare a bisericii lor.

Alaltăieri, miercuri, 22 iunie a. c., un preot oltean, fost deputat al BPD (sau mai este) mi-a spus, lângă Biserica Sf. Nicolae Vlădica, fiind prezent şi preotul C. Staicu, că Arhiepiscopul Firmilian Marin al Olteniei a tras o beție straşnică în ajunul alegerii lui de arhiepiscop.

Marți, 28 iunie 1949

Azi s-a prezentat la ministrul Afacerilor Interne, Teohari Georgescu, o delegație a Bisericii adventiste de ziua a şaptea, în legătură cu unele probleme ale comunității. Ministrul fiind nevoit să plece, i-a dat delegație ministrului adjunct, Jianu, să-i primească pe adventişti în numele lui.

Delegația era compusă din trei persoane din conducerea Bisericii advent[ist]e: Diaconescu, Artur Văcăreanu, avocat Gh. Indricău. Fiecare trebuia să vorbească despre o problemă, conform planului întocmit în prealabil. Astfel, Diaconescu a vorbit despre superstiții şi necesitatea unei campanii de combatere a lor, situându-se astfel pe linia Guvernului. Răspuns: da.

A. Văcăreanu a vorbit despre şcoala de la Stupini-Braşov, în sensul că, fiind impusă la o amendă (4 şi ½) de către Ministerul Finanțelor, comunitatea înțelege s-o pună la dispoziția Ministerului de Interne, dacă se urmăreşte acest lucru. Jianu a spus că problema financiară nu-l priveşte, dar de cedarea şcolii ia act cu mulțumire. Apoi a adăugat că aranjează el şi cu Ministerul Finanțelor. Li s-a promis un alt local în schimb.

Tot Diaconescu a expus faptul că atacul prin presă împotriva adventiştilor (secte) este contra prevederilor Constituției şi ca atare roagă să li se facă dreptate. Dacă sunt vinovați, să fie pedepsiți, dar dacă nu, să fie apărați. Jianu [a] făgăduit tot sprijinul.

Avocatul Indricău a vorbit despre [...][92] (E vorba ca sediul adventist din strada Mitropolit Ghenadie să fie luat de Cominform, care-şi are şi el sediul în apropiere)

A produs mare turburare [sic!] la Patriarhie, în Deal, faptul că revistele Bisericii Ortodoxe Române, *Ortodoxia*, *Studii teologice* şi *Glasul Bisericii* apar

[92] Lipsă în original; în continuare, paranteza îi aparține lui D. V. (n. e.)

cu greşeli care nu fac cinste nici autorilor articolelor, nici corectorilor, secţiilor respective şi nici Bisericii. Printre altele, citez: *Glasul Bisericii*, nr. 5-6, mai-iunie 1949, la pagina 56: "ÎPS Patriarh Justinian a avut un rol cu deosebire activ în restabilirea trainică şi definitivă a acestor legături, iniţiate de ÎPS Patriarh Alexei al Moldovei şi al întregii Rusii". A apărut, deci, "Moldovei" în loc de "Moscovei". Scandal, suspiciuni; secţia culturală în fierbere pentru a stabili răspunderile. "Mână criminală", "sabotaj", se auzea în cancelaria Secţiei culturale. Dar o bună parte a fost expediată abonaţilor. Restul s-a oprit şi s-au şters cu guma literele "ld", care au fost înlocuite prin "sc". Azi, 28 iunie 1949, Moscova a primit un exemplar necorectat. Patriarhul Justinian este rău impresionat de toate acestea.

Azi, la Patriarhie, fiind cu mai mulţi preoţi şi discutând, unul îmi spune că sunt veşnic cu surâsul pe buze. "Ei, dacă ar trece pe undeva, n-ar mai fi aşa vesel", spune preotul Sârbu de la Biserica Vergului (aluzie la el, care a fost arestat şi reţinut câteva zile, în legătură cu "minunea" de pe geamul bisericii).

Vineri, 1 iulie 1949

Arhiepiscopul Firmilian Marin al Craiovei este cunoscut ca omul căruia-i place "să stea la taifas, cu un pahar de vin în faţă"; şi nu singur. Astfel, pe prof. univ. Iustin Moisescu, Arhiepiscopul "Firu" îl întreabă, printre dinţi, zâmbind şi mângâindu-şi barba: "Când bem un vin, fiule?" Zilele trecute, venind la Tipografia Cărţilor Bisericeşti, a trimis să cumpere 20 sticle de bere, pe care le-a băut în camera corectorilor, împreună cu Caminschi, Veştemeanu D. corector şi câţiva lucrători. Veştemeanu a zis că numai Firu mai face cinste, că ceilalţi ierarhi ...

Marţi, 12 iulie 1949

În cercurile clericale se afirmă că luna aceasta "era cât p'aci" să fie scos clerul din bugetul Statului. Problema a rămas să fie însă rezolvată mai târziu. Motivele nu se cunosc.

Vineri, 15 iulie 1949

Despre preotul C. Staicu (Biserica Sf. Nicolae Vlădica), paracliserul bisericii lui, Boris, şi celălalt bătrân paracliser spun că este "omul partidului" (PMR). El se duce regulat la şedinţele organizaţiei, îmbrăcat civil şi adesea face "de gardă" noaptea, acolo.

În cercurile clericale se afirmă că la Ministerul Apărării Naţionale un colonel a vorbit funcţionarilor despre secta "tremuricilor", ai cărei membri circulă prin tramvaie şi tremură. Întrebaţi din ce cauză pătimesc, ei răspund că nu au ascultat poruncile lui Dumnezeu, care i-a pedepsit astfel. Ei fac propagandă defetistă. Conferenţiarul a cerut denegrarea [sic!] lor.

Sâmbătă, 16 iulie 1949

Patriarhul Justinian a tipărit la TCB, în Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, lucrarea sa "Apostolat social, pilde şi îndemnuri pentru cler", în ediția a II-a[93], 216 pagini.

Grigore de la TCB îmi spune că Patriarhul a câştigat sume mari din vânzarea cărților lui, care "nu merg, da' ... de ... le bagă popilor pe gât. În schimb, popii plătesc, da-l înjură ... mamă, mamă".

La TCB se tipăreşte o carte în legătură cu călătoria Patriarhului Justinian la Moscova. Cartea va cuprinde numeroase planşe în culori. Autorul ei este dr. Ovidiu Marina, fiul Patriarhului. O bună parte din material este o compilație după tot ce s-a scris până acum despre acest subiect. Contribuția lui A. Rădulescu-Cerna, consilier [de] Presă, la întocmirea acestei cărți este considerabilă.

Patriarhul Justinian, în înțelegere cu sinodalii, a instituit o comisie pentru micşorarea cadrelor clericale. Comisia va lucra începând de luni, 18 iulie a. c., în Bucureşti şi are jurisdicție pentru întreaga Biserică. În primul rând, va fi pus în poziție de retragere un prim lot de 40 preoți din Capitală. Comisia este formată din clerici, printre care protoereii Capitalei, Pârvulescu etc., preotul Alexandru Ionescu, şi va fi prezidată de Veniamin Nistor, fost Episcop al Caransebeşului.

Preotul Ionescu Gh. de la Biserica Iancu Vechi-Mătăsari a vorbit la o şedință a Comitetului gospodarilor din parohia lui despre superstiții, pe care le-a combătut vehement.

Azi preotul D. Cristescu (Biserica Sf. Vineri-Herasca), consilier [la] Secția cultelor, a fost judecat la Tribunalul Ilfov, în legătură cu activitatea pe care-a dus-o în Transnistria, ca director al seminarului din Dubăsari. În legătură cu aceasta i s-a făcut în prealabil o descindere acasă.

Preotul Cristescu a luat de la Patriarhul Justinian şi de la muncitorii TCB dovezi de felul cum a activat şi mai ales cum s-a purtat cu aceştia din urmă. Cristescu plângea pe sălile tribunalului. Rezultatul procesului nu se cunoaşte încă.

Duminică, 17 iulie 1949

Invitat ieri de preotul Ilie Băcioiu, am mers azi la Biserica Stavropoleos. Slujba se terminase, astfel că protoereul Al. Pârvulescu făcuse instalarea noului paroh în locul preotului Iliescu Gh.[94]-Palanca, condamnat (e la Aiud). Erau în casele bisericii, într-o cameră foarte mare, salon, protoereul cu doamna, un alt preot din provincie, membrii Consiliului parohial, preotul Nicolaide, care a slujit aici pentru greci câtva timp, greci, doamna preot Iliescu-Palanca cu fiica, rudele

[93] Subliniere D. V. (n. e.)
[94] În realitate: Dumitru (n. e.)

preotului Băcioiu, printre care şi dr. (?)[95] Arnăutescu [de la] spitalul Viting (medicul ministrului Gh. Gheorghiu-Dej), Justin Moisescu, profesor la Teologie etc.

În Biserică s-au ţinut cuvântările de rigoare. Gustarea a avut loc în salonul ocupat de doamna preot Iliescu-Palanca, fiica şi fiul. După ce au rămas mai puţini, prietenii şu cunoscuţii, protoereul Al. Pârvulescu a cântat, cu o voce de tenor sublimă, arii în limba italiană din diferite opere. Toţi au rămas uimiţi.

"Am fost la operă, zice el, şi apoi am părăsit-o ca să mă preoţesc, din cauza nevesti-mi". Doamna Iliescu era foarte voioasă; fiica a cântat două arii din opere şi s-a acompaniat la pian. Voce frumoasă; promite.

După aceea, protoereul cu doamna, Moisescu etc. am plecat în Parcul Domeniilor, la doctor. Eram 13, la masă.

Protoereul a cântat din nou.

Doctorul n-are telefon din gelozie pe soţia sa, care e foarte capricioasă (sora soţiei preotului Băcioiu).

Doctorul a facut studii seminariale. La orele 17 ne-am retras. Nu s-a discutat politică.

Doctorul l-a "adus" pe Băcioiu în Bucureşti. Acum, la observaţia justă a protoereului şi a lui Iustin Moisescu, va trebui să intervină la Interne, să i se dea locuinţă lui Băcioiu în casele parohiale, adică locuinţa pe care-o ocupă Florescu din Ministerul Cultelor. Doctorul a promis, deşi e greu. Preotul Ilie nu vrea s-o evacueze pe doamna preot Iliescu.

Justin Moisescu are mare "trecere" la Patriarh... Mi-a spus că este în comitetul de redacţie la *Biserica Ortodoxă Română*, dar nu ştie ce se tipăreşte, ci o vede abia când apare.

În legătură cu arestarea arhimandritului Anania, intendentul Palatului patriarhal, iată amănunte: (arestat pe la 21 iunie a. c.)[96]

Noaptea, era la masă la Patriarh, primul ministru Petru Groza etc., când reprezentanţi ai Serviciului de Securitate s-au prezentat la Palat. Maşina lor era în spatele Catedralei. Securitatea s-a legitimat celor patru miliţieni şi a întrebat unde locuieşte Anania, cum poate fi văzut. Un miliţian le-a spus unde locuieşte şi i-a spus lui Manole, agentul Patriarhului, omul Internelor, să-l cheme, că vrea cineva să-i vorbească; ceea ce a şi făcut. Anania a fost poftit după Catedrală şi poftit să tacă. S-au urcat în maşină cu el şi au plecat. În faţa Palatului erau mai multe maşini ministeriale.

[95] Semn de întrebare D. V. pe marginea textului (n. e.)
[96] Paranteză D. V. (n. e.)

Mai târziu, după plecarea primului ministru şi a celorlalţi invitaţi, Patriarhul l-a chemat pe Anania să dea o pernă pentru un ierarh (ierarhii locuiesc în Palat, când vin în Capitală). În acest scop, Patriarhul a trimis la Anania pe o călugăriţă, femeie în casă. Ea l-a căutat şi nu l-a găsit. Alarmat, Patriarhul s-a interesat de Anania şi a aflat de la Manole cele ce i s-au întâmplat "omului" lui. Imediat, erau orele două noaptea, şi-a luat anteriul pe umeri şi, cu picioarele desculţe, a venit la uşa principală a Palatului, unde i-a chemat pe milițieni, pe care, acuzându-i de neglijenţă în serviciu, i-a calificat de hoţi, tâlhari, bandiţi. Ei au răspuns că nu sunt vinovaţi (iar mie, unul din ei, că nu se puteau opune Serviciului de Securitate). Atunci, Patriarhul a ridicat cârja să-i lovească, ceea ce însă n-a făcut. Milițienii au fost foarte contrariaţi, atât de vocabularul Patriarhului, cât mai ales de faptul că a voit să-i lovească cu cârja ("Dacă lovea – îmi spunea unul din ei – îl băteam măr"). A doua zi, Patriarhul l-a concediat pe băiatul din casă, Toma, ca fiind vinovat de arestarea lui Anania: a dat note informative, ca şi şoferul său, Meca, zice el. Toma ar fi funcţionar la Interne, unde s-a plâns de cele întâmplate cu el.

A doua zi dimineaţa, la şase, Patriarhul a plecat cu maşina, condusă de Meca, la primul ministru Petru Groza, pe care l-a sculat din somn. Apoi a mers la Interne, la ministrul Teohari Georgescu. După aceea, a mers la Floreasca, lângă lac, unde Petru Groza joacă tenis în fiecare dimineaţă, şi s-a întreţinut cu el două ore.

Anania a fost eliberat imediat. (El a fost legionar de frunte)[97]. Anania îi duşmăneşte pe toţi oamenii de serviciu din Palat, inclusiv şoferii, în afară de unul, Dristichioiu (?)[98], cu care este foarte bun prieten şi pe care-l hrăneşte foarte bine.

Luni, 18 iulie 1949

Azi, Patriarhul Justinian a fost la vila sa din Dragoslavele împreună cu ministrul Cultelor, Stanciu Stoian. Pe la orele 11 a sosit, urmând să aibă o conferinţă cu noii protopopi din arhiepiscopie, pe plăşi, în număr de peste 60. Patriarhul aştepta în biroul său privind pe fereastră. Când a văzut un val de preoţi, în diferite costume şi ghete etc., a întrebat ce-i cu ei. Răspunzându-i-se că aceştia sunt preoţii, Patriarhul a refuzat să-i primească şi i-a calificat drept lipsiţi de credinţă.

Conferinţa a avut loc în cancelarie, jos, cu cei trei consilieri, fiecare tratând problema secţiei sale. Clerul murmura: "venim fiecare cu ce putem, nu cum vrem."

[97] Paranteză D. V. (n. e.)
[98] Semn de întrebare D. V. (n. e.)

Luni, 25 iulie 1949

În rândurile clerului se manifestă o reală îngrijorare în legătură cu situația lui de mâine, luând în considerație ceea ce a bagatelizat până acum, faptul că cel neîncadrat în câmpul muncii nu va putea vieţui, "afacerile" fiind pe cale de a fi lichidate, împreună cu "afaceriştii". Trei sunt motivele care provoacă această îngrijorare:

a) crearea cadrului disponibil în Biserică;

b) completarea parohiilor vacante, foste unite, din Ardeal;

c) arondarea parohiilor.

a) Crearea cadrului disponibil în Biserică are ca scop reducerea numărului clericilor – un vechi deziderat al Patriarhului Justinian, mai ales în Capitală, unde aceştia întrec, cu mult de tot, cerințele enoriaşilor. Mulți clerici se apără împotriva eventualității situării lor în starea de disponibilitate, afirmând că actualul Patriarh trebuie să rezolve problema aceasta, trimițând la urmă sau găsind o altă soluție, avalanşa de preoți slabi, nepregătiți, care s-a abătut asupra Capitalei sub păstoria Patriarhului Nicodim, venind mai ales din Moldova.

Prin crearea cadrului disponibil, elementele clericale indezirabile vor fi îndepărtate din Biserică. Lista celor disponibili se întocmeşte de Ministerul Cultelor, împreună apoi cu o comisie din partea Bisericii (al cărei preşedinte este Episcopul Veniamin Nistor, fost al Caransebeş[ului]).

b) Întrucât în Ardeal este nevoie de clerici pentru ocuparea parohiilor vacante, foste unite, Sinodul a luat unele măsuri, menite să rezolve această delicată problemă. Ca atare, Sinodul

- a îngăduit studenților teologi să se hirotonească preoți, însă numai pentru Ardeal; sunt până acum 150 cereri de studenți;

- a hotărât ca toți clericii basarabeni refugiați şi aflători în prezent în Moldova, Muntenia şi Oltenia să plece în mod obligatoriu în Ardeal;

- ceea ce va rămâne necompletat se va completa prin trimiterea de clerici, mai ales din Capitală.

Pentru rezolvarea definitivă a problemei ocupării parohiilor vacante, foste unite, din Ardeal, Patriarhul Justinian a delegat pe preotul Alex. Ionescu (Biserica Stejaru), iar ministrul Cultelor pe preotul Ghiță Gheorghe (Biserica Sf. Nicolae Vlădica), ambii inspectori generali, primul al Bisericii, celălalt al ministerului, să cerceteze situația din Ardeal, la fața locului. Ei au şi plecat spre a-şi îndeplini misiunea. În legătură cu rezultatul cercetărilor şi constatărilor lor, Patriarhul şi ministerul vor hotărî.

c) Arondarea parohiilor se face conform prevederilor din noul statut al Bisericii, adică existența unei parohii este condiționată de un număr de 400 familii. În modul acesta, dacă la o biserică se află doi sau mai mulți preoți şi nu au pentru fiecare din ei câte 400 familii în parohie, clericii fără număr legal de familii devin disponibili.

Clerul consideră această măsură ca formidabilă pentru el, căci îl va reduce foarte mult.

În concluzie:

1) Se ţinteşte ca în Capitală să nu rămână mai mulţi [sic!] de aproximativ 130 preoţi, adică atâţia câte biserici sunt.

2) Clerul este foarte îngrijorat de noua situaţie care i se creează. Atitudinea lui este următoarea:

a) Să nu plece, sub nici un motiv, în Ardeal, unde sunt expuşi să piară de foame.

Se preferă demisia din preoţie, plecării în Ardeal.

b) Mulţi clerici se gândesc să intre în câmpul muncii, indiferent ce întrebuinţare li se va da, numai să-şi poată întreţine familiile.

Furnicarul clerical a fost revoluţionat [sic!] şi este stăpânit de panică.

Marţi, 26 iulie 1949

Preotul Atanasie Negoiţă de la Biserica Foişor, strada Paris, fiind profesor la Institutul Teologic, nu mai poate ocupa postul de paroh. Pe de altă parte, preotul C. Staicu de la Biserica Sf. Nicolae Vlădica, nemaiputând să rămână la această biserică, fiindcă "popii se ceartă ca dragii [sic!] şi se reclamă în Deal", a convenit cu preotul Negoiţă să se transfere unul în locul altuia, ceea ce se va produce în curând. Preotul Negoiţă va fi ajutător la Biserica Sf. Nicolae Vlădica.

Miercuri, 26 iulie 1949

Cântăreţii bisericeşti sunt foarte indignaţi de faptul că Patriarhul Justinian a intervenit la CGM pentru scoaterea lor, ca şi a clerului, din sindicate, ceea ce s-a şi realizat. Acum, Fediuc (Biserica Prec[upeţii] Vechi) şi Scăunaş (Biserica Zlătari, student la Conservator) fac toate demersurile ca să fie primiţi de Gh. Apostol (CGM), spre a-i cere reprimirea lor în sindicate, ceea ce cred sigur că vor obţine. În prealabil, au fost şi la Patriarh în audienţă, dar nu i-a primit, spunându-le, prin secretar, să meargă la vicar, fără să fi pus o rezoluţie pe cererea scrisă de audienţă.

Luni, 1 august 1949

Clerul crede că măsura Papei de a excomunica pe toţi catolicii din lume, comunişti sau simpatizanţi ai comunismului, este un preludiu al unui nou război. Căci Papa, cunoscând realitatea, n-ar fi creat această situaţie catolicilor dacă n-ar fi sigur că se bizuie pe izbucnirea unui nou război.

Marți, 2 august 1949

Azi s-au deschis cursurile de îndrumare pentru cea de a treia serie de clerici, de data aceasta la fostul Internat Teologic (Mănăstirea Radu Vodă), nu la fostul Seminar Central.

Reprezentantul Ministerului Cultelor, secretar general Manu, a subliniat în cuvântarea sa că de acum se va da o mai mare importanță altor probleme decât cele teologice. Ministrul Cultelor, St. Stoian, va ține şi el o prelegere, ceea ce n-a făcut până acum.

Miercuri, 3 august 1949

Preotul C. Staicu nu se mai transferă în locul preotului At. Negoiță, deoarece prietenii din parohie l-au convins să rămână la parohia unde funcționează în prezent (Biserica Sf. Nicolae Vlădica).

Clerul este foarte îngrijorat de măsura ce s-a luat de a se crea cadrul disponibil şi-n Biserică.

Deocamdată, unui număr de cel puțin 100 clerici din Capitală li se va aplica această măsură.

Clericii din cadrul disponibil vor constitui rezerva pentru completarea locurilor vacante în viitor, la parohiile din țară, căci noi hirotonii nu se vor mai face multă vreme; "cel puțin 10 ani", a spus Patriarhul Justinian.

Clericii aceştia vor fi recrutați dintre acei care la examenele de la cursurile de îndrumare au obținut media generală sub 8,50, precum şi dintre cei certați cu principiile democrate.

În Ardeal, se procedează la arondarea parohiilor; la această acțiune participă şi preoții Al. Ionescu şi Ghiță Gheorghe, inspectori generali. După ce se va fi săvârşit lucrarea, se va stabili exact numărul de parohii vacante, pentru completarea lor cu preoți, în primul rând dintre refugiații basarabeni.

Dr. N. Cazacu, secretarul Patriarhului Justinian, fiind plecat în concediu, în locul lui funcționează arhimandritul Anania, omul de casă al şefului Bisericii.

Joi, 4 august 1949

O doamnă Marinescu din Bucureşti a fost în audiență la Patriarh, pentru ca să-i vândă acestuia o colecție de tablouri şi plăci pentru reproduceri în serie, reprezentând diferite mănăstiri. Lucrările sunt ale pictorului-gravor (decedat) Canisius, cu care această doamnă a viețuit în concubinaj. Patriarhul se va pronunța mai târziu. Colecția atinge suma de peste patru sute mii lei.

Ieri a avut loc la București judecarea procesului preotului Clement Popescu, în clopotnița bisericii căruia s-a găsit o armă. Preotul este în libertate, după ce a fost deținut câteva luni. Eliberarea lui s-ar datora unui evreu botezat, care-n prezent nu mai este în serviciul pe care l-a avut.

La cel de al treilea ciclu de cursuri de îndrumare pentru cler, care s-au deschis în ziua de 2 august a. c., este un număr de 60 preoți, foşti în conflict cu organele Ministerului Afacerilor Interne. Ei au fost indicați pentru cursuri de acest minister şi ca atare, sunt supuşi unui regim de internat, în sensul că nu au voie să meargă în oraş când vor. Şi fiindcă numărul cursiştilor era mic, Patriarhul Justinian a mai chemat alți 70.

Pe lângă aceştia, participă la cursuri şi ierarhii de la şcoala monahală din Mănăstirea Neamț. Ei au fost chemați de Patriarh în urma dispoziției Ministerului de Interne, deoarece formaseră la Neamț un cuib de reacționari (arhiereii Atanasie Dincă, Eugen Laiu, Pavel Şerpe, Emilian Antal etc.)

Vineri, 5 august 1949

Un tânăr, Grecu, de la *România Muncitoare* – aşa afirmă el - colindă bisericile din Capitală, pentru a distribui "cărți democrate".

Şi a putut distribui, pentru diferite sume, ca de exemplu:

Biserica Târca – 1500.

Preotul Pistol [de la] Biserica Icoanei – 500 etc.

Pentru a i se cumpăra cărțile, el amenință acolo unde este cazul. În linie generală, clerul cumpără aceste cărți din laşitate, fiindcă în fond nu are nevoie de ele.

Sâmbătă, 6 august 1949

Milițieni ar fi pătruns prin mănăstiri de călugări şi călugărițe din jurul Capitalei, încălcând drepturile acestora, se afirmă în rândurile credincioşilor, [în] cartierul Obor.

Nunțiul papal a afirmat, în timpul unei vizite la o familie din Capitală, că, în septembrie a. c., în Republica Populară Română va fi un alt regim, care va extermina comunismul. Şi, ca să întărească spusele sale, Nunțiul a spus că, dacă nu se va întâmpla aşa, el va predica de pe amvon doctrina comunistă.

Ovidiu Marina, fiul Patriarhului Justinian, tipăreşte o lucrare asupra călătoriei tatălui său la Moscova. Lucrarea este făcută de: Al. Rădulescu-Cerna, Arhiepiscopul Firmilian al Craiovei, preotul consilier Neaga, călugărul Anania, iar nu de el.

Preotul Toma Chiricuță a reparat complet Biserica Zlătari, al cărei paroh este. Aceasta însă numai în urma amenințării din partea Patriarhului că-l transferă la o parohie de sat dacă nu execută lucrarea.

Duminică, 7 august 1949

În cercurile clericale se afirmă că Papa a trimis doi emisari la Patriarhul ecumenic Atenagoras, propunându-i să ridice Biserica ortodoxă din Paris la rangul de exarhat spre a reprezenta Biserica ortodoxă din RPR, al cărei patriarh,

singurul în lumea ortodoxă – motivează el – a pactizat cu comuniştii. Papa vrea să formeze un "front împotriva comunismului", la care să ia parte şi Bisericile ortodoxe etc.

Mănăstirea Cernica a fost programată să dea o cotă de 3 vagoane [de] grâu statului, ceea ce – se afirmă printre călugări – nu poate face, deoarece nu are această cantitate. Cât despre sprijinul pe care-l aştepta mănăstirea de la Patriarh, la mănăstire se afirmă că el, din contra, "vrea s-o apese".

Patriarhul Justinian are un maseur, pe Albescu, de mai multă vreme. Acesta, un bărbat foarte robust, este profesor de gimnastică la o şcoală din Capitală. La început, venea zilnic la Patriarh (căci locuieşte în oraş), dimineaţa şi făcea cu acesta gimnastică, în Sala Miron, după masaj. Apoi, mâncau împreună. De câtăva vreme însă, vine mai rar de tot [sic!].

În ziua de 6 august a. c., trebuia să plece în Ardeal, la parohiile de acolo, foste unite, o serie de clerici. Patriarhul Justinian a amânat plecarea clericilor pentru luna septembrie a. c., sub motiv că situaţia internaţională este turbure [sic!].

Azi, Patriarhul Justinian nu se află în Capitală, ci la Dragoslavele-Muscel, să facă pregătirile necesare pentru nunta fiicei sale, care se va celebra acolo în ziua de duminică, 21 august a. c., cu alai. Şi se afirmă că data de 21 august a. c. n-a luat-o la întâmplare, ci intenţionat: Patriarhul rămâne acolo, motiv fiind nunta, şi în ziua de 23 august, când crede că nu are nici un rost să rămână în Capitală, căci Guvernul îl ignoră, neinvitându-l la solemnitatea ce va avea loc.

Luni, 8 august 1949

În rândurile preoţilor care au absolvit, în seria I şi a II-a, cursurile de pregătire pentru cler de pe lângă Institutul Teologic din Capitală, se manifestă o satisfacţie foarte vie, pentru faptul că "au avut acest noroc" şi nu au intrat în seria [a] 3-a, unde şcoala se face "f. serios şi în condiţiuni nespus de grele". Şi satisfacţia lor este atât de mare încât "se închină cu amândouă mâinile", căci "ce-am făcut noi a fost jucărie". Iată în ce constă, după opinia clerului, seriozitatea şi greutatea cursurilor seriei a 3-a: îndoctrinarea cu marxism-leninism. Pentru aceasta, s-a dat o nouă organizare cursurilor, în sensul că se face zilnic numai câte o prelegere de 1-1½ oră, dimineaţa. Restul, numai seminar. Clerul este grupat în colective de muncă pentru studii, având fiecare câte un responsabil. Se citesc o seamă de cărţi editate de CGM, pentru a căror procurare a contribuit fiecare preot cu o sumă de bani. Patru lectori examinează zilnic pe preoţi din materia citită şi pun note de care [se] ţine seamă la formarea mediei generale. Fiecare colectiv îşi are gazeta lui de perete, care se schimbă din trei în trei zile. La ea colaborează obligatoriu fiecare preot. Clerul "se plânge" că nu poate suporta acest program, neavând nici timpul necesar să citească toate cărţile recomandate.

Joi, 11 august 1949

Azi, ministrul St. Stoian a conferențiat două ore la cursurile de pregătire a clerului, în prezența Patriarhului Justinian şi a Episcopului Teofil Herineanu al Romanului.

Episcopul Teofil se afla în sală, pe bancă, între preoți, când Patriarhul a întrebat dacă el este prezent. Răspunzând, Episcopul Teofil a fost chemat de Patriarh şi prezentat ministrului Cultelor.

Sâmbătă, 13 august 1949

Preotului D. Fecioru i s-a mai încredințat şi cursul de Omiletică, pe care-l ținea preotul Grigore Cristescu, la Cursurile de pregătire a clerului.

Duminică, 14 august 1949

În rândurile clerului se afirmă că Patriarhul Justinian va proceda la desființarea majorității mănăstirilor din țară.

Un număr de patru preoți au fost aduşi în stare de comă de la închisoarea Jilava la Văcăreşti, unde au şi murit, se afirmă în rândurile clerului. De asemenea, ar fi murit şi diaconul Popescu-Mozăceni de la Biserica Icoanei din Capitală, în închisoarea de la Aiud. Diaconul Tuță Nica ar conduce un detaşament de muncă, format din clerici deținuți din închisoarea de la Aiud.

Azi a avut loc la Iaşi înmormântarea arhiereului Valeriu Moglan, fost vicar al Mitropoliei Moldovei. El a murit în vârstă de peste 70 ani.

Ieri, la Biserica Cuțitul de Argint din Capitală, s-a ridicat schelăria cu care preotul Mircea îndeosebi, ajutat de enoriaşi, a spălat pictura bisericii, fără aprobare superioară. Pictura, în majoritate executată de Costin Petrescu, era acoperită complet de fum, iar acum este ca şi cum ar fi fost executată din nou.

Luni, 15 august 1949

Clericii Catedralei patriarhale se acuză reciproc că fură bani de la cutia pusă lângă moaştele Sf. Dimitrie Basarabov.

Pe de altă parte, unii dintre aceşti clerici sunt foarte nemulțumiți de faptul că Patriarhul Justinian i-a pus într-o situație grea: a alege între a rămâne clerici sau să rămână în ansamblul armatei, unde cântă.

Marți, 16 august 1949

Întrebat de prof. Liviu Stan, la cursurile celei de a treia serii de pregătire a clerului, care este caracterul Constituției RPR, preotul I. Vască, fost secretar general al Ministerului Cultelor nu demult, nu a putut răspunde, spre marea mirare a celor prezenți.

Din relatările preotului Gh. Iliescu-Izvoare de la Biserica Albă, fost consilier patriarhal, rezultă că Patriarhul Justinian posedă un veritabil vocabular de sudălmi, care rivalizează cu acela al unei şatre de nomazi.

Când este supărat sau chiar bucuros, înjură şi drăcuie, "de se cutremură pământul", raportând aceste "cuvinte patericale" la persoana lui: Patriarh.

Impresia?!!

Joi, 18 august 1949

Călugărul Anania, "mâna dreaptă" a Patriarhului Justinian, a început să manifeste oarecari sentimente opoziționiste față de "modul de trai" al celor din Palatul patriarhal, inclusiv ierarhii, care, în trecere prin Capitală, locuiesc acolo. El afirmă că modul de viață al tuturor acestora nu are nimic comun cu doctrina lui Iisus, cu atât mai mult cu cât ei sunt corifeii Bisericii şi călugări. Anania manifestă, pe de altă parte, înclinări spre frumosul în artă. Şi, cum dispune de mijloace materiale, el a cumpărat de la o doamnă Marinescu (de care am amintit anterior) din Capitală, un număr de 20 tablouri din cele mai frumoase de Canisius, care împreună cu multe altele şi gravuri etc. erau oferite, pentru a fi cumpărate, Patriarhului. Tablourile (20) au fost achiziționate de Anania la un preț derizoriu: 2500 lei bucata, deci 50.000 lei. Colecția Canisius va fi achiziționată de Patriarh cu suma de peste 400.000 lei. De altfel, Anania manifestă o puternică ascendență asupra Patriarhului, fenomen pe care nu se sfieşte a-l mărturisi, ci din contră, el îl etalează. Istoria Bisericii cunoaşte, de altfel, nenumărate cazuri similare. Anania "îl atacă" pe Patriarh atunci când – afirmă el – Înaltul se află în complet repaos, departe de griji, îmbrăcat sumar, şezând într-un fotoliu şi ascultând o muzică străină, în noapte, târziu, sau ceva care-l delectează.

Şi atacul este încununat de succes.

În seara zilei de 15 august a. c., Adormirea Maicii Domnului, o umbră s-a furişat în curtea grădinii Bisericii Sf. Spiridon Nou din Capitală. Era o divă, pe care-o aştepta un arhiereu; da, arhiereul Galaction Cordun, pe o bancă. Ajunsă la locul întâlnirii, "îndrăgostiții" s-au strâns, sărutat, mângăiat, au oftat aşa de mult, puternic, adânc şi greu, încât Venera i-ar fi invidiat dacă ar fi coborât din Olimp ... Şi, pe lângă alte considerente ... când ne gândim că libidinosul, rasputinul [sic!] popă Cordun a fost lăsat în Capitală (şi nu a fost trimis la Neamț, lângă ceilalți frați), pe motive de sănătate.

Da! Sănătatea îi era în pericol, bietul, fiindcă acolo nu ar fi avut femei!

Vineri, 19 august 1949

Clericii nemulțumiți că dascălii "lor", care nu mai sunt ai lor – aceşti "paria" - se bucură de ⅓ de veniturile bisericilor, deci egal cu fiecare din fețele bisericeşti, au intervenit la Patriarh, care a aprobat ca un dascăl să primească nu ⅓

din venit, ci ½ din ceea ce se cuvine unui preot. Este de nedescris impresia produsă, în rândurile dascălilor, [de] această cârdăşie popească.

Sâmbătă, 20 august 1949

Stareţul schitului Balamuci-noul Neamţ – Ilfov, [...][99], fost deservent la Catedrala patriarhală, mi-a spus azi că la acest schit sunt numai câţiva călugări, basarabeni.

Duminică, 21 august 1949

Patriarhul a hotărât ca pangarul să fie administrat de preotul ajutător, împreună cu un comitet, înlocuind astfel pe preotul paroh, căruia nu-i convine noua dispoziţie, fiindcă fura, şi fura mult. De acum, dacă va putea să fure, va fi nevoit să împartă cu ajutătorul. Oricum, tot se fură.

Clerul condamnă atitudinea Patriarhului Justinian faţă de Papă în general, şi-n particular, în urma celor publicate zilele acestea, contra Vaticanului.

Luni, 22 august 1949

Ieri a avut loc, în comuna Dragoslavele, Muscel, oficierea căsătoriei religioase a fiicei Patriarhului Justinian cu un doctor, asistentului profesorului dr. Lupu.

În acest scop, Patriarhul a făcut pregătiri care întrec cu mult o imaginaţie puternică.

El ar fi cheltuit suma de 12 milioane, repartizată astfel:

1. Nunta propriu-zisă;

2. Reparea bisericii locale, în care s-a oficiat căsătoria religioasă;

3. Pentru nevoile hirotoniei în Episcop[ia] de Roman, lui Teofil Herineanu i s-a dat suma de patru sute mii lei.

(Autocamioneta 15289 B "Consiliul de Miniştri" [a] plecat ieri dimineaţă din Bucureşti cu oameni de la Palatul patriarhal)[100]

Au oficiat slujba mitropoliţii Nicolae Bălan şi Firmilian Marin (Craiova).

Naş a fost P. Groza, preşedintele Consiliului de Miniştri.

A fost o nuntă "ca-n poveşti".

Un jaz[z] a delectat publicul nuntaş.

Cu acest prilej, preotul (fost unit) Teofil Herineanu, ales în vara aceasta Episcop al Romanului, a fost hirotonit arhiereu.

"Consiliul de Miniştri" a pus la dispoziţie maşina-autocamionetă 15289 B, care a dus la Dragoslavele oaspeţi din Capitală.

Critici:

[99] Lipsă în manuscris (n. e.)

[100] Paranteză D. V. (n. e.)

1. Un patriarh trebuia să-şi căsătorească fiica în condiţii mai modeste.

2. Cumetria cu P. Groza nu-i va da foloasele pe care le scontează Patriarhul.

3. Fiica unui patriarh se căsătoreşte religios abia la un an după ce s-a căsătorit civil.

4. O hirotonie de arhiereu – dar mai ales a unuia care a aparţinut Romei – concomitent cu o căsătorie a unei fiice de patriarh vor fi un excelent material de propagandă pentru Vatican.

5. Milioanele sunt picăturile de sudoare ale "oilor cuvântătoare": poporul.

În curtea vilei patriarhale din Dragoslavele, Patriarhul Justinian a reclădit o biserică de lemn, adusă din Ardeal.

Marți, 22 [sic! = 23] august 1949

Patriarhul Justinian a dispus închiderea Mănăstirii de maici Bistrița, județul Vâlcea, pentru motivul că acolo au fost pregătite atentate la siguranța Statului. Patru dintre călugărițe au fost judecate şi condamnate de instanţele civile la mulți ani închisoare.

Miercuri, 23 [sic! = 24] august 1949

În Capitală, pangarul constituie sursa cea mai însemnată care alimentează, în cele mai multe cazuri, bugetul personal al clerului, nu al bisericilor, cum ar trebui să fie. Cu trecerea conducerii pangarului din mâinile preotului paroh în acelea ale preotului ajutător, Patriarhul Justinian n-a făcut decât o mişcare de translaţie, a executat o manevră – a luat din buzunarul din dreapta şi a pus în cel din stânga; nimic altceva.

Şi sunt biserici unde, după mărturisirea preoților [făcută] chiar mie, se încasează venituri anuale însemnate de la pangar:

[De] exemplu, Biserica Iancu Nou-Bălăneanu, peste 600.000 lei;

Biserica Sf. Voevozi – 600.000 lei;

Preoții Pâslaru Matei (Iancu Nou) şi Haralambie Popescu (Sf. Voevozi) mi-au făcut aceste mărturisiri asupra venitului pangarului, ceea ce nu constituie o taină, fiindcă el se administrează de consilieri. Altfel, ştiu eu? Mi-ar fi mărturisit? Sau mărturisirea nu este un act de răzbunare contra acelor preoți care "se plâng" că pangarele lor nu produc venituri?

Joi, 24 [sic! = 25] august 1949

În cercurile clericale se afirmă că în țară a început o prigoană împotriva clerului, în special a "preoților chiaburi".

Astfel, în județul Dâmbovița ar fi arestați peste 15 preoți, iar alții au fugit de acasă spre a scăpa.

Preoții au fost obligați de comitetele provizorii – afirmă clericii – să se înscrie în gospodăriile colective şi apoi să facă propagandă, în acest sens, în popor. Ori, preoții, fiind "chiaburi, bogați prin exploatare", ei nevoind să renunțe la averi, suferă consecințele, una dintre ele fiind cea mai sus menționată.

Vineri, 25 [sic! = 26] august 949

Azi a avut loc în Camera Deputaților solemnitatea învestiturii – de către prof. Constantinescu-Iaşi, vicepreşedintele Prezidiului, preşedintele, prof. C. Parhon, fiind plecat la Moscova, la Congresul partizanilor păcii – în prezența Patriarhului Justinian etc., Episcopului Teofil Herineanu de Roman. Clerul afirmă că el este foarte stângaci la slujbă, cu toată practica pe care-a făcut-o la Mănăstirea Cetățuia, județul Iaşi.

Clerul: Ierarhii uniți s-ar afla tot la Mănăstirea Căldăruşani, Patriarhul Justinian fiind într-o continuă aşteptare a mărturisirii lor comune de trecere la ortodoxie, ceea ce nu se crede că vor face.

Clerul: Se afirmă că în curând se va proceda la lichidarea Bisericii catolice din RPR, în sensul că acelor clerici care nu vor trece la ortodoxie li se va crea o situație care-i va obliga să aleagă între a ființa sau a rămâne fără nici o situație.

Sâmbătă, 27 august 1949

De 23 August a. c., clerul nu s-a arătat câtuşi de puțin entuziasmat în a oficia *Te Deum*-ul, conform hotărârii ministrului Cultelor, Stanciu Stoian, transmis în ziua de 20. 8. a. c. de Patriarhie, prin telegrama semnată de preotul consilier D. Cristescu. Clopotele n-au sunat.

Preotul Grigore Cristescu a fost îndepărtat din postul de profesor de la Institutul Teologic. De atunci, el aruncă cele mai grozave fulgere şi trăsnete asupra Patriarhului Justinian, pe care-l acuză de laicism, că duce o viață de lux, că încasează sume colosale de la parohi pentru uzul lui personal.

a) Laicism: Patriarh lipsit de duh bisericesc.

b) Lux: Se îmbracă numai în mătăsuri, porfiră şi vison şi-i obligă pe popi la respectarea regulamentului asupra costumului clerical.

c) Bani: De unde a putut Patriarhul să dispună de atâtea sume de bani, el, un biet popă de țară până mai ieri, când are o leafă şi nici un alt venit legal?

Cu ce bani a cumpărat casă fiicei sale?

Cu ce bani i-a făcut nunta, la care ar fi fost invitate sute (400!) de persoane?

Răspuns: calendarele de perete, cartea lui în 2 volume şi în 2 ediții, portretul lui; iată primele mijloace de venituri, plus fabrica de lumânări. Căci Patriarhul ia de la fiecare parohie câte 7000 lei anual, afară de alte zeciuieli, pentru reviste, cărți, Institutul Teologic, tot atâtea motive care-i măresc veniturile.

Şi jecmăneala continuă, ca-n Codrul Vlăsiei!

Luni, 22 august 1949, maşina Patriarhului Justinian a urcat în viteză Dealul Patriarhiei şi din ea au coborât şi intrat în Palat – tot Patriarhul: "Două muieri bete, cu cracii goi". Ele veneau de la nunta fiicei Patriarhului, din comuna Dragoslavele-Muscel. Halal!

Preotul Haralambie Popescu (Biserica Sf. Voevozi), la care am fost zilele acestea, mi-a arătat un manuscris, "Farul Predicatorului", de 1400 pagini, un călăuzitor în mânuirea textelor întregii Biblii.

Patriarhul Justinian l-a văzut; încântat.

Cenzura i l-a aprobat pentru tipărire, iar Ministerul Cultelor, care-l studiază din luna martie a. c., i l-a înapoiat, lipsă [sic!], în august, cu mențiunea să-l revadă.

Preotul Haralambie s-a prezentat imediat ministrului Stanciu Stoian, al Cultelor, pentru această chestiune. El i-a răspuns că nu-i poate da aprobarea, fiindcă acolo e vorba şi de evrei: "Ce, vrei să-mi sară scaunul de ministru în aer?" Ori, preotul afirmă că nu poate scoate cuvântul evreu din carte, fiindcă e vorba despre ei în Biblie.

Duminică, 28 august 1949

Trei sunt preoții care slujesc la Biserica ortodoxă română din Paris, declarați dizidenți, şi anume: arhimandritul Teofil Ionescu, arhimandritul Ivanovici Martinian (din Bucovina) şi preotul Boldeanu, fost la Biserica Sf. Voevozi. Printre susținătorii Bisericii şi ai preoților este o româncă, al cărei soț este un englez, posesor a multe mine în coloniile engleze din insulele Oceanului Pacific.

Se afirmă că preotul C. Burducea s-ar afla în Grecia, unde a fost reținut de autorități, ca fost ministru în Guvernul P. Groza.

În rândurile clerului se afirmă (preotul Haralambie Popescu) că preotul Nițişor Cazacu, secretarul Patriarhului Justinian, a fost legionar; aceasta, în mod precis. Patriarhului i se aduce învinuirea că prezența preotului N. Cazacu pe lângă el este cu tâlc.

Luni, 29 august 1949

Ieri a avut loc la Roman instalarea Episcopului Teofil Herineanu, în prezența Patriarhului Justinian etc. Până azi, la orele 14, Patriarhul n-a sosit în Capitală.

Marți, 30 august 1949

La solemnitatea instalării Episcopului Teofil Herineanu de la Roman, Patriarhul Justinian a luat ca slujitor de frunte pe diaconul Dascălu de la Catedrala patriarhală din Capitală.

Miercuri, 31 august 1949

Arhimandritul Ioil Babaca a fost numit stareț al Mănăstirii Sinaia. Până acum, Babaca a ocupat postul de stareț al Mănăstirii Radu Vodă din Capitală.

Se ştie că arhiereul Veniamin Pocitan, vicar al Mitropoliei Ungro-Vlahiei, a părăsit pe neaşteptate Capitala – şi, spre mirarea tuturor, retrăgându-se la Mănăstirea Cernica.

Iată motivul: slujind la Biserica Domnița Bălașa, el a ținut o predică, în care a manifestat sentimente antidemocrate. Ministerul Afacerilor Interne atrăgând atenţiunea Patriarhului Justinian, acesta l-a obligat ca-n douăzeci şi patru de ore să se retragă la Mănăstirea Cernica, ceea ce V. a şi făcut.

Joi, 1 septembrie 1949

Azi, vorbind cu Fundănescu, care locuieşte la ing. Călinescu în strada Austrului, *loco*, mi-a spus că el i-a vândut o casă Patriarhului, pentru fiica lui, cu preţul de un milion şi jumătate lei, deşi numai caloriferul costa patru milioane lei. El a fost nevoit să vândă casa în astfel de condiţiuni deoarece avea nevoie de bani, având un proces de urmărire.

Pentru a-şi crea o sursă mai însemnată de venituri, Patriarhul Justinian a dispus ca, pentru anul viitor, calendarele de perete bisericeşti să se tipărească în Capitală, pentru toată țara, de către Secția culturală a Mitropoliei Ungro-Vlahiei. Până în prezent, fiecare eparhie îşi tipărea calendarul ei; de acum, se va trimite obligatoriu de la Patriarhie, ca multe altele.

În cercurile clericale se afirmă că separarea Bisericii de Stat va fi un fapt împlinit abia în ianuarie 1950. Deocamdată, începând cu luna septembrie a. c., salariile clerului nu se vor mai plăti prin CEC, ci prin protoerii, cu state personale, deoarece suma rămasă în acest scop până la sfârşitul anului va fi încredințată Patriarhiei.

În popor se afirmă că bisericile catolice din Capitală vor fi închise cât de curând, din cauza afluenței de credincioşi, dintre care 50% sunt ortodocşi.

În legătură cu închiderea Mănăstirii Bistrița, județul Vâlcea, se precizează că motivul este următorul: acolo s-au prezentat câțiva civili care, spunând că vin din munți, unde s-au retras ca partizani, au făcut apel la sentimentele de înțelegere ale unor călugărițe, rugându-le să le dea hrană şi găzduire, ceea ce ele n-au ezitat să facă. *Post factum*, călugărițele au fost arestate – în parte –, fiindcă "partizanii" erau agenți ai Ministerului Afacerilor Interne.

Arhidiaconul Tuță M. Nica este în legătură cu tatăl său (din comuna Vidra-Ilfov)[101] prin corespondență, căruia îi scrie regulat de la Aiud.

Vineri, 2 septembrie 1949

În urma decesului preotului Popescu C. de la Biserica Sf. Gheorghe Nou din Capitală, Patriarhul Justinian a făgăduit preoților Dragomirescu (Biserica Amza) şi Dumitrăchescu Leonida, care au intervenit la el, că va numi acolo un preot din Giurgiu, o rudă a decedatului, de a cărui familie urma să aibă grijă.

Mai târziu, Patriarhul numeşte însă pe preotul Tilea Gh. (de la Biserica Sf. Spiridon) şi pe diaconul Ghica Traian (*idem*). Preotul Tilea însă a refuzat numirea, sub cuvânt că vrea să fie singur la această biserică.

Se crede că, în locul lui Tilea, va fi numit preotul Popescu Ion-Runcu (Biserica Sf. Spiridon Nou).

Călugărul Anania a fost recomandat, la vreme, Patriarhului Justinian, în al cărui serviciu se află, de călugărul preot Grigore Băbuş de la Catedrala patriarhală, ambii fiind "fraţi întru verzie".

Arhiva Mitropoliei Ungro-Vlahiei nu se păstrează. Astfel, preotul Chirulescu din Calea Moşilor a găsit la un depozit de hârtie din Obor dosarul fostului preot Tudor Popescu (Biserica Cuibul cu Barză) care, caterisit, a înfiinţat secta tudoristă. Preotul Chirulescu a cumpărat dosarul la kilogram şi l-a dăruit Institutului Teologic din Capitală, în a cărui bibliotecă se află în prezent.

Sâmbătă, 3 septembrie 1949

Pe când se afla consilier la Patriarhie, la Secţia culturală, preotul Gh. Iliescu-Izvoare[le] a distribuit, în eparhia Bucureştilor, fiecărei parohii, un număr de exemplare, cărţi de muzică, tipărituri mai vechi, pentru care a încasat suma de 480.000 lei, cu scopul să cumpere o maşină necesară secţiei.

Suma i-a dat-o Patriarhului Justinian, care l-a elogiat, rămânând să cumpere un jep. Maşina s-a cumpărat, afirmă preotul Gh. Iliescu, însă din bani luaţi din casa eparhiei, astfel că Patriarhul "a mâncat" cei 480.000 lei.

Duminică, 4 septembrie 1949

În cercurile clericale a produs o oarecare îngrijorare, nu disperare, ştirea după care un număr de 1200 preoţi din ţară vor fi trecuţi în cadrul disponibil. Problema care se ridică prin această măsură este următoarea:

[101] Paranteză D. V. (n. e.)

Clerul din cadrul disponibil este la dispoziția chiriarhului, care-l poate trimite în orice parohie din țară, acolo unde este nevoie, ceea ce nu convine preoților, căci:

- "își irosesc avutul";
- "pierd vadul".

Patriarhul Justinian a plecat în concediu, la Băile Herculane, de unde se va înapoia la 25 oct. a. c.

Luni, 5 septembrie 1949

În luna octombrie a. c., vor avea loc alegeri de ierarhi pentru Scaunul de mitropolit al Iașilor.

La Iaşi va fi ales Episcopul Nicolae Colan al Clujului. La Cluj va fi ales Episcopul Iosif Gafton al Râmnicului-Vâlcii şi Argeşului, iar la Râmnicu-Vâlcea, arhimandritul Valerian Zaharia.

Cu prilejul instalării, [în] duminica ultimă a lunii august a. c., a Episcopului Teofil Herineanu, arhimandritul Val. Zaharia a fost şi el la Roman, unde n-a acceptat să doarmă în patul care i s-a pus la dispoziție în clădirea episcopiei. Sub motiv că, pentru el, care a scris "atâta", patul nu este corespunzător, şi-a luat bagajul şi a dormit la hotel, spre mirarea tuturor.

Un preot care urmează cursurile de îndrumare de la Institutul Teologic a declarat: "Noi suntem groparii Bisericii".

Ieri, la Biserica Popa Nan, s-a oficiat botezul unei fete, Elena, al [sic!] fiicei femeii de serviciu de la şcoala elementară de alături. Botezul s-a oficiat fără să se fi spus Crezul[102]. "Ei, şi? Se grăbeau preoții, frate!"

Ovidiu Marina, fiul Patriarhului Justinian, şi-a amenajat clădirea de pe [sic!] ferma Patriarhiei de la Mandravila, făcând din ea "un cuib de nebunii". Acolo-şi face petrecerile cu prieteni şi prietene, dând mese copioase. La masă sunt serviți de călugărițe; ceva *sui generis*; de pe moşia ... Bisericii.

Marți, 6 septembrie 949

Pentru crearea unor fonduri, a căror destinație, cel puțin deocamdată, nu este cunoscută de cler, Patriarhul Justinian a dispus: pentru kg de lumânări (pe care parohiile sunt obligate să le cumpere numai de la Patriarhie) – care costă 600 lei, 300 se plătesc ca valoarea lui, iar 300 ca "donație".

La rândul lor, parohiile au ordin să facă cunoscut enoriaşilor că, dintr-o lumânare de ex. de 5 lei, 50% este în folosul Bisericii.

[102] Subliniere D. V. (n. e.)

În realitate, nici un folos pentru Biserică, fiindcă el a fost încasat de Patriarhie.

Miercuri, 7 septembrie 1949

La Biserica Sf. Mina-Vergu, a fost transferat, nu de multă vreme, un al doilea preot, Popescu [...][103] de la Biserica Lucaci. Parohul preot Popescu Ion nu l-a dorit, sub motiv că biserica "nu are venituri" (În realitate, ea produce ca o vacă de Șvițera).

Ca atare, "l-a săpat", şi iată cum:

Fiind prieten, sau soția lui mai mult, cu un droghist [sic!], Papaianopol, de lângă Biserica Enei, i-a expus cazul preotului ajutător, rugându-l "să-i dea o mână de ajutor, ca să scape de el". Papaianopol, fiind acela care-i procură lui Ovidiu Marina, dr., fiul Patriarhului, medicamente – şi din cele scumpe şi rare –, l-a rugat deci pe acesta să intervină pe lângă tatăl său, ceea ce a şi făcut. Papaianopol i-a comunicat preotului Ion Popescu, printr-o scrisoare, vestea cea mare a succesului obținut[104]. Şi preotul Popescu [...][105] s-a văzut aşa, din senin, nu transferat la o altă biserică, ci pus în cadrul disponibil[106].

Iar parohul ... îşi mângâie bărbuța rânjind satisfăcut, ca "Satana".

Duminică, 4 septembrie a. c., preotul Toma Chiricuță a oficiat o cununie la Biserica Zlătari, al cărei paroh este. Cu acest prilej, spre uimirea tuturor, preotul Chiricuță, la "Isaia dănțuieşte ..." ocolea masa ținând mâinile sus, ca la geamparale, cu ochii-n grindă, iar la fiecare latură a mesei pe care-o ocolea cu naş, naşă, mire, mireasă, se oprea şi, făcând un cerc cu mâna până jos, asemenea cavalerilor medievali în fața Desdemonelor, se pleca până spre pământ, strigând: "Reverence!"[107]

Chiricuță vrea să sugrume "banalul" şi "rutina", care stăpânesc total clerul în oficierea slujbelor ... şi devine un "prețios ridicol".

Joi, 8 septembrie 1949

Patriarhul Justinian a întocmit, înainte de a pleca la băi, împreuna cu doi preoți, inspectori generali de la Culte, o listă de preoți care vor fi puşi în cadrul disponibil.

---

[103] Puncte de suspensie în manuscris (n. e.)

[104] Notă D. V. pe marginea textului, cu precizarea: "Preotul Popescu ... [puncte de suspensie în manuscris (n. e.)] a fost scos de la Biserica Lucaci, unde nu l-a voit preot Gr. Oancea, dat afară de la Biserica Sf. Anton-Piață de preotul Dărvarescu de la Lucaci, pe care Oancea, sub Patriarhul Nicodim, l-a dat afară de la Sf. Anton (la Lucaci)!!!"

[105] Puncte de suspensie în manuscris (n. e.)

[106] Subliniere D. V. (n. e.)

[107] Subliniere D. V. (n. e.)

Criteriile au fost următoarele:
1. Preoți basarabeni;
2. Preoți ajutători;
3. Preoți onorifici.
Numărul preoților trecuți pe această listă este de sute.

Vineri, 9 septembrie 1949

Preotul Gh. Iliescu-Izvoare[le] (Biserica Albă), întâlnind un student pe sălile Institutului Teologic din Bucureşti, cam abătut, l-a întrebat ce-i cu el: "M-au dat afară de la masă, pentru că n-am plătit taxa". Vorbind apoi cu rectorul, diaconul N. Nicolaescu, şi confirmându-i cele spuse, "l-am înfiat pe timp de 3 ani, cât va urma studiile" (mi-a spus Iliescu).

Studentul este din Bucovina şi nu are pe nimeni. Făcând apel în parohie, i-a strâns rufărie, îmbrăcăminte etc. din destul.

Sâmbătă, 10 septembrie 1949

Catolicii activează în Capitală. Acțiunea lor, bine dirijată şi în secret, se duce printre intelectuali. Deocamdată, intenția lor nu este să facă prozeliți, ci să creeze o stare de spirit favorabilă unei viitoare acțiuni de acest fel, de prozelitism. Ei vor să creeze o stare de spirit potrivnică Bisericii ortodoxe şi au creat-o în parte, prin prezentarea acesteia ca instituție care şi-ar fi uitat menirea îngrijindu-se mai mult de ceea ce este lumesc, aservindu-se politicului.

Duminică, 11 septembrie 1949

Trebuie menționat faptul că preoții din Capitală au început să desfăşoare o intensă propagandă religioasă în biserici. Şi aceasta se realizează nu prin predici la toate bisericile sau prin manifestări care să atragă atențiunea trecătorului preocupat de alte probleme, ci prin slujbe şi rugăciuni în cursul săptămânii sau adunări aşa-zise de catehizare. Slujbele se fac îndeosebi, aproape pretutindeni, vinerea după-masă.

Ele sunt frecventate numai de femei, cu mici excepții, care aduc preotului "acatiste", în care se exprimă cele mai fanteziste cereri; şi preotul le citeşte cu glas tare, oricât de anahronice [sic!] s-ar prezenta, pentru că altfel pierde clienții. Clerul se străduieşte din răsputeri să întindă femeilor ignorante cele mai fine mreji pe care le țes din rugăciuni, improvizate chiar, şi mieroase, fast, lumină etc.

În această goană după clientelă, clericii ajung la intrigi reciproce, ca de exemplu:

Preotul [...][108] de la Biserica Sf. Treime-Tei spune femeilor în şoaptă să nu meargă la preotul Mihai de pe şoseaua Colentina (care are un vad excepțional)

[108] Lipsă în manuscris (n. e.)

că el blesteamă; rugăciunile lui n-au efect. Evident că femeile rămân contrariate de astfel de atitudini.

Clerul îşi face însă jocul, ca la ruletă.

Luni, 12 septembrie 1949

Portretul preotului de azi

Un întârziat în lumea care frământă viața.

Singur, fără lume, fără Iisus, în care nu crede. Ateu.

Dezorientat.

În aşteptare.

Stângaci în gesturi.

Stăpânit de mania persecuției, a suspiciunii.

Un anacronism.

El reprezintă un pas înainte, zece înapoi, pentru ca să se piardă în neantul unor vremuri apuse, care-i sunt singurele dragi şi scumpe.

El trăieşte în istoria trecută, în filele de ceaslov, prin al căror fâşâit ființează.

Marți, 13 septembrie 1949

Duminică, 11 septembrie a. c., preotul Nicolae Diaconescu de la Biserica Popa Nan a oficiat slujba botezului fără să se fi spus Crezul[109].

(Fetița Doina; naşi Valeria şi Iosif Babeş, strada Orzari, 76)

Joi, 15 septembrie 1949

Azi s-a prezentat la Vasilescu, secretar eparhial în Cancelaria Mitropoliei, un orb, care i-a prezentat o cerere pentru a-i da încuviințarea să citească trecătorilor pasagii din Biblie, scrise cu alfabetul Braille, la colțuri de stradă. Secretarul şi-a declinat competența, trimițând pe solicitator la Secția culturală, fără însă să-i spună că Patriarhia nu poate da astfel de aprobări.

Azi au luat sfârşit examenele finale de la fostul internat al studenților teologi, din Mănăstirea Radu Vodă, pentru cei 160 de clerici din a treia serie de cursuri de îndrumare. Se precizează că majoritatea cursiştilor s-a folosit de intervenții pe lângă profesori, pentru ca să obțină note bune.

Fiecare preot a plătit câte zece mii lei, casă, masă, cărți etc. Cărțile cumpărate din contribuția preoților au rămas la internat.

Preoții pleacă încredințați că înşişi profesorii nu şi-au însuşit principiile democrate; de altfel, nici nu au voit să apară în fața preoților ca atare, fiindcă, atunci când făceau vreo afirmație doctrinală [sic!], indicau lucrarea respectivă, adăugind "aşa spune autorul", dând să înțeleagă că nu ei afirmă acest lucru.

[109] Subliniere D. V. (n. e.)

În timpul cursurilor, rectorul diacon N. Nicolaescu i-a atras atenţiunea unui preot din Moldova să activeze în satul lui pe linia democrată, ceea ce n-a făcut până în prezent, cum reiese din informaţiile pe care le deţine. Preotul a răspuns că el se află într-o situaţie delicată faţă de ţărani, cărora cândva le-a spus, conform unor declaraţii făcute de Gh. Gheorghiu-Dej, că nu se vor înfiinţa gospodării agricole (adevărul: că nimeni nu este obligat să se înscrie)[110]. Acum, ţăranii îl întreabă cum rămâne el cu ceea ce le-a spus în trecut, când acum se înfiinţează gospodării agricole, pe care ei le numesc colhozuri? Şi preotul a afirmat că el nu poate minţi şi va spune adevărul.

Nicolaescu l-a apostrofat şi discuţia a luat sfârşit. Incidentul n-a displăcut clericilor cursişti, care l-au comentat pe larg. Cursurile seriei a IV-a vor începe la 5 octombrie a. c.

Vineri, 16 septembrie 1949

Circulă ştirea după care Guvernul este hotărât să închidă Catedrala Patriarhiei. În schimb, slujbele care se oficiază acolo vor avea loc la Biserica Sf. Spiridon (Şerban Vodă, calea)[111], care va deveni Catedrală patriarhală.

Luni, 19 septembrie 1949

Preotul Pistol de la Biserica Icoanei, înmormântat zilele trecute, a avut cancer la creier. O săptămână înainte de moarte, n-a putut vorbi.

Guvernul va fi acela care va numi viitorii ierarhi în scaunele vacante, sub motiv că alegerile nu erau decât un formalism, care costa ţara bani grei.

Azi, p. m., am fost la preotul Gh. Iliescu, [de la] Biserica Albă, care m-a implorat să-l las, că este urmărit de agenţi; să nu-i fac rău nici lui, nici mie. Am plecat. Când s-a înnoptat, m-am dus din nou. Era în casă cu preotul Baciu (hirotonit la Moscova)[112], care, revoltat, spunea că s-a înşelat, făcând acest pas, camarazii lui fiind azi colonei, iar el fără nici un sprijin de la ei (partid). “Acum nu mai sunt bun de nimic pentru ei; şi-au făcut interesele”. I-am lăsat.

Miercuri, 21 septembrie 1949

Patriarhul Justinian se află la Băile Herculane. Clerul afirmă că, în realitate, el este arestat acolo.

[110] Paranteză D. V. (n. e.)
[111] Paranteză D.V. (n. e.)
[112] Paranteză D. V. (n. e.)

Vineri, 23 septembrie 1949

Clerul este foarte mulțumit că nu mai primește lefurile prin CEC, ci prin protoerie. El crede că n-a venit încă timpul ca Guvernul să nu-i mai plătească salariul.

Joi, 29 septembrie 1949

Azi, pentru orele 18, arhitectul Simata a fost invitat, prima dată, cu multă insistență, de Patriarhul Justinian, la el. Simata crede că invitația este în legătură cu hotărârea Patriarhului de a face din dormitorul său o "splendidă" sală bizantină, așa cum vrea să facă și din sala de la intrarea în Palatul patriarhal. Pentru această lucrare, Patriarhul pune la dispoziție suma de patru milioane lei, afirmă pictorul Gh. Rusu, care a fost consultat de șeful Bisericii în această chestiune.

Pictorul Gh. Rusu, nepotul Patriarhului Miron, mi-a spus azi că nepoții aceluiași patriarh, preotul Grigore Antal, arhiereul Emilian Antal și doamna Miluța au furat tot ce-a fost mai de preț din Palatul patriarhal, înainte ca Miron să fi plecat în Franța, iar nu după moartea lui, așa cum se afirmă. Rusu se plânge că Patriarhul Justinian nu i-a plătit lucrările pe care i le-a executat, începând cu 11 luni în urmă. Tot el mi-a spus că Patriarhul a dispus că toți laicii care locuiesc în curtea Mănăstirii Antim să se mute în oraș.

Vineri, 30 septembrie 1949

În privința salariului său, clerul crede că n-a venit încă timpul ca Guvernul să nu i-l mai plătească.

Sâmbătă, 1 octombrie 1949

Clerul este oarecum îngrijorat de faptul că din Ministerul Cultelor vor pleca pe teren un număr de 60 inspectori. Scopul acestor "vizite" nedorite de cler este constatarea *de visu* a activității preoților în parohiile lor, pe toate tărâmurile, după patru ani de regim democratic.

În Capitală, de exemplu, unii dintre clerici au început să facă "ordine" prin biserici și curțile acestora, crezând că în aceasta constă activitatea lor.

Vizitele celor 60 de inspectori vor da rezultate nebănuite.

Marți, 4 octombrie 1949

Se afirmă [că] Ministerul Cultelor se va desființa, fiind înlocuit apoi printr-o direcție pentru afacerile bisericești, care va lucra pe lângă P[reședința] C[onsiliului de] M[iniștri], așa cum este în URSS.

Vineri, 7 octombrie 1949

Preotul Alex. Marinescu (Biserica Dichiu) mi-a istorisit cum s-a transferat preotul Sârbu (fost prefect [de] Vaslui) în Bucureşti.

Preotul Marinescu, director general [la] Culte, ia o gustare la un restaurant *vis-à-vis* de Liceul Gh. Lazăr. Intră preotul Sârbu, civil. Se uită, se suceşte, se întoarce; vrea să guste ceva. Preotul Marinescu îl invită să ia un peşte. "E foarte bun, părinte prefect". Sârbu, surprins. Ambii la o masă. Sârbu vrea să vină în Bucureşti. Marinescu îi spune că numai un Marinescu de la Culte îi poate face acest serviciu, deşi el era acela. Sârbu se aprinde. Roagă să-l prezinte. A doua zi se vor întâlni la minister. Sârbu, când îl vede în birou pe Marinescu, uluit. Îi aduce cererea şi Marinescu merge la Patriarhul Nicodim, având şi câte o carte de vizită de la ministrul [de] Interne, Teohari Georgescu şi prof. I. [sic!] Constantinescu-Iaşi.

Îi prezintă Patriarhului cererea de transferare a unui nepot al preotului Alex. Ionescu (Stejarul) pentru Bucureşti. O aprobă. O prezintă pe a lui Sârbu. Patriarhul sare ca aprins: "Nu, nu!" (De ce? Sârbu, ca elev de seminar la Huşi, a fost atras de Episcopul Nicodim (apoi, Patriarh) spre a-şi satisface poftele homosexuale. S-a opus şi a vorbit.) Arată cele 2 cărți de vizită, adăugând că aceşti oameni nu pot fi refuzați. Şi Patriarhul aprobă venirea lui Sârbu la Biserica Ceauş Radu, de unde se transferă, la scurt timp, dincolo de Gara de Nord.

Marinescu îi face o vizită la Vaslui, de unde a adus un camion de alimente (20 kg unt etc.), "cu preț redus".

Duminică, 9 octombrie 1949

Duminică, 2 octombrie am fost la arhiereul Emilian Antal în Bd. Republicii, nr. 72, et. II, ap. 6, colț [cu] Calea Moşilor.

Mi-a spus că:

1. Patriarhul Justinian, "acest țigan", are peste trei sute mii lei leafă lunar.

2. Călugărul Rafael Diomid, fost la Suceava, este azi în ospiciu la Bucureşti.

3. Patriarhul Justinian i-a spus că este supărat, deoarece la Mănăstirea Neamț, unde este Antal, este un cuib reacționar. Antal i-a răspuns că nu sunt dovezi, ci numai reclamații ale unui călugăr de acolo, care este certat cu regulile monahiceşti.

4. Patriarhul Justinian i-a răspuns unui ziarist de la *Universul*, prin telefon, că nu-i poate da nimic în legătură cu Ziua internațională a Păcii (2 octombrie), deoarece Biserica şi el nu sunt reprezentați în nici un comitet pentru pace (sau în ARLUS), aşa cum este în URSS.

5. La Mănăstirea Neamț, Antal "a salvat" 900 kg lână, pe care reprezentanți ai DAC voiau s-o ridice pe nedrept.

6. Patriarhul nu poate scri[e]; de vorbit, “mai serveşte” el puţin; posedă o şmecherie de ţigan. Preotul D. Cristescu îi scrie discursurile etc.

Nici asta nu-i sănătos, că a fost la Spitalul Central; e drept, puţin timp, dar a fost.”

Luni, 10 octombrie 1949

La Tipografia Cărţilor Bisericeşti a fost tipărită o nouă lucrare: “30 zile în URSS” de Ovidiu Marina, fiul Patriarhului Justinian. Cartea s-a tipărit în zece mii exemplare, şi se va trimite tuturor parohiilor din ţară, cu una mie lei “bucăţica”. Autorul a luat deocamdată 700.000 lei de la Institutul Biblic, din dreptul lui de autor.

După aceea, a dat o gustare bună stropită din belşug, la tipografie, întregului personal, care a rămas încântat.

“Aşa da, mai zic şi eu”, spunea un lucrător.

Miercuri, 12 octombrie 1949

Din atitudinea pe care-o are A. Rădulescu-Cerna faţă de Patriarhul Justinian şi dispoziţiile lui etc. rezultă precis că “el este stăpân pe Patriarh”, cum se exprimă adesea cei ce lucrează cu Cerna la Tipografia Institutului Biblic (fost TCB)[113].

Vineri, 13 [sic! = 14] octombrie 1949

La protoeria II [din] Capitală (protoereu dr. Traian Costea), preoţii îşi arată îngrijorarea că în rândurile lor se vor face arestări masive.

Luni, 17 octombrie 1949

Fiind la Cancelaria patriarhală, pe sală, lângă biroul consilierului Secţiei administrative, preotul D. Cristescu ([Secţia] culturală) a spus, de faţă fiind şi preotul Gh. Soare ([Secţia] administrativă) şi Căltuţ (cantor la Catedrala patriarhală) că “e greu să fii consilier la Secţia administrativă; eşti înjurat de toţi. Arhiereul Pavel Şerpe era bun pentru cler, atâta vreme [cât] era la Culturală. Când a trecut la Administrativă, s-a spus că a luat şi bani. Şi el era un fleţ[114]”.

Marţi, 25 octombrie 1949

După moartea preotului Pistol, postul de preot paroh la Biserica Icoanei, *loco*, a constituit obiectul de dispută al clericilor pretendenţi.

Trei s-au arătat a fi, în cele din urmă, candidaţii cu sprijine [sic!] puternice, şi anume:

[113] Paranteză D. V. (n. e.)
[114] Subliniere D. V. (n. e.)

1) Preotul Ciceu de la Biserica Sf. Ilie-Gorgani, *loco*, sprijinit de directorii Dobocan şi Ţifu din Ministerul Cultelor.

2) Preotul Ilie Băcioiu [de la] Biserica Stavropoleos, *loco*, sprijinit de Patriarhul Justinian, pentru a servi pe cumnatul candidatului, dr. Arnăutescu (medicul lui Gh. Gheorghiu-Dej).

3) Diaconul Şerpeşeanu, de la Biserica Domniţa Bălaşa, *loco*, cumnatul consilierului Secţiei administrative, Gh. Soare (Sf. Vineri-Herasca).

Lupta se desfăşoară aprig, dar tacit.

În audienţa pe care-a avut-o preotul I. Băcioiu la Patriarh sâmbătă, 14 oct. 1949, acesta îi propune – fără ca Băcioiu să fi cerut – să-l transfere la Biserica Icoanei. Băcioiu primeşte; aşa mi-a spus el. Când era să plece, apar doi domni: Dobocan şi Ţifu, care cer Biserica Icoanei pentru preotul Ciceu. Patriarhul le spune că este imposibil să le satisfacă cererea. Băcioiu pleacă, după ce Patriarhul îi spune să vină luni cu toate actele, însoţite de un memoriu bine documentat şi de diploma de licenţă de la Varşovia, pe care să le depună la preotul consilier Gh. Soare.

Preotul Băcioiu le depune şi Patriarhul numeşte pe Ciceu şi Băcioiu, sacrificându-l pe Şerpeşeanu. Satisface deci cererea Dobocan-Ţifu şi pentru a-şi satisface interesele: numirea fiului său, Ovidiu Marina, student anul III [la] Medicină, ca asistent al doctorului Arnăutescu, care l-a asigurat de aceasta prin telefon:

“Servici contra servici, Prea Înalt Sfinţite!”

“Da, da, s-a făcut”, răspunde Patriarhul. Şi s-a făcut.

Soare-Şerpeşeanu, dezamăgiţi.

Preotul I. Vască protestează.

Corpul profesoral al Institutului Teologic este foarte nemulţumit de faptul că trebuie să evacueze localul Seminarului Central.

Pentru institut s-a pus la dispoziţie o parte a localului fostei Şcoli normale de învăţători din strada Sf. Ecaterina. În acest scop, se ambalează biblioteca (peste 20.000 volume + cele ale fostei facultăţi din Suceava, ale fostului Seminar Central şi ale Internatului Teologic, fost), catapeteasma etc. Cât despre noul local, i se fac greutăţi institutului din partea direcţiunii.

Evacuarea institutului este considerată de profesori o nouă dovadă a slăbiciunii, dezinteresării şi indiferenţei Patriarhului faţă de această şcoală teologică. Ştiut este că pe Guvern îl interesează marea problemă a reeducării clerului, nu teologică. Ca atare, teologia rămâne în grija Patriarhului Justinian, pe care se vede clar că nu-l interesează; deci, cu atât mai mult pe Guvern. Acestea sunt reflexiile [sic!] profesorului Teodor M. Popescu de la institut, care crede că institutul va fi alungat şi din noul local, rămânând ultima soluţie pentru instituţiile bisericeşti: centralizarea lor la Internatul Teologic sau la Mănăstirea Plumbuita.

De altfel, Patriarhul Justinian îşi concentrează toată atenţiunea asupra Mănăstirii Plumbuita, fiindcă obligă clerul, sub pedeapsa exprimată expres de aplicare a suspendării, acolo unde este cazul, să plătească neîntârziat suma cu care este impusă fiecare parohie "pentru repararea Mănăstirii Plumbuita", adică de 10-15-20.000 etc. Şi clerul, de teamă, plăteşte.

Duminică, 30 octombrie 1939 [sic! = 1949]

Patriarhul Justinian, însoţit, printre alţii, de preotul Alex. Ionescu, deputat şi deservent la Biserica Stejarul, a sfinţit azi o biserică în judeţul Prahova, de unde a plecat apoi în vizită canonică la mănăstirile Cheia şi Suzana. Discursul pe care l-a rostit parohul bisericii noi în faţa Patriarhului a fost făcut de preotul Gh. Iliescu de la Biserica Albă (Bucureşti).

Luni, 31 octombrie 949

Preotul Stasov, parohul Bisericii ortodoxe ruse din Capitală, a ţinut o conferinţă duminică, 30. 10 a. c., la Seminarul Central, cu concert, tratând despre Biserica ortodoxă din URSS. Pentru aceasta, s-au distribuit, prin protoerii, fiecărei parohii din Capitală, bilete de 100 (pentru cler) şi 200 (pt. biserici) lei, în valoare de câteva sute lei. Clerul dezaprobă acest mod de a plasa bilete pentru o conferinţă-concert, sub motiv că nu are suficiente mijloace materiale ca să facă faţă cerinţelor.

Miercuri, 2 noiembrie a. c., va avea loc solemnitatea deschiderii cursurilor de îndrumare pentru cler, seria a IV-a.

Preotul Ciceu a renunţat la postul de la Biserica Icoanei, în care a fost numit zilele acestea de Patriarh, cerând în schimb Biserica Stavropoleos.

La Biserica Sf. Gheorghe Nou, Patriarhul a numit pe

- preotul Didicescu (fost la Biserica Sf. Nicolae Vlădica),
- diaconul Ghica (fost la Biserica Amza).

La Biserica Amza a numit pe diaconul Niculescu, fost la Catedrala Patriarhiei. El e membru al corului armatei.

Lucrarea lui Ovidiu Marina (fiul Patriarhului), intitulată "30 de zile în URSS", a fost primită cu ostilitate de cler, pentru mai multe motive, şi anume:

1. preţ exagerat (1000 lei);
2. impusă sub pedeapsa suspendării celui care-o refuză;
3. Patriarhul strânge o sumă de aproape zece milioane lei, prin aceasta, pentru sine;
4. Este scrisă într-un stil care nu-i face cinste nici autorului, nici Patriarhului.

Clerul ar fi refuzat cartea, dacă putea s-o facă, date fiind primele trei motive enumerate mai sus.

Clerul crede că în curând se va face mişcare în rândurile lui, în legătură cu arendările de parohii, care cer un anumit număr de credincioşi pentru fiecare preot.

Duminică, 6 noiembrie 1949

Patriarhul Justinian a dispus ca ierarhii veniți din provincie la București să slujească la Catedrala Patriarhiei. Episcopul Nicolae Popovici al Clujului[115], slujind la Catedrală duminică, a cuvântat despre existența sufletului, ceea ce a impresionat mult pe cei de față. El s-a referit la atei, pe care nu i-a învinovățit pentru necredința lor, ci "cozile de topor". Atitudinea Episcopului Colan față de ateism este viu comentată.

Episcopul Iosif Gafton e pe linia lui Colan.

Joi, 10 noiembrie 1949

Arhimandritul Valerian Zaharia este cel mai aprig dușman al Patriarhului Justinian. Valerian este fructul dragostei unui călugăr (care trăiește într-o mănăstire din județul Buzău) cu o femeie.

Valerian a fost crescut în această mănăstire.

Vineri, 11 noiembrie 1949

Azi, cu prilejul sărbătoririi hramului Bisericii Sf. Maria-Stejarul din Capitală, preotul I. Florescu, slujitor la această biserică, în calitate de pensionar, predicând, i-a elogiat pe cei prezenți fiindcă "se îngrijesc de hrana sufletului" şi "nu numai de pâine, carne etc., pentru care staţi ore întregi la cozi".

A făcut apoi apologia minunilor şi mai ales, a acelora pe care le face Sf. Mina. El ştie aceasta "ca unul care sunt preot aici de 30 de ani". Şi aceasta în timp ce sunt combătute vehement minunile de oficialitățile laice! Iar parohul bisericii este deputatul[116] şi "marele democrat", preotul Alex. Ionescu.

Duminică, 27 noiembrie 1949

În ziarul *Universul* de ieri, sâmbătă, 26 noiembrie 1949, nr. 277, a apărut la rubrica respectivă anunțul că preotul Ilie I. Imbrescu de la Biserica Boteanu din Capitală a decedat în ziua de 19 noiembrie 1949. Anunțul îl dă soția decedatului. Clerul comentează viu decesul preotului Imbrescu, "un ales", "om cu cap", "cântăreț neîntrecut" etc., zice (preotul N. Diaconescu, Popa Nan)[117], care lasă să se înțeleagă că este o victimă a actualului regim.

[115] De fapt: Nicolae Colan al Clujului (n. e.)
[116] Subliniere D. V. (n. e.)
[117] Paranteză D. V. (n. e.)

Luni, 28 noiembrie 1949

Se ştie că Patriarhul Justinian a numit la Biserica Sf. Gheorghe Nou pe diaconul Traian Ghica paroh, iar ajutător pe preotul Didicescu, după ce preotul C. Tilea a renunțat la unul din aceste posturi. Iată geneza acestor numiri etc., din însăşi mărturisirea pe care mi-a făcut-o azi preotul C. Tilea:

Tilea a cerut să fie numit la această biserică, fără să i se dea şi ajutor, pentru două motive, dorință pe care a expus-o Patriarhului, şi anume:

a) să facă din această biserică un centru model de pastorație, în sensul că o fată săracă să fie măritată, unui nevoiaş să i se dea un pat etc.;

b) să ajute pe soția fostului paroh al bisericii, femeie rămasă pe drumuri, dându-i 6000 lei lunar de la biserică şi lăsând-o în casa parohială în care locuia.

Patriarhul n-a acceptat, spunând să fie împreună cu Traian Ghica diaconul, care nu are pretenție la casă. Tilea nu a acceptat.

Imediat, Patriarhul i-a ordonat consilierului Gh. Soare să facă formele cuvenite de numire a lui Ghica şi de transferare a lui Didicescu, ceea ce s-a şi făcut în timp record. Ghica a aruncat-o din casă imediat pe preoteasă, care a plecat la Ploieşti. Pentru ce l-a îndepărtat Patriarhul pe Tilea?

a) pentru că a intervenit preotul Nae Popescu, fost profesor universitar, membru, pe vremuri, al Academiei Române, în favoarea lui Ghica;

b) pentru că transferarea lui Didicescu a fost dorința ministerului Culturii, St. Stoian, pentru al cărui nepot, preotul Ghiță Gheorghe de la Biserica Sf. Nicolae Vlădica, Didicescu era indezirabil.

Tilea i-a spus preotesei Popescu: "M-am sacrificat pentru Dumneata".

Iată, oameni!

Marți, 29 noiembrie 949

Pentru preoții cursişti nu se mai țin prelegeri în localul fostei Şcoli normale de băieți, ci din nou la fostul Seminar Central, unde s-a rezervat o sală în acest scop.

Clerul afirmă că învățătorii ştiu să-şi apere interesele, ca toți, de altfel, numai Patriarhul Justinian nu ştie şi nu vrea chiar să le apere pe ale Bisericii.

În cercurile clericale se afirmă că, după plecarea lui Bucur Şchiopu (Frontul Plugarilor) din ministeriat, numai ministrul Cultelor, St. Stoian, a rămas în actualul guvern, din partea partidului Frontul Plugarilor. Însă zilele lui ar fi numărate, şi, o dată cu el, dispare şi Ministerul Cultelor.

Rădulescu-Cerna, şeful Serviciului presei de la Patriarhie, a fost arestat ieri sau alaltăieri, în legătură cu un articol prezentat cenzurii spre aprobare, articol care trebuia să apară într-una din revistele (3)[118] al căror redactor este Cerna.

[118] Paranteză D. V. (n. e.)

Miercuri, 30 noiembrie 1949

Preotul N. Cazacu este foarte urât de cler "pentru cortina de fier pe care-o ridică între Patriarhul Justinian şi preoţi acesta din urmă" (preotul Mircea, Cuţitul [de] Argint). El împiedică majoritatea clericilor solicitanţi să pătrundă la Patriarh.

Astfel, un preot, Georgescu, din Dâmbovița, a solicitat o audienţă la Patriarh, după un an de zile petrecut în spital, din cauza unei boli.

Cazacu i-a refuzat cererea. Georgescu nu s-a descurajat şi a venit însoţit de protoereul său, care, fiind de asemenea refuzat, s-a descins de brâul roşu pe care-l purta şi i l-a întins, adăugând că a terminat cu protoeria, dacă nu se ia în consideraţie cuvântul său.

Cazacu, impresionat de acest gest, în sensul că se temea să nu aibă neplăceri, şi cum este un fricos renumit, i-a introdus în audienţă pe cei doi clerici. Şi Patriarhul a fost binevoitor, satisfăcând cererea preotului solicitant.

Joi, 8 decembrie 1949

Clerul este foarte nemulţumit de modul cum Patriarhul Justinian îşi exercită funcţiunile în Biserică. El este numit "marele perceptor", iar protoereii, prin voinţa lui, "micii perceptori".

Biserica îl interesează pe Patriarh în măsura în care o poate exploata în interesul său. Legătură între Patriarh şi cler nu există; iar cine crede contrariul se înşală.

Duminică, 11 decembrie 1949

Azi, am fost la preotul Ilie Băcioiu, Biserica Icoanei, care-a fost instalat, transferat de la Biserica Stavropoleos. Am ajuns târziu; se terminase slujba; festivitatea, de asemenea.

Am mers la locuinţa lui. Masă copioasă, cu vin spumos, mult. Erau, între alţii:

1. Dr. [...][119], cumnatul său, cu doamna,
2. Dl. [...][120] Lulu, ruda lui, cu doamna; mare povestitor de oraţii "deochiate",
3. Prof. Isăcescu, din Moldova, om în vârstă, cu barbă albă, respectabilă, în pensie,
4. preotul prof. Liviu Stan, cu doamna; [de la] Institutul Teologic,
5. diaconul Ciurea, de la Biserica Icoanei, asist. [la] Institutul Teologic,
6. diaconul Gh. Moisescu, de la Biserica Icoanei, asist. [la] Institutul Teologic,
7. prof. Iustin Moisescu, prof. [la] Institutul Teologic,

[119] Lipsă în manuscris (n. e.)
[120] Lipsă în manuscris (n. e.)

8. preotul I. Vască, de la Biserica Icoanei,

9. Iov, scriitor, ruda diaconului Ciurea,

10. epitropi etc.; rude,

11. protopopul Dragomirescu, [de la] Biserica Amzei.

S-a petrecut în tăcere, dar s-a petrecut. După câtva timp, au plecat unii şi au rămas cei de mai sus, exclusiv Vască, Iov şi epitropi[i].

S-a rânduit o nouă masă, cu glume (Ciurea, din viaţa evreiască), Lulu (cu Facerea lumii, partea I, cu luna mai, partea a II-a, partea a III-a[121]), completat de diaconul Moisescu, în cele indecente, ceea ce "ştiu de la popa Nae (Popescu, fost profesor universitar), care-o zice bine" (p... în loc de porumb, Dumnezeu, Sf. Petru[122]), apoi eu, două snoave cu "Papa": 1) Mă mir! Mă mir! 2) De ar fi ştiut Papa glasu' al şaptelea!".

Liviu Stan a vorbit, singurul, de altfel, subliniind că preotul Băcioiu este una din figurile cele mai proeminente ale generaţiei noastre etc., amintind de Atena cu Justin Moisescu, de Varşovia, unde a fost întâmpinat de Băcioiu, de "ani de suferinţă" ...

Către seară, s-a terminat sărbătorirea.

Justin Moisescu a afirmat, în legătură cu arestarea lui Rădulescu-Cerna, şeful Serviciului presă de la Patriarhie, că nici Patriarhul Justinian nu ştie motivul, nici unde se află în prezent. A făcut câte o adresă la Ministerul Afacerilor Interne şi la Securitate. I s-a răspuns că la ei nu se află. După aceea, a aflat că s-ar afla la Tribunalul Militar. Pentru ce? Nimeni nu ştie.

Cerna i-a spus preotului I. Vască, mai'nainte că el ştie, că de-acum catolicii îl mănâncă; soarta lui e pecetluită, pentru ce-a zis contra lor.

Să nu fi făcut vreo manevră, zice Justin Moisescu, ca să-şi asigure o situaţie într-o eventualitate: schimbare de regim; şi regimul l-a prins.

Protopopul Dragomirescu, Biserica Amza mi-a spus că este un simplu perceptor al Patriarhului.

Dr. Mitu [...][123] spunea că "Patriarhul nu are absolut nici o trecere la Guvern" (şi doctorul este medicul lui Gh. Gheorghiu-Dej; şi, în această calitate, mai ştie ceva).

Joi, 15 decembrie 1949

Preotul Hagiu, de la Biserica Popa Soare din Bucureşti, este arestat de câtăva vreme, în legătură cu un trafic de stofe, cumpărate prin intermediari de la magazinele de stat şi revândute la negru.

[121] Exprimare neclară în manuscris (n. e.)

[122] Exprimare neclară în manuscris (n. e.)

[123] Lipsă în manuscris (n. e.)

Vineri, 16 decembrie 1949

De la o vreme, clerul Capitalei şi-a intensificat activitatea parohială. La un însemnat număr de biserici, clerul a format diferite comitete de "doamne", printre care aproape că lipsesc muncitoarele şi femeile sărace.

Scopul acestor comitete este:

Întreținerea bisericilor în interior: curățirea candelelor, a covoarelor, procurarea de lumânări pentru sfeşnice, tămâie etc., distribuirea biletelor pentru diferite concerte, etc. în biserici, etc.

La Biserica Iancu Vechi (strada Mătăsari), preotul Ionescu a instituit un comitet de "doamne", pentru strângerea sumei necesare facerii unei racle (sau chivot) pentru moaştele unui sfânt.

Ca prim fond, s-au strâns câteva mii de lei, de la oameni, în biserică, în urma apelului preotului Ionescu. Clerul are credința că mijloacele materiale pentru întreținerea bisericilor le vor procura datorită acestor "doamne".

Sâmbătă, 17 decembrie 1949

Preotul Victor Iliescu din Ploieşti, fost protoereu şi consilier patriarhal, Secția administrativă nu demult, a fost arestat şi ținut două luni şi jumătate la închisoare, unde a făcut temniță grea; aceasta în legătură cu un Victor Nicolau.

La înapoierea sa în parohie, credincioşii i-au făcut o vie manifestație.

Se afirmă că Iliescu este nevinovat.

Luni, 19 decembrie 1949

Nu demult, Patriarhul Justinian a făcut o vizită pastorală pe Valea Prahovei.

În acest scop, protoereul Constantinescu G. Vasile din Ploieşti şi alți clerici au întocmit un program foarte bogat, demn de un patriarh, program din care nu lipseau: nici manifestații de masă, nici reprezentanții organizațiilor de acelaşi fel. Şi, într-o zi, amețit de mirajul unei astfel de primiri, Patriarhul a purces la drum însoțit de o suită de clerici, consilieri. Ajuns la Ploieşti, Patriarhul avea să încerce una din cele mai mari decepții, fapt care-avea să se repete tot timpul vizitei sale, şi iată cum:

- manifestațiile de masă au lipsit,
- reprezentanții organizațiilor de masă, de asemenea,
- clerul, indiferent,
- bisericile goale, credincioşii absenți. Numai într-una venise o ceată de romi, care, curioşi, făceau gălăgie. Numai preotul Alexandru Ionescu, deputatul, i-a putut potoli, intrând printre ei şi şoptind printre dinți: "Tăceți, mă, fir-ați ai dracului să fiți!"

Dar cea mai mare decepție a avut-o Patriarhul în timpul vizitei bisericii unde slujește preotul Constantin N. Galeriu (care a scris o carte: "Uniunea Preoților Democrați. Secția Prahova. Misiunea noastră", București, 1945, 32 p.)

Preotul Galeriu a fost mai întâi în comuna Podul Văleni, județul Prahova. Acesta i-a expus, fără reticențe, Patriarhului problema lumânărilor care constituie o exploatare crudă a poporului. Patriarhul a rămas stupefiat.

De la Ploiești, Patriarhul a plecat, foarte rău impresionat de cele văzute și auzite, spre Vălenii de Munte, unde nimic nu s-a desfășurat conform programului. Clerul ploieștean a răsuflat ușurat că a plecat Patriarhul.

La Văleni, Patriarhul n-a fost întâmpinat nici cel puțin de protoereu (Vlaiculescu), care a rămas la Ploiești.

În câteva sate, constatările l-au decepționat și mai mult. La Mănăstirea Cheia, apoi la Zamfira, nimeni nu i-a ieșit în întâmpinare, necum în sobor și cu tămâieri. La Mănăstirea Suzana rămâne o zi și o noapte, din cauza mașinii, care a rămas în pană. Nimeni nu s-a sesizat, între timp, de situația în care se afla Patriarhul. În sfârșit, ajuns la București, Patriarhul ia măsuri disciplinare contra unor preoți, precum și a protoereului Vlaiculescu, de la Văleni, care nu primește ordinul ce i se trimite în acest sens.

În această privință, preotul N. Cazacu, secretarul Patriarhului, mi-a afirmat că "ÎPS Patriarhul, în vizita pe care-a făcut-o pe Valea Prahovei, a avut cea mai deplină satisfacție de primirea grandioasă ce i s-a făcut și de constatările minunate pe care le-a făcut", ceea ce nu corespunde realității.

Miercuri, 21 decembrie 1949

În rândurile clerului au început să se manifeste cazuri care au produs îngrijorare în Biserică. Este vorba de ieșirea din Biserică a unui număr de preoți: 24 în Oltenia, 2 în județul Prahova. Ei au spus că-și pun de acum serviciile în slujba democrației. Unul de pe Valea Prahovei a lepădat haina preoțească în fața altarului, spunând credincioșilor că ceea ce le-a predicat până în prezent a fost o minciună.

Vineri, 23 decembrie 1949

Patriarhul Justinian se află într-o dilemă în ceea ce privește situația unora dintre "sfetnicii" săi, și anume: între a-i îndepărta din funcțiuni, după dorința Guvernului, și a-i menține pentru interesele lui. I s-ar fi dat chiar un termen scurt Patriarhului pentru îndepărtarea din funcțiuni a unei serii de clerici, printre care:

1. preotul N. Cazacu, secretarul său;
2. preotul Gh. Vintilescu, consilier patriarhal;
3. preotul Alex. Săvulescu, consilier patriarhal;
4. preotul D. Cristescu, consilier Secția culturală;
5. preotul Neaga, consilier Secția economică.

Patriarhul încearcă să formeze o nouă echipă, care să ocupe locurile celor care vor trebui să plece la parohiile lor, spre regretul lui.

Sâmbătă, 24 decembrie 1949

Rădulescu-Cerna a fost pus în libertate şi şi-a reluat serviciul de şef al Biroului de presă al Patriarhiei.

La Tipografia Cărţilor Bisericeşti se afirmă că Cerna a fost reţinut de autorităţi pentru "păcate din trecut".

Duminică, 25 decembrie 1949

În rândurile clerului, pastorala de Crăciun a Patriarhului este considerată foarte slabă; o ruşine pentru el, lipsită de nerv şi oportunistă.

Luni, 26 decembrie 1949

Arghiropol, fost secretar general la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, a fost numit de Patriarh profesor de Drept canonic la Institutul Teologic din Capitală.

Marţi, 27 decembrie 1949

Cont[r]ar unor zvonuri care au circulat cu insistenţă în rândurile clericilor, acestora li se vor elibera cartele de pâine şi îmbrăcăminte. O parte din acestea au şi fost primite de protoerei.

Miercuri, 28 decembrie 1949

În cursul lunii ianuarie 1950, va avea loc un sinod, convocat de Patriarh la Bucureşti. El va rezolva probleme curente.

La parohia Mihai Bravul-Dudeşti, a cărei biserică (o casă amenajată în acest scop) se află pe strada Vlad Judeţul, se află doi preoţi: Ion Mihalcea, paroh şi Temistocle Leuştean, ajutător. Ambii preoţi, care sunt căsătoriţi cu două surori, nu sunt în bune relaţiuni, Mihalcea arogându-şi dreptul de despot, iar celălalt, fiind supus şi în foarte bune condiţiuni cu parohienii, este invidiat pentru aceasta. De multă vreme, Mihalcea are un bun prieten în parohie: un profesor de Istorie, căruia i-a îngăduit să vorbească în biserică. Profesorul însă, fiind un fervent adept al spiritismului şi teosofiei, care includ magia, cu toate practicile ei, în vorbirile lui nu a putut să evite doctrinele retrograde. Preotul Leuştean i-a atras atenţiunea preotului Mihalcea asupra ideilor propagate în biserică de profesor. Rezultatul a fost negativ, pentru ca în prima zi de Crăciun a anului acesta profesorul să vorbească din nou în biserică, cu învoirea aceluiaşi Mihalcea. Şi a vorbit despre naşterea lui Hristos, cei trei magi, văzuţi prin prisma spiritisto-teosofică. Cuvinte ca "marele tot", "magia neagră" erau foarte des întrebuinţate. După ce şi-a expus

teoria, spre stupefacția celor prezenți, preotul Leuştean l-a atacat în fața tuturor, arătând că cele expuse de profesor sunt aberațiuni contrare dogmelor Bisericii ortodoxe creştine şi fac parte din domeniul superstițiilor. Cei de față l-au aprobat pe preot. S-a produs o mişcare de protest contra profesorului, care, încercând să se apere, a fost dezaprobat de mulțime şi silit să părăsească biserica. Preotul Mihalcea nu este de părerea preotului Leuştean, al cărui gest nu-l aprobă.

Joi, 29 decembrie 1949

Este comentat de cler cu un deosebit interes cazul preotului Lăzărescu din Ploieşti, care a luat o atitudine fățişă față de Patriarh. Lăzărescu n-a putut justifica suma de peste patru sute mii lei, din care cauză Patriarhul i-a dat un termen pentru depunerea lor. Preotul însă i-a trimis Patriarhului o scrisoare recomandată, în care, pe lângă unele învinuiri aduse acestuia în legătură cu problema lumânărilor, care aduc venituri mari şefului Bisericii, i-a scris că i-a dat bani fără chitanță, aşa încât nu numai lui i se datoreşte nejustificarea sumei de mai sus. Patriarhul, foarte indignat, a chemat consilierul său juridic, care, văzând scrisoarea, l-a sfătuit să se adreseze Parchetului. Patriarhul nu a fost de aceeaşi părere, întrucât preotul Lăzărescu l-a făcut atent că în fața Justiției va avea multe de spus. Deocamdată, Patriarhul a luat măsuri de ordin disciplinar contra preotului Lăzărescu. Clerul este foarte interesat în ceea ce priveşte rezolvarea acestui caz de indisciplină, insulta Patriarhului etc.

Toți clericii care au refuzat şi nu au plătit Patriarhiei suma de una mie lei, costul cărții pe care-a tipărit-o fiul Patriarhului Justinian ("30 zile în URSS"), carte care-a fost expediată ramburs tuturor parohiilor, au fost suspendați şi trimişi în judecata Consistoriului bisericilor.

În preajmul [sic!] Crăciunului (vineri)[124], în multe biserici din Capitală s-au făcut slujbe (vecernie, acatist) care au durat câteva ore. Cu acest prilej, s-a vorbit despre colinde şi Crăciun şi s-au împărțit daruri oamenilor nevoiaşi. Aşa de exemplu, la Biserica Albă, preotul Gh. Iliescu a împărțit 500 pachețele cu diferite merinde. Preotul Mircea (Cuțitul de Argint) a împărțit pachete cu alimente la sanatoriul TCB Filaret. Biserica Iancu Nou, 400 pachete. Alimentele au fost procurate de comitetele de "doamne" care funcționează pe lângă multe biserici.

Vineri, 30 decembrie 1949

Până în ultimul timp, clerul îşi putea procura lumânările pentru biserici de la Patriarhie. De acum, el le va procura de la protoerii, cărora le dă Patriarhia. În schimb, protoereii percep de la biserici câte 50 lei de kg., pentru "nevoile lor şi ale Patriarhiei". Clerul îşi manifestă nemulțumirea şi indignarea față de acest nou procedeu de a încasa noi sume.

[124] Paranteză D. V. (n. e.)

Joi, 2 februarie 1950

Preotul Gheorghe Sorescu[125]

Biserica <Pantelimon>[126]

Azi, la Biserica Sf. Pantelimon din Capitală a avut loc instalarea preotului Gh. Sorescu, transferat din oraşul Constanța. Slujba a fost săvârşită de preoții: Gh. Crețu, pensionar, Gh. Popescu-Colibaşi, paroh, Gh. Sorescu şi diaconul [...][127]; prezenți, doi preoți din Constanța. Protoereul Traian Costea a sosit la orele 11^{30}, cu puțin înainte de terminarea slujbei. Între timp, au venit câțiva preoți, şi anume:

preotul Gh. Iliescu-Izvoarele – Biserica Albă <nu rămas la masă>;

preotul Ionescu – Biserica Iancu Vechi;

preotul Staicu Constantin – Biserica Sf. Nicolae Vlădica;

preotul Pâslaru – Biserica Oborul Vechi <Popa Lazăr>;

preotul ?[128];

preotul Petrescu <în civil> <funcționar [la] Culte> – Biserica Sf. Gheorghe Vechi;

preotul Giurcanu, misionar patriarhal;

preotul Negoiță *ot* Biserica Sf. Ioachim şi Ana <Oborul Vechi>

etc.

Imediat după slujbă, ora 11^{45}, în fața unei asistențe nu tocmai numeroase, s-a oficiat un polihroniu pentru membrii Guvernului, Patriarh şi credincioşi; propriu-zis, a spus diaconul, "Pentru membri cutare şi cutare", cu răspunsul protopopului de "Mulți ani trăiască!", cântat apoi de cor. Slujbă specială n-a fost.

A urmat cuvântul protoereului Tr. Costea:

"Prea Cucernice Părinte, onorați consilieri şi epitropi şi iubiți creştini!

Azi sunteți în sărbătoare nu numai pentru că este Întâmpinarea Domnului, ci şi pentru că vă vine un preot nou, preotul Gh. Sorescu, de la Constanța, fost consilier referent nouă ani şi jumătate, post însemnat în Biserică, adică un aghiotant imediat al Episcopului. Consilier însemnează sfătuitor al Episcopului. Nu este nimic mai de seamă în lume şi în om ca sufletul. Pentru suflet, Dumnezeu a trimis pe Fiul său; şi, pentru că Fiul nu putea îndeplini singur însărcinarea dată, şi-a ales apostoli. Când numărul credincioşilor s-a mărit, apostolii au ales, prin punerea mâinilor, arhierei, preoți şi diaconi. Şi aici, la Biserica Pantelimon, a fost o vreme când preoții erau prea puțini. Secerişul s-a îmbogățit şi numărul preoților s-a mărit, s-a înmulțit. A fost preot aici părintele profesor Gheorghe Crețu, apoi preotul Gh. Popescu-Colibaşi, colegul meu,

[125] Subliniere D. V. (n. e.)

[126] Paranteze D. V.; vezi şi mai departe (n. e.)

[127] Lipsă în manuscris (n. e.)

[128] Semn de întrebare D. V. (n. e.)

preotul Savin care, prin consimțământul cu părintele Gh. Sorescu, s-a transferat la parohia Adormirea Maicii Domnului din Constanța. Dacă s-a întâmplat ca munca părintelui Sorescu la Constanța să nu fie destul de apreciată, ÎPS Patriarh Justinian, pentru merite excepționale, îl aduce aici.

Prea Cucernice Părinte, Mare bucurie a avut ÎPS Patriarh când a văzut faptul că Prea Cucernicia Ta te-ai hotărât să te transferi la București. Aici, în colaborare cu părintele Popescu-Colibași, părintele Vasile Ionescu, veți face mare lucru, ridicând parohia sub raportul bisericesc, misionar, cultural și gospodăresc. Hristos a spus: «Voi sunteți sarea pământului ... lumina lumii ...» Ca atare, noi să fim pildă tuturor oamenilor, tuturor creștinilor și în special tuturor enoriașilor.

Prea Cucernici Părinți, Hristos a vorbit despre dragoste. Nu mă îndoiesc că nu va fi și aici, între Dv. toți.

Iubiți credincioși, Faceți roată și zid în jurul bisericii și primiți-l pe părintele Sorescu, ca înainte pe ceilalți.

Cu aceste cuvinte, eu, în clipa de față, în numele ÎPS Patriarh Justinian, îl declar pe părintele Sorescu instalat și împuternicit în postul al doilea de preot și-i doresc să aibă o activitate bogată. Secerișul este destul, și să păstorească în mulți și fericiți ani, alături de părintele Gh. Popescu-Colibași."

Răspunde preotul Gh. Sorescu[129]:

"Prea cucernice Părinte Protoereu,

Prea Cucernici Părinți și frați,

Iubiți credincioși,

În această zi, când se face instalarea mea ca preot, la această sfântă biserică, mă simt cuprins de emoție și cu același suflet din tinerețe vreau să intru în sfânta sfintelor, să slujesc poporului. Sunt în al 15-lea an de preoție, din care 12 ani în administrația bisericească. Cunosc menirea unui preot. Vreau să săvârșesc aici ceea ce am cerut atâta vreme să săvârșească alții. Ar trebui, în aceste momente, să vă înfățișez un program de activitate. Dar programele nu se înfăptuiesc.

Vă voi arăta gânduri din propria mea experiență. Programul meu este acela al tuturor slujitorilor lui Hristos: este Sf. Evanghelie a Mântuitorului Hristos, cu învățăturile sale, pe care le voi trăi eu însumi. Mă voi ruga mereu pentru neputințele mele și neștiințele poporului, ca Domnul să ne umple de har și pașii să ne meargă spre mântuire.

În aceste vremuri, când lumea își caută căi noi, mă gândesc la Evanghelia lui Hristos, la ceea ce se poate realiza în viața societății, învățătura lui Hristos, pentru a înnoi pe om; om nou pentru timpuri noi.

[129] Subliniere D. V. (n. e.)

Mulţumesc lui Dumnezeu pentru că mi-a ajutat să vin în inima ţării ... să-mi înzecesc puterile în munca ce-o voi avea şi, ca oarecând bătrânul Simon, să-l port în braţe şi-n sufletul meu, şi să creem o viaţă adevărată şi cucernică în păstoriţii noştri [...][130]. Exprim adâncă recunoştinţă Înalt Prea Sfinţitului Stăpân Domn Domn [sic!] Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care a binevoit să aprobe transferarea mea în Bucureşti [...][131] şi cu tot devotamentul voi îndeplini marile orânduieli pe care le pune Bisericii şi clerului, spre a-şi îndeplini înalta lui chemare. Încredinţez pe ceilalţi ierarhi ai bisericii şi pe Prea Cucernicia Voastră că voi munci cu devotament şi, prin venirea mea aici, voi adăuga o nouă putere în munca mea pastorală. Recunoştinţă pentru domnul ministru Stanciu Stoian, care a binevoit să aprobe lucrarea aceasta a transferării mele."

<Încredinţează pe ceilalţi preoţi ai bisericii că le va fi colaborator> "Interesele mele nu le voi pune mai presus de ale bisericii şi poporului de aici." <Va colabora la gospodărirea şi conducerea bisericii>

Mulţumeşte corului "că fără interes a venit să laude pe Domnul".

Mulţumeşte credincioşilor pentru prezenţa lor.

"Îmi voi face întreaga datorie şi voi răspunde totdeauna la chemările ce mi le veţi face."

Mulţumeşte protoereului "în mod deosebit, atât pentru prezentarea în faţa credincioşilor, a mea, cât şi pentru faptul că v-aţi luat osteneala să veniţi aici şi să cinstiţi această solemnitate.

Vă încredinţez de toate bunele mele dorinţe, să fiu un element de ordine şi muncă. Rog pe Dumnezeu să dăruiască tuturor cele ce el ştie bine că avem trebuinţă şi pentru cine pleacă pe căile arătate de Dânsul va veni şi puterea cea sfinţitoare a Lui."

Preotul Gh. Popescu-Colibaşi[132]:

<Cuvântare searbădă, fără idei.>

Doreşte atmosferă bună. "Să-i înţelegem pe credincioşi, să le cunoaştem suferinţele trupeşti, dar mai ales cele sufleteşti [...][133]. Sunt fraţi care calcă alături de credincioşi ... Să nu ne luaţi în nume de rău, când vă învăţăm [...][134]. Amin."

Apoi, protoereul, condus de mulţi din cei prezenţi, a mers la preotul Sorescu acasă, la o agapă. S-a servit *stante pedes*. Cât a fost protoereul, nu s-au ţinut logosuri. Apoi, am vorbit eu, urându-i domnului Sorescu să fie Soare şi Soră pentru toţi, aşa cum numele îl arată, şi că sarcina de aici, ca preot, e mai mare ca cea de consilier de la Constanţa, căci nu va fi deajuns să citeşti un acatist unor

[130] Lipsă în manuscris (n. e.)
[131] Lipsă în manuscris (n. e.)
[132] Subliniere D. V. (n. e.)
[133] Lipsă în manuscris (n. e.)
[134] Lipsă în manuscris (n. e.)

babe, ci să ştii că într-un colț al bisericii este şi un doctor, un muzicant etc., fiecare deci venind să vadă şi audă altceva.

Răspunde preotul Sorescu, mulțumind că nu este îngrijorat.

Vorbesc preotul Pâslaru (Biserica Popa Lazăr), un fost colonel şi fost prefect de Ialomița, un funcționar, alt funcționar, preotul Giurcanu, preotul Gh. Popescu-Colibaşi şi preotul Sorescu.

Orele 15. Sfârşit.

Întâmpinarea Domnului, 2 februarie 1950, Bucureşti

22 februarie 1951

Patriarhul poporului[135], Patriarhul vremurilor noi

ÎPS Patriarhul Justinian împlineşte, la 22 februarie a. c., vârsta de 50 de ani. O jumate de veac nu este o vârstă "patriarhală", dar ea marchează o etapă plină de înfăptuiri epocale în viaţa Bisericii şi a patriei noastre.

Nici cel puţin tangenţial, nu voi căuta să preamăresc, aducând osanale, în cuvinte pompoase şi ocazionale, care să răsune asemenea unei vioare [sic!] neacordate, ci voi trage arcuşul pe coardele instrumentelor realităţii, create de Întâiul stătător al Bisericii noastre, din care să trosnească simfonia cantatei, despre faptele măreţe, menite să-l încadreze pe realizatorul lor în rândul marilor ierarhi ai Creştinătăţii.

Preotul de mir Ioan se ridică din sânul poporului, alături de care a luptat mulţi ani, pentru ca lupta să fie încununată cu răsplata chemării lui în treapta arhieriei de Dumnezeu. Iată unele din marile realizări:

Pe plan intern

Din clipa aceasta luminoasă în istoria Bisericii noastre, până azi, sunt câţiva ani, care au trecut pe firmamentul istoriei bisericeşti, ca o străfulgerare, care a adus la viaţa şi la matca tradiţiei apostolice pe slujitorii altarului şi, împreună cu ei, turma cea dreptcredincioasă.

a) Arhipăstorul nostru, cu drept cuvânt, poate fi numit "Patriarhul poporului".

Căci, îndeosebi de când a apărut la Iaşi şi până azi, El a fost alături de popor. În Moldova era "neobosit", pretutindeni, în lupta pentru fraţii pe care-i lovise greutatea secetei.

N-a cunoscut odihna, alături de organele administrative guvernamentale, înrolând clerul în lupta de uşurare a durerilor.

b) El readuce Biserica Ortodoxă Română din starea de "dominantă" [sic!] pe linia apostolică, trasată de Iisus Hristos. Biserica Ortodoxă Română nu mai domină cu ajutorul mijloacelor de constrângere statale în raport cu diferite culte, ci luminează sus, pe munte, prin noua ei atitudine în viaţă, prin înţelegerea noilor realităţi, prin crearea unor raporturi optime cu celelalte culte. Când au consfătuit reprezentanţii celorlalte culte în Palatul patriarhal în frăţietate şi armonie ca acum, în ultimul timp, când toţi au răspuns cu însufleţire chemării ÎPS Sale.

c) Reorganizarea învăţământului teologic, laicizarea şi trecerea lui în grija Bisericii.

Reorganizarea mănăstirilor, redându-le scopurilor lor iniţiale, prin aplicarea principiilor evanghelice: muncă, viaţă de obşte, rugăciune.

d) Grija deosebită pentru cler, prin:

[135] Subliniere D. V.; aparent, este vorba de ciorna unui text destinat a fi publicat (n. e.)

1) Cursurile de îndrumare misionară, care ozonifică atmosfera protestantizantă şi laicizantă a cunoştinţelor acumulate în şcolile teologice din trecut.

2) Crearea posibilităţii circulaţiei valorilor, nu a înmormântării lor în colţuri de ţară, valori care în trecut erau înhămate la carul politicianismului corupt, dizolvant şi trădător.

3) Salarizare, după gradul şi capacitatea fiecăruia.

e) Doar grija pentru ceea ce [năimitul][136] a furat din rânduiala credincioşilor ortodocşi români, în vremuri de grea cumpănă pentru patrie, n-a rămas fără rezultate imediate, căci fraţii uniţi revin la ortodoxie, lepădând jugul umilitor al Papalităţii.

Moment epocal visat şi dorit de generaţiile a două sute de ani.

Moment scump, când a distrus zidul vrajbei între fraţi.

Cine a îndrăznit în trecut să înfrunte Papalitatea? Şi în care condiţiuni s-a putut realiza aceasta, dacă nu în cele create de regimul nostru de democraţie populară?

Lovitura aceasta dată Papalităţii, împreună cu celelalte date de Bisericile ortodoxe din ţările de democraţie populară, au creat Papalităţii o situaţie atât de disperată încât ea a fost nevoită ca la 1 octombrie 1950 să recurgă la artificiul enunţării unei noi dogme.

f) Dar, pentru ca toate aceste realizări enunţate să-şi aibă continuitate, pentru binele Bisericii şi al Statului[137], ÎPSS s-a înrolat în marea "luptă pentru pace", răspunzând apelului de la Stockholm, hotărârilor de la Varşovia şi organizând lupta aceasta în sânul Bisericii, pentru a forma un zid puternic contra aţâţătorilor la un nou măcel mondial, sursă de câştig pentru bancherii capitalişti nesătui de sânge.

Pe plan extern

În ordinea ecumenică, ÎPSS reia firul tradiţional al legăturilor frăţeşti cu celelalte Biserici ortodoxe, dar mai ales cu marea Biserică Ortodoxă rusă, prin vizite reciproce, prin colaborări fructuoase în domeniul rezolvării problemelor ecumenice şi prin lupta comună pentru pace.

Cu Biserica Ortodoxă a Antiohiei intră pe aceeaşi linie.

Iar Episcopia misionară ortodoxă română din America îşi primeşte păstorul, hirotonit în ţară.

Iată realitatea faptelor măreţe ale Patriarhului poporului, ÎPSS Iustinian.

[136] Descifrare incertă (n. e.)
[137] Descifrare incertă (n. e.)

29 mai 1951

Notă

Aceste acte sunt culese de mine, de la diferite biserici din Capitală. Ele au servit ca hârtie pentru împachetat lumânările, la turnătoria rituală a Mitropoliei. Problema aceasta a fost obiectul multor discuții între clericii Capitalei etc., căci arhiva nu trebuia distrusă astfel. Sesizat, Patriarhul Iustinian a numit o comisie, dintre funcționarii Mitropoliei, care să trieze arhiva rămasă, cu ceilalți funcționari.

Comisia: Gh. Sichitiu, Ştefan, protosinghel.

Termen de triere: câteva zile, ceea ce constituie o imposibilitate.

La 25 mai 1951, s-a început trierea, eu fiind de față. Arhiva în garaj, jos, la Școala de cântăreți. Peretele din fund: dosare până sus; jos, vreo două camioane de file şi dosare; vraişte.

Trierea: hârtii pentru scris, pentru DAC (netrebuincioasă), hârtii sau dosare de păstrat.

Criteriul: ? Doamne, domni la triere.

Barancea a început să le trieze cu lopata. Ştefan protestează. Schimb de cuvinte.

Din această categorie de hârtii fac parte cele aflate la PS Miron Cristea:

1) o cuvântare [...][138] din 1920
2) 67/923
3) 17/927; 21. 9. 927
4) 64/924; 4033 din 15. 9. 924

Precum şi 6 atestate de seminarii 1875-1882.

[138] Semn indescifrabil în manuscris (n. e.)

Sâmbătă, 2 iunie 1956[139]

Orele 20. L-am întâlnit pe Calea Victoriei, în fața Palatului Telefoanelor, pe Episcopul Valerian Zaharia. M-a luat în brațe şi m-a sărutat. L-am întrebat cum merg treburile la Oradea.

"Prost, foarte prost!"

"Cum adică?"

"Sunt între străini şi n-am pe nimeni acolo, care să-mi fie apropiat. Sunt bolnav; un medic din Bucureşti m-a operat şi mi-a atins un nerv."

M-a sfătuit să merg la Patriarhul Iustinian să-i cer serviciu. Am ezitat şi l-am întrebat:

"Mitropolitul Justin Moisescu al Ardealului are influență la Patriarh?"

"Nu, dar te poate ajuta indirect."

Mi-a comunicat că-l pot vedea mâine pe Mitropolitul Justin, care va sluji cu Mitropolitul Firmilian al Craiovei la Biserica Sf. Spiridon.

"Vreau să te văd", îmi spune el, "săptămâna viitoare. Stau la Biserica bulgară, telefon 47783. Vino să mai stăm de vorbă şi să-ți dau din lucrările mele."

(Printre altele, a tipărit una în 2000 exemplare, cu 50 lei, pe care impus-o clerului eparhiei Oradea, din care cauză se aud murmure şi critici aspre.)[140]

Duminică, 3 iunie 1956

Preotul călugăr Grigore Băbuş mi-a spus că mitropolitii Justin al Ardealului şi Firmilian al Craiovei vor hirotoni preot la Sf. Spiridon azi pe diaconul Gh. Moisescu, prof. la Institutul Teologic, pentru a pleca la Viena ca preot al bisericii române de acolo. El va pleca numai cu soția, iar copiii vor rămâne aici.

Preotul Tătărâm Mihail [de la] Biserica Sf. Gheorghe-Mărțişor (pe care a clădit-o el şi a sfințit-o duminică, 19 septembrie 1948), a fost ales pentru postul de la Viena, însă a refuzat, întrucât nu-şi putea lua şi copiii. Cât despre preotul Gh. Moisescu, clerul afirmă că alegerea a fost foarte proastă.

Preotul Staicu Constantin [de la] Biserica Sf. Nicolae Vlădica, îmi spune că "Popii sunt răi, foarte răi; bandiți, criminali. Unul din frații mei, de la biserică, a făcut o notă şi am fost arestat patru luni."

[139] Intervalul mare de timp dintre cele două însemnări corespunde, probabil, perioadei de detenției administrativă parcursă de D. V. (n. e.)

[140] Paranteză D. V. (n. e.)

Luni, 4 iunie 1956

Mitropolitul Justin al Ardealului n-a slujit ieri, căci a sosit azi.

Pe diaconul Gh. Moisescu l-a hirotonit preot Mitropolitul Firmilian al Craiovei. Şi totuşi, un director din Ministerul Cultelor, care se ocupă cu problema trimiterii unui preot la Viena, i-a spus lui Racocea, fost preot la Viena, că nu pleacă Gh. Moisescu, deşi s-au făcut pregătirile. Preotul Racocea Ion, fost la Viena, e aici. Cineva de la Ministerul Cultelor i-a şoptit că Gh. Moisescu nu pleacă la Viena.

Am fost la Episcopul Valerian Zaharia, care m-a invitat să-mi dea din lucrările lui. E suferind. Mi s-a plâns că întâmpină greutăți şi opoziție la Oradea.

"Sunt preoți care nu pomenesc numele meu la oraşe în timpul Sfintei Liturghii; la sate, aproape deloc. N-am ce să le fac."

El a tipărit o carte: "Flori [...][141]"

Primele trei coale [sic!] sunt foarte prost tipărite.

Preotul care s-a ocupat cu supravegherea tiparului ei a făcut greşelile intenționat, deşi Valerian făcuse ultima corectură.

Lucrarea s-a tipărit, prin contract, în 2000 exemplare, din care el a luat 100; celelalte 1900 s-au vândut în folosul eparhiei "care e săracă ..."

(S-au vândut şi în Ialomița.)[142]

Problema uniților în Ardeal e foarte acută. Cei care n-au trecut la ortodoxie au rămas în afară de Biserică. Fac însă slujbe în civil, în ascuns, la ei acasă sau la cei ce-i cer; şi cununii. Acum, în ultimul timp, săvârşesc [litughiile][143] şi-n odăjdii, bineînțeles în afară de biserică. Problema uniților e foarte acută şi la ordinea zilei.

Mi s-a plâns de asemenea că preotul Nițişor Cazacu, în calitate de secretar, împiedică pe ierarhi de a-l vedea pe Patriarhul Iustinian.

Miercuri, 6 iunie 1956

Supărat, Patriarhul Iustinian i-a spus preotului consilier cultural Alexandru F. Petre: "Te destitui din funcțiune!"

Vineri, 12 octombrie 1956

Am fost la preotul N. Cazacu, secretarul Patriarhului Justinian. M-a prezentat Episcopului Andrei Moldovan al Bisericii ortodoxe române din America. Un bătrân, fercheş, fără păr mare, barba aproape mijea, foarte curat, elegant. Cazacu i-a spus – cum are obiceiul iezuit de a lăuda acolo unde crede că "perie" – că sunt teolog distins etc. etc. şi fost secretar al Patriarhului Miron. S-a

[141] Lipsă în manuscris (n. e.)
[142] Paranteză D. V. (n. e.)
[143] Descifrare incertă (n. e.)

sculat Andrei de pe scaun şi şi-a exprimat mulţumirea şi admiraţia faţă de şi pentru mine, că am fost secretarul lui Miron.

Cazacu i-a făcut adresele către Ministerul de Externe şi i le-a citit. Andrei a aprobat, cu o mână pâlnie la ureche, fără să obiecteze. Apoi Cazacu a vorbit la telefon cu un protopop din Banat, pe care l-a rugat să-i comunice fostului Episcop al Americii, Policarp Moruşca, să vină la Bucureşti, căci Episcopul Andrei i-a aranjat conturile lui de bani de acolo.

Vineri, 18 [sic! = 19] octombrie 1956

Preotul Gh. Iliescu de la Biserica Albă mi-a spus, ca unul care cunoaşte problemele vieţii bisericeşti, că:

1) În Biserica noastră, cei care conduc sunt următorii, în ordinea situaţiei de care se bucură în faţa Guvernului:

1. preotul Alexandru Ionescu, Biserica Stejarul, vicar patriarhal;
2. diaconul N. Nicolaescu, prof. la Institutul Teologic, Bucureşti;
3. Episcopul Valerian Zaharia al Oradei;
4. Patriarhul Justinian.

2) Mitropolitul Sebastian Rusan al Moldovei, decedat de curând, a fost otrăvit: “am să vă spun eu toată povestea altă dată.”

3) Preotul Dimancea S. de la Biserica Enei “stăpâneşte Patriarhia”. Dimancea, fiind preot în judeţul Vlaşca, a convenit cu preotul Ionescu de la Biserica Enei din Capitală, naşul lui, să facă schimb de parohii. El vine la Biserica Enei, iar Ionescu merge în locul lui.

După puţin timp, manevra fiind executată cu succes, Ionescu a revenit la Bucureşti, dar Dimancea nu l-a mai primit la biserică. Pe lângă aceasta, Dimancea trăieşte în concubinaj cu soţia lui Ionescu, naşa lui. Dimancea, îmbrăcat civil, a acostat în Gara de Nord o tânără studentă, care-şi aştepta unchiul, tot preot. Ea a scăpat de el datorită apariţiei unchiului ei (îmi spune un prieten).

4) Preotul Marin Ionescu, Biserica Cuibu’ cu Barză e un om fără scrupule, hoţ etc. Fiind în închisoare, a furat pâinea unui deţinut. Prins, a fost bătut la spate, “ca popă”, în curtea închisorii şi-n faţa deţinuţilor. Şi se plângea apoi, situându-se în postura de martir!

5) Candidaţi la postul de Mitropolit al Moldovei:

- Mitropolitul Firmilian Marin al Olteniei,
- Mitropolitul Justin Moisescu al Ardealului,
- diaconul N. Nicolaescu, prof. la Institutul Teologic, Bucureşti,
- Mitropolitul Tit Simedrea, fost al Bucovinei,
- preotul Nicolae Popescu (Popa Nae), fost profesor [la] Facultatea de Teologie, Bucureşti,

- preotul Traian Ghica (văduv), Biserica Sf. Gheorghe Vechi[144], Bucureşti,
- Episcopul Valerian Zaharia, Oradea,
- arhiereul Emilian Antal, susținut de ministrul Emil Bodnăraş. Patriarhul Iustinian l-a îndepărtat însă de la candidatură, căci l-a numit director al Casei Pensiilor clerului, acum înființată.

5a. Preotul Avramescu, Biserica Udricani, Bucureşti, fost evreu, apoi musulman, apoi iar evreu, apoi creştin ortodox, căsătorit cu o evreică, şi ea botezată. Neserios, viclean, oportunist.

Marți, 23 octombrie 1956

L-am întrebat cine vine la Iaşi, ca mitropolit, pe Liviu Stan. Mi-a spus că cel pe care-l vrea Guvernul, căci azi, mai mult ca oricând, el spune: "Du-te şi se duce, vino şi vine" candidatul.

Un tânăr, intrat anul acesta în monahism, Andrei Scrima, ajutor de bibliotecar la Patriarhie, trebuie să plece în India la invitația guvernului indian. El este susținut de prof. Elian de Bizantinologie, de la Institutul Teologic, *loco* şi de alții.

Patriarhul Iustinian l-a certat pe preotul Dumitru Cristescu de la Biserica Sf. Vineri-Herasca, pentru că s-ar fi lăudat că el îi face pastoralele, cum a afirmat preotul Florian Gâldău de la Londra. Cristescu a negat, zice preotul Gh. Iliescu.

Miercuri, 31 octombrie 1956

Preotul Gh. Iliescu [de la] Biserica Albă îmi spune:

A fost pe la el în vizită preotul Ghica de la Biserica Sf. Gheorghe Nou şi i-a spus că a fost chemat de Patriarhul Iustinian, care l-a certat aspru pentru că-şi face atmosferă în legătură cu eventuala lui alegere ca Mitropolit al Moldovei.

Preotul Ghica (văduv) a negat ceea ce i se atribuie. Foarte mulțumit, Patriarhul s-a bucurat mult, s-a plimbat cu el prin salon şi i-a aprobat imediat 5000 de lei pentru repararea bisericii[145].

Patriarhul Justinian e supărat pentru faptul că nu s-au vândut cărți îndeajuns din ale lui, cu prilejul sărbătoririi Sf. Dumitru Basarabov, când clericii din Capitală au slujit cu rândul, căci era o afluență nemaivăzută, zi şi noapte.

Patriarhul Iustinian a sosit la Bucureşti, venind de la Moscova. Mare zarvă la Palat.

[144] În realitate, Sf. Gheorghe Nou (n. e.)

[145] Preotul Ghica a fost coleg de şcoală primară, în județul Buzău, cu Chivu Stoica, preşedintele Consiliului de Miniştri, care i-a spus să candideze, că el va face să fie ales, fiindcă aceasta e voința lui şi a Guvernului. De aceea se teme Patriarhul. (nota D. V.)

Joi, 1 noiembrie 1956

La Cancelaria parohiei Bisericii Albe, unde lucrez – bibliotecă – monografie, prof. Liviu Stan mi-a prezentat pe Gherasim Luca, arhimandrit, venit de aproape o lună de la Ierusalim, unde este de aproape 30 de ani. Mi-a spus că "o duce greu" acolo. Stan a plecat cu el; probabil la minister; îl sprijină.

Vineri, 2 noiembrie 1956

În luna trecută, fiica scriitorului Tudor Arghezi s-a cununat în Catedrala Patriarhiei; căsătoria oficiată de arhiereu. Arghezi, academicianul, care totuşi nu vrea să aibă de a face cu Biserica (vezi şi cartea lui "Simple povestiri", apărută acum, Bucureşti, 1956)[146].

În luna trecută, fiica Patriarhului Justinian a cununat o tânără pereche în Biserica Albă.

Foarte elegantă, giuvaeruri etc. De!

Luni, 5 noiembrie 1956

Întâlnind pe preotul Gheorghiu din Iaşi – el m-a oprit, căci nu l-am mai recunoscut –, mi-a spus că va candida la postul de mitropolit al Moldovei, în locul decedatului Sebastian Rusan[147], "care a făcut multe potlogării la Iaşi" – spune el, adăugând: "Ce, Gheorghiu nu poate fi mitropolit la Iaşi?" Merge la preotul Liviu Stan de la Biserica Albă-Popa Darvaş, să-l întrebe ce face, căci el (Stan) a lansat ştirea despre alegerea lui Gheorghiu la Iaşi.

Gheorghiu a fost preot la Biserica Slobozia din Bucureşti şi, din cauza Patriarhului Justinian, a fost nevoit să rămână cu postul de profesor, cu care a rămas şi azi. Locuieşte pe strada Şerban Vodă, 142.

Luni, 12 noiembrie 1956

La rugămintea preotului Gh. Iliescu – Biserica Albă, am fost cu el la plimbare: lacuri, Casa Scânteii. Mi-a povestit despre tirania Patriarhului Iustinian, cupiditatea lui, nelegiuirile lui etc.

"Boule, tâmpitule!"; aşa se adresează consilierilor săi. Strânge bani. Întrebat de Guvern ce face cu ei, a răspuns [că] pentru Biserică: din 32 lei kg lumânări, ¼ sunt trecuți drept costul lor, iar ¾ donație benevolă din partea parohiilor. Gelos pe orice idee bună, fiindcă nu a emanat din tigva lui. El e numit Tutancamon, iar vicarul său, arhiereul Teoctist Arăpaş, boul Apis.

În parcul de lângă lacuri, l-am întâlnit pe preotul Paul Mihailovici din Iaşi; istoric bun. Era cu soția. E bolnav; îl doare la creierul mic. Lucrează în

[146] Paranteză D. V. (n. e.)

[147] Decedat la 15 septembrie 1956 (*Biserica Ortodoxă Română*, Bucureşti, 8-9, august-septembrie 1956, p. 866: "Mitropolitul Sebastian Rusan" ... (nota D. V.)

domeniul istoriei. A găsit 3 documente inedite de la Ştefan cel Mare. În unul, se aminteşte de Episcopul Teoctist (asupra căruia e controversă), care sfinţeşte biserica de la Mănăstirea Neamţ. Le va publica. Nu ştie cine vine mitropolit la Iaşi, în locul lui Sebastian Rusan, dar alegerea va fi după sărbători. Patriarhul Iustinian girează, preotul C. Nonea din Iaşi conduce, în calitate de vicar.

După înapoiere, m-am întâlnit cu arhimandritul Luchian […][148] de la Catedrala patriarhală:

Nu vrea să candideze pentru Iaşi.

"Moldovenii îl vor pe arhiereul Teoctist Arăpaş, că e de-al lor; dacă se va putea."

Preotul N. Gheorghiu, profesor, e un ateu; n-a fost dat afară de Patriarhul Iustinian de la Biserica Slobozia din Capitală, ci i s-a cerut să opteze: el a optat pentru învăţământ.

Preotul Todicescu din Moldova candidează, susţinut de prof. Răşcanu, academician.

(Arhiereul Teoctist Arăpaş are legături cu Moldova, căci are ca stemă capul de bou <zimbru>, iar el e boul Apis; deci, e îndreptăţit să i se dea postul de mitropolit.)[149]

Marţi, 13 noiembrie 1956

Fiind cu protoereul Hodrea Emanoil în Dealul Patriarhiei, am coborât spre strada 11 Iunie cu preotul Ghica, de la Biserica Sf. Gheorghe Nou. L-am întrebat despre eventuala lui candidatură la postul de mitropolit al Moldovei.

Mi-a răspuns "Nu". I-am spus din nou: "Dar poate că da!". El: "Am spus: Nu şi nu!"

Miercuri, 14 noiembrie [1956]

Preotul Marius Georgescu de la Bolintinul din Deal – Ilfov, pe care eu l-am făcut preot, e grav bolnav de tensiune, fără scăpare. L-au pensionat.

Joi, 15 noiembrie [1956]

La Iaşi va fi ales, în mod sigur, ca mitropolit, actualul Mitropolit al Ardealului, Justin Moisescu.

Sâmbătă, 8 decembrie 1956

L-am întrebat pe preotul Staicu Constantin de la Biserica Sf. Nicolae Vlădica – *loco*, cum e cu banii luaţi de la un preot pentru intervenţie etc.

El mi-a spus chiar la el acasă:

[148] Lipsă în manuscris; de fapt, „Narcis" (n. e.)
[149] Paranteză D. V. (n. e.)

Preotul Berbescu din comuna [...][150] – Ilfov, care-i e coleg şi foarte bun prieten, l-a rugat să-i dea sprijinul pentru ca fiica lui – având Comerțul – să intre la Facultatea de Medicină, în sensul de a fi meditată. Staicu l-a recomandat pe fiul său, student anul IV la Medicină, care împreună cu un doctor au meditat fata mult timp. La examen, fata a căzut cu succes. Preotul Berbescu nu i-a vorbit lui Staicu niciodată despre bani, intervenții. La preotul Berbescu fiind în casă, ca prieten, un Voinea, de la Facultatea de Medicină, fiica acestuia, care a luat media 2 la teză, reuşeşte totuşi, căci ia 5 la oral, el având o rudă, pe Ivan, de la facultate. Berbescu, trist, s-a exprimat că ar fi dat ceva dacă se putea şi se ştia, lucru pe care l-a discutat, târziu însă, cu preotul Staicu, Ivan, Voinea etc. fiind arestați în legătură cu "afacerea" (s-au luat bani grei) de la Medicină, Voinea a spus la cercetări şi cele comunicate lui de Berbescu. Acesta a fost arestat, ținut câteva zile la Miliție, unde n-a mărturisit despre cele spuse lui Voinea decât târziu. Dat în judecată împreună cu Staicu, sunt condamnați, iar la recurs achitați.

Azi am fost la Patriarhul Iustinian pentru audiență: mare consiliu; n-am putut intra. Preotul Nițişor Cazacu, Biserica Batiştei, foarte puțin serviabil – cu toată lumea; iezuit.

Preotul Cazacu a primit o carte poştală ilustrată de la călugărul Andrei Scrima, plecat în India zilele trecute. Scrisoarea, trimisă la 28 noiembrie din Belgrad, a ajuns aici la 7 decembrie.

Este o carte poştală ilustrată cu "*le tombeau du soldat inconnu*" din Belgrad, trimisă preotului N. Cazacu şi Anania. Spune că din Belgrad pleacă la Geneva. Semnează Andrei.

În timp ce aşteptam să fiu primit în audiență, a venit un şofer de la ministrul Cultelor, prof. Constantinescu-Iaşi, să-l ia cu maşina, din Palatul patriarhal, pe magisterul Iuga. Dactilografa Patriarhului, care este în biroul Secretariatului, l-a anunțat în acest sens şi a răspuns că vine îndată.

L-am văzut pe preotul Olimp Căciulă, doctor [în] Teologie [la] Atena. L-am întrebat – auzind că-i înjură pe popii mari, de ce nu intră în cler, ci se munceşte la Tipografia Cărților Bisericeşti în calitate de corector? Are vreun impediment canonic? "Nu – mi-a răspuns el – am terminat şi cu impedimentul. Însă cât timp este prof. Constantinescu-Iaşi ministru la Culte, Patriarhul Iustinian nu-mi dă biserică. Ministrul are o ură grozavă pe mine."

Alaltăieri, miercuri, când m-am prezentat la Patriarh în audiență, preotul Mustăreață, care aştepta să fie primit, mi-a spus că a fost mai întâi la Mitropolitul Tit Simedrea acasă, la fiica sa, să-l ajute pentru fiul său, student în Ardeal, exmatriculat fiindcă a căzut la trei examene (pe Patriarh vrea să-l roage să-l ajute în acelaşi sens).

[150] Lipsă în manuscris (n. e.)

Tit i-a spus că l-ar fi ajutat, însă Tudor Vianu e plecat în China. Şi la Vianu T., mitropolitul "are mare trecere; face ce-i zice mitropolitul".

Duminică, 9 decembrie 1956

O delegație de preoți din Moldova a sosit la Bucureşti. Preoții s-au dus la diferite persoane spre a cere ca Mitropolitul Iustin al Ardealului să fie ales la Iaşi. Preotul prof. pensionar Gr. Cristescu din Bucureşti a fost sfătuitorul lor. Li s-a făgăduit.

Protoereul Țicu Dragomirescu, slujitor la Biserica Amzei, va fi înlocuit în curând prin preotul Ieremia, bine văzut la minister.

Luni, 10 decembrie 1956

Preotul Zamfirescu, consilier la resortul economic, Arhiepiscopia Bucureştilor, oltean, adus de Patriarhul Iustinian de la Râmnicu-Vâlcea, va fi arhiereu. Iată de ce:

El şi Patriarhul erau la Râmnicu-Vâlcea; foarte buni prieteni, apoi duşmani de moarte. Patriarhului i se face dosar cu tot trecutul lui, nu prea luminos. Inspectorul Cultelor fiind cu dosarul aproape terminat, la Râmnicu-Vâlcea, Zamfirescu îl îmbată, i-l fură şi-l şantajează pe Patriarh: ori îl ia la Bucureşti şi-l face arhiereu, ori dosarul merge la ministrul Cultelor. Patriarhul acceptă şi dosarul e azi în mâinile lui.

Am fost dimineața la Patriarhie pentru audiență la Patriarhul Justinian. Aşteptând:

- a venit un tânăr înalt, civil, foarte elegant, cu pantofi de antilopă maron, barbă mică: diaconul Țicu de la Cluj. A adus un pachet. Arhiereul Antim Nica, fiind la lucru cu Patriarhul, a ieşit şi a întrebat de Țicu.

- un preot l-a întrebat pe preotul Nițișor Cazacu, secretarul Patriarhului, ce-i cu plecarea lui în America? S-a aprobat? Cazacu i-a dat un răspuns "în doi peri", adăugând că Patriarhul intenționează să aducă la studii teologice în țară români din America şi apoi să-i trimită acolo să păstorească.

Preotul a plecat trist.

- Preotul Zaharia Bâlbăe, directorul Tipografiei Bisericeşti, îmi spune că fiecare arhiereu pensionat are o pensie de 500 lei lunar, plus 500 de la o eparhie, căci fiecare eparhie plăteşte 500 lei lunar unui arhiereu.

Tot preotul Bâlbăe îmi spune că editează un volum de articole ale preotului Gala Galaction (Grigore Pişculescu), care va apare în ianuarie.

Gala abia a semnat contractul în acest sens cu mâna stângă; e greu bolnav. I s-a[u] dat 8000 lei, 50% din plata ce i se cuvine (?)[151] sau costul cărții (?)[152]

[151] Semn de întrebare D. V. (n. e.)
[152] Semn de întrebare D. V. (n. e.)

- S-a telefonat – spune dactilografa de la Secretariat – la Târnova [sic!] şi Rusciuc în Bulgaria. E în legătură cu plecarea mâine a arhimandritului bulgar Ilarion Țanev, care a stat la noi două luni, ca oaspete, pentru studiul problemei organizării etc. mănăstirilor.

Cum viza de şedere în țară i-a expirat la 6 decembrie, s-a intervenit, din partea Patriarhului, la Ministerul de Externe, pentru prelungirea ei pentru câteva zile. Cu Ilarion – slăbuț, cucernic, frumos şi curat îmbrăcat – a mers la Externe directorul diacon Iufu, fost la Sofia; macedonean. Bulgarul vorbea româneşte; rar şi atent la cuvinte.

- Preotul Dumitru Veştemeanu (Săveanu), corector la Tipografia Cărților Bisericeşti, e în spital pentru operație.

- Preotul N. Cazacu a dat, din ordinul Patriarhul Iustinian, la Cancelarie, pentru scris în 3 exemplare până poimâine, o monografie a comunei Dragoslavele; cu o hartă, în 22 pagini scrise deja la maşină.

- Preotul Paraschiv Angelescu, fost la Sofia, fost la Biserica Sf. Sava (fostă rusească), este învățător în Dâmbovița, fără a fi demisionat din cler.

Patriarhul nu m-a putut primi dimineața, după-masă, la 7^{30}. Am cerut loc la Curtea de Argeş pentru Bogdan Mihai, iar el a admis reexaminarea la materiile cu note slabe (2). M-a primit foarte prietenește, cu râsul pe buze.

La 5^{30}, când m-am prezentat, căci la această oră îmi fixase audiența – au intrat întâi doi călugări greci, a venit de la Mănăstirea Cheia (?)[153] Episcopul Nicolae Popovici (fost al Oradei), unde este de 5-6 ani. S-a bucurat că m-a văzut. E suferind, mi-a spus, dar ca aspect, tot cum îl ştiam. După o oră, a ieşit în oraş. A venit cu un geamantan.

Preotul Zaharia Mântulescu (Biserica […][154]), inspector general, mi s-a plâns de lipsa de personalitate a unor ierarhi. În inspecțiile făcute, atrăgându-le unora atențiunea asupra faptului că nu sancționează abaterile grave ale clericilor, ei au răspuns: “De, împuternicitul e la mijloc!” (adică, reprezentantul Cultelor, de care se tem).

Marți, 11 decembrie 1956

Venirea în curând a preotului Irimia ca protoereu în Capitală, în locul preotului Țicu Dragomirescu, nu este întâmplătoare. Ea se datoreşte intervenției Episcopului Valerian Zaharia al Oradei pe lângă forurile competente, deoarece el viețuieşte cu soția lui Irimia. În cazul acesta de față, ştie şi bărbatul ce ştie satul.

[153] Semn de întrebare D. V. (n. e.)
[154] Lipsă în manuscris (n. e.)

L-am întâlnit pe preotul Țincoca [...][155], fost la Iași. Mergea încet pe stradă și atent. Minte ageră, logică, memorie: în august a. c. a împlinit 84 ani. A venit de la Craiova acum patru luni, la un copil al său, în strada Brezoianu 44, ap. 27, et. 8. Mi-a spus că [se] simte bine. Are o lucrare de seamă, inexistentă în limba română, în această formă, și anume:

"Concordanța biblică", lucrată după o "Simfonie a Vechiului și Noului Testament" din ruseşte (el a studiat la Chiev). Patriarhul Iustinian i-o publică. I se cere vol. I. Lucrarea va cuprinde 5 volume a 500 pagini fiecare. A lucrat la ea nouă ani. L-am sfătuit să încheie un contract. Mi-a mulțumit frumos și a plecat.

Miercuri, 12 decembrie 1956

Problema uniților și problema stiliștilor constituie două obstacole în mersul normal al vieții Bisericii Ortodoxe Române. Nu s-a rezolvat problema unită în Ardeal. Opoziția e în floare. Mitropolitul Justin Moisescu al Ardealului luptă din greu. Și – a spus el – pentru ca și Patriarhul Iustinian să vadă problema real, s-a hotărât în Sinod, sub influența Mitropolitului Iustin, trimiterea în afara Ardealului a unui însemnat număr de preoți – foștii uniți. Sinodul crede că în modul acesta rezolvă problema.

Clericii spun că uniții în Biserica Ortodoxă sunt calul troian din antichitate.

Stiliștii se agită și activează intens.

După depunerea din treaptă a arhiereului Galaction Cordun și trimiterea lui la Mănăstirea Cernica, după ce a stat scurt timp acolo, a început să colinde țara. Acum se află în Moldova, ca mitropolit al stiliștilor, unde a hirotonit unul sau doi arhierei dintre călugări. În baza Constituției, care garantează libertatea religioasă, el cu "biserica" lui, nerecunoscută deocamdată oficial, ca atare, poate produce mari spărturi în zidul Bisericii Ortodoxe Române, care, se pare – cum spun mulți clerici – se mulțumește cu rezoluții. Galaction Cordun lucrează însă.

Seminarul din Curtea de Argeș va fi mutat, chiar după Crăciun – se pare – la București, în localul fostului Seminar Nifon sau în acela al fostului internat al studenților teologi Radu Vodă. La Argeș li s-a spus elevilor să-și ia bagajele, acum, de Sărbători, căci nu se știe dacă după vacanță vor veni tot acolo.

Duminică, 16 decembrie 1956

Preotul Nicolae Diaconescu de la Biserica Popa Nan, vorbindu-mi despre plasarea unor foști preoți uniți în București, mi-a spus că și la Popa Nan era să fie numit unul, însă el a dejucat planurile comisiei, compusă din cinci: preotul Dimancea, președinte (?)[156], preotul Alex. Ionescu, vicar, un reprezentant al

[155] Lipsă în manuscris (n. e.)
[156] Semn de întrebare D. V. (n. e.)

Ministerului Cultelor şi încă doi preoţi (preotul Gh. Iliescu, Biserica Albă – Popa Dărvaş sau Vişicăi?) I-am spus că preoţii vor veni cu familiile lor. El mi-a răspuns că nu sunt însuraţi. Cu toate încercările mele de a-l convinge de adevăr, el a rămas pe aceeaşi poziţie. Bravo! Aferim popă! A mai spus că foştii uniţi nu vor să vină în Bucureşti; vorbă să fie!

Azi, preotul Gh. Diculescu "a potrivit sfintele", deşi preotul Nicolae Diaconescu era protosinghel. Potrivirea s-a făcut bând din potir şi mâncând prescură, aşa cum face şi preotul N. Diaconescu. Grozav!

Luni, 17 decembrie 1956

Preotul Gh. Iliescu (Biserica Albă) îmi spune că, pentru alegerile din februarie 1957, vor fi deputaţi noi şi dintre mitropoliţi şi episcopi.

Patriarhul Justinian a făcut toate eforturile să fie şi el deputat în Marea Adunare Naţională, însă Guvernul nu l-a acceptat să fie trecut pe lista celor propuşi. În schimb, va fi ales Mitropolitul Iustin Moisescu al Ardealului, care face deja parte din Biroul Central cu preotul Alexandru Ionescu (Biserica Stejarul). Acesta din urmă era cât pe aci să nu mai fie propus, sub cuvânt că a funcţionat ca atare de mulţi ani. Pe de altă parte, preotul Gh. Iliescu este persoana asupra căreia s-a hotărât Guvernul să fie ales deputat, pe lângă sau în locul lui Al. Ionescu.

Mitropolitul Justin Moisescu este deja în Capitală, în legătură cu propunerile de candidaţi din rândurile clerului. Preotul Gh. Iliescu nu ştie ce să facă "de trei, patru zile; să primesc sau nu?"

Joi, 20 decembrie 1956

Preotul Constantin Nonea, vicar al Mitropolitului Moldovei, îmi spune că a fost chemat de Patriarhul Justinian şi de ministrul Cultelor, prof. Constantinescu-Iaşi. Vorbind în fugă, nu mi-a putut spune pentru ce l-au chemat (Desigur, în legătură cu alegerea noului Mitropolit al Moldovei, Iustin al Ardealului, zice şi el, adăugând că alegerea va avea loc la 28 decembrie 1956.)

Miercuri, 26 decembrie 1956

Concert religios la Biserica Albă-Popa Dărvaş, din Calea Victoriei. Cor minunat. Apoi coriştii au fost trataţi la preotul paroh Gh. Iliescu acasă, cu răcituri şi vin. Am plecat apoi cu preotul Irimia la bodega Athénée Palace. Mi-a spus multe. Bun cunoscător al vieţii bisericeşti.

Episcopul Antim Nica era la Galaţi, locţiitor de episcop. Irimia, inspector la Culte. L-a sfătuit acolo să se poarte frumos. A fost dur cu clerul, din care cauză n-a rămas mult acolo, iar la plecare nimeni nu l-a însoţit la gară.

Episcopul Antim Nica e cel mai bogat dintre ierarhi. Are 18 engolpioane grele, foarte valoroase.

Cazul arhiereul Galaction Cordun:

Irimia a tratat cu el, ca reprezentant al Ministerului Cultelor, iar al Patriarhului Justinian era Episcopul Valerian Zaharia –, să nu producă tulburare în Biserică. Aproape că s-a ajuns la conciliere, care nu s-a putut realiza, fiindcă Patriarhul Justinian n-a voit să-i dea lui Galaction 2000 lei, pretențiile lui.

A înscris noua lui grupare religioasă la tribunal, care-a făcut-o cunoscut Patriarhiei; şi ea l-a depus din treaptă. Galaction s-a plâns Patriarhului Alexei al Moscovei, că Justinian "fiara îl mănâncă de viu" şi i-a cerut protecția în 1954. A trimis scrisori irenice altor biserici ortodoxe din străinătate, intitulându-se mitropolit al Bisericii Ortodoxe Române de rit vechi. Galaction e sfătuit de doi buni avocați, dintre care unul este evreu.

Consistoriul [este] o grozăvie; tarabă de afaceri. Preotul Nicolae Diaconescu, apărător (de la Biserica Popa Nan) e foarte necinstit. Pe lângă faptul că ia sume mari pentru apărare, mai ia gâşte, găini etc. şi recurge la diverse tertipuri pentru a stoarce bani "clientului" preot.

Un preot, client, fiind aproape de punctul de a fi achitat, preotul Diaconescu i-a cerut 700 lei pentru a face un cadou preotului Godeanu (Biserica Hagiu), inspector, care, de fapt, nu ştia nimic. Clientul, scârbit, i-a dat şi preotul Diaconescu i-a băgat în pungă. Oameni!

Preotul Alexandru Ionescu (Biserica Stejarul), vicar patriarhal: om de afaceri, găinar; primeşte plocoane; n-are nici o putere.

Patriarhul Justinian a dispus ca vechile arhive ale bisericilor, deci şi ale Patriarhiei, să fie trimise la Bucureşti. Arhiva Patriarhiei, în parte, a dispărut. A ajuns şi prin Obor, la împachetat, afară de faptul că lumânările Patriarhiei erau împachetate cu hârtie din dosare.

Un dosar, al fostului preot Tudor Popescu de la Biserica Cuibul cu Barză din Capitală, preot care a fost depus din treaptă, a fost găsit de preotul Chirulescu de la Biserica Sf. Ioan-Moşi în Obor. Dosarul este în păstrarea lui.

Alegerea Mitropolitului Moldovei va avea loc la 10 ianuarie 1957. Va veni Mitropolitul Iustin Moisescu de la Sibiu (căci acolo nu mai poate sta, din cauza regionalismului.)

Sâmbătă, 29 decembrie 1956

Am fost la preotul Gagiu. Mi-a spus să mai aştept puțin pentru un post la Patriarhie. În biroul de alături, consilierul preotul Gh. Soare (Biserica Sf. Vineri-Herasca) vorbea cu cineva la telefon pentru întocmirea programului de la Iaşi, în legătură cu alegerea noului Mitropolit al Moldovei. Persoana trebuie să ia contact, în acest scop, cu preotul C. Nonea, vicarul Mitropoliei Moldovei.

Mitropolitul Justin Moisescu, îmi spune un funcționar de la Patriarhie, fost la Iaşi, este foarte bine văzut de Guvern, care i-a dat – la alegerea lui la

Sibiu: maşină ultimul tip, o casă în Bucureşti, sute de mii de lei şi, 0,600 kg aur pentru engolpion.

Duminică, 30 dec. 1956

Preotul Nicolae Diaconescu (Biserica Popa Nan) îmi spune: "o ştiu din gura lui Moisescu" (Justin, Mitropolitul Ardealului)[157]: a primit să fie mitropolit, cu condiția ca în scurt timp să fie ales patriarh. Justin e duşmanul Patriarhului Justinian, care:

1. l-a scos de la profesorat, sub motiv că nu este preot, şi Justin a dus-o greu.

2. Justin l-a discreditat pe Patriarhul Iustinian în fața ierarhilor greci din Anglia şi Malta, veniți, ca reprezentanți ai Patriarhului ecumenic, la Bucureşti, la festivitățile canonizărilor unor sfinți români anii trecuți.

3. Patriarhul Justinian are metrese în Palat dintre maici etc.

Una este soția fostului lui cântăreț de la Biserica din Râmnicu-Vâlcea, unde a fost el.

Pentru ca s-o aibe [sic!], oficial, în Palat, a îndemnat-o de a urmat un curs de soră de caritate şi astfel a fost ataşată la cabinetul medical al Patriarhiei, pe care l-a mutat chiar în Palat, la parter. De acolo, ea pătrunde sus, la Patriarh, care şi-a mutat sufrageria aproape de cabinetul medical.

Patriarhul Justinian având metresă şi pe fiica preotului Stancu de la Biserica Cuibul cu Barză – el, pe atunci, consilier – pentru acest preț – sora noastra de "caritate" i-a tras o bătaie zdravănă şi nu se ştie cum ar fi scăpat fata din mâinile ei dacă nu le despărțea Patriarhul.

Soțul surorii este felcer la Institutul Teologic, că ... de ... trebuia căpătuit şi el şi ... cât mai departe de Palatul patriarhal.

Tatăl ei, Neamțu – fost plutonier major – este directorul fabricii de lumânări, unde – şi-n alte părți – face afaceri strălucite.

Mitropolitul Iustin trece la Iaşi, în locul lui vine Episcopul Nicolae Colan al Clujului, iar la Cluj, ardeleanul Mladin, cleric foarte bine pregătit.

Luni, 31 decembrie 1956

La Tipografia Cărților Bisericeşti, l-am vizitat pe preotul Olimp Căciulă, un distins teolog şi acum corector. Acolo era şi preotul Nicolae Şerbănescu (Biserica Albă-Postăvari), bun ostenitor în domeniul istoriei şi un corector, Botez. Apoi, au venit: preotul conf. Al. I. Ciurea, [de] la Institutul Teologic local şi preotul Ion Popescu-Runcu (Biserica Scaune), un distins compozitor (o carte şi-a tipărit-o în ultimul timp, fost la Sofia zeci de ani). Printre alții, în numărul

[157] Paranteză D. V. (n. e.)

penultim al *Bisericii Ortodoxe Române* pe anul acesta au scris despre Mitropolitul Antim Ivireanul şi preotul Nicolae Şerbănescu şi preotul Al. I. Ciurea. I-am felicitat pentru frumoasele lucrări, dar le-am exprimat şi regretul că n-au scos extras. Mi-au răspuns că Patriarhul Justinian nu le-a permis; nu altcineva. Şerbănescu adaugă că a procurat şi hârtia necesară, de la stat şi tot nu i s-a permis. DE CE[158]?

[158] Cu majuscule în manuscris (n. e.)

Marți, 1 ianuarie 1957

Clerul Capitalei, în parte, s-a prezentat la Patriarhie pentru tradiționala urare de Anul Nou, însă Patriarhul Justinian a plecat în ajun la Dragoslavele (Muscel); este bolnav de ficat şi foarte amărât, în legătură cu ascensiunea pe treptele ierarhiei bisericeşti a Mitropolitului Justin Moisescu: în februarie 1956, ales mitropolit la Sibiu, la 10 ianuarie a. c. va fi ales Mitropolit al Moldovei, iar în curând patriarh. Am fost la Palat; întunerec. Îl întâlnesc pe arhimandritul Narcis Luchian de la Catedrala patriarhală. Îmi spune că a fost chemat la Ministerul Cultelor pentru a-şi da adeziunea (conlucrare cu Guvernul) şi apoi să fie ales arhiereu; a refuzat.

Iată acum păreri în legătură cu noua alegere la Iaşi şi urmările ei:

Mitropolitul Iustin va fi ales la Iaşi. În locul lui, vine la Sibiu Episcopul Nicolae Colan al Clujului. La Cluj: Episcopul Teofil Herineanu de la Roman (Episcopul fost al armatei Partenie Ciopron ar fi candidat la Roman). La Roman vine episcop arhiereul Teoctist Arăpaş, vicar patriarhal, iar în locul lui de vicar, arhimandritul Zamfirescu, prieten (alții spun rudă) al Patriarhului Justinian şi al ministrului Cultelor, prof. Constantinescu-Iaşi, al cărui martor a fost la un proces dinainte de 1944. Episcopia de Huşi se va reînființa şi o va ocupa Episcopul Valerian Zaharia al Oradei.

Arhimandritul Benedict Ghiuş – ales episcop, pe vremuri, dar neconfirmat de Guvern – a fost rugat de Patriarhul Justinian să primească, în mai multe rânduri, un scaun de arhiereu, dar el a refuzat.

Se afirmă că Episcopul Nicolae Popovici, acum la Mănăstirea Cheia (Prahova), va fi reabilitat (dacă primeşte, căci e foarte intransigent) şi i se va oferi scaunul de la Oradea, al cărui titular a fost.

Patru sunt reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române în alegerile din 3 februarie a. c.: Mitropolitul Iustin Moisescu la Hârlău, preotul Al. Ionescu (Biserica Stejarul, Bucureşti) la Bucureşti (?)[159], aceştia anunțați oficial, şi Mitropolitul Firmilian Marin al Olteniei şi Episcopul Nicolae Colan (viitor Mitropolit al Ardealului).

În legătură cu alegerea Mitropolitului Iustin Moisescu în scaunul vacant de la Iaşi, a apărut un fenomen ciudat în Biserică: față de faptul că Episcopul Justin este un pericol pentru Patriarh – având în vedere încrederea deplină de care se bucură primul ierarh din partea Guvernului –, şeful Bisericii nu-l vrea la Iaşi şi, ca atare, nici sinodalii pe care i-a influențat în acest sens. Guvernul, sesizat, îl întreabă, prin prof. Constantinescu-Iaşi, ministrul Cultelor, în Palatul patriarhal, dacă ar fi împotriva alegerii Mitropolitului Justin la Iaşi. Patriarhul Justinian a răspuns că el nu are nimic împotrivă, dar Sinodul hotărăşte, ci numai el, singur. Față de acestea, ministrul Cultelor cheamă, foarte urgent, la Bucureşti şi la

[159] Semn de întrebare D. V. (n. e.)

minister, pe toți ierarhii sinodali din țară (afară de ierarhii pensionari – care sunt destui de mulți, dar care nu sunt în Sinod). Acest fapt s-a petrecut cam pe la 20 decembrie 1956. Toți sinodalii s-au prezentat în Bucureşti. În Gara de Nord, îi aşteptau maşinile Ministerului Cultelor. A venit până şi Mitropolitul Vasile Lăzărescu care, cu foarte multă greutate, părăseşte Timişoara, însă cu vagon special pus la dispoziție de minister. Prof. Constantinescu-Iaşi l-a întrebat pe fiecare din ei dacă se împotriveşte alegerii Mitropolitului Justin Moisescu la Iaşi. Fiecare a răspuns negativ şi a dat o declarație scrisă în acest sens. Numai după aceasta a apărut, în ziarul *România liberă*, Bucureşti de joi, 29 decembrie 1956, portretul şi o biografie scurtă ale Mitropolitului Justin, în calitate de candidat la Hârlău.

Joi, 10 ianuarie 1957

Azi a avut loc şedința Consiliului Național Bisericesc – în Palatul patriarhal –, unde colegiul electoral a ales pe noul Mitropolit al Moldovei, în persoana Mitropolitului Justin Moisescu al Ardealului. La orele 10, Patriarhul Iustinian, sinodalii şi alegătorii au asistat la un *Te-Deum* oficiat în paraclisul patriarhal, de arhimandritul […][160], diaconul Anton Uncu şi încă un diacon. S-a trecut în sala sinodală, la 10^{50}, când Patriarhul este primit de cler cu "Pre stăpânul!"

Mitropolitul Justin Moisescu (Sibiu)	Patriarhul Justinian	Mitropolitul Firmilian Marin (Craiova)
Episcopul Antim Angelescu (Buzău)		Episcopul Chesarie Păunescu (Galați)
Episcopul Andrei Magier (Arad)		Episcopul Teofil Herineanu (Roman şi Huşi; fost unit)
Episcopul Nicolae Colan (Cluj)		Episcopul Iosif Gafton (Râmnic)
Mitropolitul Vasile Lăzărescu (Timişoara)		Episcopul Valerian Zaharia (Oradea Mare)
Prof. Constantinescu-Iaşi, ministrul Cultelor		Teoctist Arăpaş, arhiereu vicar, Bucureşti
		Episcopul Antim Nica, vicar, Bucureşti
Hossu, secretar Marea Adunare Națională	Dr. Petru Groza, Preşedintele Marii Adunări Naționale [sic!]	Chivu Stoica, Preşedintele Consiliului de Miniştri

[160] Lipsă în manuscris (n. e.)

Se citeşte apelul nominal al alegătorilor: 80 prezenți din 81. Ministrul Cultelor, Constantinescu-Iaşi, citeşte Decretul de deschidere al colegiului (articol unic), semnat de dr. P. Groza, Preşedintele Marii Adunări Naționale şi [Avram] Bunaciu, secretar.

Urmează alocuțiunea Patriarhului:

"Mărit colegiu, După cum vă este cunoscut din presă şi din presa bisericească, se va proceda, azi, la alegerea Mitropolitului Moldovei, în locul celui mutat din viață, Mitropolitul Sebastian Rusan. Dv. ați fost convocați ca să alegem cu toții pe noul titular al Mitropoliei Moldovei, ca el să fie cel care să poată să conducă Biserica Moldovei pe drumul înaintaşilor mitropoliți ai Moldovei, care şi-au îndeplinit misiunea lor istorică, ridicând Mitropolia Moldovei la cele mai înalte culmi. În aceste înalte prezențe, noi suntem îndreptățiți să vedem încă o dovadă a bunelor raporturi ce există între Biserica Ortodoxă Română şi Statul nostru democrat popular şi a colaborării sincere dintre conducătorii Bisericii şi conducătorii țării noastre. Aşa să ne ajute Dumnezeu!"

La orele 10^{30}, se suspendă şedința pentru consfătuiri între alegători. Se reia şedința. Preotul N. Cazacu, secretarul Patriarhului, anunță pe cei care nu sunt alegători să părăsească sala. Unii au părăsit-o, alții nu; însă s-au regrupat spre ieşire în hol.

Patriarhul intervine şi spune că toată lumea poate rămâne în sală, însă nu între alegători, pentru ca aceştia să poată circula. Mulți îi aduceau "omagii" de înjurături lui Cazacu, cel ce totdeauna face salturi peste cal.

Se votează: 80 votanți, 80 voturi pentru Mitropolitul Iustin Moisescu. Alegerea, pronunțată la ora 12. După aceea, aplauze şi urarea Patriarhului pentru noul ales, după care a vorbit el, liber, stăpân pe sine, elogiind Biserica ardeleană, cu ierarhii şi fiii ei, unde "va rămâne o parte din inima mea". Elogiază Biserica Moldovei, acea Moldovă de unde s-au născut: Creangă, Eminescu, N. Iorga, Enescu, Sadoveanu, Ion Neculce, Miron Costin, Grigore Ureche, Alexandru cel Bun, Ştefan cel Mare, Lăpuşneanu, Cuza, mitropoliții de la Iosif Muşat până la Sebastian Rusan (fără a mai enumera vreunul)[161]. Cuvântarea academică şi cu duh cronicăresc: frumoasă limbă a vechilor cazanii! (a vorbit 20 minute)

Mulțumeşte Patriarhului, Sinodului, alegătorilor, persoanelor oficiale etc. Fotografii au mişunat tot timpul. Patriarhul îl felicită, se sărută cu toți. Apoi, Patriarhul face semn fotografului şi se sărută din nou, mai prelung, de data aceasta ca să se înregistreze.

Felicitând Constantinescu-Iaşi pe Iustin, Patriarhul strigă, râzând voios: "Pupați-vă, pupați-vă!", ceea ce au făcut cei doi; *idem* şi la dr. P. Groza.

[161] Cunoaşte clerul după ce s-a înapoiat din Polonia, unde a fost trimis de Patriarhul Miron, "pe atunci prim-ministru" (notă D. V.)

La 12^{30}, solemnitatea s-a terminat prin citirea decretului de închidere şi invitarea făcută de Patriarh votanţilor să rămână la agapă.

M-am întâlnit cu Episcopul Valerian Zaharia al Oradei şi l-am întrebat dacă vine la Huşi (care se va reînfiinţa, se spune): "Trebuie să fiu un idiot, ca să fac una ca asta. Asta este o insultă pentru mine!", îmi spune Valerian, care se grăbeşte la vot. Preoţii din jur nu ştiau de ce spune Valerian. "trebuie să fiu un idiot ..." şi se întrebau unii pe alţii care-i motivul. Nu le-am spus.

Plec cu preotul Vasile Anghelea (Dorohoi) în oraş, la preotul Gheorghe Popescu (Biserica Sf. Nicolae-Tabacu). Povestim de-ale şcolii; studenţiei.

Preotul V. Anghelea îmi spune relativ la preotul Zamfirescu (din Vâlcea), consilier la Patriarhie şi prietenul Patriarhului Justinian, care vrea să-l răsplătească pentru servicii aduse lui, cu arhieria.

Zamfirescu era preot în Râmnicu-Vâlcea. Îi moare soţia. În timpul celui de al doilea război mondial, un plutonier este adus rănit grav la Timişoara, cu avionul, unde moare. Soţia lui, din Dorohoi, se stabileşte, după moartea soţului, la Râmnicu-Vâlcea. O cunoaşte preotul Zamfirescu şi vieţuieşte cu ea. Mama ei, care locuia la Dorohoi, îi spunea preotului V. Anghelea că fiica ei s-a căsătorit cu un preot la Râmnicu-Vâlcea: Zamfirescu. A doua fiică a acestei femei i-a spus însă adevărul preotului V. Anghelea, cu prilejul decesului soţului acesteia, un colonel de cavalerie, şi înmormântat de preotul V. Anghelea în Dorohoi, că este metresa preotului Zamfirescu, lucru pe care-l ştie şi mama, dar îl ascunde spunând că-i este soţie legitimă. Acum, ea locuieşte în Capitală, ca soţie a preotului Zamfirescu. Ambii au fost văzuţi la cinema de preotul Gh. Popescu.

Preotul Gh. Popescu îmi spune:

Preotul Ion Brătulescu de la Biserica Manea Brutaru este vărul Mitropolitului Iustin Moisescu al Moldovei, fost al Ardealului. E un preot foarte slab pregătit; nespus de slab. I-a spus preotului Gh. Popescu că el îşi are asiguraţi banii de coşniţă în fiecare zi: dimineaţa vinde lumânări din comerţ, nu de la Patriarhie, prin baba bisericii şi când ştie că vine celălalt preot, Nițescu, le ia, căci "şi-a făcut suma".

El este fiul fostului rege Ferdinand, care a avut în Muscel o aventură cu mama primului, o ţărancă frumoasă, în timp ce soţul ei, brigadier, colinda pădurile. De altfel, preotul Brătulescu nu face un secret din acest fapt, căci, la o candidatură pentru un post de preot, el a menţionat în scris aceasta, pentru a impresiona. E tipul leit al lui Ferdinand.

Cuvântările Mitropolitului Justin la alegere şi instalare, precum şi solemnitatea, descrisă pe larg, vezi *Mitropolia Moldovei şi Sucevei*, revista oficială a Arhiepiscopiei Iaşilor şi a Episcopiei Romanului şi Huşilor, Iaşi, nr. 1-2, ianuarie-februarie 1957, p. 1-59.

Vineri, 11 ianuarie 1957

În ziarul *Scânteia* de azi (nr. 3800, vineri, 11 ianuarie 1957), a apărut un comunicat, nu însă acelaşi, ci ceea ce este subliniat cu roşu din cel de mai sus[162], din *România liberă*.

Sâmbătă, 12 ianuarie 1957

Am fost cu preotul Gh. Iliescu (Biserica Albă) şi Mihai la învestitura Mitropolitului Justin Moisescu al Moldovei, solemnitate care-a avut loc în aceeaşi Sală sinodală din Palatul patriarhal. A citit discursul; minunat. La trisaghion, a răspuns corul de studenți teologi, condus de prof. Lungu; încântător.

Apoi, masa s-a dat tot în Palat, cu participarea corpului profesoral al Facultății Teologice.

Preotul Gh. Iliescu mi-a spus că discursurile lui Iustin şi le-a făcut el, dar au fost prelucrate la Ministerul Cultelor de un colectiv (preotul Liviu Stan etc.) Diseară, Mitropolitul Iustin etc. pleacă la Iaşi la instalare, care are loc mâine.

Duminică, 13 ianuarie [1957]

S-a facut, la Iaşi, instalarea Mitropolitului Justin Moisescu. Toate bune, însă academicianul prof. dr. Vasile Răşcanu, care-a vorbit în numele Adunării eparhiale, l-a atacat pe Mitropolit, cu expresii insultătoare, pentru că a părăsit Sibiul şi a venit la Iaşi; (nechemat, se-nțelege)[163].

Luni, 14 ianuarie 1957

L-am întâlnit pe preotul Butnariu de la Biserica Domnița Bălaşa (acum, închisă pentru renovare).

Mi s-a plâns de neplăcerile pe care i le fac unii clerici. Apoi, zice "Ce putreziciune în Biserică! Aproape jumătate din clerul Capitalei, nişte păcătoşi! Aş vrea să mor!"

Grozavă constatare!

Marți, 19 martie 1957

Azi, o dată cu căderea Guvernului şi formarea unui[a] nou, Ministerul Cultelor, al cărui şef este prof. univ. Constantinescu-Iaşi, a fost desființat.

[162] Referire la partea superioară a filei manuscrise, care cuprinde un extras din presă (n. e.)

[163] Paranteză D. V. (n. e.)

Miercuri, 20 martie 1957

Azi, Mitropolitul Justin Moisescu al Moldovei a rostit la Marea Adunare Națională un discurs, în calitate de deputat. (vezi *Scânteia*, Bucureşti, nr. 3860 din joi, 21 martie 1957, p. 3)[164]

Vineri, 22 martie 1957

"Printr-o hotărâre a Consiliului de Miniştri al Republicii Populare Române a fost înființat Departamentul Cultelor de pe lângă Consiliul de Miniştri al Republicii Populare Române."

(*Scânteia*, Bucureşti, 3861, vineri, 22 martie 1957)[165]

Director va fi unul din actualii directori ai fostului Minister al Cultelor, un fost învățător din Oltenia, Dogaru (?)[166]

Joi, 23 mai 1957

Mare animație în lumea bisericească: alegerea Mitropolitului Sibiului. Încă de dimineață, a început să plouă mărunt şi des; dar plouă.

Trebuia să plec cu preotul Gheorghe Iliescu de la Biserica Albă la Palatul patriarhal, unde urmează să aibă loc alegerea. L-am văzut. Îmi spune că nu merge, deoarece în Palat intră numai cei cu invitații speciale din partea Patriarhului Justinian. Totuşi, eu m-am deplasat până acolo, deşi ploua. Un preot prof. universitar era la intrare. Mi-a comunicat dispoziția şefului, a lui "Tutancamon", adăugând că el, ca profesor, are un rol foarte ingrat şi neplăcut: de portar. Clerici şi civili aşteptau în antihol şi-n fața Catedralei; erau foarte mirați de dispoziția şefului, prima în istoria Bisericii noastre, de a interzice accesul publicului. Pretutindeni, proteste unanime.

Se ştie că va fi ales Episcopul Nicolae Colan al Clujului.

Vineri, 24 mai 1957

Episcopul Nicolae a fost ales. Satisfacție unanimă. Se zice: în locul lui va fi ales, la Cluj, Episcopul Valerian Zaharia al Oradei, la Oradea va fi ales arhiereul Teoctist Arăpaş, vicar patriarhal; alegerea acestuia din urmă se face pentru a lăsa locul liber unui "om" al directorului Departamentului Cultelor, Dogaru; ar fi Zamfirescu, clericul consilier patriarhal, despre care m-am ocupat în trecut.

Patriarhul Justinian pleacă în curând la Belgrad, în vizită. El ar fi voit să plece singur, însă a fost flancat de Mitropolitul Justin Moisescu al Moldovei,

[164] Paranteză D. V. (n. e.)
[165] Paranteză D. V. (n. e.)
[166] Semn de întrebare în D. V. (n. e.)

ceea ce l-a indispus; nu-i convine, fiindcă-l eclipsează şi-i răpeşte, pe de altă parte, din drepturile care se cuveneau numai lui.

Galaction Cordun, fost arhiereu, acum "mitropolit" al stiliştilor, este bolnav şi internat în Spitalul Colţea din Capitală. Cordun, ca mitropolit, conducea centrele stiliste – schituri de la: comuna Ileana, raion Lehliu (Ialomiţa) şi Copăceni, raion Vidra (Vlaşca), înfiinţată de ieromonah Macarie Neacşu. Acesta este depus, ca eretic. Mai apoi, se căieşte, revine la ortodoxie, este rehirotonit şi acum, ca arhimandrit, conduce schitul de la Ileana. Cel de la Copăceni este desfiinţat, iar biserica rămâne închisă.

Abuzul, după bunul plac domnesc în Biserică. Azi, 23 mai 1957, preotul Tudoran din Caracal, fiind în Cancelaria parohială a Bisericii Albe cu preotul Gh. Iliescu, ne-a povestit că Mitropolitul Firmilian Marin al Craiovei comite ilegalităţi. Preotul Tudoran a cerut transferarea lui la Craiova. A fost numit acolo, prin transferare, un preot pe care l-a socotit cu mai puţine drepturi ca el. S-a prezentat la mitropolit şi, sub o formă oarecare, i-a cerut cont de acest lucru. Firmilian i-a răspus că nu se mai lucrează după lege, la care Firmilian [sic! = Tudoran] i-a ripostat: "Bine, atunci, lucraţi ca cei fără de lege!". Mitropolitul l-a întrebat ce înţelege prin aceasta, la care el i-a răspuns că ceea ce trebuie să se înţeleagă şi a plecat. Ajuns acasă, i-a trimis o scrisoare recomandată Mitropolitului Firmilian, cerându-i să-i comunice cum a fost transferat la Craiova un altul, iar el de ce n-a fost admis. Acelaşi caz l-a adus la cunoştinţa Departamentului Cultelor şi Patriarhiei, care cer relaţii Craiovei.

Mitropolitul Firmilian tace chitic!

Preotul Marin Popescu (Popa Terente) din comuna Trestieni-Ilfov îmi spune: i-a dat preotului Cazacu Niţişor (Biserica Batiştei), secretarul Patriarhului Nicodim [sic! = Justinian]: 1 curcan, două găini, 50 ouă, 3 l. vin, 1 l. ţuică, să-l servească; şi tot nu l-a servit. Voia să-l reclame.

Sâmbătă, 25 mai 1957

Preotul Gh. Iliescu, Biserica Albă, Bucureşti, mi-a istorisit miercuri, 23 mai 1957 [că]:

Preotul Gh. Moisescu, profesor [la] Facultatea de Teologie, a făcut atâtea isprăvi încât nu merită să ocupe cele două funcţiuni, căci, printre altele:

1. O soră a lui s-a căsătorit cu un ofiţer, azi colonel. Nunta a avut loc în comuna Măneciu-Ungureni (Prahova), comuna natală a preotului Moisescu. A doua zi de nuntă, Moisescu, numai în ciorapi, pantaloni şi cămaşă – evident, cu ochelarii de savant, nelipsiţi s-a suit pe casă, da, sus, pe casă şi a jucat toate celea, cu sticla de rachiu în mână. Ieşise mireasa fată. Salvase onoarea familiei clericale Moisescu...

2. La o altă nuntă, într-o localitate din Prahova (Vălenii de Munte sau Măneciі?), după oficierea slujbei religioase de către preotul Gh. Iliescu, acesta se retrage şi rămâne preotul Gh. Moisescu, care, în cele din urmă, ştiind că "adevărul se găseşte şi-n vin", cel setos de adevăr, l-a explorat; şi l-a aflat: şi-a dat "arama" pe faţă, adică vinul l-a descoperit, în faţa moisolatrilor [sic!], în adevărata lui poză. S-a dezbrăcat de giubea şi antereu şi a rămas în cămaşă şi pantaloni, aceştia vechi, bazonaţi şi necălcaţi: adevărate burlane de pantaloni olteneşti făcuţi din dimie groasă. Şi, culmea: s-a prins şi el la joc: a jucat "conga", fiind ultimul din şirul de congişti, de răsuna pământul. A fost o seară prea amuzantă. Asistenţa s-a distrat şi a râs toată noaptea pe seama lui. Halal profesor popă, educator al clerului.

3. Era o frumoasă zi de toamnă. Duminică. În timp ce oamenii mergeau cu câte o floare sau o ofrandă la biserică, o căruţă trasă de un cal minunat de frumos şi tânăr se îndrepta din sat spre gară. Era plină cu mere. Venea din Măneciu-Ungureni. La un moment dat, apare în faţa acestui mândru "Ducipal" un cărucior tras de un măgar. Calul se sperie, fuge, rupe tot, răstoarnă căruţa, iar el, în goana lui nebună, intră într-un gard. O ţeapă îi intră în burtă. Nu mai poate fi salvat. Este împuşcat. Şi-n acest timp trecătorii îşi făceau, miraţi, cruce, zicând: "Blestemul lui Dumnezeu ... popă; în loc să fie la biserică, el face comerţ". Negustorul era părintele profesor Gheorghe Moisescu...

Preotul Ciurea, profesor la Teologie, s-a adresat, la cursurile de îndrumare ale preoţilor, unei serii nr. 13, 450-500 de oameni, în plină prelegere: "Sunteţi mai răi ca dobitoacele", la care oltenii au părăsit sala. Conflictul s-a aplanat. Ciurea a fost supendat câtăva vreme de Patriarhul Justinian.

Preotul Petre Vintilescu, profesor *idem*, acum pensionar, le-a spus aceloraşi cursişti, vorbind despre note: "O să vă cern cu sita doi pă [sic!] trei, dobitocilor!" Păi, coane Fănică, halal profesori! Cu aşa oameni ...

Preotul Grigore Cristescu, prof. univ. pensionar, este un duşman de moarte al Patriarhului Justinian şi prieten şi prim consilier intim al Mitropolitului Justin al Moldovei.

De asemenea, mi-a vorbit foarte rău despre Mitropolitul Tit Simedrea, pensionar, fost al Bucovinei.

Preotul Vasile Constantinescu, fost protoereu [la] Ploieşti, acum la Biserica Precupeţii Vechi, a vorbit zilele trecute la Facultatea de Drept, în faţa unei asistenţe numeroase, despre mamă şi copil, în cadrul acţiunii pentru pace. A avut succes. Peste câtva timp, în iunie, mi-a spus el ieri, la Patriarhie, pleacă în Cehoslovacia, la serbările de la Lidice, cu o delegaţie de [sic!] formată din patru civili. I-am spus cum trebuie să se comporte în atari condiţiuni, mai ales că nu ştie nici o limbă străină.

Idem. După sosirea de la Belgrad, Mitropolitul Justin al Moldovei va pleca la Colombo, împreună cu preotul deputat Alexandru Ionescu şi – se spune – preotul Constantinescu Vasile (de mai sus).

Oamenii de încredere ai Patriarhului Justinian:
Preotul Gagiu, din Bucureşti, director [la] Administrația patriarhală
Cerna-Rădulescu, redactor la revistele sinodale
Preotul dr. Coman, rector [la] Institutul Teologic, Bucureşti
Prof. dr. Ciurea [de la] Institutul Teologic, Bucureşti
Prof. dr. Gh. Moisescu [de la] Institutul Teologic, Bucureşti

Preotul Iancu Petrescu de la Biserica Sf. Visarion din Capitală – la intervenția îndelungată a compozitorului Ioan Dumitrescu – a obținut din partea Academiei RPR pensie de 1000 lei lunar, ca muzicolog.

Preotul Nae Popescu – pensionar – fost profesor de Istorie la Facultatea de Teologie din Bucureşti, fost membru al Academiei Române, va fi repus în situația de membru al Academiei RPR. Dar e bolnav ... suferind, de când i-a murit copilul – Mihail Popescu, de la Opera de Stat – tânăr care a cântat la Opera din Viena în limba germană. Soția lui popa Nae a murit în ziua când pe casa părintească din Piața Sf. Ştefan statul a aşezat o placă comemorativă pentru Mihai: a sărutat-o şi în aceeaşi zi a murit. “Moartea copilului şi a soției mele m-au distrus. Nu mai sunt bun de nimic!”, mi-a spus popa Nae.

Preotul Iancu Petrescu a fost chemat de Patriarhul Iustinian, care i-a spus că “Didi” (Ovidiu Marina, doctor, fiul lui) a strâns şi el un ban din cărțile pe care le-a tipărit şi ca atare, iubind şi natura, căci îi place să fie la țară, vrea să cumpere o fermă. Îl întreabă deci pe preotul Iancu dacă nu este dispus să i-o vândă pe a lui (situată în spatele Cimitirului evreiesc din Capitală: vie etc.) Popa Iancu a refuzat. (Mi-a comunicat azi, sâmbătă, 25 mai 1957, colegul meu, preotul Gh. Popescu, Biserica Sf. Nicolae-Tabacu – bun prieten cu popa Iancu, care i-a istorisit cazul; de altfel, mi-a spus acelaşi lucru şi preotul Grigore Cristescu, prof. universitar pensionar, fost la Biserica Pitar Moş)

Preotul Gr. Cristescu mi-a spus că pe terenul fermei acesteia se face o bibliotecă teologică de mare valoare, din fondurile particulare de cărți, foarte bogate ale lui, ale preotului Iancu Petrescu etc. etc.

Mitropolitul Iustin Moisescu şi-a creat o atmosferă foarte frumoasă în rândurile ierarhilor, îndeosebi al celor pensionați, precum şi în rândurile profesorilor pensionari, foşti la Facultatea de Teologie din țară, pentru că, la propunerea şi insistențele lui, Sfântul Sinod a hotărât întregirea salariului lor, după cum urmează:

- profesori universitari pensionari – 1000 lei lunar
- arhierei şi episcopi pensionariu – 1500 lei lunar
- mitropoliți pensionari – 2000 lei lunar

Mitropolitul Iustin a propus sume mai mari pentru fiecare categorie, însă numai atât a aprobat Sinodul din fondurile Patriarhiei.

Duminică, 26 mai 1957

Preotul Grigore Cristescu este un foarte bun prieten al lui D. Veştemeanu (Mitu) (D. Sădeanu), pe care Patriarhul Iustinian l-a pus în disponibilitate pentru că i-a scris o scrisoare plină de insulte grave: "... înțeleg să f... femei, dar nu cu banii Bisericii ..." etc. Ambii sunt duşmani de moarte ai Patriarhului şi prietenii intimi şi consilieri ai Mitropolitului Iustin Moisescu al Iaşilor.

Cristescu îl cunoaşte încă de la Atena.

Luni, 27 mai 1957

Preotul Gala Galaction (Grigore Pişculescu) e de mult paralizat; nu poate articula un cuvânt.

Mihail Sadoveanu nu a mai apărut în viața publică. E grav bolnav; paralizie (?)[167]

Tudor Arghezi a dispărut din viața publică, fiindcă a orbit. (?)[168]

Miercuri, 29 mai 1957

ÎPS Mitropolitul Justin Moisescu – Iaşi

"ÎPSf., cu prilejul zilei de 1 iunie, onomastica ÎPSV, vă doresc, din tot sufletul, viață lungă şi o activitate care să încunune şi să desăvârşească ceea ce marii ierarhi ai Bisericii au înfăptuit, de la Iosif I, Şaguna, Miron, Bălan la Irineu.

La mulți ani,

V. Dudu, strada Slătineanu, 34, cartier I. V. Stalin

Duminică, 1 iunie 1957

Preotul Traian Ghica de la Biserica Sf. Gheorghe Nou va fi ales Episcop de Cluj. (coleg de şcoală cu primul ministru, Chivu Stoica)[169]

Duminică, 16 iunie 1957

A fost sărbătorit, în absența lui, compozitorul Gh. Popescu-Brăneşti, din Bucureşti, strada Țepeş Vodă.

S-au cântat numai bucatele lui. Corala – condusă de prof. Lungu.

1. Sfinte Dumnezeule
2. Heruvie [sic!]
3. Ca pre împăratul

[167] Semn de întrebare D. V. (n. e.)
[168] Semn de întrebare D. V. (n. e.)
[169] Paranteză D. V. (n. e.)

4. Răspunsurile mari (influență prof. Gh. Cucu)
5. Pre tine te lăudăm
6. Axion (stil psaltic)
7. Îngerul a strigat (stil psaltic)
8. Veniți la mine; solo bas Constantin Geman
9. Colindul lui Dumnezeu
10. Ghetsimani; solo [...][170] (impresionant) (la *Eli, eli* ..., melodie pur ebraică)

Corul: 50 persoane: 24 bărbați şi 26 femei. Clerul absent, însă el a vândut biletele, primite de la parohii.

Luni, 23 septembrie 1957

Patriarhul Alexei al Rusiei a trecut azi spre țară, venind din Bulgaria, atât la ducere în Bulgaria,, cât şi la înapoiere; l-a salutat, la Băneasa, pe aerodrom, Patriarhul Justinian, însoțit de corala preoților din Bucureşti şi de cler.

Am fost la preotul Olimp Căciulă, corector la Tipografia Cărților Bisericeşti. Mi-a spus că preotul Gheorghe Moisescu, profesor la Teologie, nici nu mai voieşte să audă – necum să-l mai vadă sau viziteze pe cel care l-a susținut toată viața, l-a ridicat şi l-a făcut om, căruia-i săruta picioarele: preotul Nicolae Popescu (Popa Nae), fost profesor la Teologie, acum pensionar, 76 ani – cum mi-a spus-o chiar el – şi locuieşte în casele lui, lângă Biserica Sf. Ştefan, Calea Călăraşilor.

Nu mi-a venit să cred.

Am plecat, la indicația lui, să iau pentru traducere nişte reviste slave din Polonia etc., de la redacția revistelor patriarhale de la Mănăstirea Antim. Manolache – fost bibliotecar la Fac. de Teologie – mi-a spus, arătându-mi-le, că nu depinde de el , ci de preotul Gagiu, director al Administrației patriarhale (fost [în] Consiliul Central Bisericesc). Era la aeroport, la Băneasa. Altădată. M-am întâlnit cu Episcopul Antim Nica, vicar patriarhal, fostul meu coleg de studii la Strasbourg, atunci civil.

M-am întâlnit apoi cu colegul meu, preotul Constantinescu Vasile – Biserica Precupeții Vechi, mare activist la Comitetul Mamei şi Copilului – care, acum, în iunie 1957, l-a trimis la Lidice, în Cehoslovacia. Mergea la preotul, profesor de la Institutul Teologic de aici, Stăniloae, în curtea Bisericii Sf. Gheorghe Vechi. L-am însoțit: a luat *Filocalia* de la cel care e traducătorul ei: 4 volume legate, 200 lei. Câteva minute. Plecăm. Îmi spune Vasile că, altădată, preotul Stăniloae şi-a exprimat îngrijorarea în legătură cu Catedra de Dogmatică de la Institutul Teologic, în viitor, după ce nu va mai fi actualul titular, Chițescu: nu sunt teologi pregătiți pentru această catedră, care mai cere şi cunoştința multor

[170] Lipsă în manuscris (n. e.)

limbi, pe lângă aceasta. Stăniloae ne-a spus că librăria arhidiecezană i-a retipărit *Filocalia* fără aprobare şi a vândut-o. Din ea, 700 volume au mers la DAC, la topit, dintr-o tipografie naţionalizată.

Merg iar la Mănăstirea Antim, după preotul Gagiu. N-a venit. Îl întâlnesc pe preotul prof. pensionar Nicolae (Nae) Popescu.

Ne-am aşezat pe scara de la uşa altarului şi mi-a dat să-i traduc, despre o problemă de iconografie din *Jurnal Moskovskoj Patriarhij*. A fost foarte mulţumit. Când i-am tradus primele două cuvinte: *Razkrîtie dogmata* ... ("Descrierea dogmei ..."), m-a oprit, spunând că *Razkrîtie* înseamnă răstignire. "Pardon", i-am spus, "Răstignire în ruseşte este: *Razpjatie*". "Da, da, ai dreptate", răspunse el.

Am plecat cu tramvaiul la Palatul prezidenţial, la Expoziţia cărţii franceze. Coadă enormă. Numai la acest spectacol nu ne aşteptam. Expoziţiile Grigorescu, Paciurea, Luchian de alături închise fiind luni, am mers la preotul Gh. Iliescu. E la spital: frate, mai mare, grav bolnav. Am stat pentru odihnă în Cancelaria parohială. I-am citit şi tradus dintr-o Evanghelie slavă din secolul 18. S-a mirat. I-am spus că tot diaconul Gh. Moisescu (azi preot), prof. univ. i-a spus că nu ştiu paleoslava. "Da!", mi-a răspuns el. "Şi acum, el nici nu voieşte să mai ştie de mine, nici vizite nu-mi mai face. Şi-a atins scopul; de acum ..." Şi a lăsat, trist, capul în jos. Am plecat apoi pe jos, la el acasă, deşi l-am invitat să mergem cu tramvaiul. Mi-a povestit multe:

De fiul lui, părerea despre artă şi ultimele cuvinte. Despre Brezeanu artistul.

Mi s-a plâns că Patriarhul Justinian i-a dat la împachetat lumânări lucrarea "Mărturisirea ortodoxă", ediţie greacă-română după manuscrisele pariziene.

M-a sfătuit să scriu despre bibliografia muzicii psaltice la rumâni [sic!], "care-ţi va da un titlu de glorie, căci la noi s-a tipărit mai mult ca la greci, în această privinţă".

Mi-a spus că-mi pune la dispoziţie ceea ce a adunat el toată viaţa în această privinţă. I-am spus să lucrăm în colaborare. Da!

Am trecut pe la preotul Ion Popescu – Sf. Mina-Vergu. Ajuns acasă, l-am condus până la uşă şi, deşi m-a invitat la o ţuică, am plecat.

Marţi, 24 septembrie 1957

I-am dus pe Anton Pan, "Focul din neant" – 1847, Bucureşti, mic. S-a bucurat. Mi-a spus că e aproape gata ,Istoria Bisericii Sf. Gheorghe Nou", "fără citări, ci bazat pe izvoare şi mărturii verbale demne de crezut". Îi duc zilele acestea material. Am luat câte o ţuică. A venit apoi şi nepotul său, diaconul Antonescu, care m-a condus. Mi-a spus că se îmbisericeşte la Biserica Sf. Alexandru. Preotul îi întinde potirul spre spate când îi dă ca să se împărtăşească.

O duşmănie cruntă: săptămâna toată lucrează la încărcat şi descărcat materiale în gară. Mi-a spus că preotul Gh. Moisescu, profesor la Institutul Teologic [din] Bucureşti, pleacă mâine cu avionul la Viena. I-a ordonat aproape preotului I. Ghica (Biserica Sf. Gheorghe Nou), consilier patriarhal, să-i cumpere bilet pentru avion, dus şi-ntors, fapt care l-a mirat foarte mult pe acesta din urmă, dar a tăcut. Duce zeci de kg. de salam, şuncă, apoi ţuică, vin zeci de sticle.

Am vizitat Expoziția Cărții franceze de la Palatul (prezidențial)[171] Republicii. Coadă nesfârşită. Cărți – pe specialități – din toate domeniile. Românii citesc, privesc ilustrațiunile; unii au furat: numai ieri, 12 cărți, îmi spune o supraveghetoare. Ehei!! Obiceiuri vechi levantine. Am reținut:

1) Louis Riau, *Iconographie de l'art*.
Introduction générale.
T. I. Nouveau Testament
T. II. Iconographie de la Bible. Ancien Testament. Paris, 1956
T. III. Iconographie des Saints. Répertoire – Tables

E vorba de Biblie. Se indică în ordinea cartelor – tablourile celebre – şi unde se află – cu descrierea lor, a scenelor biblice. Idee nouă, foarte interesantă.

2) *L'apocalypse d'Angers. Présentation de Jean Lurçat. Historique de Jacques Levron*, Angers, 1955, *in folio*, LXXXVIII + reproducerea originalului: o jumătate de pagină ilustrație în culori, cealaltă text în vechea franceză; orizontal.

3) *Les grands siècles de la peinture byzantine, par André Grabar*, Editura Skira, Genève (Suisse), *in folio*, 200 pagini, foarte multe ilustrații în culori: mozaic, ulei; icoane etc.

4) Adrien Dansette, *Destin du catholicisme. 1926-1956*, Paris, 1957, 990 franci, 492 pagini.

5) *Histoire des relations internationales. Publiée sous la direction de Pierre Renouvin*, Hachette, Paris
T I. *Le moyen age*
II. *Les temps modernes. Ire partie*
III. *Les temps modernes. II partie*
IV. *La revolution française et l'empire napoleonien*
V. I. *Le XX siècle 1815-1871*
VI. II. *Le XX siècle 1871 à 1914.*

6) *La grande guerre par G. Bonnefous.*
I. […][172]
II. 1914-1918

[171] Paranteză D. V. (n. e.)
[172] Lipsă în manuscris (n. e.)

7) Boucher Jules, *La symbolique maçonnique. Ed. L. Rabeuf*, Paris, 1951, 720 franci

8) *Franc-maçonnérie et catholicisme*, Paris, 1951, 150 franci. Editura Leymarie

9) Julio (abbé), *Le livre secret des grands exorcismes et bénédictins*, Paris, 1951, Editura Niclaus, 616 pagini (nr. 7-9 erau menționate în cataloagele expuse)

Comenzi pentru cărți, la: Cartimex, strada Aristide Briand 20, Bucureşti.

Vineri, 5-marți, 8 octombrie 1957

Am fost la Iaşi la Mitropolitul Justin Moisescu; m-a primit foarte bine şi foarte cordial. I-am dat o carte cu chipul şi viața – pe scurt – a tatălui lui, mort în primul război mondial. Mi-a mulțumit emoționat.

Mi-a spus că a fost cu maşina la:

1. Mănăstirea Neamț, unde organele respective fac cercetări intense în legătură cu:

a) descoperirea unor arme;
b) homosexualitatea.

Starețul, arhimandritul Melchisedec Dimitriu, fost secretar al Patriarhului Nicodim Munteanu, arestat, cu alții, pentru arme.

Călugărul arhimandrit (?)[173] Ojoga, director [al] seminarului – şi mulți alții, *idem*, pentru a doua problemă. A rugat organele Securității care anchetează cazurile acolo să-i pună dosarele la dispoziție; i le-au pus.

2) Bucureşti. La Guvern, rugând să nu dea extindere problemei homosexualității (3-6 ani închisoare). Pentru prima, legea să vorbească. I s-a promis.

3. La o sfințire de biserică în nord.

4. La Suceava, la conferința clericală. Acolo a chemat un călugăr, pe care-l ştia că este homosexual. "Să părăseşti imediat Moldova! Du-te la Turnu-Severin, unde crezi!" Şi călugărul a plecat.

Mitropolitul era mâhnit.

Catedrala era un şantier: schele, de jur împrejur. În interior, călugării Catedralei spală pictura cu săpun. La prima atingere, curge negru, ca păcura: fumul, de ani.

Preotul Oancea, Biserica Lucaci [din] Bucureşti, era la Iaşi, la sărbătorirea a 40 ani (1917-1947) de la absolvirea Seminarului Veniamin Costache.

S-a făcut slujbă la Biserica 40 de Sfinți: paroh Gheorghiu, din aceeaşi serie.

[173] Semn de întrebare D. V. (n. e.)

Preotul Spânu din regiunea Iaşi a vorbit filosofic; preotul profesor pensionar Cicerone Iordăchescu.

Biblioteca bisericii [este] foarte bogată în cărți vechi şi reviste. *Albina Românească* a lui Gh. Asachi, completă, legată pe ani. *Foaie pentru minte* ... a lui G. Bariţiu. *Buletinul* foaie oficială etc. etc.

Miercuri, 9 octombrie 1957

În după-amiaza zilei, înmormântarea soției preotului Grigore Cristescu, prof. univ. pensionar.

Peste 100 preoți. Protosinghel: preotul Petrescu, Biserica Visarion. În asistență: Mitropolitul Tit Simedrea, pensionar, preotul prof. pensionar Nae Popescu, profesorii Institutului Teologic din Bucureşti etc. etc.

A vorbit – academic – prof. Teodor Popescu: [despre] moarte, elogiul mamei. Corul studenților teologi a cântat, de asemenea.

Slujba în capela Cimitirului Reînvierea [(…)][174]. Tot acolo era depusă şi preoteasa [...][175] Deheleanu (Arad); de soțul ei era divorțată. Era funcționară la restaurantul Parcul Trandafirilor (Calea Dorobanți), al cărui personal a depus o coroană.

I-am atras atenţiunea preotului Nae Popescu: s-a apropiat de sicriu, s-a închinat şi a spus "Dumnezeu s-o ierte", făcând semnul crucii deasupra sicriului.

Semne rele în rândurile preoților ortodocşi:

1. Afacerea cu scânduri, ciment, scoase din fabrici pentru reparări de biserici: li s-a dat altă destinație. Arestați: un preot din regiunea Ploieşti – şeful –; se spune că şi protoereul Georgescu din Câmpina, de la care emană autoritatia dată preotului.

[Au fost] arestate 71 persoane, printre care şi preotul Nicolae Diaconescu – Biserica Popa Nan, Bucureşti. (fiul lui, inginer, condamnat deja la 3 ani închisoare pentru mită)[176]

2. Un preot din Moldova, condamnat fiindcă a furat o căruță de porumb de pe câmp de la un țăran.

3. Un preot din Moldova – care făcuse 2 ani închisoare –, condamnat 6 sau 8 ani pentru instigare (în adunările pe care le ținea în biserică, noaptea, cu membri ai asociației Oastea Domnului, dizolvată), îi îndemna să se împotrivească la intrarea în asociații agricole, colective etc.

[174] Indescifrabil în manuscris (n. e.)
[175] Lipsă în manuscris (n. e.)
[176] Paranteză D. V. (n. e.)

4. Un preot din Moldova, condamnat fiindcă a furat brânza de la stâna unui cioban, care-i datora o sumă de bani.

5. Un preot din Ardeal, în vârstă, condamnat pentru homosexualitate; deşi era căsătorit.

Vai, vai! *Vai, ecc*[*l*]*esiae et populi*!

[...][177] 4 medici, din regiunea Ploieşti, homosexuali.

Unde mergem?

Luni, 14 octombrie 1957

Am fost cu soția la preotul Gh. V. Burcă, din comuna Căminească, colegul meu, la "ruperea turtei" fetiței lui, Daniela, botezată de un blănar din Bucureşti. Au mai fost colegi: preotul Popescu Gh., Biserica Sf. Nicolae-Tabacu, preotul V. Constantinescu, Biserica Precupeții Vechi, preotul C. Urseanu, Biserica Sf. Sofia-Florească, preotul Gh. Stoenescu şi colegul său pr. […][178], biserica din Dudeşti-Cioplea, şi Sultănica, soția preotului Petre Alexandru, consilier patriarhal, care n-a putut veni, preotul Ilie Burcă, nepotul lui Gh. Burcă, doctor în [...][179]. Masă strălucită.

Marți, 15 [octombrie 1957]

La amiază, prin surpriza creată, m-au cununat în biserică, naş preotul Gh. Burcă şi soția sa, Elena. Cu flori; apoi, preotul Ilie cu faitonul ne-a plimbat în sat: voiaj de nuntă. La înapoiere, Sultănica ne-a întâmpinat cu căldarea cu apă pe care-a vărsat-o înaintea noastră; belşug.

În pragul casei, inițiatoarea surprizei, Puica preot Gh. Popescu ne-a întâmpinat cu pâine şi sare şi cu un şervet pe după capetele noastre ne-a condus în casă. A fost şi învățătorul Stănculescu cu soția – colegă de şcoală la Câmpulung cu soția mea: revedere, după 30 de ani. Bucurie mare, nespusă.

Azi, miercuri dimineață, ne-am înapoiat 7 persoane la Bucureşti; ceilalți, de aseară[180]

Vineri, 18 octombrie 1957

Am fost la preotul Nic. Popescu (Popa Nae), prof. pensionar.

Mi-a spus că în "Bibliografia românească" a lui I. Bianu este o criptogramă pe o tipăritură coresiană. "Tu trebuie s-o dezlegi; n-ai face mare lucru." I-am spus că am cinci chei după istoricul polon Kaluzniacki, a cărui lucrare el n-o cunoştea.

[177] Lipsă în manuscris (n. e.)
[178] Lipsă în manuscris (n. e.)
[179] Indescifrabil în manuscris (n. e.)
[180] Relatarea se întrerupe în manuscris (n. e.)

Mi-a spus să mă gândesc ce trebuie să facă cu biblioteca lui: cui s-o dea? Academiei nu, fiindcă are. I-am spus s-o vândă Patriarhiei. N-are bani, spune el. A rămas să mă gândesc şi să-i dau răspunsul.

Preotul C. Bobulescu, Biserica Sf. Nicolae-Tabacu, Calea Victoriei, pensionar, mi-a pus şi el aceeaşi întrebare.

Ieri, 17 octombrie 1957, preotul Grigore Cristescu, a cărui soție a fost înhumată la 9 octombrie 1957, a plecat şi s-a stabilit la Mănăstirea Neamț, pentru a intra în monahism. Cumva, episcop?

Duminică, 17 noiembrie, el va veni în Bucureşti, căci la Biserica Albă-Popa Darvaş va avea loc, la orele 12^{30}, parastasul de o lună al soției lui. (îmi spune preotul Gh. Iliescu)

Luni, 21 octombrie 1957

Am asistat la deschiderea cursurilor Institutului Teologic din Bucureşti şi a şcolii de cântăreți a seminarului din Curtea de Argeş, mutat acum la Bucureşti de Patriarhul Iustinian.

Cuvântări: rector preot Coman, director Seminar Buzescu din Craiova, arhiereu vicar Teoctist Arăpaş. Cor studenți, dirijor prof. Nicolae Lungu.

Marți, 22 octombrie 1957

Patriarhul Iustinian este în culpă în fața Guvernului:

- a mutat seminarul din Curtea de Argeş la Bucureşti fără asentimentul lui [n.n. al Guvernului]. Când a fost întrebat, a răspuns: că are asentimentul prof. Dogaru, şeful Departamentului Cultelor. Întrebat, Dogaru a răspuns că nu ştie nimic despre o întrebare a sau din partea Patriarhului, ceea ce este adevărat.

- s-au făcut hoții mari pe şantierele Patriarhiei

- ar avea "obiceiul" de a colecționa ... bijuterii etc.

- fondurile patriarhale sunt ... tainice. Guvernul vrea să ştie cu ce foloseşte poporul din banii strânşi de la popor. "Ce se face cu banii?"

- Patriarhul întreține legături cu catolicii, prin secretarul său, preotul Nițişor Cazacu de la Biserica Batiştei.

După deschiderea cursurilor Institutului Teologic, profesorii s-au întrunit într-o şedință de lucru, la care preotul prof. Liviu Stan, consilier ministerial (Culte) a întrebat dacă nu e bine ca şi Biserica să-şi cinstească preoții meritori[i], cum se face în viața obştească, în toate domeniile de activitate. De exemplu: să fie sărbătoriți preoți ca: preotul Nicolae Popescu, fost prof. univ., 76 ani; preotul Petre Vintilescu – *idem*, 70 ani[181] etc. A arătat apoi că a rugat mai de mult pe preotul prof. Coman, rectorul, să întrebe pe Patriarh ce are de spus în această

[181] Prof. Tudor Popescu: "Nu, nu; îmi faceți un rău!" Liviu Stan: "Bine, bine! Asta-i altceva!" (notă D. V.)

privință: “Rog pe părintele rector să ne spună, acum, dacă a fost şi ce răspuns i s-a dat”. Răspuns: “Da, a fost. Patriarhul nu este contra sărbătoririi preoților sau profesorilor nepensionați; dar este contra sărbătoririi celor pensionați.”

“Bravo!”, s-a răspuns tacit.

Preotul Nicolae Diaconescu, Biserica Popa Nan – implicat într-o afacere cu materiale scoase din fabrici etc. (71 arestați), fiind în anchetă, de câteva luni, ar fi murit acum la spitalul-închisoare Văcăreşti, îmi spune protoereu Țicu Dragomirescu (Amza); era şi preotul Ion Popescu-Runcu (Biserica Scaune).

Joi, 24 octombrie 1957

Am fost la soția preotului Nicolae Diaconescu. Mi-a spus că “Nicu poate să moară, acolo, unde este, în puşcărie; dar mie mi-e de copil!”, şi a căzut urlând. Am văzut o carte poştală a lui Nicu, de la închisoarea Văcăreşti, din 4 octombrie a. c.; data poştei: Bucureşti, 17 octombrie 1957, iar ea a primit-o la 18 octombrie 1957. Cerea îmbrăcăminte, lingerie, hrană şi 450 țigări; pachet, deci; da indicații foarte precise asupra modului cum trebuie făcut şi ambalat pachetul.

Băiatul lui, inginer, tânăr, condamnat la trei ani, pentru încercare de mituire a unui funcționar public. Preotul C. Diculescu, parohul Bisericii Popa Nan, a fost anchetat în legătură cu preotul Nicolae Diaconescu: dacă acesta din urmă a livrat sau nu material de construcție Bisericii Popa Nan, după cum cred că va fi declarat.

Duminică, 27 octombrie 1957

Diaconul Antonescu, nepot îndepărtat, prin soție, a[l] preotului prof. univ. pensionar Nicolae Popescu (Popa Nae), la care ambii locuiesc (ea-l îngrjeşte pe bătrân, 76 ani), spune (a slujit la Biserica Popa Nan)[182] că Patriarhul Justinian a fost judecat de Guvern pentru faptele lui; dar s-a reabilitat. I s-a atras atențiunea asupra protoereilor şi consilierilor. Patriarhul a spus că-i va schimba. (s-a opus – se pare – preotul Ghica de la Biserica Sf. Gheorghe Nou, consilier patriarhal)

Luni, 28 octombrie 1957

Preotul Irimia din Bucureştii Noi ştie că soția lui “trăieşte” cu Episcopul Valerian Zaharia al Oradei, cu care ea se plimbă cu maşina, cadouri etc. Ea are o prietină de aceeaşi teapă, preotească, soția preotului Gângău (?)[183] din Bucureşti. Ambele-şi fac mendrele. Acesta din urmă însă a divorțat de ea.

[182] Paranteză D. V. (n. e.)

[183] Semn de întrebare în manuscris (n. e.). Notă D. V.: “sau Ghenghea, secretar [la] protoeria Bucureşti.”

Marți, 29 octombrie 1957

La Departamentul Cultelor se vor face schimbări mari, se zice, începând cu şeful: prof. Dogaru.

Marți, 12 noiembrie 1957

Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei, aflat la Roma, ar fi orbit.

Preotul Popescu Nicolae (Popa Nae), prof. univ., fost membru al Academiei, rechemat, ar fi refuzat să-şi ocupe locul.

Dr. V. Gomoiu a refuzat calitatea de membru al Academiei care i s-a oferit, pentru meritele lui, fiind şi preşedintele Asociației internaționale pentru Istoria Medicinei. De asemenea, a refuzat şi postul de prof. universitar la care a renunțat demult, în urma conflictului pe care l-a avut cu dr. prof. univ. Toma Ionescu. A cerut însă să i se dea pensia. Şi i se dă 1200 lei lunar.

Preoții Ștefan Zankov şi Ghiaurov – Sofia. Primiți oficial la Biserica Iancu Nou-Bălăneanu de cler, în frunte cu preotul Ion […][184], care le-a vorbit şi au răspuns. Zankov a subliniat că Biserica noastră este departe, pe calea progresului. Ei au fost abia în stare să renoveze Mănăstirea Rila şi Catedrala din Sofia. Încolo, nimic restaurat sau clădit din nou. Tălmaci, diaconul […][185], fost la Biserica română din Sofia. "Şi la noi, încetul cu încetul, căci n-am pierdut nădejdea. Credem că vom ajunge la aceeaşi situație la care se află Biserica Ortodoxă Română."

Vineri, 15 noiembrie 1957

Preotul Grigore Cristescu (Gorel), care se află la Mănăstirea Secu (sau Neamț?)[186], va fi arhiereu vicar al Moldovei, din dorința lui şi cu sprijinul lui Justin Moisescu, Mitropolitul Moldovei.

Conflictul de la Mănăstirea Neamț s-a aplanat, prin intervenția, la forurile respective, a Mitropolitului Justin. El a numit în locul arhimandritului Melchisedec Dimitriu, ca stareț pe arhimandritul Dionisie Velea, de la Mitropolia Bucureşti, fost exarh al mănăstirilor din Moldova sub păstoria Mitropolitului Irineu Mihălcescu. Are mare dorință, chiar fierbinte, căci mucegăieşte mitra în geamantan, să fie arhiereu. Acum este şi exarh al Moldovei, cum se intitula pe vremuri tipograful, gravorul etc. Mihail Strelbițchi (Săgetescu)[187].

Preotul Zaharia Mântulescu de la Biserica Dichiu deține un post important la Patriarhie. E şi om cult, inteligent. Mi-a descris în cele mai negre culori pe ierarhii noştri, exclusiv Patriarhul Justinian şi Mitropolitul Justin – care

[184] Lipsă în manuscris (n. e.)
[185] Lipsă în manuscris (n. e.)
[186] Paranteză D. V. (n. e.)
[187] Paranteză D. V. (n. e.)

nu se mişcă din eparhiile lor, să nu le pută stârvurile pe unde merg şi să nu se deranjeze.

Episcopul Chesarie Păunescu – Galaţi: inexistent.

Episcopul Teofil Herineanu – Roman: fără voinţă, fără iniţiativă, foarte influenţabil. Face însă vizite canonice şi duce o viaţă duhovnicească. Are o clică de popi răi.

Episcopul Antim Anghelescu – Buzău: influenţabil, citeşte mult, scrie mult, primeşte clerul în audienţă şi-l ascultă şi îndrumează cu răbdare.

Episcopul Iosif Gafton, Argeş – cu reşedinţa [la] Vâlcea: nesincer, intrigant, leneş.

Mitropolitul Firmilian Marin al Olteniei: leneş; nu se mişcă din Craiova. Inteligent; se ţine de beţii, cu toate ale ei. Nu ştie decât damigeana.

Mitropolitul Vasile Lăzărescu – Timişoara: inexistent.

Mitropolitul Nicolae Colan (fost la Cluj, Episcop), acum la Sibiu: bolnav greu.

Episcopul Andrei Magier al Aradului: bolnav greu.

Episcopul Valerian Zaharia – Oradea: om rău, vicios, un pungaş; nimeni nu-l iubeşte. În Oradea slujeşte la două biserici; când poporul ştie că slujeşte la una, pleacă la cealaltă. Mângâie conițele sub bărbie, "părinteşte", la miruit. "E mai tânăr ca mine cu zece ani şi se vaită de toate; că nu mai «poate» ... mama lui ..."

Mitropolitul Iustin Moisescu al Moldovei este în acţiune. Rău face că se ceartă cu Patriarhul Iustinian. Rău face dacă-l aduce vicar pe preotul Grigore Cristescu, om cult, excelent profesor, predicator, cu o inteligenţă sclipitoare, dar ... beţiv ordinar.

"Oricum, legionarii îşi strâng rândurile: Iustin, Valerian Zaharia, Firmilian Marin, preotul Gr. Cristescu etc. ... ai dracului".

Patriarhul Iustinian e singurul ierarh care munceşte. Ceilalţi – cu o excepţie, două – nu fac nimic. Totul apasă pe spinarea bietului popă.

Patriarhul Iustinian are toate calităţile: inteligent, gospodar neîntrecut, sesizează, are memorie, dar:

- ia hotărâri imediate, fără să se informeze;
- este pătimaş;
- subiectiv;
- influenţabil, oarecum;
- nu are viaţă duhovnicească.

Duminică, 17 noiembrie 1957

Preotul Grigore Cristescu – fost prof. univ., a făcut parastas pentru soţia sa, în Biserica Albă-Popa Darvaş.

Marți, 3 decembrie 1957

Am făcut o vizită lui Emanoil Hodrea, protoereu în comuna Domneşti, Ilfov.

Vineri, 13 decembrie 1957

Ierarhii:

- Episcopul Nicolae Colan de la Cluj va fi Mitropolit [în] Ardeal
- Episcopul Teofil Herineanu (fost preot unit) de la Roman va fi ales la Cluj
- [pentru] Episcopia Roman – luptă: Episcopul Valerian Zaharia solicită sprijin [de la] Guvern, care-l apreciază; Episcopul Antim Nica, vicar patriarhal: prin Guvern; arhiereul Teoctist Arăpaş, vicar patriarhal, sprijinit de Patriarhul Iustinian.

În cazul când merge V. Zaharia la Roman, revine la Oradea Episcop Nicolae Popovici, care e la Mănăstirea Cheia-Prahova.

9 ianuarie 1958

Preotul Nic. Popescu, prof. univ. pensionar, îmi spune: "Măi, l-am dat pe Xenopol pe cinci sticle de vin."

Preotul Ghica – Biserica Sf. Gheorghe Nou, va sluji cu Patriarhul etc. la înmormântarea dr. Petru Groza.

Preotul Nic. Popescu nu poate suferi doi oameni: pe preotul C. Bobulescu (Biserica Sf. Nicolae-Tabacu), preotul I. C. Petrescu, Biserica Visarion. Primul – istoric de mâna întâia, celălalt muzicolog, cu studii la Roma. Cred şi eu ...

10 ianuarie 1958

Preotul Liviu Stan, de la Biserica Albă-Popa Dărvaş, l-a spovedit şi împărtăşit pe dr. P. Groza, care a lăsat cu limbă de moarte să fie slujit de 3 preoți: preotul Liviu Stan, preotul Iliescu Gh.-Izvoarele (Biserica Albă-Popa Darvaş), preotul Alexandru (Alecu) Ionescu (Biserica Stejarul, vicar patriarhal).

Patriarhul Iustinian n-a aprobat şi l-a slujit el cu alți ierarhi cu cortegiu pe jos: Palatul prezidențial – Cimitir Ghencea.

31 ianuarie 1958

Preotul Zaharia Mântulescu (Biserica Dichiu), inspector patriarhal, îmi spune: "Prelații noştri se ceartă ca dracii. Însuşi Patriarhul Justinian se ceartă cu Mitropolitul Justin Moisescu al Moldovei."

Vineri, 28 februarie 1958

Pr. Irimia, Biserica Godeanu[188] din Bucureşti, îmi spune că:

Preotul Oprea Maraloiu de la Biserica Mihai Bravul şi preotul Vasilian de la Biserica Sf. Nicolae-Signita[189] au fost aduşi în Bucureşti, la intervenția fostului ministru de Interne, Teohari Georgescu, după 1951, din oraşul Tulcea. Primul a fost protopop de Tulcea şi şef de organizație țărănistă-Maniu, candidat pe listă. Al doilea a fost legionar.

Sâmbătă, 1 martie 1958

Preotul Oprea Maraloiu din Bucureşti, Biserica Mihai Bravul, strada Vlad Județul, din Calea Dudeşti, fost protopop al Tulcei, îmi spune:

Episcopul Chesarie e foarte răzbunător. Când căşună pe vreun preot, după ce-i face dosar voluminos, îl urmăreşte până îl distruge. Mi-a citat cazuri.

[188] Descifrare incertă (n. e.)
[189] Descifrare incertă (n. e.)

Duminică, 9 martie 1958

Preotul Maraloiu m-a invitat la el acasă, fiindcă trebuia să mergem la o înmormântare. Preoteasa lui mi-a spus, în legătură cu moartea Elenei, soția preotului Mihail Diaconescu, Biserica Iancu Nou, că-i era foarte bună prietenă, fiindcă Bogdănescu, de la Înalta Curte de Casație, cumnatul ei, l-a adus pe preotul Oprea Maraloiu în Bucureşti.

Marți, 1 aprilie 1958

Preotul C. Bobulescu, pensionar, Biserica Sf. Nicolae-Tabacu, în curtea căreia locuieşte, e neputincios, auz foarte slab, vedere aşijderea. Azi l-am găsit discutând cu bizantinologul şi elenistul prof. univ. pensionar C. [sic!] Bănescu[190]. Acesta a spus că "a lucrat peste 6 ani la indexul pentru colecția Hurmuzache. El a fişat documentele greceşti. S-au scris peste un milion [de] fişe."

În ceea ce priveşte revista *Byzantinische Zeitschrift*, ea continuă să apare [sic!]. Un mare savant german a plecat în Grecia, după ocuparea acesteia de germani, ca soldat, şi a copiat (cred că a şi furat) multe documente din Atos, inaccesibile în timp de pace, pe care le-a publicat în această revistă.

Episcopul Antim Nica: Episcop de Odesa, venind la Bucureşti, l-a chemat la hotel Continental şi i-a mulțumit pentru modul cum s-a comportat în Transnistria. Nica mi-a spus.

Înainte de Paşti.

Patriarhul Iustinian cu Mitropolitul Vasile Lăzărescu – Timişoara şi preotul Neaga, interpret, pleacă la Moscova. Poate şi Episcopul Antim Nica.

Mitropolitul Iustin Moisescu al Moldovei va pleca la Londra.

Episcopul Vasile Leu ar fi murit la Paris.

19 iunie 1958

Mitropolitul Justin Moisescu al Moldovei pleacă la Londra cu preotul Alex. Ionescu (Biserica Stejarul) la un congres anglican.

21 iunie 1958

Preotul Nicolae Diaconescu de la Biserica Popa Nan a fost condamnat 3 ani închisoare, în legătură cu plasarea – împreună cu alți 71 inculpați – a unor materiale de construcție, scoase din depozite şi vândute la "negru". Fiul său, inginer, condamnat 3 ani pentru mită – voind să scape pe tatăl său – şi-a ispăşit pedeapsa într-un an şi jumătate, socotindu-i-se condiționalul. Acum e acasă, cu lecția perfect învățată.

[190] Este vorba de Nicolae Bănescu (n. e.).

Arhimandritul Benedict Ghiuş, arhiereul Anania, bibliotecarul Palatului patriarhal [au fost] reținuți, ca şi dr. Gr. Popescu de la cabinetul medical din Palatul patriarhal, pentru legionarism. [Aşa mi-a spus] arhimandritul Sofian, pictor, stareț [la] Mănăstirea Plumbuita.

Vineri, 27 iunie 1958

Arhimandritul Varlaam Daşchievici din Mănăstirea Cernica mi-a vorbit – la Patriarhie – despre metempsihoză, pe care-o admite şi susține, Biserica făcând o gravă greşeală că a condamnat această "doctrină", zice el. Are expresii foarte grele la adresa "celor de la Patriarhie".

Arhimandritul Atanasie Gladcovschi, stareț [la] Cernica, e bolnav în spital.

Vineri, 11 iulie 1958

Am discutat cu protopop Gregarian, preot la Biserica Pitar-Moşi din Bucureşti. Întrebându-l dacă este el cel care a dat, în calitate de egiptolog, interviewul la revista *Magazinul*, iunie 1958, mi-a spus că da. Lucrează serios de aproape un an la Academie. Curios:

1) După câteva luni de lucru intens, i-a dispărut caietul de lucru în mod misterios.

2) Odată, la Academie, a avut dureri foarte mari de cap şi pântece. A fugit repede la closet şi până acolo nu s-a putut stăpâni. Mister?, se întreabă el.

Între timp, discuția ducându-se la o stație de tramvai lângă Patriarhie, a venit şi preotul Vlădescu de la Băneasa, care mergea la Departamentul Cultelor, chemat de un director. M-a întrebat unde este departamentul, căci nu ştia. Apoi, ne-a spus că fratele său, care este general activ, voieşte să se facă preot; şi i se pun piedici la Mitropolie. "Nu-i nimic! I se dă acum comandă de mare unitate."

Sâmbătă, 12 iulie 1958

Mitropolitul Iustin al Moldovei, care se află la Londra, va pleca de acolo la Stockholm, în Suedia, la Congresul Mondial al Păcii. Preotul Alexandru Ionescu, care l-a însoțit la Londra, va veni direct în țară.

La Institutul Teologic, unde am fost să văd care este situația lui Bogdan Mihai de la seminar, consăteanul meu, am discutat cu preotul Enăchescu […][191], fost secretar la Seminarul Central, acum cu îmbisericirea [sic!] la o capelă dintr-o margine a Capitalei şi funcționar la un trust; foarte foarte bun prieten cu Mitropolitul Firmilian Marin al Olteniei, căruia-i este gazdă când vine în Bucureşti. Mi-a spus că preotul prof. Gheorghe Moisescu, care se ocupă cu problemele de tipar ale *Mitropoliei Olteniei*, la Bucureşti, "este foarte

[191] Lipsă în manuscris (n. e.)

neomenos". "El a vrut să torpileze pe prof. Ion Ionaşcu de Istorie şi pe prof. […][192], care au fost convinşi de Mitropolitul Firmilian să lucreze pentru revista *Mitropolia Olteniei*". Dar nu s-a putut, căci Mitropolitul îi vrea alături de el, primul fiind buzoian. Preotul Moisescu vrea să acapareze totul.

Nicolae Grosu, prim secretar al Institutului, intervine, subliniind impertinența acestuia. "Are atâta bănet încât nu ştie ce să-i facă." Când tipăreşte de exemplu calendare pentru Oltenia, scoate în loc de atâtea câte cere Mitropolitul Firmilian, încă 5000-10.000 exemplare; câte 4 lei exemplarul, cât face? Hai? Acum a monopolizat şi Mitropolia Moldovei. Pleacă la Sfântul Munte Atos.

Duminică, 13 iulie 1958

Preotul Gh. Iliescu, Biserica Albă, îmi spune că Patriarhul Iustinian va fi înlocuit, în curând, cu Mitropolitul Justin Moisescu al Moldovei. Ştirea o are de la un om mare.

Joi, 24 iulie 958

M-am întâlnit cu Emanoil Hodrea, de la Domneşti (Ilfov), protoereu, decorat anul acesta cu Steaua Republicii. Ambii ne-am întâlnit cu o doamnă pe care mi-a prezentat-o: d-na preoteasă Coteanu din Letea (Nouă?)[193], Vlaşca.

Preotul Coteanu, fost [în] 1950-51 la Tângaru-Călugării, Vlaşca, unde era să-l linşeze poporul pentru fărădelegile lui, eram de față, instalat la Letea, eram de față, acum face o scrisoare Guvernului, în care aduce cele mai grave insulte; puşcărie sigură. Dar hoțul îl semnează pe un preot din comuna Velea Nebuna (lângă Gorneni), ca acesta, arestat, el să-i ia locul; criminalul. Însă ... de ... trimițând scrisoarea din comuna Ghimpați ... e depistat, arestat, judecat ... 5 ani închisoare. Puțin, foarte puțin ... pentru un criminal de o astfel de gradație pe linia lombroziană. Soția vrea să trateze, ca să salveze situația copiilor la învățătură: burse, studenți.

Sâmbătă, 26 iulie 1958

Dr. Ovidiu Marina, fiul Patriarhului Iustinian Marina, se va căsători cu nepoata de fiică a Mitropolitului Tit Simedrea (fost al Bucovinei).

Duminică, 3 august 1958

Biserica Mihai Bravul, strada Vlad Judeţul. Au slujit: preotul Maraloi şi preotul Gheorghe Gaiță, nou venit, instalat [la] 27 iulie 1958. Preotul Petroran, lipsă.

[192] Lipsă în manuscris (n. e.)
[193] Paranteză şi semn de întrebare D. V. (n. e.)

La împărțirea banilor de la slujbă, preotul Maraloi opreşte 10 lei din ai preotului Petroran şi-i cere 10 şi lui popa Gheorghe, care-i dă, pentru că vineri seara i-a oprit Petroran 20 lei, partea lui, care-a fost împărțită între el şi preotul Gheorghe, sub motiv că, fiind zi [de] întâi, preotul Maraloi a câştigat de la botez. *O, homines!*

Miercuri, 6 august 1958

Biserica Mihai Bravul, strada Vlad Județul, Bucureşti.

Fostul preot de aici, David Popescu, a fost în Grecia cu soția sa, grecoaică, vreo doi ani. Apoi a înființat aici, la biserică, cultul Sf. Fanurie, întocmindu-i acatistul, în versuri, rămas la biserică. Miercurea se face acatist pentru acest sfânt, la insistențele unor grecoaice.

Azi, un domn bine îmbrăcat s-a rugat foarte foarte cucernic în biserică, venind la sfârşitul slujbei. Preotul Maraloi mi-a spus că el, fiind în închisoare – ca fost contabil –, după două rugăciuni la Sf. Fanurie făcute de soția sa, a scăpat; făcuse o lună. Vestea se duce ca fulgerul.

Cu acatistele se face un abuz foarte mare şi se batjocoreşte sentimentul de durare [sic!] al omului; demagogie popească, hoții, tâlhări[i] în cadrul bisericii.

Miercuri, 13 august 1958

Preotul Ion Brătulescu (Biserica Carafu) şi cântărețul Spânu, Biserica Stejarul, care spune oamenilor că a fost profesor la Facultatea de Teologie din Cernăuți. (în realitate, prof. dr. Spânu a fost, dar nu el)[194]

Spânu spune că una din fiicele preotului Alexandru Ionescu (Biserica Stejarul) se mărită cu un evreu. De altfel, adaugă el, se pupă popa Alecu Ionescu cu evreii în biserică; şi le dă şi bani.

Preotul Brătulescu spune că Mitropolitul Iustin Moisescu al Moldovei, vărul lui, a venit cu 6 geamantane noi, pline de la Londra (prin Stockholm, unde a fost la un Congres al Păcii). A adus multe lucruri. "Mie nu mi-a dat nimic, ci fiului meu: 1 ceas, stilou etc." Fiind vorba de fumat, Mitropolitul Iustin, spune preotul Brătulescu, fumează câte 100 de țigări pe zi şi la masă: înainte, între felurile de mâncare şi după.

Sâmbătă, 16 august 1958

Dimineața, am întâlnit pe d-ra Condur din Moldova; poetă. E funcționară. A fost [în] concediu [la] Neamț, până la Mănăstirea Toplița, unde a văzut pe arhiereul Emilian Antal, stareț, nepotul Patriarhului Miron, şi pe fostul

[194] Paranteză D. V. (n. e.)

stareț de la Mănăstirea Neamț, Melchisedec Dimitriu, izgonit aici. Era să fie chiar "executat", dacă nu intervenea Mihail Sadoveanu, scriitorul, academician.

Luni, 18 august 1958

Mitropolitul Firmilian Marin al Olteniei ar fi cercetat pentru legionarism, pe care nu l-a declarat în autobiografie la episcopat, şi pentru o afacere cu devize. Pentru devize, în aceeaşi situaţie ar fi Patriarhul Justinian, în legătură cu aceasta fiind şi arhimandritul Vartolomei Anania – discipolul lui –, care locuia chiar în Palat şi care este la dispoziţia autorităţilor, cu arhimandritul Benedict Ghiuş etc.

Duminică, 12 octombrie 1958

Patriarhul Iustinian se clatină; Mitropolitul Iustin Moisescu al Moldovei aşteaptă semnalul.

Luni, 20 octombrie 1958

Biserica Amza. Preot Dragomirescu Ţicu (numit protoereu *ot* 1 mai 1948 (*Glasul Bisericii*, Bucureşti, 7-8/948, p. 62)

Peste o zi, împlinea 30 ani de căsnicie.

Peste 2 zile, împlinea 54 ani de vârstă.

Azi, dispărut de acasă de la orele 11 dimineaţa, a fost găsit spânzurat, pe la orele 13, în clopotniţa bisericii la care a servit.

Luni dimineaţă, adică azi, a cerut 100 lei de la baba bisericii; a fost văzut în piaţa de flori (de unde şi-a cumpărat o frânghie subţire), s-a îmbrăcat civil, foarte liniştit şi a plecat (în biserică, duminică, deşi n-a slujit, s-a împărtăşit, totuşi.)

Orele 13. Preotul Ionescu, Biserica Amza, văzând uşa bisericii deschisă, contrariat, a chemat pe Gogan, funcţionar la protoerie, şi au urcat spre clopotniţă. Civilul urca primul. Sus de tot a zărit ceva, dar i s-a părut că-l înşeală vederea. Vede picioare; urcă repede: preotul Ţicu se spânzurase.

Desigur că s-a urcat pe o scară ce nu era fixă şi, după ce a legat frânghia, de la câteva trepte şi-a dat drumul jos; după aceea, s-a rupt frânghia sub greutatea corpului şi el a rămas în picioare, sprijinit de scară. Pălăria era jos, într-o parte.

Sub bărbie, urme de sânge închegat, dintr-o rană pe care i-a făcut-o frânghia, care de la gât pornea în sus, peste bărbie. A rămas cu ochii întredeschişi.

Cei doi, împreună cu un şofer, l-au coborât jos, cu greu. Între timp, au venit de la Patriarhie preotul Alexandru Ionescu (Biserica Stejarul), vicar patriarhal, şi consilierii Petcu (Biserica Sf. Alexandru-Colentina) şi Zamfirescu.

Vicarul a anunţat telefonic procurorul de serviciu, Miliţia. Cercetări, fotografieri. Cadavrul, urcat într-o maşină mortuară, trasă cu spatele în uşa

bisericii. În afară de un trecător, care a observat ceva, nimeni altul n-a văzut nimic. Cadavrul, dus la morgă.

Soția decedatului, Netuța, n-a văzut nimic. A fost luată apoi de colegul meu, preotul Gheorghe Popescu (Biserica Sf. Nicolae-Tabacu, Calea Victoriei) şi de soția sa, Puica, şi dusă la ei acasă.

Acolo am găsit-o, zbătându-se cu leşinuri, urlând şi spunând că-l omoară pe preotul Butoi (parohia Pipera), care, în calitate de secretar al protoeriei, a provocat anchetă ministerială, ceea ce a făcut ca protopopul să ceară concediu şi să se interneze la Spitalul Central. De atunci, nu şi-a mai putut găsi liniştea. Seara, vine şi preotul Alexandru Ionescu, vicar patriarhal, apoi şi soția sa, un colonel, fratele Netuței, şi un învățător, de asemenea fratele ei. Nimeni n-a putut-o liniști.

La orele 21, preotul Alex. Ionescu a plecat, după ce i-am dat, insistent, sfatul să-l implore pe Patriarh, care vine mâine dimineața de la Serbările de la Alba Iulia – 10 ani de la revenirea uniților la ortodoxie. Pentru prestigiul Bisericii, pentru mii de motive – mai ales că preoteasa țipă, să-l aducă la biserică şi să-l slujească preoți îmbrăcați în veşminte, nu numai un preot, şi numai cu epitrahilul la cimitir, conform canoanelor.

Cred că preotul Al. Ionescu nu va izbuti, căci îi lipseşte voința şi puterea, dar mai ales curajul; şi Patriarhul este foarte impulsiv.

La 21[30], am plecat şi eu.

După aceea, au venit preotul [...][195] din Bucureşti cu soția, al căror băiat, inginer, este logodit cu fiica cea mică a decedatului, studentă [în] anul V la Medicină.

Scrisoarea:

În buzunar, i s-a găsit o scrisoare, [cu] scris nervos, în care:

1) Ruga pe preotul Burluşanu, Biserica Mavrogheni, locțiitor de protopop – pe care apoi l-a infirmat Patriarhul – să o mențină pe preoteasa Netuța în cadrul protoeriei (cu salariu minim, ca îngrijitoare).

2) Epitropia Bisericii Amza să se îngrijească de înmormântarea lui

3) [...][196], logodnicul fiicei lui, să aibe [sic!] grijă de fete (soția lui viitoare şi sora ei, Beatrice, divorțată de soț, inginer, după câțiva ani de căsnicie şi care nu mai locuia cu părinții ei, ci la o mătuşă a ei în Calea Victoriei).

Scrisoarea se află la procuror.

Seara târziu, preoteasa a fost dusă acasă.

[195] Lipsă în manuscris (n. e.)
[196] Lipsă în manuscris (n. e.)

Miercuri, 22 octombrie 1958

S-a aşteptat răspunsul Patriarhului, căci sicriul (650), cruce etc. – aproape 1000 lei.

Decedatul zace gol, la morgă.

În sfârşit, verdictul:

Va fi înmormântat la Mănăstirea Cernica, depus acolo, în biserică; slujit de 3 preoţi, cu epitrahile. Patriarhul pune la dispoziţie camioane pentru transport.

Se intervine pentru a fi slujit la o capelă în Bucureşti şi înmormântat tot aici.

Oraşul vuieşte. Gestul este aspru condamnat: "Doar că a fost preot ..."

Joi, 23 octombrie 1958

Orele 12, Cimitir Sf. Vineri. Defunctul a fost adus de la morgă. Printre cei ce-l însoţeau era şi preotul D. Balaur de la Biserica Parcul Domeniilor. Zeci de oameni aşteptau în cimitir; mai ales femei.

Coboară toţi din maşină. Este descoperit sicriul. Defunctul, acoperit cu flori până sub bărbir, să nu se vadă rana. Îmbrăcat numai în rasă, fără veşminte. Cruce pe piept, culion roşu de protopop. Până la groapă, dată de preotul Alex. Ionescu, vicar patriarhal, s-au făcut trei opriri cu ectenii. Singurul slujitor, numai cu epitrahil de gât, preotul Popescu-Lahovari de la parohia Băneasa. Întrucât Patriarhul a dat ordin ca preoţii să nu vină, a admis numai pe: preotul Popescu-Lahovari, slujitor; asistenţi, preotul Alex. Ionescu, preotul Gheorghe Popescu, Sf. Nicolae-Tabacu. Au fost preoţi care s-au dus la mormânt, au privit şi au plecat.

Au mai fost: diaconul Niculescu (?)[197], Biserica Amza, preotul Gagiu, director patriarhal, preotul Alexandru Marinescu, Biserica Dichiu, preotul Predeleanu, Bucureşti, preotul D. Balaur, preotul Grigore Cristescu, prof. univ. pensionar, preotul Butoi, preotul Ghica, director patriarhal, care a cântat în cor, alţi câţiva preoţi.

Femei multe; rude şi mai multe.

Ora 12-13. Slujba înmormântării, pe alee, lângă mormânt. Soare din belşug. Tăcere mormântală. S-au citit [din] 5 evanghelii şi 5 apostoli [sic!].

Cor înjghebat. Apostol [sic!] citit de un cântăreţ şi de diaconul de la Biserica Amza, îmbrăcat civil. Impresionant a citit preotul Popescu-Lahovari. Jale, plâns general. În acest timp, preotul Gagiu da ordine prin preotul Gheorghe Popescu slujitorului, preotul Popescu-Lahovari.

După aceea, clericii prezenţi au sărutat crucea şi pe decedat pe frunte, podidiţi de plâns. Au urmat membrii familiei.

L-au dus la groapă. În fundul aleii apare vicarul patriarhal, preotul Al. Ionescu. Se strigă să aştepte să-l vadă şi el ultima dată. Vine [şi] îşi ia rămas bun.

[197] Semn de întrebare D. V. (n. e.)

Bulgării cad ... plâns ... jale.

Fiica decedatului, cea mare, Beatrice, care suferă de nervi, a venit cu o splendidă coroană de flori – gladiole: sus roşii, restul albe – în timpul sluijbei şi a voit să i-o pună decedatului pe cap. I-a fost luată şi pusă la picioare.

Mai erau: prof. Marinescu-Nour, fost inspector [de] fundație, care mi-a spus că merge la călugărie la Mănăstirea Neamț, cu învoirea soției, căreia-i lasă pensia. Are trei doctorate: Medicină, Drept, Litere şi Filosofie, şi în 1948 licențiat în Teologie.

A lucrat cu Potra, prof., pentru Academie:

1. Hanurile din Bucureşti
2. Aspecte din Bucureşti
3. Bucureștiul social, economic, politic şi cultural
4. [...][198]

A primit 3000 lei pentru fiecare manuscris numai el, dar numele lui nu apare, că nu a fost admis. Manuscrisul lui C. C. Giurescu, prof. despre Bucureşti n-a mai fost admis, deşi era trimis la tipar. Un prieten al lui Marinescu-Nour, Valeriu Măgureanu, merge şi el la călugărie, cum a plecat prof. Pamfil Georgian la Mănăstirea Ciolanul-Buzău.

Azi, Beatrice, fiica cea mare a decedatului, a fost la Patriarh, care a dispus să se dea familiei 1000 lei. Banii i-a adus preotul Gagiu la cimitir şi i-a dat preotului Gheorghe Popescu.

Nici o masă; nimic.

Preotul Butoi, pe care-l fac toți vinovat de moartea preotului N. Dragomirescu, a fost prezent, a sărutat crucea, dar pe decedat nu, ci l-a binecuvântat! Cinism, şopteau unii! (Nu! "Alta" este vinovata, spun alții)[199]

Preotul Petroran Iacob, Biserica Mihai Bravul, îmi spune: "Preotul Butoi e criminalul!"

Pe uşa Bisericii Amza era un anunț, că decedatul va fi reînmormântat la Pătârlagele, județul Buzău, comuna sa natală, spre a evita aglomerația; aceasta, din ordinul şefului Departamentului Cultelor, prof. Dogaru Dumitru.

Fratele decedatului însă l-a rupt.

Sinuciderea – şi încă în biserică – e condamnată de toți.

Am însemnat, nepărtinitor, această tragică întâmplare, pentru posteritate, căci rare sunt asemenea fapte.

Judecata este a Domnului.

Noi, ne rugăm să-l ierte.

[198] Lipsă în manuscris (n. e.)

[199] Paranteză D. V. (n. e.)

29 octombrie 1958

Preotul Stăniloae, arhimandritul Ghiuş şi alţi şapte (dr. Voiculescu, Sandu Tudor (Agaton), fost director [la] *Credința* etc.) [au compărut] în faţa Justiţiei şi judecaţi azi, pentru încercare de răsturnare a ordinii de Stat. Îmbrăcaţi în haine clericale, cu bărbi, ei au recunoscut în instanţă declaraţiile date la cercetări. S-au pronunţat în timpul dezbaterilor nume de ierarhi în funcţiune. Se crede că urmează un lot de ierarhi (nu este exclus Mitropolitul Firmilian Marin al Olteniei, fost verde etc. şi Patriarhul Justinian).

Unul din apărători a fost av. Scârbescu (?)[200] din strada Cerceluş (?)[201], cu două fiice; una, Mihaela.

Pronunţarea, joi, 6 noiembrie 1958.

Sâmbătă, 8 noiembrie 1958

După-masă, spre seară, am fost cu soţia la plimbare spre restaurantul Bordei. Rece, toamnă. Am trecut să vizităm pe preotul Popescu-Lahovari de la biserica de peste pod, căci preotul Berbeceanu plecase la corul preoţilor la Biserica Sf. Ecaterina. Preotul Popescu are un muzeu de obiecte bisericeşti foarte rare, foarte scumpe: perle, nu altceva. Mi-a spus că Patriarhul Iustinian a lucrat foarte mult pe linia gospodărească, reparând sau ridicând din ruine multe biserici monumente istorice, mână în mână cu Departamentul Cultelor. În ceea ce priveşte clerul, mulţi i s-au plâns că nu li se mai primesc copiii în şcoli. El a răspuns unui consilier că nu poate face mai mult decât atât, deşi este membru de partid, arătându-i, cu acest prilej, carnetul roşu de membru. Sunt şi alţi preoţi membri: preotul Vasilian, preotul Maraloi, preotul Sârbu, preotul Staicu, preotul Alex. Ionescu, vicar patriarhal etc.

Duminică, 9 noiembrie 1958

Preotul Petroran Iacob de la Biserica Mihai Bravul, strada Vla[d] Judeţul, a pomenit public şi s-a rugat pentru lotul de clerici şi civili judecat la 29 octombrie 1958.

Miercuri, 12 noiembrie 1958

Preotul Gheorghe Moisescu – sprijinit de protectorii săi, preotul prof. univ. pensionar Nicolae Popescu şi Mitropolitul Tit Simedrea, fost al Bucovinei – trebuia să fie rector al Institutului Teologic din Bucureşti, dar nu s-a aprobat, în cele din urmă.

Sfatul popular al Capitalei voieşte să ia clădirea Institutului Teologic, care trebuie să se mute în localul fostului seminar din Curtea de Argeş.

[200] Semn de întrebare D. V. (n. e.)
[201] Semn de întrebare D. V. (n. e.)

Patriarhul Justinian a trimis – cu o adresă – pe un avocat al Patriarhiei să asiste la procesul Ghiuş, Stăniloae – motivând că-l interesează procesul, întrucât cei implicați sunt cleri[ci]. N-a fost primit.

Pr. Pațincu de la Biserica Pantelimon-Şoseaua Pantelimon, [a] decedat duminică 9 noiembrie 1958 şi [a fost] înmormântat joi, 13 noiembrie 1958 la Cimitirul Mărcuța.

Preotul Ieremia, pe când era inspector la Culte, a anchetat pe preotul Mihalcea, Biserica Mihai Bravul din strada Vlad Județul. Înainte de anchetă, preotul Mihalcea i-a propus să-l sprijine, că-i dă o jumătate de porc şi un butoi cu vin. "I-am făcut o anchetă şi mai straşnică", zice preotul Ieremia, "să-l învăț minte."

Preoții care locuiesc la mai mult de 20 km de parohii nu vor mai primi nici un fel de salariu de la Stat sau Biserică, exceptând pe cei din Bucureşti, care au mijloace de locomoțiune.

Preotul Țifu din Ardeal este numit la Sf. Ioan-Moşi, pentru că are un copil geniu muzical.

Lucrările cu temele pentru conferințele clericale, teme date de Patriarhie, nu şi le fac toți preoții, ci plătesc, cum e cazul preotului Oprescu de la comuna Țigania-Mihai Vodă-Ilfov, preotului Petcu – Slobozia-Ilfov, protoereului Emanoil Hodrea, care au plătit lui Ion Dinu, doctor în Teologie, cântăreț în Bucureşti, [originar][202] din Adamclisi, de la 60 lei în sus şi le-a făcut lucrarea pe ortodoxie sau har.

Vineri, 28 noiembrie 1958

Toți consilierii Episcopiei Galați au fost înlocuiți cu clerici democrați. Acelaşi lucru se va petrece şi la Patriarhie [începând] cu ianuarie 1959. La desfrânarea şi imbecilitatea multora, măsura este prea mică.

Patriarhia ar urma să divorțeze [sic!] de mitropolie. Cu prima rămâne Patriarhul Justinian cu vicarul său Teoctist Arăpaş (Boul Apis), iar cu a doua va rămâne Mitropolitul Justin Moisescu al Moldovei, având ca vicar nu pe actualul Alexandru Ionescu (Biserica Stejarul), care va fi avansat în grad, ci pe preotul Gheorghe Iliescu-Izvoarele (Biserica Albă), iar consilieri, printre alții: preotul Vasile Constantinescu (Precupeții Noi[203]), preotul Ieremia, preotul Gheorghe Gaiță (Biserica Mihai Bravul, strada Vlad Județul) etc.

[202] Descifrare incertă (n. e.)

[203] În realitate: „Precupeții Vechi" (n. e.)

Luni, 1 decembrie 1958

Preotul Ilie Băcioiu, cu ani în urmă, a fost chemat la Culte pentru a fi protopop în locul actualului Gregarian (Biserica Pitar Moşu – sic!), care trecea la Universitate, în învățământ. Preotul Ilie a spus clar că nu poate primi, fiindcă "am fost legionar". "Ştim!", i s-a răspuns, "şi ne pare bine că eşti sincer, dar trebuie să primeşti." A rămas să se mai gândească. Între timp, a fost reținut şi problema s-a închis.

Băcioiu îmi spune de asemenea că Justin Moisescu, Mitropolitul Moldovei, n-a fost legionar, ci simpatizant. Povestea cu fotografia lui ca legionar, pe care Patriarhul Iustinian ar fi prezentat-o Guvernului ca să-l discrediteze, are un pic de adevăr, dar nu este aşa. Justin a făcut însă următorul gest față de legionari: într-o împrejurare, la Suceava, când studenți legionari erau într-o situație grea, el le-a trimis un sac de pâine. Însă în timpul rebeliunii, el era concentrat ca sublocotenent, aşa că nu a participat la aceasta.

Lupta cu Patriarhul Iustinian este acerbă, însă Justin va veni.

Patriarhul a făcut unele greşeli de tact:

1) S-a lăudat prea mult cu activitatea sa, care de altfel este rodnică, subliniind faptul că Biserica n-a fost niciodată aşa de puternică cum este acum.

2) În legătură cu problema cultului personalității, după moartea lui Stalin, l-a criticat pe Gheorghe Gheorghiu-Dej. El a luat cunoştință şi de atunci nu-l mai sprijină.

Prof. Victor Bratulescu, fost secretar [al] Comisiei Monumentelor Istorice, e paralizat (de beție).

Joi, 4 decembrie 1958

Preotul Alexandru Ionescu, acum vicar patriarhal, a fost transferat de la Biserica [...][204]-Grivița la Stejarul – unde este acum – prin intervenția preotului C. Bobulescu, fost la Sf. Ecaterina, fost Sf. Nicolae-Tabacu, pe lângă I. D. Ştefănescu, prof. şi consilier intim al Patriarhului Nicodim. "Hârtia i-am dus-o chiar eu lui I. D. Ştefănescu", îmi spune Gheorghe Bobulescu, avocat, fiul preotului.

5 decembrie 1958

Pentru arhimandritul Anania, care este la dispoziția organelor Securității, a telefonat un căpitan. Călugărul Damaschin, omul de casă al Patriarhului Justinian, când i s-a spus că nu era acolo, să telefoneze la Securitate, care-l caută, a plecat imediat la Căldăruşani. La un nou telefon, preotul N. Cazacu a răspuns cum se ceruseră 2 săpunuri şi 2 paste de dinți pentru Anania; Cazacu le-a trimis la o adresă indicată, de unde au fost restituite, Anania fiind necunoscut. Intrând în

[204] Lipsă în manuscris (n. e.)

legătură cu căpitanul, acesta i-a dat o nouă adresă, unde lucrurile au fost primite. Apoi a venit cineva de la Securitate, a luat din camera lui Anania şi pentru el, un palton şi o căciulă. Camera a fost sigilată din nou. Patriarhul i-a rezervat, în noua schemă, lui Anania locul său de bibliotecar.

Joi, 17 [sic! = 18] decembrie 1958

Preotul Alexandru Ionescu, vicar patriarhal, mă caută, prin emisarii săi, de trei zile. În sfârşit, îmi spune preotul Iliescu Gheorghe-Izvoarele să merg imediat la preotul A. Ionescu acasă. Merg. Îmi spune că biserica şi casa parohială sunt supuse dărâmării. I se cer acte. N-are. E disperat. Îl liniştesc. Mergem în biserică. Caut în arhivă şi găsesc patru catagrafii în care sunt menţionate şi actele de proprietate ale bisericii, începând cu 1740 (aproximativ). I le dau. Se uită. Una i-o dau s-o ducă a doua zi la Patriarhie şi să legalizeze el actele, celelalte le iau la mine. A telefonat la Departamentul Cultelor, la un inginer, Mitropolitului Justin Moisescu al Moldovei, preotului Gh. Soare, consilier (Biserica Sf. Vineri-Herasca) etc. etc., spunând că "Dudu Velicu a salvat situaţia, găsind actele."

Preotul David Popescu, fost la Biserica Mihai Bravul, divorţând de soţie, e judecat de consistoriu, care-l depune, Patriarhul Justinian pune rezoluţia că decizia consistoriului este operatorie numai în cazul când preotul David se recăsătoreşte. Mare înţelegere a chiriarhului. Îi dă şi parohia Otopeni. Preotul David însă se recăsătoreşte cu Tatiana, soţia fostului preot Harţea de la Mărcuţa, acum decedat. Ea locuieşte lângă piaţa mare. El deci rămâne caterisit, iar în locul lui a fost numit la Otopeni preotul Spiru Apostol, altă "poamă", adus de dr. Lupu.

20 decembrie 1958

Patriarhul Justinian s-a opus în Sinod numirii preotului Gh. Iliescu-Izvoarele (de la Biserica Albă) ca protopop, calificându-l legionar. Şeful Departamentului Cultelor, Dogaru, a spus că, din ce cunoaşte, preotul Iliescu nu e legionar şi e bun nu numai de protopop, ci şi de consilier şi de vicar patriarhal.

Preotul Iliescu afirmă că preotul Gh. Moisescu, prof. la Facultatea de Teologie [din] Bucureşti, a fost, în mod sigur, legionar.

Sinodul a refuzat clemenţa pentru diferiţi preoţi recăsătoriţi chiar de zeci de ani.

31 decembrie 1958

Preotul Vâlcu (Biserica Sf. Vasile) şi preotul Gh. Iliescu spun că preotul Dimoftache (Biserica Sf. Maria) a afirmat, la conferinţa din decembrie 1959, unde s-a dezbătut problema disciplinei clerului, la protop[op]ia din Mavrogheni, fost titular decedat preot Dragomirescu N. (Amza), în faţa împuternicitului Cultelor: clerul se împarte în trei categorii:

- cei de la munte sunt beţivi,
- cei de la şes sunt zgârciţi,
- cei de la Bucureşti sunt curvari.

Nimeni n-a spus un cuvânt. Şi preotul Dimoftache este preşedintele Consistoriului mitropolitan.

Preotul Vâlcu îmi spune, ca şi preotul Iliescu, că la viitoarea conferinţă îl vor ataca pe preotul Dimoftache.

Preotul Olimp Căciulă: Ovidiu Marina, dr., fiul Patriarhului Iustinian, "trăieşte" cu soţia şi fiica preotului Iliescu-Palanca de la Biserica Stavropoleos.

Preotul Olimp Căciulă: Doi preoţi din Craiova sunt în conflict: preotul Ionescu Teodor, fost în Franţa la studii, reclamat de un altul, mai tânăr, că i-a pus otravă pe disc în perinuţele de pâine, să-l omoare când va potrivi sfintele. Mitropolitul Firmilian dă ordin să se trimită împărtăşania la analiză. Rezultatul: n-a fost otravă. Halal!

Dimineaţa, l-am întâlnit pe Patriarhul Justinian urcând Dealul. I-am vorbit şi l-am rugat să-mi dea un post la arhivă. "Unde este cererea?", "E la părintele Alexandru Petre." "Să-mi aducă aminte." Vine şi Alexandru Petre şi-i spune acelaşi lucru. I-am spus de bibliotecile preoţilor decedaţi.: Popescu Haralambie – Sf. Voevozi, Bobulescu C. – Sf. Nicolae-Tabacu, N. Dragomirescu – Amza. Mi-a răspuns să-i fac catalog de cărţi, să i-l prezint, că le cumpără. "De altfel", adaugă preotul A. Petre, "dl. Dudu e cel mai indicat în această problemă." Apoi, îmi spune că preotul Alexandru Ionescu, vicar patriarhal, a vorbit ieri Patriarhului despre mine, să-mi dea un post la arhivă.

1 ianuarie 1959

Preotul Gh. Gaiţă (Biserica Mihai Bravul):

Preotul Alex. Ionescu, vicar patriarhal, s-a compromis. Când preotul Butoi, secretarul fostului preot N. Dragomirescu, a fost întâlnit de preotul A. Ionescu – după ancheta făcută fostului protopop, în care preotul Butoi a avut un rol de seamă – i-a zis că trebuia să-i spună lui, nu duşmanilor ălora de la Culte.

Preotul Al. Ionescu întrebând pe protopopul N. Dragomirescu, la vreme, câţi preoţi a mobilizat pentru o conferinţă de pace, acesta i-a răspuns că numai 7, la care preotul A. Ionescu a răspuns că nu trebuie mai mulţi.

A

Acatrinei, Mihail (preot în Iaşi) – 51

Aftenie (vicar unit la Bucureşti) – 115, 119

Albescu (profesor de gimnastică) – 172

Alexandrescu, Anton (deputat, preşedinte al Partidului Naţional-Ţărănesc Democrat) – 4, 39, 59, 143

Alexandrescu, Nicolae I. (preot la parohia Tudor Vladimirescu) – 82

Alexandru cel Bun (domn al Moldovei, 1400-1432) – 222

Alexandru Lăpuşneanu (domn al Moldovei, 1532-1561, 1564-1568) – 222

Alexe (preot) – 140

Alexei (patriarh al Rusiei) – 6, 10, 12, 26-28, 38, 41-43, 55, 59, 65, 67, 83, 85, 93, 95, 100, 164, 217, 230

Anania, Bartolomeu (Valeriu), prof. (n. 1921) (arhimandrit; intendent al Palatului patriarhal, 1948-1949; apoi, secretar al Cancelariei mitropolitane) – 121, 166, 167, 170, 171, 174, 180, 212, 243, 246, 252, 253

Angelescu, Antim (Anton) (1893-1980) (episcop de Buzău, 1944-1979) – 3, 68, 88, 151, 154, 157, 158, 221, 239

Angelescu, Constantin I., dr. (1869-1950) (medic; prim-ministru, 1933-1934; ministru al Cultelor) – 93, 110

Angelescu, Paraschiv (preot la Biserica română de la Sofia, apoi la Biserica Sf. Sava) – 214

Anghelea, Vasile (preot în Dorohoi) – 223

Antal Târgovişteanul, Emilian (Dumitru) (1894-1971) (arhiereu, locotenent de mitropolit la Suceava, 1945-1948; apoi, stareț la Mănăstirea Topliţa) – 5, 7-9, 12, 13, 16-19, 25, 31, 35, 62, 68, 71, 72, 109, 110, 117, 118, 127, 142, 143, 163, 171, 186, 187, 209, 245

Antal, Grigore (preot) – 186

Antim Ivireanul (circa 1650-1716) (mitropolit al Ţării Româneşti, 1708-1716) – 69, 219

Anton (sfânt) – 137

Antonescu (diacon) – 231, 237

Apostol, Gheorghe (preşedinte al Confederaţiei Generale a Muncii) – 169

Apostol, Spiru (preot la Biserica Sf. Vineri Nouă, apoi în parohia Otopeni) – 79, 80, 253

Arăpaşu "Botoşăneanul", Teoctist (n. 1915) (arhiereu, vicar patriarhal, din 1950; rector al Institutului Teologic, 1950-1954) – 26, 33, 47, 86, 156-159, 210, 211, 220, 221, 225, 236, 240, 251

Argetoianu, Constantin (1871-1952) (prim-ministru, 1939) – 40

Arghezi, Tudor (1880-1967) (scriitor) – 210, 229
Arghiropol, Gheorghe, prof. (1905-1952) (secretar general la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, 1945-1946; apoi profesor la Institutul Teologic, 1949-1952) – 10, 106, 161, 197
Argint (preot, intendent la Tipografia Cărţilor Bisericeşti) – 101
Arnăutescu (doctor la Spitalul Viting, medicul lui Gh. Gheorghiu-Dej) –166, 189
Arsenie (preot la Mănăstirea Sâmbăta) – 94
Arsenie, Dumitru (arhimandrit mitrofor, intim al Patriarhului Nicodim) – 6-8, 10, 13, 15, 29
Asachi, Gheorghe (1788-1869) (scriitor) – 234
Atenagoras (patriarh ecumenic) – 171
Avramescu (preot la Biserica Udricani) – 209

B

Babacă, Ioil (arhimandrit, stareţ la Mănăstirea Sinaia) – 179
Babeş, Iosif – 184
Babeş, Valeria – 184
Baciu (preot) – 185
Balaur, D. (preot la Biserica Parcul Domeniilor) – 248
Barancea – 205
Barbeşanu (preot) – 108
Barbu, Gheorghe (secretar al Facultăţii de Teologie din Bucureşti) – 126
Bariţiu, George (1812-1893) (om politic, istoric) – 234
Băbuş, Grigore (arhidiacon la Catedrala patriarhală, stareţ la Mănăstirea Cheia) – 16, 180, 206
Băcioiu, Ilie (preot la Biserica Stavropoleos, apoi la Biserica Icoanei) – 165, 166, 189, 193, 194, 252
Bălan, L. (ierarh unit la Blaj) – 119
Bălan, Nicolae (1882-1955) (mitropolit al Ardealului, 1920-1955) – 3, 10, 18, 26, 28, 29, 32, 33, 38, 56, 68-72, 78, 86, 113, 155, 175, 229
Bălăiţă, Ilarion (arhimandrit) – 22, 39
Bănescu, Nicolae (1878-1971) (istoric) – 242
Bâlbăe, Zaharia (preot, director al Tipografiei Bisericeşti) – 213
Bârjoreanu, Vladimir (preot ajutător la Biserica Parcul Călăraşi-Vergu) – 110
Bârliba (preot) – 129
Bârsănescu (director în Ministerul Cultelor) – 102, 133
Bejenaru (protoereu, la Mănăstirea Plumbuita) – 118
Bejgu (diacon la Biserica Domniţa Bălaşa) – 118
Berbeceanu (preot) – 250
Berbescu (preot) – 212
Beştea (preot, candidat la episcopia de Râmnicu-Vâlcea) – 4, 5
Bianu, I. – 235
Bica, Gherasim (protosinghel, stareţ la Mănăstirea Govora) – 152
Bilaşcu, Traian (preot unit) – 112
Bobulescu, Gheorghe (avocat, fiul preotului C. Bobulescu) – 252

Bobulescu, Constantin (1882-1958) (preot la Biserica Sf. Nicolae-Tabacu, 1924-1958) – 236, 241, 242, 252, 254
Bodnăraş, Emil (1904-1976) (ministru de Război) – 7, 25, 63, 109, 117, 142-144, 209
Bogdănescu (de la Înalta Curte de Casaţie) – 242
Boldeanu (preot la Biserica română de la Paris) – 178
Bonnefous, G. – 232
Boris (paracliser la Biserica Sf. Nicolae-Vlădica) – 164
Botez (corector la Tipografia Cărţilor Bisericeşti) – 218
Boucher, Jules – 233
Boureanu (cântăreţ bisericesc la Biserica Olari, consilier la Cancelaria mitropolitană) – 30, 48, 65, 107
Bozgan, Ovidiu – iii n, iv n
Branişte, Em. (diacon, asistent la Institutul Teologic) – 106
Bratian (legionar) – 73
Bratulescu, Victor (secretar la Comisia Monumentelor Istorice) – 252
Brătulescu, Ion (preot la Biserica Manea Brutaru, apoi la Biserica Carafu) – 223, 245
Brezeanu, Ion (Iancu) (1869-1940) (actor) – 231
Buga (diacon la Catedrala Patriarhiei) – 55
Bulacu, Mihail, prof. (1898-1985) (preot la Biserica Sf. Elefterie, din 1952; profesor la Institutul Teologic, 1948-1952) – 129, 130, 135, 137, 143
Bunaciu (secretar al Marii Adunări Naţionale) – 222
Burcă, Elena (soţia preotului Gheorghe Burcă) – 235
Burcă, Gheorghe V. (preot din comuna Cămineasca) – 235
Burcă, Ilie (preot) – 235
Burducea, C. (preot, ministru al Cultelor) – 4, 7-11, 26, 40, 73, 116, 140, 143-145, 178
Burluşanu (preot la Biserica Mavrogheni) – 247
Buşcu, Partenie (arhimandrit) – 12
Butnariu, Gheorghe (1893-1960) (preot la Biserica Domniţa Bălaşa) – 93, 224
Butoi (preot în parohia Pipera) – 247, 248, 249, 254

C

Caminschi (director tehnic la Tipografia Cărţilor Bisericeşti) – 151, 164
Canisius (pictor) – 170, 174

Carol II (rege al României, 1930-1940) – 5, 7, 14
Cassulo, Andrea, monsenior (nunţiu papal la Bucureşti) – 9
Cazacu, doamna (soţia preotului N. Cazacu) – 117
Cazacu, Niţişor (preot la Biserica Batiştei din Bucureşti, secretar patriarhal) – 56, 86, 93, 109, 113, 114, 117, 129, 157, 170, 178, 193, 196, 207, 208, 212-214, 222, 226, 236, 252
Căciulă, Olimp, prof. dr. (1905-1979) (preot, corector la Tipografia Cărţilor Bisericeşti, profesor de limba greacă;

director al Bibliotecii Institutului Teologic, 1948-1952) – 106, 124, 141, 145, 147, 212, 218, 230, 254
Călinescu (inginer) – 179
Călinescu, Armand (1893-1939) (prim-ministru, 1939) – 75
Căltuț (cantor la Catedrala patriarhală) – 188
Cândea, Spiridon, prof. dr. (1902-1990) (preot; consilier ministerial la Ministerul Cultelor, 1945-1948; profesor la Sibiu) – 8, 9n, 26, 29, 48, 73, 74, 86
Cenuşă (director al magazinului de obiecte bisericeşti al Patriarhiei, canonarh la Catedrala patriarhală) – 1, 13, 23, 47, 81
Cernăianu, Alexandru (preot) – 77
Cernăianu, Grigore, prof. (preot la Biserica Kretzulescu; membru al Administrației eparhiale) – 5, 22, 30, 31, 33, 58, 59, 62, 77, 85, 86, 105, 125, 156, 157
Chirescu, prof. (dirijor al corului Bisericii Domnița Bălașa, membru al Institutului Biblic) – 34, 38
Chiriac, Gheorghe (preot la Biserica Popa Tatu, consilier la Mitropolia Ungro-Vlahiei) – 17, 19, 49, 136
Chiricuță, Toma (1887-1971) (preot la Biserica Zlătari, 1927-1962) – 60, 134, 171, 182
Chirulescu (preot la Biserica Sf. Ioan-Moşi) – 180, 217
Chişinevschi, Iosif – 63
Chițescu, Nicolae, prof. (profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti, 1945-1973) – 46, 230
Ciceu (preot la Biserica Sf. Ilie-Gorgani, apoi la Biserica Icoanei) – 189, 190
Ciopron, Partenie, prof. (Petre) (1896-1980) (episcop al Armatei, 1937-1948; stareț în Suceava, 1950-1961) – 8, 63, 68, 121, 127, 220
Cisar, Alexandru (arhiepiscop romano-catolic de Bucureşti) – 41, 46, 71
Ciuceanu, Radu – v n
Ciurea (diacon la Biserica Icoanei) – 193, 194
Ciurea, Alexandru I. (n. 1912) (preot; conferențiar la Institutul Teologic) – 218, 219, 227, 228
Coca (funcționar la Ministerul Cultelor) – 99
Cojocaru, Haralambie (1906-1978) (preot la Biserica Miron Patriarhul, 1940-1978; asistent la Institutul Teologic, 1941-1952) – 106
Colan, Nicolae, prof. (1893-1967) (episcop de Cluj, 1936-1957; apoi, mitropolit al Ardealului) – 5, 18, 57, 59, 65, 68, 86, 88, 158, 159, 181, 191n, 218, 220, 221, 225, 239, 240
Coman, Constantin (preot la Biserica Sf. Treime-Ghencea, consilier al Secției economice de la Ministerul Cultelor) – 4, 22, 58
Coman, Ioan, prof. dr. (1902-1987) (preot; profesor la Facultatea

de Teologie din Bucureşti, 1944-1970; apoi rector, 1954-1962) – 39, 80, 131, 228, 236
Condur, domnişoara (poetă) – 245
Constantinescu, Alexandru N. (1895-1985) (preot la Biserica Sf. Ilie-Rahova, 1926-1979; consilier la Consiliul Central Bisericesc) – 27
Constantinescu, Marius (preot la Biserica Boteanu; consilier la Patriarhie) – 18, 19, 44, 93, 118
Constantinescu, Vasile G. (protoereu în Ploieşti, apoi preot la Biserica Precupeţii Vechi) – 195, 227, 228, 230, 235, 251
Constantinescu-Iaşi, Petre, prof. (1892-1977) (deputat, vicepreşedinte al Prezidiului RPR, ministru al Cultelor) – 15, 34, 44, 49, 73, 156, 177, 187, 212, 216, 220-222, 224
Cosma, C. (preot, consilier la Mitropolia Ungro-Vlahiei) – 17, 22
Cosma, Gheorghe (preot, consilier la Mitropolia Ungro-Vlahiei) – 58
Costea, Traian, dr. (preot la Biserica Ivzorul Tămăduirii, director la Seminarului Nifon, protoereu al Capitalei) – 57, 59, 188, 199
Costin, Miron (1633-1691) (cronicar) – 222
Coteanu (preot în judeţul Vlaşca) – 244
Creangă, Ion (1839-1889) (scriitor) – 222
Creţu, Gheorghe (preot) – 199
Creţu, Ghervasie (arhimandrit) – 24
Cristea, I. (preot paroh al Bisericii române de la Sofia) – 42, 62, 66
Cristea, Miron (Ilie) (1868-1939) (patriarh al României, 1925-1939) – 8, 15, 24-26, 74, 83, 87, 101, 109, 142, 186, 205, 207, 208, 222n, 229, 245
Cristescu, Dumitru, prof. dr. (1899-1960) (preot la Biserica Sf. Vineri-Herasca, 1937-1960; consilier la Cancelaria mitropolitană, 1948-1952) – 24, 30, 33, 38, 39, 50, 51, 58, 66, 93, 105, 114, 118, 135, 136, 165, 177, 188, 196, 209
Cristescu, Grigore, prof. (1895-1961) (preot la Biserica Pitar-Moş, 1933-1946; profesor la Institutul Teologic, 1946-1955) – 41, 52, 92, 124, 128, 131, 135, 137, 173, 177, 213, 227-229, 234, 236, 238, 239, 248
Criveanu, Nifon (Grigorie) (1889-1970) (mitropolit al Olteniei, 1939-1945) – 12, 20, 25, 32, 37, 40, 88, 142, 144
Crivelescu (efor al Bisericii Ortodoxe Române) – 1
Croitoru, prof. (autor de scrieri ecleziastice) – 156
Cucu, Gheorghe, prof. (1882-1932) (compozitor) – 230
Cuza, Alexandru Ioan (domn al Principatelor Unite, 1859-1866) – 222

D

Daia, V. (preot) – 98

Damaschin (călugăr, om de casă al Patriarhului Justinian) – 252

Daniela – 235

Dansette, Adrien – 232

Dascălu (diacon la Catedrala patriarhală) – 179

Daşchievici, Varlaam (arhimandrit, la Mănăstirea Cernica) – 243

Dărvărescu (preot la Biserica Lucaci, apoi la Sf. Anton-Piață) – 105, 156, 182n

Deheleanu, Petru, prof. (1909-1979) (preot în Arad) – 234

Delcea, Alexandru (preot la Biserica Belu) – 87

Delcea, C. (preot) – 127

Delugis (nume al preotului Leluțiu) – 4

Diaconescu (membru al Bisericii adventiste) – 163

Diaconescu, Elena (soția preotului Mihail Diaconescu) – 242

Diaconescu, Mihail (preot la Biserica Iancu Nou) – 242

Diaconescu, Nicolae (preot la Biserica Popa Nan, protosinghel) – 77, 92, 147, 151, 155, 184, 191, 215-218, 234, 237, 242

Diculescu, C. (preot la Biserica Popa Nan) – 146, 147, 237

Diculescu, Gheorghe (preot) – 216

Didicescu, Gheorghe (preot la Biserica Sf. Nicolae Vlădica, apoi la Sf. Gheorghe Nou) – 30, 190, 192

Dimancea, S. (preot în județul Vlașca, apoi la Biserica Enei) – 208, 215

Dimoftache, Mihail (preot la Biserica Sf. Visarion, apoi la Sf. Maria, președinte al Consistoriului mitropolitan) – 64, 92, 253, 254

Dincă "Bârlădeanul", Atanasie (Alexandru) (1896-1973) (arhiereu, locotenent de episcop al Râmnicului, 1945-1948; director al Institutului Biblic; exarh al mănăstirilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei, stareț la Mănăstirea Cernica) – 1, 7, 31, 32, 56, 61, 68, 72, 121, 127, 144, 171

Dincescu, C. (preot, membru al Administrației eparhiale, consilier la Mitropolia Ungro-Vlahiei) – 22, 58

Dinu, Ion, dr. (teolog, cântăreț bisericesc) – 251

Diomid, Rafael (călugăr) – 187

Dobocan (director în Ministerul Cultelor) – 189

Dogaru (învățător) – 225

Dogaru, Dumitru, prof. (șeful Departamentului Cultelor) – 236, 238, 249, 253

Doina – 184

Doncea (viceprimar al Capitalei) – 47

Dorobanțu, Nicolae (preot la Biserica Sf. Nicolae Vlădica) – 27

Douglas (episcop american de Gibraltar) – 31

Dragomirescu, Beatrice (fiica preotului N. Dragomirescu) – 247, 249

Dragomirescu, N. (Țicu) (protoereu al Capitalei, preot la Biserica

Amza) – 4, 46, 59, 180, 194, 213, 214, 237, 246-249, 253, 254
Dragomirescu, Netuța (soția preotului N. Dragomirescu) – 247
Dristichioiu (șofer la Patriarhie) – 167
Dumbravă (misionar patriarhal) – 118
Dumitrăchescu, Leonida (preot) – 180
Dumitrescu, Ioan (compozitor) – 228
Dumitru (Dimitriu), Melchisedec (arhimandrit, stareț al Mănăstirii Neamț) – 17, 23, 49, 233, 238, 246
Dumitru (Dimitrie) Basarabov (sfânt) – 102, 173, 209
Duțescu (preot) – 83

E

Elefterie (episcop de Praga, exarh al Patriarhului Alexei al Rusiei) – 26, 27
Elena – 181
Elian, Alexandru, prof. (n. 1910) (istoric; profesor la Institutul Teologic) – 209
Eminescu, Mihai (1850-1889) (poet) – 222
Enăchescu (diacon, secretar al Seminarului Central) – 1, 243
Enăchescu, Efrem (Ioan) (1893-1968) (mitropolit al Basarabiei, 1944; stareț la Mănăstirea Cernica, 1948-1952) – 15, 16, 34, 61, 85, 127, 128, 132
Enescu, George (1881-1955) (compositor) – 222
Engels, Friedrich – 145

F

Fanurie (sfânt) – 245
Fărşerotu (preot, inspector la Ministerul Cultelor) – 62, 130
Febeică, Demostene (arhimandrit la Mănăstirea Neamț) – 66
Fecioru, Dumitru, prof. (1905-1988) (preot la Biserica Cuțitul de Argint, 1940-1988; profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti, 1956-1959) – 18, 33, 34, 173
Fediuc (cântăreț bisericesc la Biserica Precupeții Vechi) – 169
Ferdinand I (rege al României, 1914-1927) – 223
Florescu (funcționar la Ministerul Cultelor) – 166
Florescu, I. (preot la Biserica Sf. Maria-Stejarul) – 191
Frențiu, Valeriu Traian, dr. (1875-1952) (episcop unit de Oradea, 1922-1948) – 119
Fulger (preot la Biserica Sfinții Apostoli) – 70
Fundănescu – 179
Fusu (preot la Biserica Razvani din Bucureşti) – 51, 129

G

Gafton "Sinaitul", Iosif (Ioan) (1896-1984) (episcop la Curtea de Argeş, 1944-1984) – 2-7, 15-17, 20, 22, 23, 25, 32, 39, 54, 56, 60, 68, 103, 149, 181, 191, 221, 239

Gagiu (preot, consilier patriarhal) – 16, 217, 228, 230, 231, 248, 249
Gaiculescu (preot la Biserica Mântuleasa, preşedinte al Consistoriului mitropolitan) – 11, 140
Gaiță, Gheorghe (preot la Biserica Mihai Bravu) – 244, 245, 251, 254
Galaction, Gala, prof. dr. (Grigore Pişculescu) (1879-1961) (preot, scriitor; deputat, 1946-1948) – 43, 48, 77, 120, 127, 213, 229
Galeriu, Constantin N., prof. (1918-2004) (preot în Podul Văleni, jud. Prahova, 1943-1947; apoi, în Ploieşti, 1947-1973) – 196
Gâldău, Florian (preot în parohia Doamna Oltea II din Bucureşti, interpret de limba engleză) – 31, 115, 138, 209
Gângău (preot) – 237
Geman, Constantin (bas) – 230
Georgescu (preot din Dâmbovița) – 193
Georgescu (protoereu în Câmpina) – 234
Georgescu, Marius (preot în Bolintin-Deal) – 211
Georgescu, Serafim (arhimandrit la Mănăstirea Sinaia) – 78
Georgescu, Teohari (ministru de Interne) – 10, 99, 163, 167, 187, 241
Georgian, Pamfil, prof. – 249
Ghenghea (secretar la Protoeria Bucureşti) – 237n
Gheorghe, Constantin I. (preot) – 145
Gheorghe, Ghiță (preot la Biserica Sf. Nicolae Vlădica) – 155, 168, 170, 192
Gheorghiade (epitrop la Biserica Razvani din Bucureşti) – 51
Gheorghian, G., dr. (medic al Patriarhului Nicodim) – 2, 7
Gheorghiu (paroh la Biserica 40 de Sfinți) – 233
Gheorghiu, N., prof. (preot la Biserica Slobozia din Bucureşti, apoi în Iaşi) – 210, 211
Gheorghiu-Dej, Gheorghe (1901-1965) (ministru de Finanțe) – 7, 8, 10, 13, 21, 46, 47, 50, 57, 61, 68, 69, 92, 120, 131, 166, 185, 189, 194, 252
Ghiaurov (preot bulgar) – 238
Ghica, I. (preot la Biserica Sf. Gheorghe Nou, consilier patriarhal) – 232, 237, 241, 248
Ghica, Traian (diacon la Biserica Sf. Spiridon, apoi preot la Sf. Gheorghe Nou; director la Tipografia Cărților Bisericeşti) – 16, 39, 106, 151, 180, 190, 192, 209, 211, 229
Ghiulamita – 42
Ghiuş, Benedict, dr. (Vasile) (1904-1990) (arhimandrit; asistent la Institutul Teologic din Bucureşti, 1944-1948; vicar patriarchal, 1949-1950; preot la Catedrala patriarhală, 1954-1958) – 34, 54, 80, 106, 111, 120, 159, 160, 220, 243, 246, 250, 251

Giurcanu (preot, misionar patriarhal) – 199, 202
Giurescu, Constantin C., prof. (1901-1977) (istoric) – 249
Glatcovschi (Gladcovschi), Atanasie (arhimandrit, vicar patriarchal; stareț la Mănăstirea Cernica) – 158, 243
Gobjilă, Teodor (funcționar la Cancelaria Mitropoliei Ungro-Vlahiei, apoi la Consiliul Central Bisericesc) – 1, 44, 63, 80, 121
Godeanu (preot la Biserica Hagiu) – 217
Godeanu, Virgil (preot, asistent la Institutul Teologic) – 106, 129
Gogan (funcționar la protoerie) – 246
Gomoiu, V., dr. (medic) – 238
Gordun Silistreanul (Cordun), Galaction (arhiereu, egumen la Biserica Sf. Spiridon; apoi, mitropolit al stiliștilor) – 14, 15, 26, 68, 174, 215, 217, 226
Grabar, André (istoric de artă francez) – 232
Grecu (ziarist) – 171
Grecu, Vasile, prof. (1885-1972) (istoric) – 34
Gregarian (protopop, preot la Biserica Pitar-Moș) – 243, 252
Grigore IV Dascălul – 69
Grigore, Alexandru (portar la Ministerul Cultelor) – 64
Grigorescu (secretarul lui Gh. Iliescu-Izvoarele) – 75
Grigorescu, Nicolae (1838-1907) (pictor) – 231
Grigorie Decapolitul (sfânt) – 72
Grosu, Gheorghe (sectant) – 162
Grosu, Nicolae (funcționar la Ministerul Cultelor, președinte ARLUS în minister) – 143, 144, 244
Groza, Petru, dr. (1884-1958) (prim ministru, 1945-1946) – 1-3, 7, 9, 13, 16, 18, 25, 26, 35, 39, 57, 58, 61, 62, 68, 69, 86, 89, 99, 107, 138, 144, 159, 166, 167, 175, 176, 178, 221, 222, 241
Grozdea, Dimitrie (avocat) – 92

H

Hagiu (preot la Biserica Cuțitul de Argint, apoi la Biserica Popa Soare) – 30, 194
Harțea (preot la Mărcuța) – 253
Harțea, Tatiana (soția preotului Harțea) – 253
Herineanu, Teofil (1909-1992) (preot unit; apoi, episcop ortodox de Roman-Huși, 1949-1957; episcop de Cluj, din 1957) – 159, 173, 175, 177-179, 181, 220, 221, 239, 240
Hodrea, Emanoil (protoereu) – 211, 240, 244, 251
Hossu (secretar la Marea Adunarea Națională) – 221
Hossu, Iuliu (1885-1970) (episcop unit de Cluj, 1930-1948) – 119
Hurduc (preot din Giurgiu, consilier la Cancelaria mitropolitană) – 54, 103, 105, 135
Hurmuzaki, Eudoxiu (1812-1874) (istoric) – 242
Huștiu, Ion (preot la Biserica Cotroceni) – 121, 132, 135

I

Iaroslavski – 100
Ilarion – 68
Ilie (preot) – 166
Iliescu, Stelian (preot la Biserica Sf. Nicolae-Şelari) – 31
Iliescu, Victor (preot în Ploieşti) – 195
Iliescu-Izvoarele, Gheorghe (preot la Biserica Albă; consilier la Cancelaria mitropolitană) –19, 30, 38, 66, 75, 79-81, 85, 93, 105, 110, 113, 114, 117, 118, 135, 174, 180, 183, 185, 190, 198, 199, 208-210, 216, 224-227, 231, 236, 241, 244, 251, 253, 254
Iliescu-Palanca, Dumitru, prof. (1903-1962) (preot la Biserica Stavropoleos, protoereu de Budeşti-Ilfov) – 38, 44, 51, 59, 61, 70, 89, 103, 165, 254
Iliescu-Palanca, doamna (soţia preotului D. Iliescu-Palanca) – 165, 166
Imbrescu, Ilie I. (preot la Biserica Boteanu) – 42, 44, 89, 92, 97, 191
Indricău (avocat, membru al Bisericii adventiste) – 163
Ioan (preot rus) – 54
Ionaşcu, Ion, prof. – 244
Ionescu (preot la Biserica Enei) – 208
Ionescu (preot la Biserica Amza) – 246
Ionescu, Alexandru (preot la Biserica Stejaru; deputat; consilier la Mitropolia Ungro-Vlahiei, apoi vicar patriarhal) – 5, 17, 19, 22, 30, 54, 59, 63, 93, 98, 103, 105, 113, 114, 117, 118, 131, 135, 165, 168, 170, 187, 190, 191, 195, 208, 215-217, 220, 228, 241-243, 245-248, 250-254
Ionescu, Dominic (preot la Biserica Sf. Anton-Piaţă) – 156
Ionescu, Gheorghe (preot la Biserica Iancu Vechi-Mătăsari) – 165, 195, 199
Ionescu, M. (preot) – 93
Ionescu, Marin, prof. (1891-1965) (preot la Biserica Cuibul cu Barză, din 1926) – 60, 118, 120, 208
Ionescu, Mircea (director la Ministerul Cultelor) – 133, 143
Ionescu, Mişu (preot; funcţionar la Cancelaria mitropolitană) – 61
Ionescu, Stoica (preot la Biserica Sf. Vineri-Herasca; protoereu al Capitalei) – 88, 118
Ionescu, Teodor (preot în Craiova) – 254
Ionescu, Teofil (1894-1975) (arhimandrit; preot la Biserica română de la Paris, 1939-1945) – 178
Ionescu, Toma, prof. dr. – 238
Ionescu, Vasile (preot, consilier la Mitropolia Ungro-Vlahiei) – 11, 17, 19
Ionescu, Vasile (preot) – 200
Ionescu-Amza, I. (preot, director la Seminarului Nifon) – 57, 59
Iordăchescu, Cicerone, prof. (1882-1966) (preot; profesor la Facultatea de Teologie din Suceava, 1941-1947) – 31, 34, 234
Iordăchescu, Valeriu, prof. (1885-1975; professor la Facultatea de

Teologie din Suceava, 1941-1947) (preot) – 97
Iorga, Nicolae (1871-1940) (istoric) – 222
Iosif I Muşat (?-c. 1415) (mitropolit al Moldovei) – 222, 229
Iov (scriitor) – 194
Irimia (Ieremia) (preot la Biserica Icoanei, inspector la Ministerul Cultelor) – 29, 73, 74, 213, 214, 216, 217, 251
Irimia (preot în Bucureştii Noi) – 237
Irimia (preot la Biserica Godeanu) – 241
Isăcescu, prof. – 193
Iufu, Ion (1913-1964) (diacon la parohia Bisericii române din Sofia) – 11, 12, 109, 214
Iuga – 212
Ivan (de la Facultatea de Medicină) – 212
Ivan, Iorgu, prof. (n. 1899) (asistent la Institutul Teologic din Bucureşti, 1940-1948) – 34, 106, 161
Ivanovici, Martinian, dr. (arhimandrit, paroh al Bisericii ortodoxe române de la Paris) – 4, 10, 12, 53, 73, 81, 178

J

Jianu (ministru adjunct al Afacerilor Interne) – 163

K

Kaluzniacki (istoric polon) – 235

L

Laiu, Eugeniu (arhiereu; stareț al Mănăstirii Căldăruşani) – 31, 68, 107, 121, 127, 171
Lavru, Florea (arhidiacon la Catedrala patriarhală) – 110
Lăncrănjean, Ioan (diacon) – 143
Lăzărescu (preot în Ploieşti) – 198
Lăzărescu, Vasile (1894-1969) (mitropolit de Timişoara-Caransebeş, 1947-1961) – 5, 28, 33, 41, 68, 86, 113, 221, 239, 242
Leahu (preot) – 65
Leluțiu (preot unit, inspector general la Ministerul Cultelor; Delugis) – 4
Lenin, V. I. – 52, 90
Leu (preot în Bucureşti, fiul episcopului Grigore Leu) – 48
Leu "Botoşăneanul", Grigorie (Gheorghe) (1881-1949) (episcop de Huşi, 1940-1949) – 48, 68, 128
Leu, Vasile (preot la parohia Doamna Oltea II din Bucureşti) – 115, 138, 242
Leuştean, Temistocle (preot în parohia Mihai-Bravul-Dudeşti) – 118, 197, 198
Levron, Jacques – 232
Livezeanu, Octav (ministru al Artelor) – 58
Lopuhin (cleric rus) – 16
Luca, Gherasim (arhimandrit, la Biserica română de la Ierusalim) – 210

Luca, Vasile (ministru de Finanțe) – 8, 10, 57, 67
Luchian, Narcis (arhimandrit; la Catedrala Patriarhiei) – 8, 102, 211, 220
Luchian, Ștefan (pictor) – 231
Lulu (rudă a preotului Ilie Băcioiu) – 193, 194
Lungu, Dionisie (arhimandrit) – 20
Lungu, Nicolae, prof. (1900-1993) (dirijor al corului Patriarhiei, 1947-1985) – 50, 67, 145, 224, 229, 236
Lupu, Nicolae, dr. (1876-1946) (om politic) – 82, 175, 253
Lurçat, Jean – 232

M

Madan, Vladimir (preot la Biserica Batiștei; interpret de limba rusă) – 13, 26, 27, 40, 78
Magieru, Andrei (Aurelian) (1891-1960) (episcop de Arad, 1935-1960) – 68, 221, 239
Malaxa, Nicolae – 93, 110
Maniu, Iuliu (1873-1953) (prim-ministru, 1928-1930, 1932-1933) – 77, 241
Manolache, Teodor (1906-1977) (bibliotecar la Facultatea de Teologie, 1937-1957) – 147, 230
Manole (agent al Patriarhiei) – 166, 167
Manu, Petru, dr. (secretar general la Ministerul Cultelor) – 105, 170
Maraloi[u], Oprea (fost protopop de Tulcea, preot la Biserica Mihai Bravu) – 241, 242, 244, 245, 250
Maria (regină a României, 1914-1927) – 101
Marin, Firmilian (Nicolae), prof. (1901-1972) (arhiepiscop al Craiovei, 1947-1972; director al Institutului Biblic) – 1, 10, 13, 17, 25, 29, 31-34, 38, 39, 43, 60, 61, 65, 67, 68, 80, 81, 106, 118, 149, 151, 156, 163, 164, 171, 175, 206-208, 220, 221, 226, 239, 243, 244, 246, 250, 254
Marina "Vasluianul", Justinian (Iustinian) (Ioan) (1901-1977) (Mitropolit al Moldovei, 1947-1948; Patriarh al României, 1948-1977) – v n, 2, 3, 5-10, 12, 13, 16-19, 23-35, 38-72, 74-89, 93-95, 97-106, 109-118, 120, 121, 123-125, 127-131, 133-135, 137, 138, 140-149, 151-159, 161-182, 185-201, 203-218, 220-223, 225-231, 236-242, 244, 246-254
Marina, Ovidiu (Didi) (medic; fiul Patriarhului Justinian) – 26, 30, 33, 47, 56, 80, 83, 100, 165, 171, 181, 182, 188-190, 198, 228, 244, 254
Marinescu, doamna (colecționar de tablouri) – 170, 174
Marinescu, Alexandru (preot la Biserica Dichiu) – 142-144, 150, 187, 248
Marinescu, Constantin D. (preot la Biserica Teiul Doamnei-Ghica) – 59
Marinescu-Nour, prof. – 249
Markov (protoereu, delegat al Bisericii ruse) – 26
Marx, Karl – 145

Mausch, doamna (doctor, sectantă) – 162
Maxim, Gheorghe (preot la Biserica Buzeşti, consilier) – 22, 23
Măgureanu, Valeriu – 249
Mântulescu, Zaharia (preot la Biserica Dichiu; inspector în Ministerul Cultelor) – 142, 214, 238, 241
Mârza (ministru al Sănătății) – 159
Meca (şofer la Patriarhie) – 82, 149, 167
Micescu, Istrate, prof. (avocat) – 89, 92
Mihai – 224
Mihai I (n. 1921) (rege al României, 1927-1930, 1940-1947) – 1, 14, 43, 44
Mihai (om de serviciu la Catedrala patriarhală) – 26
Mihai, Bogdan – 214, 243
Mihai, Ştefan (preot) – 162, 183
Mihailovici, Paul (1905-1994) (preot în Iaşi, 1946-1975; profesor de limba rusă) – 124, 210
Mihalache, Ion (1882-1963) – 40, 79
Mihalcea, Ion (preot în parohia Mihai Bravul-Dudeşti) – 197, 198, 251
Mihăescu, Marcel (preot) – 107
Mihălcescu, Irineu (Ioan), prof. dr. (1874-1948) (mitropolit al Moldovei, 1939-1947) – 12, 29, 44-46, 53, 114, 229, 238
Mihu, Ştefan (preot la Biserica Plumbuita) – 131
Mina (sfânt) – 191
Minculescu, prof. (preot, inspector general la Ministerul Cultelor) – 40, 44
Mircea, Ioan (n. 1903) (preot la Biserica Cuțitul de Argint, din 1944) – 173, 193, 198
Mirea (legionar) – 73
Mitrofan (preot în Bucureşti, duhovnic al Patriarhului Nicodim) – 16
Mitu (medic al lui Gh. Gheorghiu-Dej) – 194
Mladin (cleric) – 218
Moglan Botoşăneanul, Valeriu (arhiereu, vicar al Mitropoliei Moldovei) – 68, 121, 173
Moisescu, Gheorghe I., prof. dr. (1906-1974) (diacon la Biserica Icoanei; secretar al Cancelariei Sinodului, 1937-1949; membru al Institutului Biblic, profesor la Institutul Teologic, 1950-1972) – 12, 34, 38, 41, 72, 82, 106, 114, 118, 131, 149, 151, 152, 193, 194, 206, 207, 226-228, 230-232, 243, 250, 253
Moisescu, Justin (Iustin), prof. dr. (1910-1986) (profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti, 1946-1956; apoi, mitropolit al Ardealului, 1956-1956; mitropolit al Moldovei, 1957-1977) – 34, 92, 164, 166, 193, 194, 206-208, 211, 212, 215-218, 220-225, 227-229, 233, 238, 239, 241-246, 251-253

Moldovan, Andrei (1885-1963) (episcop al Bisericii române din America, 1950-1963) – 207, 208
Moldoveanu (de la Ministerul Finanțelor) – 55
Moraru, Varahiil (arhimandrit, stareț la Mănăstirea Durău) – 155
Moruşca, Policarp (Pompei), prof. (1883-1958) (episcop al Bisericii române din America, 1935-1939) – 68, 208
Munteanu, Nicodim (Nicolae) (1864-1948) (patriarh al României, 1939-1948) – 2-4, 6-10, 12, 14-20, 22-34, 45, 50, 54, 55, 60, 66, 67, 69, 70, 74, 76, 168, 182n, 187, 233, 252
Mustăreață (preot) – 212

N

Nazarie, dr. (medic al Patriarhului Nicodim) – 15, 20
Nazarie (soția dr. Nazarie) – 15
Nazarie, Gheorghe (avocat) – 44
Neacşu, Macarie (ieromonah) – 226
Neaga (preot, interpret de limba rusă, consilier patriarhal) – 78, 80, 85, 97, 100, 162, 171, 196, 242
Neamțu (plutonier major) – 218
Neculce, Ion – 222
Negoiță, Atanasie (1903-1994) (preot la Biserica Sfinții Ioachim şi Ana, 1936-1994; orientalist) – 169, 170, 199
Negreanu (funcționar la Camera Deputaților) – 49
Nica "Târgovişteanul", Antim, (Alexandru), prof. (1908-1994) (locotenent de episcop la Galați, 1947-1950; vicar patriarhal, 1950-1973) – 8, 11, 30, 68, 73, 111, 127, 128, 144, 156, 157, 213, 216, 221, 230, 240, 242
Nica, Tuță M., dr. (arhidiacon la Catedrala patriarhală) – 1, 14-17, 24, 39, 45, 55, 56, 58, 75, 101, 102, 106, 141, 156, 173, 180
Nicolae (mitropolit al Leningradului) – 93, 97
Nicolae, Victor – 195
Nicolaescu, Nicolae, prof. dr. (1910-1977) (diacon la Biserica Sf. Gheorghe Vechi, 1939-1947; profesor la Facultatea de Teologie din Suceava, 1947-1948; apoi, rector al Institutului Teologic din Bucureşti, 1949-1950) – 8, 126, 127, 129, 133, 137, 143, 148, 149, 151, 157, 162, 183, 185, 208
Nicolaide (preot la Biserica Stavropoleos) – 165
Nicolau, Grigore (avocat, consilier la Cancelaria mitropolitană) – 54, 63-66, 71, 75, 80, 135
Nicoreanu, Alexandru (preot la Biserica Popa Chițu) – 5, 10, 30, 31, 44, 58, 59, 85, 86, 105
Niculescu (diacon la Biserica Amza) – 190, 248
Nistor, Ion, prof. (secretar general la Ministerul Cultelor) – 2, 13, 115, 149
Nistor, Veniamin (Virgil) (1886-1963) (episcop de Caransebeş, 1941-1949; apoi, stareț în Alba Iulia, 1949-1963) – 165, 168

Nițescu (preot la Biserica Manea Brutaru) – 92, 223
Nonea, Constantin (preot în Iaşi, consilier cultural, apoi vicar la Mitropolia Moldovei) – 31, 211, 216, 217
Nüsbaum (pastor adventist) – 135

O

Oancea (preot la Biserica Lucaci) – 233
Oancea, prof. (decan la Facultatea de Drept) – 145
Oancea, Grigore (preot la Mănăstirea Antim) – 5, 10, 30, 31, 44, 182n
O'Hara, Gerard Patrick (nunțiu papal la București) – 9, 71, 171
Ojoga, Victor (arhimandrit, la Mănăstirea Neamț) – 8, 233
Oprescu (preot în comuna Țigania-Mihai Vodă, județul Ilfov) – 251

P

Paciurea, Dimitrie (1873-1932) (pictor) – 231
Paisie cel Mare (1722-1794) (egumen al Mănăstirii Neamț, 1779-1794) – 67
Pann, Anton (c. 1796-1854) (scriitor, muzician) – 231
Pantelimon (călugăr, la Catedrala patriarhală) – 156
Papaianopol – 182
Paraschiva (sfântă) – 12, 117
Parhon, Constantin I., prof. dr. (1874-1969) (președinte al Prezidiului RPR) – 67, 74, 177
Partenie (episcop bulgar) – 27, 30
Pasculescu-Orlea (preot la Biserica Mihai Vodă din București) – 44
Paţincu, Alexandru (preot la Biserica Sf. Ioan Botezătorul, apoi la Biserica Pantelimon) – 58, 251
Pauker, Ana (1893-1960) (ministru de Externe, 1947-1952) – 16, 92
Pavel, Constantin, prof. dr. (n. 1907) (preot; asistent la Institutul Teologic, 1944-1962) – 106
Pavelescu, Şerban – ii n, iv n
Pavlova, Ana (1881-1931) (balerină rusă) – 14, 57
Păiuşan, Cristina – v n
Păşoi (preot din Râmnicu-Vâlcea, apoi la Biserica Sf. Apostoli din București; consilier la Cancelaria mitropolitană) – 45, 54, 65, 70, 105, 118, 136, 146, 149
Păunescu (preot la Biserica Cărămidari) – 13
Păunescu, Chesarie, prof. (Cezar) (1888-1975) (episcop la Constanța, 1944-1973) – 68, 221, 239, 241
Pârvulescu, Alexandru (protoereu al Capitalei) – 98, 165, 166
Pârvulescu, C. (preot) – 59
Pâslaru (preot la Biserica Popa Lazăr) – 199, 202
Pâslaru, Matei (preot la Biserica Iancu Nou) – 176
Petcu (preot la Biserica Sf. Alexandru-Colentina, consilier patriarhal) – 246

Petcu (preot în comuna Slobozia, județul Ilfov) – 251
Petre, Alexandru F. (preot, consilier patriarhal) – 207, 235, 254
Petre, Sultănica (soția preotului Alexandru Petre) – 235
Petrescu (preot la Biserica Sf. Gheorghe Vechi, funcționar la Ministerul Cultelor) – 199
Petrescu, Costin (pictor) – 173
Petrescu, Gheorghe (Gică) (confident al Patriarhului Nicodim) – 19
Petrescu, Iancu C. (preot la Biserica Visarion, protosinghel) – 82, 228, 234, 241
Petrescu, Ulpiu (preot, consilier patriarhal) – 30, 33, 42, 44-49, 53, 63, 65, 80, 93, 98
Petroran, Iacob (preot la Biserica Mihai Bravu) – 244, 245, 249, 250
Petrov (preot bulgar) – 30
Petrovici, Cosma (1873-1948) (episcop al Dunării de Jos, 1924-1947) – 37, 128
Petrovici, Ioan, prof. (ministru al Cultelor) – 28
Petru (sfânt) – 194
Pistol (preot la Biserica Icoanei) – 171, 185, 188
Pişculescu, Grigore – vezi *Galaction, Gala*
Pius XII (papă, 1939-1958) – 50, 71, 169, 171, 172
Pleşoianu (avocat) – 86
Pocitan "Ploieșteanul" ("Sinaitul"), Veniamin (Vasile), dr. (1870-1955) (arhiereu, vicar patriarhal, 1935-1948) – 11, 25, 48, 51, 68, 111, 128, 142, 144, 179
Pop, Ghiță (ministru țărănist) – 79
Popescu (tatăl preotului Gheorghe Popescu) – 45
Popescu (român emigrant) – 73
Popescu (preoteasă) – 192
Popescu, Bartolomeu, prof. (1895-1975) (preot; profesor la Institutul Teologic, 1950-1952) – 130
Popescu, C. (preot la Biserica Sf. Gheorghe Nou) – 154, 180
Popescu, Chiril (preot) – 93
Popescu, Clement (preot) – 170
Popescu, David (preot la Biserica Mihai Bravu) – 245, 253
Popescu, Dumitru (preot, director la Ministerul Cultelor) – 10, 94, 96, 99
Popescu, Gheorghe (preot în Călugăreni, jud. Vlașca) – 45
Popescu, Gheorghe (preot la Biserica Sf. Nicolae-Tabacu) – 223, 228, 235, 247-249
Popescu, Grigore (medic la Palatul patriarhal) – 243
Popescu, Haralambie (preot la Biserica Sfinții Voevozi) – 4, 136, 176, 178, 254
Popescu, I. (preot) – 158
Popescu, Ion (preot la Biserica Lucaci, apoi la Sf. Mina-Vergu) – 182, 231
Popescu, Marin – 226
Popescu, Mihail (la Opera de Stat, fiul preotului Nicolae Popescu) – 228
Popescu, Nicolae (preot la Stâlpeni, județul Muscel) – 154

Popescu, Nicolae M., prof. dr. (1881-1963) (preot; profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti, 1922-1946; membru al Institutului Biblic) – 12, 34, 38, 66, 72, 131, 152, 192, 194, 208, 228, 230, 231, 234-238, 241, 250
Popescu, Puica (soția preotului Gheorghe Popescu) – 235, 247
Popescu, Tudor (Teodor) M., prof. (profesor la Facultatea de Teologie din București, 1947-1948) – 34, 89, 114, 120, 151, 189, 234
Popescu, Tudor (preot la Biserica Cuibul cu Barză, apoi sectant tudorist) – 162, 180, 217
Popescu, Zamfir (preot la Biserica Sf. Vasile din București) – 60
Popescu-Brăneşti, Gheorghe (compozitor) – 229
Popescu-Colibaşi, Gheorghe (paroh al Bisericii Sf. Pantelimon) – 199, 200, 201, 202
Popescu-Doreanu, N., prof. (ministru al Învățământului public) – 161
Popescu-Lahovari (preot în parohia Băneasa) – 248, 250
Popescu-Mozăceni, Ioan (diacon la Biserica Icoanei din București) – 58, 89, 92, 97, 173
Popescu-Runcu, Ion (paroh al Bisericii române din Sofia; apoi, preot la Biserica Sf. Spiridon Nou, apoi la Biserica Scaune) – 11, 12, 42, 43, 66, 140, 180, 218, 237
Popescu-Vâlcea, Gheorghe (n. 1912) (inspector general la Ministerul Cultelor) – 61, 64, 73, 94, 96
Popovici, Gheorghe (preot) – 110
Popovici[u], Nicolae C. (1903-1960) (episcop de Oradea, 1936-1950) – 8, 9, 13, 18, 20, 25, 31-33, 39-43, 57, 59, 60, 65, 68, 86, 158, 214, 220, 240
Potra, prof. – 249
Predeleanu (preot) – 248
Preotescu (preot în comuna Răsmireşti, județul Vlaşca) – 132
Proca (protoereu al Câmpulungului) – 83
Puiu, Visarion (1879-1964) (mitropolit al Bucovinei, 1935-1940; mitropolit al Transnistriei, 1942-1944) – 10, 50, 238
Pulpea, I. (diacon, asistent la Institutul Teologic) – 106

R

Rabeuf, L. – 233
Racocea, Ion (preot al Bisericii române de la Viena) – 207
Radu, Dumitru (avocat, nepot al Patriarhului Nicodim) – 22
Radu, Ion (preot din comuna Beleți, județul Muscel) – 79
Radu, Ion I. (elev, fiul preotului Ion Radu) – 79
Ralea, Mihail (1896-1964) (ambasador al României la Washington) – 16
Ramet, Sabrina Petra – iii n
Rădulescu, I. (paroh al Bisericii Balta Albă) – 118
Rădulescu, Lala (funcționar la Ministerul Cultelor) – 99

Rădulescu-Cerna, Alexandru ("Olteanu") (ziarist, consilier de presă al Patriarhiei) – 29, 45, 51, 53, 75, 114, 148, 149, 151, 165, 171, 188, 192, 194, 197, 228
Răşcanu, Vasile, prof. dr. (1885-1980) (medic) – 211, 224
Renouvin, Pierre – 232
Riau, Louis – 232
Rivière, Marcel (membru al Legației franceze la București) – 4, 8, 11
Roman, Dumitru (preot din Ploieşti, consilier la Secția culturală a Mitropoliei Ungro-Vlahiei) – 5
Roşca (diacon la Biserica rusă din București) – 49
Roşculeț, Radu (avocat; ministru al Cultelor) – 14
Rudeanu (preşedinte al Sindicatului preoților) – 56
Rusan, Sebastian (1884-1956) (episcop de Maramureş, 1947-1950; apoi, mitropolit al Moldovei, 1950-1956) – 68, 109, 111, 117, 149, 151, 159, 208, 210, 211, 222
Rusu, Gheorghe (pictor) – 186

S

Sadoveanu, Mihail, acad. (1880-1961) (scriitor) – 49, 121, 222, 229, 246
Saghin (director) – 97
Savin, Petru Gh. (1891-1977) (preot la parohia Adormirea Maicii Domnului din Constanța) – 200
Săvulescu, Alexandru (preot la Biserica Sf. Spiridon Nou, consilier patriarhal) – 154, 196
Săvulescu, acad. Traian (1889-1963) (biolog) – 69
Sârbu, C. (preot paroh la Biserica Parcul Călăraşi-Vergu, apoi la Biserica Ceauş Radu; fost prefect de Vaslui) – 110, 161, 162, 164, 187, 250
Sburlan, doamna (inginer, fiica lui Irineu Mihălcescu) – 45
Scăunaş (cântăreț bisericesc la Biserica Zlătari) – 169
Scârbescu (avocat) – 250
Scârbescu, Mihaela (fiica avocatului Scârbescu) – 250
Schifrineț, Constantin – iv n
Schileru (politician țărănist) – 77
Scorobeț (şef al Biroului de informații al Ministerului Cultelor) – 20, 74
Scorobeț "Răşineanul", Teodor (Trandafir) (1883-1967) (arhiereu vicar la Sibiu, 1946-1948) – 68
Scriban, Iuliu (1878-1949) (arhimandrit) – 28, 120
Scrima, Andrei (călugăr, bibliotecar la Patriarhie) – 209, 212
Scripcă, Mircea (ziarist) – 114
Scurtu, Ioan, prof. – 148 n
Severin, Alexandru (1901-1962) (preot; asistent la Institutul Teologic, 1945-1957) – 106
Severin, N. (preot; interpret de limba rusă) – 78
Sichitiu, Gheorghe (funcționar la Mitropolia Ungro-Vlahiei) – 205
Simata (arhitect) – 186
Simedrea, Tit (Teodor) (1886-1971) (mitropolit al Bucovinei, 1940-1945) – 10, 37, 38, 77,

147, 208, 212, 213, 227, 234, 244, 250
Simeon (arhimandrit bulgar de Russe) – 30
Soare, Gheorghe (1905-1971) (preot la Biserica Sf. Vineri-Herasca, 1939-1971; revizor eparhial, secretar la Cancelaria mitropolitană, 1949-1971) – 8, 46, 117, 118, 136, 188, 189, 192, 217, 253
Sofian (arhimandrit, pictor; stareț la Mănăstirea Plumbuita) – 243
Solheim (pastor adventist) – 135
Solomon, dr. (ginere al Patriarhului Justinian Marina) – 156
Sorescu, Gheorghe (preot la Biserica Sf. Pantelimon) – 199-202
Spânu (preot din Iași) – 234
Spânu (cântăreț bisericesc la Biserica Stejaru) – 245
Spânu, prof. dr. (profesor la Facultatea de Teologie din Cernăuți) – 245
Spiru, Grigore (director al Serviciului de presă al Patriarhiei, corector la Tipografia Cărților Bisericești) – 7, 12, 16, 19, 23, 25, 26, 29, 34, 38, 45, 165
Staicu, Constantin (preot la Biserica Sf. Nicolae Vlădica; consilier la Cancelaria mitropolitană, superior al Bisericii române din Paris) – 19, 30, 42, 49, 53, 54, 58, 163, 164, 169, 170, 199, 206, 211, 212, 250
Stalin, I. V. – 10, 100, 252
Stan, Liviu, prof. dr. (preot la Biserica Albă; consilier ministerial la Ministerul Cultelor, profesor la Institutul Teologic, 1948-1972) – 8, 9n, 10, 18, 26, 29, 34, 46, 48, 54, 73, 74, 86, 132, 138, 150, 161, 173, 193, 194, 209, 210, 224, 236, 241
Stancu (preot la Biserica Cuibul cu Barză) – 218
Stasov (preot paroh al Bisericii ruse din București) – 190
Statov (preot rus) – 55
Stavrofil, Mihail (numele creştin al lui M. Wieder) – 20
Stănculescu (învățător) – 235
Stănescu, Dumitru (impiegat la Ministerul Cultelor) – 64
Stănescu, Ion (preot) – 110
Stănescu, Vartolomeu (1875-1954) (episcop de Vâlcea, 1921-1938) – 160
Stănică, C. (preot la Biserica Sf. Nicolae Vlădica) – 19
Stăniloae, Dumitru, prof. dr. (1903-1993) (preot; profesor la Facultatea de Teologie, 1947-1958) – 41, 151, 154, 230, 231, 250, 251
Stoenescu, Gheorghe (preot) – 235
Stoian, Iovan (fratele lui Stanciu Stoian) – 79
Stoian, Stanciu, prof. (1900-1984) (ministru al Cultelor) – 4, 6, 20, 22, 24, 27-29, 31, 40, 41, 44, 48-51, 55, 57, 58, 63, 64, 66-68, 71, 78, 79, 86, 99, 102, 105-107, 109, 121, 127, 133, 144, 149, 155, 157, 159, 167, 170, 173, 177, 178, 192, 201

Stoica, Chivu (preşedinte al Consiliului de Miniştri) – 209n, 221, 229
Stoicescu, Gheorghe (cântăreț bisericesc) – 60, 80
Stoilov, S., prof. (ambasadorul României la Paris) – 73, 81
Strelbiţchi (Săgetescu), Mihail (tipograf, gravor) – 238
Suciu, Ioan (1907-1953) (locțiitor de mitropolit unit de Blaj, 1947-1948) – 70, 78

Ş

Şaguna, Andrei (Anastasiu) (1809-1873) (arhiepiscop ortodox al Transilvaniei, din 1864) – 229
Şchiopu, Bucur (la Ministerul Cultelor) – 192
Şerban, Ion (la Institutul Biblic) – 101
Şerbănescu, Nicolae (n. 1914) (preot la Biserica Albă-Postăvari, 1947-1984) – 218, 219
Şeremet (Şaramet), Ion (camerist la Ministerul Cultelor) – 61, 64, 96
Şerpe, Pavel (arhiereu, vicar patriarhal; stareț la Mănăstirea Antim) – 4, 6-8, 10, 11, 16, 22, 23, 25, 31, 62, 66, 68, 110, 111, 114, 118, 121, 127, 156, 171, 188
Şerpeşeanu (diacon la Biserica Domnița Bălașa) – 189
Şevcenko, Taras (1814-1861) (poet ucrainean) – 52
Ştefan (mitropolit al Bulgariei) – 27, 28, 32, 89
Ştefan (protosinghel, funcționar la Mitropolia Ungro-Vlahiei) – 205
Ştefan cel Mare (domn al Moldovei, 1457-1594) – 211, 222
Ştefan, Vasile (preot la Biserica Doamnei, la Consiliul Central Bisericesc) – 18, 22
Ştefănescu, I. D., prof. (1886-1981) (istoric de artă; consilier al Patriarhului Nicodim) – 56, 252
Ştefănescu-Goangă, Petre (1902-1973) (bariton) – 145

T

Tabac, Antin (protosinghel) – 144
Tatulea, prof. (preot, slujitor la Catedrala mitropolitană din Iași) – 97
Tănase, Petronius (arhimandrit, secretar al Patriarhului Nicodim) – 4, 17, 24, 29, 33
Tătărâm, Mihail (preot la Biserica Sf. Gheorghe-Mărțișor) - 206
Tătărescu, Gheorghe (1886-1957) (vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri şi ministru de Externe, 1945-1947) – 40
Tâmplărescu, Gheorghe (inspector la Ministerul Cultelor) – 64
Teoctist I (circa 1410-1478) (mitropolit al Moldovei, 1453-1478) – 211
Theodosie "Veştemeanul" (1620-1708) (mitropolit al Ungrovlahiei, 1668-1672, 1679-1708) – 69
Tilea, Gheorghe (1908-1982) (preot la Biserica Sf. Spiridon Nou, 1943-1951) – 54, 118, 180, 192

Tito, I. B. – 116
Todea (croitor) – 4
Todicescu (preot în Iaşi) – 211
Tolstoi – 7
Toma (om de serviciu la Patriarhie) – 167
Totolici (preot) – 98
Triteanu, Lucian (Lazăr) (1872-1953) (episcop de Roman, 1923-1947) – 37
Tudor, Sandu (Sandu Marin) (ziarist) – 54, 250
Tudoran (preot din Caracal, consilier) – 226
Turtureanu, Hortensia (impiegat la Ministerul Cultelor) – 64, 96

Ț

Țanev, Ilarion (arhimandrit bulgar) – 214
Țifu, doamna (cântăreață la Opera de Stat) – 145
Țifu (director în Ministerul Cultelor) – 189
Țifu (preot) – 251
Țincoca, Iosif (Ioan) (preot în Iaşi) – 93, 215

U

Uncu, Anton, prof. (1908-1976) (arhidiacon la Catedrala patriarhală, 1939-1962) – 221
Ureche, Grigore (c. 1590-1647) (cronicar) – 222
Urseanu, C. (preot la Biserica Sf. Sofia-Florească) – 235

V

V (general din Călugăreni, jud. Vlaşca) – 45
Vaida-Voevod, Alexandru (1872-1950) – 40
Vască, Ioan, dr. (1892-1964) (preot la Biserica Icoanei, 1946-1964; secretar general la Ministerul Cultelor, 1945-1948) – 8, 9n, 10, 20, 30, 46, 48, 61, 62, 64, 71, 73, 74, 96, 97, 105, 111, 173, 189, 194
Vasilache, Haralambie (arhimandrit; fratele lui Vasile Vasilache) – 22, 32, 34
Vasilache, Vasile, dr. (n. 1909) (arhimandrit; exarh al mănăstirilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei; stareț la Mănăstirea Antim, 1944-1948) – 17, 22, 32, 34, 53, 66, 155
Vasile, Cristian – iii n, iv n
Vasilescu (preot, secretar al Cancelariei Arhiepiscopiei Bucureştilor; apoi, director general la Consiliul Central Bisericesc) – 115, 121, 184
Vasilescu, Emilian, prof. (1904-1985) (diacon; profesor la Institutul Teologic, 1948-1974) – 124, 126, 127, 129
Vasilian (preot la Biserica Sf. Nicolae) – 241, 250
Vasilichi (ministru al Educației Naționale) – 63
Vasiliu, Miluța (născută Antal) (nepoată a Patriarhului Miron Cristea) – 83, 186
Văcăreanu, Artur (membru al Bisericii adventiste) – 163
Vâlcu (preot la Biserica Sf. Vasile) – 253, 254
Velea, Dionisie (arhimandrit, stareț la Mănăstirea Neamț) – 238

Velican (agent al Patriarhiei) – 149
Veniamin (de la Cancelaria patriarhală) – 68
Veştemeanu, D. (preot; director general la Ministerul Cultelor, secretar la Institutul Teologic din Sibiu, corector la Tipografia Cărților Bisericești) – 1, 7, 15, 29, 48, 56, 62, 73, 74, 92, 94, 96, 99, 102, 107, 133, 145, 164, 214, 229
Vianu, Tudor (1897-1964) (critic literar) – 213
Vintilescu, Gheorghe, prof. (preot la Biserica Sf. Spiridon Nou, director al Cancelariei Sinodale) – 22, 29, 30, 41, 109, 114, 134, 140, 154, 196
Vintilescu, Petre, prof. (1887-1974) (preot la Biserica Sfinții Voevozi, 1928-1940; profesor la Facultatea de Teologie, 1930-1950) – 13, 33, 39, 40, 51, 52, 53, 79, 80, 106, 109, 112, 113, 124, 126, 130, 132, 135, 154, 227, 236
Vlaiculescu (protoereu la Vălenii de Munte, deputat, efor al Bisericii) – 16, 118, 196
Vlădescu, Sebastian (protoereu, paroh la Băneasa) – 59, 63, 243
Voiculescu, dr. – 250
Voinea (la Facultatea de Medicină) – 212
Voitec, Ştefan (1900-1984) (ministru al Educației Naționale) – 69

W

Wendel, Constantin (ataşat la Preşedinția Consiliului de Miniştri) – 8
Wieder, Mihail (fost rabin) – 11, 20, 73
Wurmbrandt, Richard (pastor adventist) – 138
Wurmbrandt, Sabina – 135 n

X

Xenopol, Alexandru D. (1847-1920) (istoric) – 241

Z

Zaharia, Valerian (Vasile), prof. (n. 1905) (arhimandrit; inspector general la Ministerul Cultelor, stareț la Mănăstirea Antim; apoi, episcop al Oradei, 1951-1969) – 1, 32, 33, 46, 58, 66, 72, 73, 118, 120, 128, 148, 157-159, 181, 191, 206-209, 214, 217, 220, 221, 223, 225, 237, 239, 240
Zamfirescu (arhimandrit) – 220
Zamfirescu, Nicodim (preot din Vâlcea, consilier la Arhiepiscopia Bucureştilor) – 213, 223, 225, 246
Zankov, Ştefan (preot bulgar) – 238

Indice toponimic

A

Adamclisi (oraş) – 251
Adormirea Maicii Domnului (parohie în Constanța) – 200
Afumați (comună, jud. Ilfov) – 140
Agapia (mănăstire) – 44-46, 56, 147
Aiud (închisoare) – 115, 165, 173, 180
Alba Iulia (oraş) – 247
America – 16, 18, 50, 86, 90, 138, 204, 207, 208, 213
Angers (oraş în Franța) – 232
Anglia – 218
Antim (mănăstire) – 25, 32, 33, 46, 54, 58, 62, 66, 72, 111, 120, 186, 230, 231
Antiohia (biserică) – 89, 204
Arad (episcopie) – 68, 221, 239
Arad (oraş) – 234
Ardeal (mitropolie) – 3, 10, 26, 113, 206-208, 211, 213, 215, 216, 218, 220, 221, 223, 240
Ardeal (provincie) – 56, 59, 78, 99, 112, 114, 115, 120, 126, 129, 149, 162, 168-170, 172, 176, 207, 212, 215, 235, 251
Ardealul de Nord – 158
Argeş (episcopie) – 5, 32, 39, 54, 56, 59, 60, 68, 103, 149, 181, 215, 239
Arnota (mănăstire) – 66
Atena – 194, 212, 229
Atos – 242, 244

B

Bacău (oraş) – 68
Balamuci-Noul Neamț (schit, jud. Ilfov) – 175
Banat (mitropolie) – 113
Banat (provincie) – 208
Basarabia (mitropolie) – 85
Basarabia (provincie) – 15, 79
Băile Herculane (stațiune) – 104, 111, 181, 185
Bălți (oraş) – 148
Beleți (comună, jud. Muscel) – 79
Belgrad – 212, 225, 228
Berlin – 92
Bistrița (mănăstire) – 72, 83
Bistrița (mănăstire de maici, județul Vâlcea) – 176, 179
Blaj (mitropolie unită) – 70, 78, 119
Blaj (oraş) – 78
Bloomington (oraș în Statele Unite) – i n
Bolintin-Deal (comună, jud. Ilfov) – 211
Bragadiru (lagăr) – i
Braşov (județ) – 163
Braşov (oraș) – 115
Bucovina (mitropolie) – 37, 127, 147, 208, 227, 238, 244, 250
Bucovina (provincie) – 178, 183
Bucureşti (Capitală) – i n, ii, iii n, iv n, v n, 1, 2, 6, 7, 10-13, 17, 23, 26, 27, 31-35, 38, 39, 41, 42, 44-49, 51, 53, 54-60, 62, 63, 65, 70-73, 76, 78-80, 84-89, 92-94, 97, 101, 102, 106, 108, 111-115, 117, 118, 120, 122-124, 126-133, 135-142, 144, 147-150, 153-157, 160, 162, 165-176, 178-180, 183, 186-188, 190, 191, 194-201, 205, 206, 208-211, 213-218, 220,

221, 223-226, 228-237, 241-243, 245-251, 253, 254
Bucureşti (arhiepiscopie) – 12, 19, 79, 115, 123, 126, 127, 152, 156, 180, 213, 220, 221, 237n, 238 – *vezi şi Ungro-Vlahia*
Bucureşti (arhiepiscopie romano-catolică) – 41, 46
Bucureşti (episcopie unită) – 119
Bucureştii Noi (parohie) – 237
Budeşti-Ilfov (circumscripție) – 38, 44
Bulgaria – 27, 30, 32, 92, 157, 214, 230
Buzău (episcopie) – 3, 151, 154, 157, 158, 221, 239
Buzău (județ) – 111, 191, 209n, 249
Buzău (oraș) – 111, 147, 157
Buzescu (seminar în Craiova) – 236

C

Canterbury (oraș în Anglia) – 31
Caracal (oraș) – 43, 226
Caransebeş (episcopie) – 5, 165, 168
Căldăruşani (mănăstire) – 50, 55, 69, 96, 103, 107, 148, 159, 177, 252
Călugăreni (comună, jud. Vlașca) – 45
Cămineasca (comună) – 235
Câmpina (oraș) – 234
Câmpulung-Muscel (oraș) – 83, 85, 112, 235
Cehia – 27
Cehoslovacia – 227, 230
Cernăuți (oraș în Ucraina) – 245
Cernica (mănăstire) – 4, 16, 17, 23, 34, 61, 85, 160, 172, 179, 215, 243, 248
Cetățuia (mănăstire, jud. Iaşi) – 177
Cheia (mănăstire, jud. Prahova) – 16, 118, 190, 196, 214, 220, 240
China – 100, 213
Chişinău (mitropolie) – 15, 19
Ciolanul (mănăstire, jud. Buzău) – 249
Cluj (episcopie) – 5, 18, 57, 59, 68, 158, 181, 191, 218, 220, 221, 225, 229, 239, 240
Cluj (episcopie unită) – 119
Cluj (oraş) – 112, 113, 126, 213
Cocoş (mănăstire în Dobrogea) – 11, 20, 73
Colombo – 228
Constanța (episcopie) – 59, 128
Constanța (județ) – 128
Constanța (oraș) – 92, 115, 199, 200, 201
Copăceni (comună, jud. Vlașca) – 226
Craiova (arhiepiscopie) – 1, 10, 13, 17, 25, 29, 32, 39, 43, 60, 61, 80, 81, 88, 106, 118, 151, 156, 164, 171, 175, 206, 207, 221, 226
Craiova (oraş) – 1, 149, 215, 226, 236, 239, 254
Crasna (schit, jud. Prahova) – 118
Curtea de Argeş (episcopie) – 32
Curtea de Argeş (oraş) – 147, 214, 215, 236, 250

D

Dâmbovița (județ) – 45, 147, 176, 193, 214
Dobrogea (provincie) – 11
Dobrovăț (mănăstire) – 70
Domneşti (comună, jud. Ilfov) – 240, 244

Dorohoi (oraş) – 223
Dragoslavele (comună, jud. Muscel) – 82, 83, 85, 144, 167, 172, 175, 176, 178, 214, 220
Dubăsari (oraş în Transnistria) – 165
Dunărea de Jos (episcopie) – 5, 128
Durău (mănăstire în Moldova) – 155
Durham (oraş în Anglia) – ii n

E

Elveția – 48, 182, 232
Europa de sud-est – 41

F

Focşani (oraş) – 87
Franța – 98, 186, 254
Frăsinet (mănăstire, jud. Vâlcea) – 162

G

Galați (episcopie) – 8, 11, 73, 111, 127, 128, 144, 156, 157, 159, 161, 221, 239, 251
Galați (oraş) – 16, 98, 111, 128, 147, 156, 216
Geneva (oraş în Elveția) – 212, 232
Germania – 73
Gheorghe Bariț (liceu în Cluj) – 112
Ghimpați (comună, jud. Vlaşca) – 244
Gibraltar – 31
Giurgiu (oraş) – 54, 92, 180
Gorneni (comună, jud. Vlaşca) – 244
Govora (mănăstire) – 72, 152
Grecia (Elada) – 15, 62, 178, 242, 245

H

Hârlău (reşedință mitropolitană) – 220, 221
Herăşti (comună, jud. Ilfov) – 147
Hotin (episcopie) – 10
Huşi (episcopie) – 48, 128, 159, 160, 220, 221, 223
Huşi (oraş) – 48, 128, 187

I

Ialomița (județ) – 92, 123, 128, 138, 141, 202, 207, 226
Iaşi (județ) – 160, 177
Iaşi (mitropolie) – 57, 62, 88, 118, 156, 157, 159, 161, 181, 209-211, 213, 218, 220, 221, 223, 229
Iaşi (oraş) – iii n, 12, 13, 24, 31, 38, 41, 44, 51, 60, 64, 80, 84, 85, 97, 98, 117, 124, 126, 147, 173, 203, 210, 211, 215, 217, 223, 224, 233
Iaşi (regiune) – 234
Ierusalim – 66, 210
Ileana (comună, jud. Ialomița) – 226
Ilfov (județ, circumscripție) – 18, 38, 43, 44, 53, 59, 123, 138-140, 143, 145, 147, 165, 175, 180, 211, 212, 226, 240, 244, 251
India – 209, 212
Indianapolis (oraş în Statele Unite) – i n
Israel – 127

Iugoslavia – 116, 138
Izvoarele (comună, jud. Prahova) – 79, 118

J

Jilava (comună, jud. Ilfov) – 138, 139
Jilava (închisoare) – 156, 173

K

Kiev – 52, 215
Kremlin – 100

L

Lavra-Percerska – 52
Lehliu (raion) – 226
Leningrad – 97
Letea (comună, jud. Vlașca) – 244
Lidice (localitate în Cehia) – 227, 230
Londra – ii n, iii n, 26, 90, 209, 242, 243, 245
Maglavit (comună) – 103
Malta – 218
Mandravila – 181
Maramureș (episcopie) – 68, 107, 109
Maramureș (provincie) – 155
Măneciu-Ungureni (comună, jud. Prahova) – 226, 227
Mărcuța (cimitir) – 251, 253
Moldova (mitropolie) – 2, 3, 5, 7-9, 12, 16, 18, 29, 40, 44, 45, 57, 59, 62, 65, 72, 78, 84, 86, 107, 109, 114, 119, 143, 164, 173, 208-211, 216, 217, 221-225, 227, 228, 238, 239, 241-243, 244-246, 251-253
Moldova (provincie) – 8, 39, 60, 117, 120, 126, 129, 150, 155, 168, 185, 193, 203, 211, 213, 215, 222, 233-235, 238, 245
Moscova – iv, v, 8-10, 13, 15, 18-21, 26, 39-42, 49, 51, 52, 55, 59, 70, 73, 80, 83, 85, 86, 88, 89, 93-95, 98-100, 105, 109, 120, 127, 130, 135, 144, 145, 164, 165, 171, 177, 185, 209, 217, 242
Muntenia (provincie) – 120, 126, 150, 168
Muscel (județ) – 79, 82, 130, 144, 154, 172, 175, 178, 220, 223
Neamț (județ) – 70
Neamț (mănăstire) – 6-8, 10, 14-17, 23, 24, 33, 34, 48-50, 53, 66, 67, 120, 127, 128, 133, 141, 142, 155, 163, 171, 174, 187, 211, 233, 236, 238, 245, 246, 249

O

Odesa (oraș în Ucraina) – 144
Odesa (episcopie) – 242
Oltenia (mitropolie) – 12, 32, 43, 142, 163, 168, 208, 220, 239, 243, 244, 246, 250
Oltenia (provincie) – 1, 126, 150, 153, 196, 225, 244
Oltenița (oraș) – 59
Oradea (episcopie) – 5, 8, 9, 13, 18, 20, 25, 31-33, 39, 40, 42, 60, 68, 158, 206-209, 214, 220, 221, 223, 225, 237, 239, 240
Oradea (episcopie unită) – 119
Oradea (oraș) – 149, 206, 239

P

Pacific (ocean) – 178
Palestina – 127

Pantelimon (comună, jud. Ilfov) – 147
Paris – ii n, 4, 8, 10-12, 17, 42, 53, 54, 56-58, 71, 73, 81, 143, 144, 171, 178, 232, 233, 242
Pătârlagele (comună, jud. Buzău) – 249
Pângărați (mănăstire) – 70
Ploieşti (oraş) – 5, 160, 192, 195, 196, 198, 227
Ploieşti (regiune) – 234, 235
Plumbuita (mănăstire) – 104, 115, 118, 121, 131, 189, 190, 243
Podul Văleni (comună, jud. Prahova) – 196
Polonia – 25, 222 n, 230
Praga (episcopie) – 26, 27
Prahova (județ) – 16, 79, 118, 190, 196, 220, 226, 227, 240
Prahovei, Valea – 111, 195, 196
Progresul (comună, jud. Ilfov) – 143, 145
Radu Vodă (mănăstire) – 96, 170, 179, 184
Radu Vodă (seminar al studenților teologi) – 215
Răsmireşti (comună, jud. Vlaşca) – 132
Râmnicu-Vâlcea (episcopie; Râmnic) – 1, 4, 32, 70, 72, 88, 149, 181, 221, 239
Râmnicu-Vâlcea (oraș; Râmnic) – 40, 45, 65, 78, 79, 82, 83, 131, 147, 149, 213, 218, 223
Rila (mănăstire în Bulgaria) – 238
Roma – 41, 238, 241
Roman (episcopie) – 8, 156, 157, 159, 160, 173, 175, 177-179, 220, 221, 223, 239, 240
Roman (oraş) – 147, 181
România (Republica Populară Română, RPR) – i, iii, v, 3, 12, 14-16, 30, 35, 37, 38, 41, 43, 54, 63, 68, 69, 71, 81, 84, 85, 92, 95, 127, 128, 135, 138, 141, 150, 171, 173, 177, 225, 228
Rusia (URSS) – 6, 8, 27, 35, 42, 51, 52, 88, 92, 95, 97-100, 138, 149, 164, 186-188, 190, 198, 230
Russe (Rusciuk) – 30, 214

S

Sâmbăta (mănăstire) – 94
Secu (mănăstire) – 238
Sf. Andrei (seminar teologic în Galați) – 111
Sf. Iacob (biserică în Tbilisi) – 100
Sf. Nicolae (biserica Mănăstirii Cernica) – 34
Sibiu (mitropolie) – 33, 217, 218, 220, 221, 225, 239
Sibiu (oraș) – 2, 26, 34, 126, 145, 149, 224
Simferopol (arhiepiscopie rusă) – 52
Sinaia (mănăstire) – 78, 120, 179
Slobozia (comună, jud. Ilfov) – 251
Sofia – 11, 12, 42, 62, 66, 89, 109, 140, 214, 218, 238
Stâlpeni (comună, jud. Muscel) – 154
Stockholm – 31, 204, 243, 245
Strasbourg (oraș în Franța) – 230
Stupini (comună, jud. Braşov) - 163
Suceava (mitropolie) – 5, 9, 10, 12, 16, 18, 35, 62, 71, 107, 109, 111, 117, 127, 142, 143, 149, 151, 159

Suceava (oraş) – 8, 11, 34, 54, 187, 189, 233, 252
Suedia – 243
Suzana (mănăstire, jud. Prahova) – 190, 196

S

Tângaru-Călugării (comună, jud. Vlaşca) – 244
Târca (biserică în Bucureşti) – 171
Târnovo – 214
Tbilisi (Tiflis) – 100
Techirghiol – 102
Timişoara (episcopie) – 33, 41, 221, 239, 242
Timişoara (oraş) – 221, 223
Tismana (mănăstire) – 81
Tomis (episcopie) – 59
Topliţa (mănăstire) – 245
Transnistria (provincie) – 66, 158, 165, 242
Trestieni (comună, jud. Ilfov) – 226
Tulcea (judeţ) – 20, 73, 128, 160, 241
Tulcea (oraş) – 241
Turnu-Severin (oraş) – 43, 233

Ţ

Ţigania-Mihai Vodă (comună, jud. Ilfov) – 251
Ţigăneşti (mănăstire) – 4

U

Ungro-Vlahia (mitropolie) – 1, 5, 9, 11, 12, 17, 19, 31, 32, 38, 53, 58, 71, 114, 126, 128, 135, 140, 156, 158, 179, 180 – *vezi şi Bucureşti (arhiepiscopie)*

V

Varşovia – 189, 194, 204
Vaslui (judeţ) – 70, 187
Vaslui (oraş) – 187
Vatican (Papalitatea, Papa, Roma) – iii, 21, 30, 68, 71, 78, 95, 96, 103, 107, 114, 115, 125, 150, 175, 176, 204
Văcăreşti (închisoare) – 96, 97, 173, 237
Văcăreşti (mănăstire) – 17, 53, 104
Vălenii de Munte (mănăstire) – 118, 196, 227
Văratec (mănăstire) – 12
Vâlcea (judeţ) – 152, 162, 176, 179, 223
Velea Nebuna (comună, jud. Vlaşca) – 244
Veniamin Costache (seminar în Iaşi) – 80, 233
Vidra (comună, jud. Ilfov) – 180
Vidra (raion) – 226
Viena – 138, 206, 207, 228, 232
Vlaşca (judeţ) – 45, 132, 208, 226, 244

W

Washington – 16

Z

Zamfira (mănăstire, jud. Prahova) – 196

Locuri în Bucureşti

11 Iunie (stradă) – 211
40 de Sfinți (biserică) – 233
Alexandru-Colentina, Sf. (biserică) – 246
Amza (biserică) – 4, 46, 59, 114, 180, 190, 194, 213, 237, 246-249, 253, 254
Amzei, Piața – 161
Arhiereul Calist (stradă) – 42
Aristide Briand (stradă) – 233
Ateneul Român – 74, 75, 87
Athénée Palace – 113, 216
Austrului (stradă) – 179
Batiştei (biserică) – 13, 40, 56, 86, 212, 226, 236
Băneasa (parohie) – 59, 243, 248
Băneasa (aerodrom) – 89, 230
Belu (biserică) – 87
Belvedere (parohia) – 128
Biserica Albă (biserică) – 118, 174, 183, 185, 190, 198, 199, 208-210, 216, 224-226, 236, 239, 241, 244, 251, 253
Biserica Albă-Postăvari (biserică) – 218
Biserica Albă (parohie) – 79
Bordei (restaurant) – 250
Boteanu (biserică) – 18, 42, 44, 89, 92, 93, 97, 118, 191
Brezoianu (stradă) – 215
Carafu (biserică) – 245
Carol Davila (stradă) – 162
Cărămidarii (biserică) – 13
Ceauş Radu (biserică) – 187
Central (seminar) – 1, 28, 79, 96, 120, 124, 126, 127, 136, 137, 147, 170, 189, 190, 192, 243
Central (spital) – 188
Cerceluş (stradă) – 250
Colentina (şosea) – 131, 162, 183
Colțea (spital) – 226
Continental (hotel) – 242
Cotroceni (biserică) – 121, 132
Cuibul cu Barză (biserică) – 60, 118, 120, 180, 208, 217, 218
Cuțitul de Argint (biserică) – 18, 30, 173, 193, 198
Dacia (bulevard) – 140
Dalles, Sala – 144
Dămăroaia – 162
Dichiu (biserică) – 142, 150, 187, 238, 241, 248
Doamna Oltea II (parohie) – 115
Doamnei (biserică) – 63
Domeniilor, Parcul – 166
Domnița Bălaşa (biserică) – 34, 118, 144, 179, 189, 224
Dorobanți, Calea – 234
Dudeşti, Calea – 241
Dudeşti-Cioplea (parohie) – 235
Enei (biserică) – 182, 208
Filaret (sanatoriu) – 198
Florească – 167
Foişor (biserică) – 169
Gara de Nord – 41, 112, 187, 208, 221
General Berthelot (stradă) – 46, 65, 99

Ghencea (cimitir) – 120, 241
Gheorghe Lazăr (liceu) – 187
Godeanu (biserică) – 241
Griviţa (parohie) – 252
Hagiu (biserică) – 129, 217
I. V. Stalin (cartier) – 229
Ianca-Rată [?] (biserică) – 70
Iancu Nou (biserică) – 108, 198, 242
Iancu Nou-Bălăneanu (parohie) – 86, 176, 238
Iancu Vechi-Mătăsari (biserică) – 165, 195, 199
Icoanei (biserică) – 21, 58, 74, 89, 92, 171, 173, 185, 188-190, 193, 194
Isbiceni (stradă) – 162
Izvorul Tămăduirii (biserică) – 59
Kretzulescu (biserică) – 31, 125
Lucaci (biserică) – 105, 182, 233
Manea Brutaru (biserică) – 92, 223
Mavrogheni (biserică) – 247
Mavrogheni (protopopie) - 253
Mătăsari (stradă) – 195
Mântuleasa (biserică) – 11, 140
Mihai Bravu (biserică) – 241, 244, 245, 249-251, 253, 254
Mihai Bravu-Dudeşti (parohie) – 197
Mihai Vodă (biserică) – 44
Miron, Sala – 172
Mitropolit Ghenadie (stradă) – 163
Moşilor, Calea – 180, 187
Nica (atelier) – 101
Nifon Mitropolitul (seminar) – 28, 57, 59, 78-80, 96, 111, 215
Notre Dame (institut francez) – 98
Obor (cartier) – 171, 180, 217
Oborul Vechi-Popa Lazăr (parohie) – 199
Olari (biserică) – 30
Orzari (stradă) – 184
Otopeni (parohie) – 253
Pake Protopopescu (bulevard) – 62
Pantelimon (şosea) – 58, 251
Parcul Călăraşi-Vergu (biserică) – 110
Parcul Domeniilor (biserică) – 248
Paris (stradă) – 169
Pipera (parohie) – 247
Pitar-Moş (biserică) – 228, 243, 252
Pitar-Moş (institut romano-catolic) – 49
Popa Chiţu (biserică) – 85
Popa Dărvaş (parohie) – 210, 216, 236, 239, 241
Popa Lazăr (biserică) – 199, 202
Popa Nan (biserică) – 77, 92, 146, 147, 151, 155, 181, 184, 191, 215, 217, 218, 234, 237, 242
Popa Soare (biserică) – 194
Popa Tatu (biserică) – 136
Precupeţii Vechi (biserică) – 169, 227, 230, 235, 251n
Razvani (biserică) – 51
Reînvierea (cimitir) – 234
Republicii (bulevard) – 187
Roma (stradă) – 63, 65, 99
Scaune (biserică) – 218, 237
Scânteii, Casa – 210
Schitu Măgureanu (stradă) – 162
Sf. Alexandru (biserică) – 231
Sf. Anton-Piaţă (biserică) – 156, 182 n
Sf. Apostoli (biserică) – 70
Sf. Ecaterina, (biserică) – 250, 252
Sf. Ecaterina (stradă) – 189
Sf. Gheorghe-Mărţişor (biserică) - 206
Sf. Gheorghe Nou (biserică) – 154, 155, 180, 190, 192, 209n, 211, 229, 231, 232, 237, 241

Sf. Gheorghe Vechi (biserică) – 199, 230
Sf. Ilie-Gorgani (biserică) – 189
Sf. Ioan Botezătorul (biserică) – 58
Sf. Ioan-Moşi (biserică) – 217, 251
Sf. Iosif (catedrală romano-catolică) – 41, 46
Sf. Maria, (biserică) – 253
Sf. Maria-Stejarul, (biserică) – 191
Sf. Mina-Vergu (biserică) – 182, 231
Sf. Nicolae (biserică) – 241
Sf. Nicolae-Şelari (biserică) – 31
Sf. Nicolae-Tabacu (biserică) – 223, 228, 235, 236, 241, 242, 247, 248, 252, 254
Sf. Nicolae Vlădica (biserică) – 19, 27, 30, 58, 155, 163, 164, 168-170, 190, 192, 199, 206, 211
Sf. Pantelimon (biserică) – 199, 251
Sf. Sava (biserică rusă) – 214
Sf. Sofia-Floreasca (biserică) – 235
Sf. Spiridon (biserică) – 14, 26, 72, 75, 180, 185, 206
Sf. Spiridon Nou (biserică) – 54, 74, 113, 118, 141, 154, 174, 180
Sf. Ştefan (biserică) – 230
Sf. Ştefan (piață) – 228
Sf. Treime-Ghencea (biserică) – 58
Sf. Treime-Tei (biserică) – 183
Sf. Vasile (biserică) – 60, 253
Sf. Vineri (cimitir) – 248
Sf. Vineri-Herasca (biserică) – 24, 30, 33, 39, 88, 118, 135, 165, 189, 209, 217, 253
Sf. Vineri Nouă (biserică) – 79, 80
Sf. Visarion (biserică) – 64, 82, 92, 228, 234, 241
Sfinții Constantin şi Elena (biserică) – 161
Sfinții Ioachim şi Ana (biserică) – 199
Sfinții Voevozi, (biserică) – 136, 176, 178, 254
Slătineanu (stradă) – 229
Slobozia (biserică) – 210, 211
Stavropoleos (biserică) – 38, 44, 51, 59, 61, 70, 89, 165, 189, 190, 193, 254
Stejaru (biserică) – 168, 187, 190, 208, 216, 217, 220, 241, 242, 245, 246, 251, 252
Şerban Vodă, Calea – 74, 140, 185, 210
Take Ionescu (bulevard) – 58
Teiul Doamnei-Ghica (biserică) – 59
Telefoanelor, Palatul – 206
Traian (stradă) – 101
Trandafirilor, Parcul – 234
Tudor Vladimirescu (parohie) – 82
Țepeş Vodă (stradă) – 229
Udricani (biserică) – 209
Universității, Piața – 61, 102
Vergu (parohie) – 161, 164
Victoriei, Calea – 4, 60, 206, 216, 236, 247
Vişicăi (parohie) – 216
Viting (spital) – 166
Vlad Județul (stradă) – 197, 241, 244, 245, 250, 251
Zlătari (biserică) – 60, 134, 169, 171, 182